

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 418
Δρχ. 150

Le Monde

7, rue des Italiens, 75427 Paris Cedex 09

DERNIÈRE ÉDITION
INTERNATIONALE

QUARANTE-SIXIÈME ANNÉE N° 13908 - 8 F

DIMANCHE 15-LUNDI 16 OCTOBRE 1989

FONDATEUR : HUBERT BEUVE-MÉRY - DIRECTEUR : ANDRÉ FONTAINE

UFO à Paris

Retour sur terre

WALL Street réagit ! On ne saurait, bien sûr, se réjouir de la baisse de deux cents points subie vendredi 13 octobre par l'indice Dow Jones des principales valeurs de la Bourse de New-York. Cette forte chute ne peut qu'avoir des conséquences négatives sur l'ensemble des places financières et nourrir le pessimisme.

Cependant, ce mini-krach met fin de manière presque naturelle à l'euphorie artificielle qui soufflait depuis plusieurs mois sur Wall Street et sur la plupart des autres grandes places boursières, en dépit de tous les événements économiques extérieurs. Comment, en effet, les indices pouvaient-ils s'orienter ostensiblement à la hausse alors que les grands déséquilibres financiers mondiaux subsistent ? D'autres éléments contribuent à l'inquiétude : une grande incertitude plane sur la croissance économique américaine, et donc sur les bénéfices des entreprises.

EN août dernier, alors que l'indice Dow Jones retrouvait enfin son plus haut niveau historique, près de deux ans après le krach boursier d'octobre 1987, les analystes avaient souligné cette déconection croissante entre l'évolution des Bourses et celles des autres variables financières.

Comme ce fut le cas le 19 octobre 1987, aucun événement économique majeur n'a été vendredi à l'origine de la chute. L'échec du financement prévu pour le rachat de la compagnie aérienne United Airlines a simplement servi de détonateur. Il a rappelé toutes les menaces que font peser sur le système financier américain les excès de surendettement, issu notamment de la multiplication des « junk bonds », les obligations à haut rendement mais à risque élevé. Tout comme à l'époque du krach, une déclaration importante faite dans les jours précédents avait perturbé les opérateurs. Le 17 octobre 1987, le secrétaire américain au Trésor de l'époque, M. James

La Bourse de New-York a connu vendredi 13 octobre un mini-krach. L'indice Dow Jones, le thermomètre de Wall Street, a subi une baisse de 190 points (soit 7 %). Entraîné par ce mouvement, le dollar a chuté vis-à-vis des principales devises. Il s'établissait vendredi soir à New-York à 6,33 F contre 6,49 F dans la journée à Paris. La fragilité du système financier international explique la chute de Wall Street.

Simple correction ou signe avant-coureur d'un nouveau krach boursier ? La chute de Wall Street a été précédée d'une forte hausse enregistrée sur la Bourse de New-York depuis le début de l'année. Ayant vu plus de 40 % de sa valeur, l'indice Dow Jones a progressé à un rythme particulièrement rapide. C'est le cas de tous les nouveaux records historiques le 9 octobre. Wall Street a été stimulé par plusieurs opérations financières majeures.

Il a suffi de quelques semaines visibles d'entre elles (l'achat de Federated Stores par le financier canadien Robert Campeau qui s'achève par une déconfiture et la tentative d'acquisition d'United Airlines) pour que les opérateurs s'interrogent sur le bien-fondé du système des « junk

bonds ». Ces obligations à haut risque (et taux d'intérêt élevé) qui permettent la réalisation de projets d'investissement, ont presque toujours été financées par emprunt. Ne peuvent-elles se multiplier sans fin ? La fragilité du système financier américain ?

Au-delà de ces interrogations, les chocs de la situation internationale monétaire internationale ne semblent pas parvenir à faire baisser le cours de la devise américaine, entachant la crédibilité du groupe des sept principaux pays industriels.

Lire pages 17 et 19
les articles d'ANDRÉ DESSOT
et de FRANÇOIS RENARD

Le comité central du PCF, dont les travaux se sont achevés vendredi 13 octobre, a été marqué par une offensive en règle de l'ancien numéro deux du parti, M. Charles Fiterman, contre M. Georges Marchais. Considérant que les bouleversements qui surviennent en Europe de l'Est ne sauraient laisser le PCF indemne, M. Fiterman souhaite incarner une ligne réformatrice qui tienne compte de ces événements.

Strasbourg et les littératures européennes

Le « carrefour des littératures européennes » organisé du 16 au 22 octobre à Strasbourg, réunira des écrivains, des critiques et des romanciers venus de tout le continent. Un point fort dans cette semaine : l'hommage à Elias Canetti, prix Nobel de littérature.

Lire notre supplément
pages 9 à 12

Détente en RDA

Presque toutes les personnes arrêtées lors des manifestations ont été libérées

page 3

Karajan chez les Japonais

Sony diffusera en disques l'héritage du chef d'orchestre

page 13

« Grand jury RTL-le Monde »

M. Georges Marchais, secrétaire général du PCF, invité dimanche à partir de 18 h 30

Le sommaire complet se trouve page 20

André le « révolutionnaire »

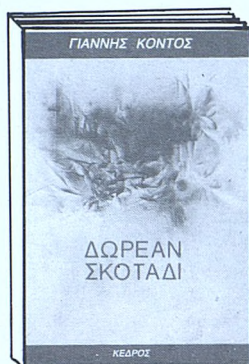

Apocalypse

Le virus a fait chou blanc : il n'y a pas eu de grande panne informatique le vendredi 13

Plus de 100 PME ont déclaré le vendredi 13 octobre (Club de la bataille médiatique fait autour de la sécurité informatique) qu'elles n'ont pas été contaminées. Chez les micro-ordinateurs, le nombre de machines infectées était peu important (deux ou trois en moyenne).

Les grandes entreprises, en revanche, ont été plus concernées. Plusieurs types de virus ont été détectés, dont « Jerusalem » et celui « de Jérusalem », ainsi que deux ou trois spécimens inconnus. Aux Pays-Bas, une seule contamination avait été signalée, mercredi.

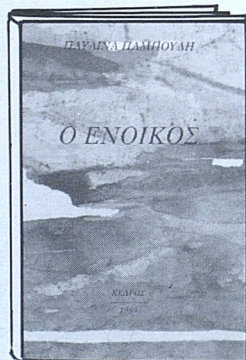
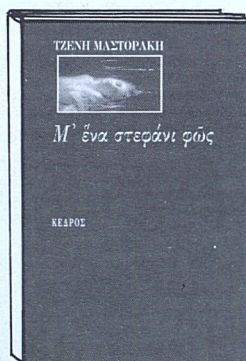
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΝΤΟΣ

Δωρεάν Σκοτάδι

ΠΟΙΗΣΗ

ΤΖΕΝΗ ΜΑΣΤΟΡΑΚΗ

Μ' ένα στεφάνι φως

ΠΑΥΛΙΝΑ ΠΑΜΠΟΥΔΗ

Ο ένοικος

εκδόσεις
ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 – τηλ. 36.02.007

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

ΠΛΗΣΙΑΖΟΥΜΕ στο τέλος μιας εποχής. Της εποχής του ΠΑΣΟΚ. Ας μη φανεί παράδοξο ή σχήμα οξύμωρο. Το ΠΑΣΟΚ υπέστη σοβαρή ήττα στις εκλογές του Ιουνίου αλλά δεν κατέθεσε τα όπλα. Δίνει με όλα τα μέσα απεγνωσμένη μάχη συσπείρωσης που αποσκοπεί στη συντήρηση των δυνάμεών του ώστε να κρατηθεί στο πολιτικό παίγνιο με ορισμένα ατού που δεν μπορούν μεν να κερδίσουν την παρτίδα ενδέχεται όμως να παρεμβάλλουν σοβαρά εμπόδια στη μετεξέλιξη του πολιτικού και κομματικού συστήματος. ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ προς το τέλος αυτής της εποχής ενδέχεται να είναι μακρόσυρτες και επώδυνες. Αν στις εκλογές του Νοεμβρίου το ΠΑΣΟΚ σημειώσει ελαφρά άνοδο οι διαδικασίες αυτές θα ανακοπούν, θα επιβραδυνθούν αλλά δεν πρόκειται να ανατραπούν. Αν σημειώσει ελαφρά πτώση θα συρθούν για αρκετό χρονικό διάστημα, αλλά τελικά θα επικρατήσουν. Η περίπτωση μεγάλης εκλογικής ανόδου ή πτώσης δεν φαίνεται πιθανή, σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα κατά συνέπεια οι απότομοι κλυδωνισμοί πρέπει να αποκλείονται.

ΣΑΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟ κίνημα το ΠΑΣΟΚ πνέει τα λοίσθια. Δεν είναι θέμα εκλογικής αριθμητικής. Είναι ανίκανο να λύσει το πρόβλημα της ηγεσίας του, είναι ανίκανο να ανανεώσει έναν ανύπαρκτο σήμερα πολιτικό λόγο, είναι ανίκανο να συμβάλλει θετικά και ουσιαστικά στη δημοκρατική μετεξέλιξη του πολιτικού συστήματος, είναι ανίκανο να συζητήσει πολιτικά με τους αντιπάλους και δυνάμει «συμμάχους» του, είναι ανίκανο να δώσει νέο όραμα, προοπτική. Να εμπνεύσει, να καθοδηγήσει, να ηγεμονεύσει πολιτικά και ιδεολογικά στο χώρο των «προοδευτικών και δημοκρατικών δυνάμεων».

ΣΤΟΙΧΕΙΑ που το οδήγησαν στην εξουσία το 1981 σαν «λαϊκό κίνημα» ιππεύοντας ένα ορμητικό και ακατασχετο ρεύμα αριστερού - δημοκρατικού ριζοσπαστισμού, τα στοιχεία από τα οποία έχει σήμερα αποσκελετωθεί.

ΤΙ ΑΠΟΜΕΝΕΙ; Απομένουν οι τακτικές κινήσεις του κ. Παπανδρέου, πεδίο στο οποίο διέπρεψε και στο οποίο ομολογουμένως εξακολουθεί να διαπρέπει. Η «Δημοκρατική Συμπάρταξη» με άτομα που δεν θηρεύουν «ταρταρούς» τους μετά δόξης» αλλά τις έδρες δεν είναι παρά μια τακτική κίνηση για προεκλογική και μετεκλογική χρήση προς όλες τις κατευθύνσεις, έξω και μέσα στο κόμμα. Οι προσχηματικοί χειρισμοί στις μονοεδρικές εντάσσονται κι αυτές στο ίδιο πλαίσιο του «τακτικού τσαρλατανισμού», όπως το «συν ένα» και η όλη προσπάθεια να «εκτεθεί» η Αριστερά. Οι πτήσεις στο Παρίσι υποτάσσονται στην ίδια λογική: στο πώς θα συγκεντρωθεί ο μαγικός αριθμός των 121 εδρών, ώστε να μην τεθεί το ΠΑΣΟΚ εκτός παιδιάς. Κινήσεις τακτικές, χωρίς προοπτική εξουσίας.

ΜΙΑ ΕΙΛΙΚΡΙΝΗΣ πορεία σύγκλισης με την Αριστερά θα υπαγόρευε μια εντελώς διαφορετική πολιτική συμπεριφορά απέναντι της χωρίς επαίσχυντες προκλήσεις περί «ανανήψεων» και τα όσα εξεμεί ο αυριανισμός, η επίσημη πλέον ιδεολογία του «κινήματος». Θα έθετε σε δεύτερη μοίρα και την εναγώνια προσπάθεια για ποσοστά και έδρες και την κατανομή τους μεταξύ των «προοδευτικών και δημοκρατικών δυνάμεων». Αλλά ο κ. Παπανδρέου ουδέποτε είχε σαν στρατηγική στόχευση τη συγκρότηση κοινωνικού και πολιτικού μπλοκ της Αριστεράς για να κυβερνήσει. Επεδίωξε να λεηλατήσει τις ψήφους της για να κυβερνά ανενόχλητος και επιδιώκει και σήμερα να την εξαναγκάσει σε «συνεργασία» με τις ίδιες πάντα μεθόδους, με την ίδια τακτική, με την ίδια αλαζονεία.

ΑΛΛΑ Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ούτε διατεθειμένη είναι να νίψει τα ανομήματά του ούτε να τον διασώσει, ούτε να τον ακολουθήσει. Το τέλος του παιχνιδιού για το ΠΑΣΟΚ του Α. Παπανδρέου πλησιάζει.

αντι

ΠΕΡΙ
ΕΧΟ
ΜΕΝΑ

- Περίοδος Β'
- Χρόνος 16ος
- Τεύχος 418

Παρασκευή 20 Οκτωβρίου 1989
δρχ. 150

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοχάρους 60 • 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.49.300
72.32.819 - 72.48.240
FAX: 72.26.107 - TELEX: 214179 ANTI

Ρ. ΛΕΥΚΑΔΙΟΣ	
Και στις μονοεδρικές δεν είχες «άσσους»	10
Δ. ΠΑΤΡΙΝΟΣ	
Μετά την υπέρβαση της γελοιότητας	12
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Η «έκπληξη» και η καλή όρεξη	13
ΠΑΝΟΣ ΛΟΥΚΑΚΟΣ	
Σε τιμή ευκαιρίας	16
ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ	
Η δημοκρατική συμπαράλυση	18
Συνασπισμός: αποσαφηνίσεις	20
ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ	
Τρόποι για να είσαι αριστερός	22
Β.Κ.	
Αυτό το καλοκαίρι ήταν της αριστεράς	24
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	
Πειραματισμοί στην «άλλη αριστερά»	26
ΝΙΚΟΣ ΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ	
Το «νεκρό» πανεπιστήμιο και το χαμόγελο του «γιάπη»	27

ΜΠΟΣΤ	
Ήπιστευτα και όμως αληθινά	30
ΑΝΤΩΝΗΣ ΖΗΚΑΣ	
Το δίλημμα της Τουρκίας	32
Τ.Μ.Π.	
Έργα και ολυμπιακές ημέρες	44
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Το «μισό-μισό» παραβίασε τα οικονομικά των ΕΡΤ	46
ΕΥΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΤΣΑΓΚ	
Ανοιγοκλείνοντας σαν γυναίκα	47
ΤΑΝ ΟΡΑΛ	
Συνέντευξη του Τούρκου γελοιογράφου στο «ΑΝΤΙ»	50
ΚΛΩΝΤ ΣΙΜΟΝ	
Πρόσκληση	52
μετ. Καίτη Δρόσου	
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΠΤΑΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
Μετά τον μονομέτωπο η «ανάνηψη»	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	11
Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ	21
Β. ΑΓΓΙΝΗΣ	28
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	34
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	40
ΒΙΒΛΙΟ	54
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	56

Εξώφυλλο: Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Βάλε και συ μπερέ Βουνάτσο μου να βγούμε στο βουνό για τον Αντρέα.

Μετά το μονομέτωπο η «ανάνηψη»

ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΣ από το Παρίσι, το απόγευμα της Τρίτης, ο κ. Α. Παπανδρέου είχε ταραχή μεγάλη. Του έφταιγαν οι πάντες: Πρώτος, ο Κ. Λαλιώτης που είχε τη φαινή ιδέα να περιβάλει το ταξίδι με αχλύ μυστηρίου και μεγάλων προσδοκιών... Δεύτερος, ο «απαράδεκτος» Γ. Παπούλιας που, αν και υπηρεσιακός υπουργός, αποκάλυψε τι του είπε ο Μιτεράν, ενώ ο Παπανδρέου βρισκόταν ακόμα στην Αθήνα. («Η επίσκεψη Παπανδρέου είναι ιδιωτική και μόνο. Δεν έχω καμιά πρόθεση να αναμιχθώ στο προεκλογικό σας παιχνίδι», κλπ.). Τρίτος φταίχτης, στη σειρά, ο Κ. Μητσotάκης — ο «υβριστής Μητσotάκης»... Και τέταρτος ο Χαρίλαος Φλωράκης που είπε εκείνο το διαβολικό «Καλή όρεξη», αλλά και το άλλο, το προσβλητικό, ότι, δηλαδή, ένας ηγέτης που σέβεται τον εαυτό του δεν ζητεί «έξωθεν βοήθεια» — παραμονές εκλογών, μάλιστα!

ΚΑΙ «ωσεί» να μην αρκούσαν όλα τα παραπάνω αυτά, είχε σπεύσει το Γραφείο Τύπου της Σοσιαλιστικής Διεθνούς να διευκρινίσει ότι η όποια ένταξη του ΠΑΣΟΚ δεν εξαρτάται από τις προθέσεις του κ. Παπανδρέου, αλλά από την από-

φαση του συνεδρίου της, που θα συγκληθεί το 1992! Τι απέμενε, λοιπόν, από την «μεγάλη και ευχάριστη έκπληξη» που θα χάριζε στο πανελλήνιο η επίσκεψη Παπανδρέου στη γαλλική πρωτεύουσα; Η χλεύη, ο διασυρμός ή μήπως η επισήμανση ότι η «προεκλογική επιχείρηση Μιτεράν» κατέρρευσε, όπως είχαν καταρρεύσει οι «επιχειρήσεις» — πριν από τις τελευταίες εκλογές — Ζίβκωφ, Ορτέγκα και Σεβερντνάτζε;

Η ΤΑΡΑΧΗ Παπανδρέου αποκαλύφθηκε και από την έσχατη περιφρόνηση που έδειξε και απέναντι στους δημοσιογράφους και απέναντι σε όλους τους άλλους — μέλη του Εκτελεστικού Γραφείου, βουλευτές, «θυρωρούς πολυκατοικιών» — που είχαν συρρεύσει στο αεροδρόμιο για να τον υποδεχθούν... Ο «Μεγάλος» ούτε καν τους πλησίασε, ούτε καν τους απηύθυνε — έστω εκ του μακρόθεν — νεύμα ή μειδίαμα ή χαιρετισμό. Μπήκε στην «Μερσεντές» που τον περίμενε εκεί στη σκάλα του αεροπλάνου (κάποιος την αποκάλεσε «σκάλα των δακρύων») και χάθηκε, αμέσως από την όψη.

ΦΘΑΝΟΝΤΑΣ ωστόσο, στην Εκάλη, κάποιος είπε στον κ. Παπανδρέου ότι ο τρόπος που έφυγε από το αεροδρόμιο θα μπορούσε να παρεξηγηθεί... «Καλά οι Εκτελεστικοί, καλά και οι «θυρωροί» είναι άνθρωποι δικοί μας και δείχνουν κατανόηση... Οι δημοσιογράφοι, όμως, είναι άνθρωποι μνησικάκοι και κακεντρεχείς. Συνεπώς κάτι πρέπει να γίνει».

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ συμφώνησε ότι κάτι «πραγματικά» έπρεπε να γίνει. Η συνέχεια είναι γνωστή: Το Γραφείο Τύπου του ΠΑΣΟΚ έπεμψε γραφή — μέσω FAX — στους πολιτικούς συντάκτες, με την παράκληση να προσέλθουν στην Εκάλη, διότι, από κακή συνεννόηση, δεν είχε πραγματοποιηθεί η συνάντησή του αεροδρομίου... Το τι ελέχθη στη συνάντηση της Εκάλης

είναι επίσης γνωστό: Το ΠΑΣΟΚ — τους είπε — θα καταγάγει, στις εκλογές της 5ης Νοεμβρίου περιφανή νίκη... Το ΠΑΣΟΚ θα δικαιωθεί... Όσο για την επίσκεψή του στο Παρίσι έδειξε στους — λιγόπιστους, πάντοτε — δημοσιογράφους την ιδιόχειρη επιστολή Μιτεράν, με ημερομηνία 11 Σεπτεμβρίου δέκα μέρες, δηλαδή πριν από την απόφαση της Βουλής για παραπομπή του στο ειδικό δικαστήριο. Και, για μια ακόμα φορά, επέκρινε όλους εκείνους που είχαν σχολιάσει το ταξίδι του στη γαλλική πρωτεύουσα.

Ανανήψετε, επιτέλους, κύριοι...

ΑΛΛΑ Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ του ΠΑΣΟΚ δεν μπορούσε να αφήσει «αναξιόποιτη» τη συνάντησή του με τους δημοσιογράφους, προκειμένου να επιτεθεί, για μια ακόμα φορά, κατά της Αριστεράς. «Η πολιτική του Συνασπισμού — είπε — επιφέρει μια απίθανη σύγχυση και φθορά των ιδεών και πρακτικών του προοδευτικού χώρου... Ο άνθρωπος που εξευτέλιζε κάθε έννοια σοσιαλισμού, που ταύτιζε τη διακυβέρνησή του με τον αγριανθρωπισμό και τη χυδαιότητα του αυριανισμού, μίλησε για... «σύγχυση και φθορά ιδεών». Ο κ. Παπανδρέου, όμως, δεν σταμάτησε εκεί. «Η ηγεσία του Συνασπισμού — συνέχισε — πρέπει να α ν α ν ή ψ ε ι ». Και όλοι όσοι κρατούν αβυσσαλέες εμφυλιοπολεμικές μνήμες αναρρίγησαν: «Υπόγραψε δήλωση μετανοίας, ρε... Ανάνηψε ρε»!

ΣΤΟ «ΚΑΛΕΣΜΑ» αυτό του κ. Παπανδρέου απάντησε, το ίδιο βράδυ, το Γραφείο Τύπου του Συνασπισμού: «Δεν θα θυμίσουμε στον κ. Παπανδρέου ποιοι και γιατί απαιτούσαν α ν α ν ή ψ η από την ηγεσία και τους αγωνιστές της Αριστεράς, σε άλλες καταδικασμένες εποχές. Το γνωρίζει πολύ καλά. Ένα μόνο θα του πούμε: Ότι η επιλογή του αντιαρι-

**ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ
ΣΤΟ
ΑΝΤΙ**

στερού κατήφορου φαίνεται πως δεν έχει όρια».

ΑΛΛΑ Η προτροπή για «ανάνηψη» δεν ήταν παρά ένα μόνο στοιχείο από την όλη προεκλογική τακτική του ΠΑΣΟΚ, με την αιχμή του δόρατος στραμμένη κατά της Αριστεράς. Πράγματι, ο αγώνας του ΠΑΣΟΚ —όπως δήλωσε και ο κ. Παπανδρέου— είναι «μονομέτωπος», και όχι «διμέτωπος». Μόνο που ο «μονομέτωπος» αυτός έχει ένα στόχο: Πώς να «τσουβαλιάσει» (η φράση ανήκει στον Γεώργιο Παπανδρέου, Δεκεμβρίου 1944) την Αριστερά. Ακριβέστερα, πώς να θέσει το Συνασπισμό «εις την γωνίαν», αναβιώνοντας τον δικομματισμό. Όσο για όλα τα άλλα, περί «συνεργασίας των προοδευτικών δυνάμεων», περί «απλής αναλογικής», περί «συν ένα» και άλλα ηχηρά παρόμοια, η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, ούτε τα πίστευσε, ούτε, φυσικά, τα πιστεύει.

ΑΥΤΟ αποδείχθηκε και από το πώς το ΠΑΣΟΚ αντιμετώπισε το θέμα των μονοεδρικών στη Σάμο, τη Ζάκυνθο και την Κεφαλονιά. Η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ ήξερε, βέβαια, τη σημασία που έχουν οι τρεις αυτές έδρες για την αυτοδυναμία ή μη αυτοδυναμία της Νέας Δημοκρατίας. Και έκανε ό,τι ήταν δυνατόν για να ναυαγήσουν οι προσπάθειες για την ανάδειξη κοινών υποψηφίων (Συνασπισμού - ΠΑΣΟΚ). Ακόμα και τοπικά (και κεντρικά) στελέχη του ΠΑΣΟΚ, διαμήνυσαν στο Εκτελεστικό Γραφείο ότι προκειμένου η Νέα Δημοκρατία να μην έχει αυτοδυναμία, «χαλάι οι τρεις έδρες στον Συνασπισμό»!

ΑΛΛΑ για την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ το «πρόβλημα» δεν ήταν —και δεν είναι— πως να αποτραπεί η αυτοδυναμία αυτή, αλλά πώς να παύσει ο Συνασπισμός να παίζει καθοριστικό ρόλο στις πολιτικές μας εξελίξεις, με την επιστροφή στον δικομματισμό. Αυτό πια το κατανοούν, σήμερα, και τα νήπια. Γι' αυτό και η κατολίσθηση στον «αντιαριστερό κατήφορο» είναι ασυγκράτητη.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ πιστεύει ότι θα μπορέσει να συγκρατήσει τις δυνάμεις του, με την απόσπαση ψήφων από τον Συνασπισμό. Χρησιμοποιεί τους Γλέζο - Μπριλλάκη - Βαφειάδη, για να αποδείξει, πρώτον, ότι

το «παίζει αριστερά», δεύτερο, ότι για όλα τα δεινά της οκταετίας φταίει ο Συνασπισμός (ακόμα και για το ότι η κυβέρνηση Τζαννετάκη δεν έδωσε τις ...βάσεις, ευθύνεται ο Φλωράκης και ο Κύρκος!), τρίτον ότι τα περι σκανδάλων, σήψης, κλπ., είναι αποκυήματα φαντασίας της Νέας Δημοκρατίας και του Συνασπισμού, που συνέπηξαν κοινό μέτωπο, για να διαλύσουν το ΠΑΣΟΚ και να λεηλατήσουν τις ψήφους του...

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ τους είναι απλή: Όταν, λίγο πριν από τις εκλογές του Ιουνίου, έρχονται στην Ελλάδα ηγέτες όπως ο Ζίβκωφ και ο Ορτέγκα, όταν, λίγο πριν από τις εκλογές του Νοεμβρίου, ο Α. Παπανδρέου γίνεται δεκτός από τον Φρανσουά Μιτεράν στο Παρίσι, όταν ο «υπαρχηγός του Κύρκου» (;) ο Αντώνης Μπριλλάκης, αποφασίζει, ξαφνικά, να «πρασινίσει» και ο Μανόλης Γλέζος —αφού έσυρε, στις προηγούμενες εκλογές, τα εξ αμάξης, στον Α. Παπανδρέου— επανέρχεται, σήμερα, στις τάξεις του ΠΑΣΟΚ, έπεται ότι η... «πραγματική Αριστερά», η «σύγχρονη Αριστερά» βρίσκεται στο ΠΑΣΟΚ μαζί με τους άλλους «μεγάλους δημοκράτες» —τον Κουρή, τον Ακριβάκη, τον Αθανασόπουλο, τον Τόμπρα, και —γιατί όχι;— τον Λούβαρη, τον Κουτσόγιωργα, τον Πέτσο και τους άλλους επιφανείς αστέρες του ΠΑΣΟΚ. Προς τι, λοιπόν, η κάθαρση, οι παραπομπές στα ειδικά δικαστήρια, τα λογής ψευδεπίγραφα ότι, τάχα, ο τόπος αυτός πρέπει να ανασυνταχθεί και να προκόψει; Προς τι ο εκδημοκρατισμός και η διαφάνεια, όταν η δημοκρατία, ο σοσιαλισμός, η πάστρα, η πρόοδος κατοικοεδρεύουν στο ΠΑΣΟΚ;

Ο προεκλογικός εντείνεται...

ΚΑΙ ΕΝΩ υπολείπονται δυο εβδομάδες και δυο μέρες από τις εκλογές, ο κ. Παπανδρέου με επιστολή του προς τον υπηρειακό πρωθυπουργό κ. Γρίβα, διατύπωσε μια σειρά όρους προκειμένου ο προεκλογικός αγώνας να βασισθεί «στην ισότητα των ευκαιριών και σε μια άφογη εκλογική διαδικασία». Οι όροι είναι άμεση αντικατάσταση των «κομματικών» νο-

μαρχών και γενικών γραμματέων, απαγόρευση προσλήψεων στο δημόσιο, όχι μετακίνηση στρατιωτικών μονάδων και παρουσία της διακομματικής επιτροπής μέσα στην ίδια την ΕΡΤ.

ΜΕ ΤΟΥΣ όρους μπορεί κανείς να συμφωνήσει ή διαφωνήσει. Το ερώτημα που τίθεται είναι γιατί «κομματικοί» είναι μόνο οι νομάρχες που διορίστηκαν από την απελθούσα κυβέρνηση και δεν ήσαν «κομματικοί» οι νομάρχες του ΠΑΣΟΚ οι οποίοι παρέμεναν ακλόνητοι στις θέσεις τους, στις εκλογές του 1985 και Ιουνίου 1989... Από την άλλη, το ΠΑΣΟΚ και τα έντυπα του επιμένουν ότι η ΕΡΤ έχει πλέον κομματικοποιηθεί σε αφάνταστο βαθμό (που είσαι πολυφωνικό Μαρούδα;...) και ότι, συνεπώς, κάθε «απογαλκτώση» της διακομματικής επιτροπής από το... κτίριο της αγίας Παρασκευής θα σήμαινε καταστάσεις «πολιτικά επικίνδυνες». Κατά την εκτίμηση του προέδρου του ΠΑΣΟΚ, η ΕΡΤ, με τους διάφορους χειρισμούς της «προσβάλλει την νοημοσύνη και ευαισθησία όλων των στελεχών της τηλεόρασης, που δούλεψαν ακαταπόνητα για την προβολή προηγούμενων εκλογικών αποτελεσμάτων»...

Ο ΣΤΟΧΟΣ είναι προφανής: Ο κ. Παπανδρέου θέλει να εμφανισθεί ως ο... «των αιχμαλώτων ελευθερωτής και των πτωχών υπερασπιστής», διάβαζε των δημοσιογράφων, τεχνικών και υπαλλήλων της ΕΡΤ, τους οποίους τάχα «τσαλακώνει» η σημερινή διοίκηση της ΕΡΤ, επειδή επιμένει στην αποσωλήνωση του κτιρίου της Αγ. Παρασκευής από την οδό Ζαλοκώστα... Αλλά η διοίκηση της ΕΡΤ δεν έχει κανένα πρόβλημα με τη διακομματική. Είναι πρόθυμη να εφαρμόσει τις όποιες αποφάσεις της, υπό την αίρεση ότι οι άνθρωποι της διακομματικής δεν θα εγκατασταθούν μέσα στην ίδια την ΕΡΤ. Και ο νούν νοεϊτω.

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, οι Έλληνες αριστεροί ψηφοφόροι καλούνται να επιλέξουν ανάμεσα στη «νέα Αριστερά» —έτσι αποκαλείται τώρα το νέο ανεμομάζωμα του ΠΑΣΟΚ— και τον βασικό αντίπαλό της, τον Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου.

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΟΕΚΔΩΓΗ

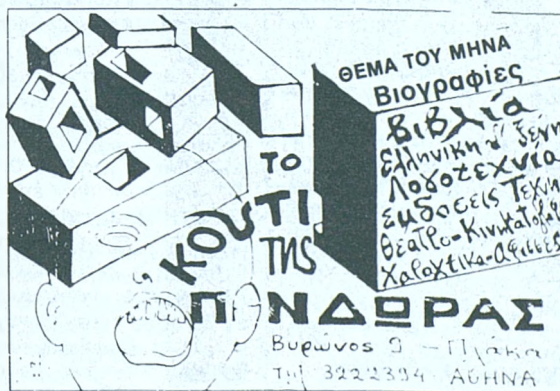
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

καρσολη & δημητρίου 12

152 32 χαλανδρί

τηλεφ. 68.13.222

ΚΩΝΣΤ. ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ 11.10.89 - ΤΡΙΤΗ 17.10.89

ΤΕΤΑΡΤΗ, 11.10.89

Habemus πρωθυπουργόν. Ο κ. Σαρτζετάκης επέλεξε τον εν Αρείω Πάγω συναδελφον του κ. Ι. Γρίβα. Κυβέρνηση όμως θα αποκτήσουμε αύριο.

ΠΑΣΟΚ και Συνασπισμός θα υποστηρίξουν από κοινού την υποψηφιότητα του Α. Λάζαρη

Στον Νορβηγό κ. Χασβάνμο 78 ετών απονεμήθη το Νόμπελ Οικονομίας. Όπως και τις προηγούμενες χρονιές, πρόκειται για επιβράβευση άχρηστης σοφίας: ούτε αυτός είχε καταφέρει να πλουτίσει στη ζωή του.

Ενώ ο Εγγλέζος Ντ. Σμιθ, που προσπάθησε να πλουτί-

Η Μυρτώ θ' αναδυθεί Χριστιανή και οι οικολόγοι θα την κάνουν αφισά.

στη Λευκάδα. Υποστηρικτές αναζητούν ακόμη και οι κ. Βενιζέλος και Ψαρουδάκης, αφού η ΝΔ αρνήθηκε εν τέλει να τους εκλέξει βουλευτές Επικρατείας.

Οι Χ. Φλωράκης και Λ. Κύρκος βρήκαν υποστήριξη από τον πρέσβη των ΗΠΑ κ. Σωτήρη, που τους επισκέφθηκε στα γραφεία τους.

Αναμένεται ότι και ο κ. Σημίτης θ' αναζητά σε λίγο υποστήριξη, αφού το ΕΓ του ΠΑΣΟΚ τον κατακεραύνωσε για ασέβεια προς το σεπτό σκήνωμα του Α. Παπανδρέου.

σει πουλώντας ουράνιο στον «Δημόκριτο», βρέθηκε στη φυλακή.

Αν δεν καθιερωθεί Νόμπελ Ημεροδότη, εγώ δεν πρόκειται να ξεπεράσω το στάδιο μεροδούλι-μεροφάι —κι ας έκοψα και το τσιγάρο.

ΠΕΜΠΤΗ, 12.10.89

Habemus και κυβέρνησιν ορκισθείσα ενώπιον του κ. Χρ. Σαρτζετάκη, ο οποίος επιπλέον διέλυσε τη Βουλή και μας καλεί να ψηφίσουμε στις 5 Νοεμβρίου. Τον τελευταίο

καιρό ό,τι θέλει κάνει ο Πρόεδρος.

Η κ. Κρινιώ Κανελλοπούλου κληρονόμησε τη θέση του πατρός της Αθανασίου στην Ηλεία. Ο κ. Α. Μπριλλάκης, επειδή δεν διαθέτει μπαμπά βουλευτή, επισκέφθη τον κ. Α. Παπανδρέου στην Εκάλη, αιτούμενος υιοθεσίαν.

Με επιστολή της στην «Ελευθεροτυπία» η «17 Ν» διεκδικεί υπέρ αυτής τα λευκά, τα άκυρα, τους απέχοντες, τους διπλοεγγεγραμμένους, τους ασθενείς, τους θανόντες και μη διαγραφέντες από τους εκλογικούς καταλόγους. Καληώρα σαν τον μακαρίτη τον Τσιρώνη —μόνο που αυτός δεν δολοφονούσε.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 13.10.89

Διάφοροι αμαθείς ανόητοι περίμεναν να χτυπήσει σήμερα ο ιός των κομπούτερ —αγνοώντας ότι εις την καθ' ημάς Ανατολήν το μάξιμουμ της γρουσουζιάς είναι Τρίτη και 13 και όχι Παρασκευή και 13, όπως εις την Εσπερίαν.

Μεγάλη φόρα πήρε ο κ. Πρόεδρος: ακόμη και με την «Αυριανή» τα βάζει με ανακρίνωσή του. Το επόμενο βήμα θα είναι να χωρίσει την κ. Έφη.

Σε χυδαίες φραστικές επιθέσεις κατά του Χ. Φλωράκη, περιορίστηκαν οι αυριανιστές της «Πειραικής Πατρίδας», που επισκέφθηκε το εργοστάσιό τους. Αν ήταν ο Λ. Κύρκος, δεν θα γλύτωνε το λυντσάρισμα.

Δύσκολες ημέρες για το ΠΑΣΟΚ: Το 1981 ο Α. Παπανδρέου έκλεισε τις μεταγραφές Γλέζου - Μαύρου με επιστολές μιας παραγράφου. Το 1989 για τη μεταγραφή Α. Μπριλλάκη συνέγραψε δοκίμιο επτά σελίδων.

Η Κίτυ Δουκάκη με ανακοίνωσή της στο 8ο Παγκόσμιο Ψυχιατρικό Συνέδριο εξηγεί πώς κατάφερε να «κόψει» τις αμφεταμίνες και το αλκοόλ. Ο Ημεροδότης αναμένεται να εκθέσει τα αντίστοιχα για το κάπνισμα στο 9ο.

Ο Συνασπισμός παρουσιάζει το εκλογικό πρόγραμμά του. Πανικοβάλλονται οι διεθνείς καπιταλιστικοί κύκλοι και οι τιμές στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης πέφτουν κατακόρυφα.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 14.10.89

Όταν δεν έχεις μπαμπά βουλευτή, όταν κανείς δεν ενδιαφέρεται να σε υιοθετήσει, όταν δεν σου επιτρέπουν να θυσιαστείς για το κοινό καλό ως

γενικής αποδοχής υποψήφιος σε μονοεδρική περιφέρεια, τι κάνεις για να εξασφαλίσεις το πολιτικό σου μέλλον; Ακολουθείς την πεπατημένη και βαφτίζεις:

Μυρτώ λοιπόν ονομάζεται από σήμερα η κόρη του Σήφη και της Σέρτζιας χάρις σε μένα —προς θλίψιν και των δύο γιγαγίδων που διαθέτουν νεοελληνικότατα αλλά απορριφθέντα ονόματα. Μη νομίζετε πως ήταν εύκολο:

Τεσσάρων χρονών έγινε η μικρή μέχρι να πεισθούν οι δικόι της να μ' αφήσουν να τηςβάλω λάδι. Πώς λοιπόν θ' αναδειχθούν νέοι πολιτικοί σ' αυτόν τον τόπο;

Κι ενώ εγώ έβαζα υποθήκες για το πολιτικό μου μέλλον, οι άλλοι του ΠΑΣΟΚ έχαναν την ώρα τους συνεδριάζοντας σε κεντρικές επιτροπές και διαπληκτιζόμενοι για τον ποιοι θα μπουν στους συνδυασμούς.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 15.10.89

Μην ανησυχείτε: μπορεί να μην πήγα στο χωριό μου λόγω των βαπτισίων, αλλά ανέθεσα σε άλλους να παρακολουθούν την πορεία του μούστου στα βαρέλια. Καθ' άμε πληροφόρούν οι μύκητες συνεχίζουν απόηχοι το θεάρεστο οινόπνευματογόνο έργο τους.

Ζηλώσασα την δόξαν της κ. Δουκάκη, η κ. Παπανδρέου Γ' δημοσιεύει στο «Βήμα» εμβριθή περιγραφή για το πώς εβιάσθη υπό ολοκλήρου της ελληνικής κοινωνίας.

Άμα τη αναγνώσει του κειμένου της κ. Δήμητρας το Παγκόσμιο Ψυχιατρικό Συνέδριο αποφασίζει ομοφώνως ότι «αυτή πουλάει τρέλα» και την καλεί να δώσει εξηγήσεις. Πανικόβλητη η κ. Λιάνη μήπως και την παραλάβουν Σοβιετικοί Ψυχίατροι το σκάει με το σύζυγό της για το Παρίσι.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 16.10.89

Ο κ. Σωτήρχος διευκρινίζει στους χρηματιστές της Ν. Υόρκης ορισμένα επίμαχα σημεία του προγράμματός του

Ποιος ο τεντζερής και ποιον το καπακί;

Συνασπισμού και οι τιμές ανακάμπτουν. Στην Αθήνα όμως γίνεται γνωστό ότι ο κομμουνιστής μουσικοσυνθέτης κ. **Μιχαήλ Θεοδωράκης** υιοθετήθηκε κι αυτός από τον κ. **Μητσοτάκη** και οι τιμές στο Χρηματιστήριο πέφτουν κατακόρυφα.

Ζυμώσεων συνέχεια: Όχι μόνο ο **Ψαρουδάκης** πήγε στη ΝΔ, όχι μόνο ο **Γεωργιάδης** έκανε το ίδιο, αλλά μέσα στο γενικό αλαλούμ τα βρήκαν μεταξύ τους τροτσκιστές, μαοϊκοί, ανανεωτικοί κομμουνιστές, οικολόγοι, σταλινικοί, σοσιαλιστές και ετοιμάζουν κοινούς συνδυασμούς.

Το ζεύγος **Παπανδρέου** πανικόβλητο ζητά πολιτικό άσυλο από τον κ. **Μιττερνάν**.

Από σήμερα, αντί 20 δρχ., μπορείτε να αγοράσετε τη νέα εφημερίδα **Νίκη**: Κοστίζει μόλις τα μισά απ' την «Αυριανή».

ΤΡΙΤΗ, 17.10.89

Επειδή έβαλε σαν «κύριο στόχο της ζωής του» την ανακάλυψη της «17N», συνεργάζεται με τη ΝΔ ο κ. **Μιχαήλ Θεοδωράκης**. Προφανώς τη συγχέει με την ΚΥΠ.

Η εταιρεία «Σπ. Χαλβατζής και Σια ΟΕ» ζητεί από τα δικαστήρια να απαγορευθούν στην «Γ. Γράψας ΑΕ» να εκδόσει εφημερίδα με τον τίτλο «Οδηγητής». Το Αστικό Δίκαιο και η Δικονομία του στην υπηρεσία του προλεταριάτου.

Το νεότευκτο **Σοσιαλιστικό Κόμμα Ουγγαρίας** ετοιμάζεται να εισέλθει στη **Σοσιαλιστική Διεθνή**, γνωστοποίησε ο **Ακίλε Οκέτο** στη Ρώμη. Σε λίγο θα δούμε και την **Ουγγαρία** στην ΕΟΚ —αν όχι και στο ΝΑΤΟ.

Στην **Κεφαλληνία** θα είναι εν τέλει υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ ο κ. **Γ. Αρσένης**. Ελπίζει ότι δια της σφαγής του θα εξαγνισθεί για την αποχώρησή του.

Σεισμός 6,9 Ρίχτερ στο **Σαν Φραντσίσκο**. If you are going to San Francisco, θα δείτε και ουρανοξύστες in motion.

Το ζεύγος **Λιάνη** επέστρεψε από το **Παρίσι** μετά τη διαβεβαίωση του **Προέδρου Μιτερνάν** ότι θα φροντίσει ο ίδιος να μην τους πειράξουν οι ψυχιάτροι.

Αν δεν σας γράφω πια για τη **νικοτινή**, την **πίσσα** και τη **λίμπιντο** είναι γιατί τα δυο πρώτα **θηλυκά** δεν με πολυενοχλούν πια και το τρίτο συνεχώς με θωπεύει.

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ
Ο ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΠΟΛΙΤΕΥΟΜΕΝΟΥΣ

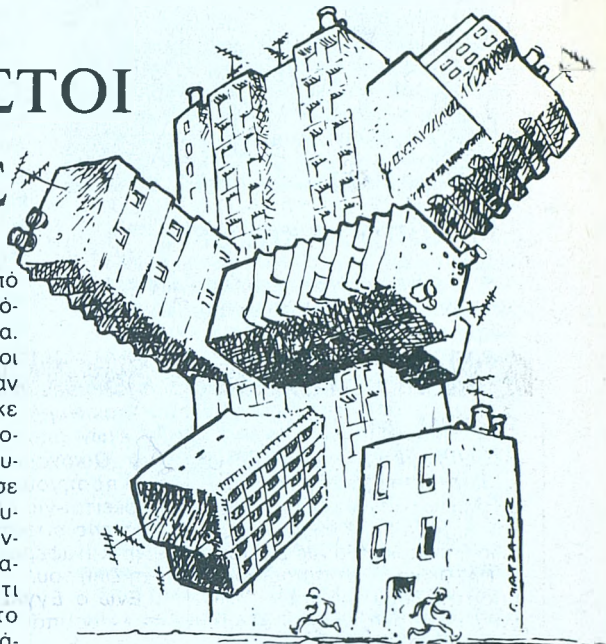
ΑΝΩΡΙΜΟΙ ΑΣΤΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΣ

Στη Σοβιετική Ένωση το κακό ήρθε από ψηλά με τη μορφή των Ούφο, δεν φαίνεται όμως να δημιουργήσει ιδιαίτερα προβλήματα. Οι ουρανοί εξακολουθούν να είναι λιγότεροι απειλητικοί από την ίδια τη γη: στο Σαν Φραντσίσκο, ο Εγκέλαδος ανακλαδίστηκε κάτω από το ρήγμα του Αγίου Ανδρέα προκαλώντας εκατοντάδες νεκρούς. Θα ήταν υπερβολή πάντως, έστω κι αν βρισκόμαστε σε προεκλογική περίοδο, να αποδώσουμε κι αυτήν την καταστροφή στο μοιραίο όνομα «Ανδρέας». Το πολύ - πολύ ο κ. Βαρώτσος να αποδώσει ευθύνες στον κ. Δρακόπουλο διότι το ΒΑΝ είχε προβλέψει τον σεισμό αλλά το σεισμολογικό κατεστημένο (αφού προσπάθησε μάτην να αποτρέψει τον σεισμό ώστε να τον διαψεύσει) αδιαφόρησε, με αποτέλεσμα να θρηνούμε όλα αυτά τα θύματα.

Το χειρότερο είναι πως αυτά τα 6,9 Ρίχτερ δεν ήταν παρά μόνο η αρχή: Ο Αγιαντρέας εγκυμονεί σεισμό πάνω από 8 Ρίχτερ δηλαδή τριάντα φορές ισχυρότερο, προειδοποιούν οι αρμόδιοι. Ό,τι είδαμε στις τηλεοράσεις μας ήταν οι πρώτες κι ελαφρότερες ωδίνες του τοκετού. Ίσως αυτό να ερμηνεύει και την ψυχραιμία με την οποία οι Φραγκισκανοί αντιμετωπίζουν την κατάσταση: δεν είδαμε ούτε χιλιάδες αυτοκινήτα να μπλοκάρουν τους δρόμους προσπαθώντας να διαφύγουν, ούτε εκατομμύρια άτομα να πλημμυρίζουν τις πλατείες ώστε να εξασφαλίσουν την ασφάλεια του έναστρου ουρανού. Κι όμως, αυτές ήταν οι πρώτες κινήσεις των Αθηναίων όταν το 1981 αντιμετώπισαν την ίδια καταστροφή. Είναι άραγε οι Έλληνες πιο λιπόψυχοι από τους Αμερικανούς ή τα αμερικανικά Μέσα ενημέρωσης είναι ψυχραιμότερα από τα δικά μας;

Ίσως όμως η βασική διαφορά να βρίσκεται στο ότι οι Φραγκισκανοί έχουν περισσότερες γενιές αστών πίσω τους απ' όσες οι Αθηναίοι και συνήθισαν στην ιδέα πως θα ζήσουν και θα πεθάνουν μέσα στα ντουβάρια πολυκατοικιών και ουρανοξύστων. Ενώ εμείς αναζητούμε ασφάλεια στους ανοικτούς τόπους της υπαίθρου που προσφάτως εγκαταλείψαμε. Μας λείπει η παράδοση του άστεως, της πόλεως — δηλαδή η αστική και η πολιτική παράδοση.

Το απέδειξαν άλλωστε αυτό οι πολιτικοί σεισμοί που προκάλεσε ο καθ' ημάς «Ανδρέας». Προ δεκαπενταετίας ο Νίξον συνελήφθη κλέπτων οπώρας κι εν τέλει αναγκάστηκε να παραιτηθεί. Ο δικός μας συνελήφθη να

λεηλατεί οπωρώνας κι όχι μόνο δεν παραιτήθηκε αλλά απαιτεί να «ανανήψουν» οι άλλοι. Αδιαφορεί για όλους, περιφρονεί τα πάντα, παραμένει αρχηγός ενός μεγάλου κόμματος, διεκδικεί με θράος την πρωθυπουργία, την Προεδρία της Δημοκρατίας. Σε ποια τώρα με αστική πολιτική παράδοση θα γίνονταν ανεκτά όλα αυτά;

Το χειρότερο είναι πως δημιούργησε σχολή: πολλοί πίστεψαν πως όλα πια επιτρέπονται, δεν υπάρχουν φραγμοί, δεν υπάρχουν εμπόδια, δεν υπάρχει φόβος να λογοδοτήσουν. Κι έσπευσαν γύρω από τον σημερινό ηγέτη του πολιτικού αμοραλισμού — ενώ δεν έλειψαν ορισμένοι που προτίμησαν τη σκέπη του προ εικοσιτετραετίας, εν έτει 1965, πρώτου διδάξαντος. Αν όλοι αυτοί ανταμειφθούν θα δημιουργήσουμε μια πολιτική παράδοση που δεν θα επιτρέψει να αντιμετωπίσουμε όχι σεισμούς, αλλά ούτε μικρά ταρακουνήματα.

Τι δηλούν όλα τα παραπάνω για τους πολίτευομένους; Ας μη βιαστούν να εξάρουν στους λόγους τους το γεγονός ότι δεν είχαμε λεηλασίες στην Θεσσαλονίκη, στην Αθήνα, στην Καλαμάτα κατά τους μεγάλους σεισμούς — ενώ υπήρξαν στο Σαν Φραντσίσκο. Εδώ ήταν όλοι πανικόβλητοι, ποιος να λεηλατήσει; Ας αναλογιστούν καλύτερα την αστική, την πολιτική ψυχραιμία που εκεί κυριάρχησε, με όλα τα νοήματα που έχουν αυτές οι λέξεις. Κι αφού σκεφθούν ψυχραιμα, αν δεν φοβούνται τους αυριανιστές, ας πουν τα συμπεράσματα τους και στους ψηφοφόρους.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Η Κύπρος και μεις

● Ο συνεργάτης και φίλος Αλέκος Ξύδης μας έστειλε το γράμμα-σχόλιο που ακολουθεί:

Φίλο ΑΝΤΙ,

Το άρθρο του Μιχάλη Δούντα στο τελευταίο σου τεύχος (417) με απαλλάσσει από το δυσάρεστο έργο να επαναλάβω, δικήν Κασσάνδρας, τα όσα υποστηρίζω από χρόνια για ένα στύλωμα των ποδιών των Κυπρίων πάνω στην «πράσινη γραμμή», για σύντομη ενίσχυση της αμυντικής θωράκισης της Κυπριακής Δημοκρατίας, με ανάκληση όλων των παραχωρήσεων και για μια «μαχητική» (όχι πολεμική) διπλωματία αντιμετώπισης του τουρκικού επεκτατισμού από την Ελλάδα.

Πλειοδοτώ και συνυπογράφω, αν μου επιτρέπει ο κ. Δούντας το άρθρο του. Προέρχεται από έναν πρεσβευτή που επί δεκαπέντε περίπου χρόνια ετίμησε την Ελλάδα και την ελληνική διπλωματία στη Λευκωσία, και στον ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, και έτσι γνωρίζει και πονάει το Κυπριακό από μέσα, σε όλες του τις φάσεις, από καθημερινή έννοια και πράξη, όσο κανείς άλλος στην Ελλάδα.

Με απαλλάσσει το άρθρο του και από την εξαιρετικά δυσάρεστη υποχρέωση να απαντήσω εκτενέστερα στο ψυχρό, ενδοτικό και ομοιογενιστικό άρθρο του κ. Βαλινάκη στην ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ. Ο κ. Β. ανήκει στους τεχνοκράτες εκείνους που αν τους εκμυστηρευθείς ότι επιθυμείς να αυτοκτονήσεις, θα σου απαριθμήσουν δεκαπέντε τρόπους να το επιτύχεις, χωρίς ούτε μια στιγμή να σε αποτρέψουν, ή να αποπειραθούν να σε εμποδίσουν. Αυτό κάνει ο κ. Βαλινάκης και οι συν αυτό για την Κύπρο.

Πολύ φιλικά πάντα

Α. Ξύδης
Πρεσβευτής ε.τ.

Πόσο ζυγίζει μια «προσωπικότητα»;

«... εσείς σαν Νεοέλληνας πρέπει ορισμένες αξίες, όπως είναι ο Θεοδωράκης να μην τις κακοποιείτε έτσι. Είμαι αμετακίνητος. Δεν καταλαβαίνετε; Πώς να μετακινηθώ; Έχω τέτοιο βάρος επάνω μου ιστορικό... που δεν μπορώ να κινηθώ. Έχω τόνους επάνω μου. Δεν είμαι κανένα τσόφλι να πετάω».

Μιλάει ο ίδιος ο Μίκης Θεοδωράκης

για τον ίδιο το Μίκη Θεοδωράκη: απαντάει σε ερώτηση που του υπεβλήθη από το Ρ/Σ 9,84 για το αν «αισθάνεσθε ακόμα περισσότερο αριστερός ή φιλελεύθερος».

Δικαίωμα του καθενός η πολιτική του ένταξη, οι μεταμορφώσεις του, οι μετατοπίσεις του, τα όποια, τέλος πάντων, πράττει ως δημόσιο πρόσωπο στο δημόσιο χώρο. Τώρα, πώς γίνεται μια προσωπικότητα να υπολογίζεται με το πόσους τόνους ζυγίζει, κι αν πετάει ή δεν πετάει, αυτό είναι κάτι που θα πρέπει να εξηγηθεί με τη λογική των «προσωπικότητων». Η λογική αυτή, επειδή βγαίνει από το μύθο, μπορεί και να σε κάνει πολύ ρεζίλι...

Τουλάχιστον αν υπάρχει και χιούμορ, κάνει το κοινό να μην μπορεί να κρατηθεί απ' τα γέλια. Ενώ αν μιλάς και σκέφτεσαι «βαριά», και δεν «πετάς», όπως ο κ. Αρσένης, ή ο κ. Μπριλλάκης, ας πούμε, τότε γίνεσαι και ρεζίλι και εκνευριστικός.

Αυτός είναι που δεν παρέπεμψαν οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ

«Σκάνδαλο κατά τη γνώμη μου δεν υπήρξε. Υπηρετήσαμε το λαό και το έθνος, τότε. Αν ύστερα κατεδόθη η πράξη, υπήρξαν εφιάλτες και έγιναν ορισμένες ζημιές στο Δημόσιο, αυτό είναι άλλο θέμα. Το θέμα είναι πως σκεφθήκαμε τότε που κάναμε την κίνηση. Τα μετέπειτα δεν τα προβλέψαμε».

(Από συνέντευξη του καλαμποκά αλλά και λεβέντη υπουργού Ν. Αθανασόπουλου στο ραδιοσταθμό «Φλας».

Στα ψιλά...

Η ειδήση πέρασε στα ψιλά των εφημερίδων. 280 κρατούμενοι των φυλακών της Πάτρας συνεχίζουν την αποχή από το συσσίτιο, που έχει αρχίσει από τις 4 Σεπτεμβρίου.

Τα αιτήματά τους είναι η μείωση των ποινών στις περιπτώσεις καταδικασθέντων για χρήση ναρκωτικών και η κατάργηση του «καθ' ομολογίαν».

Σύμφωνα με την ειδησεογραφία μάλιστα από σήμερα (20 Οκτωβρίου) θα σταματήσουν και τα επισκεπτήρια των συγγενών των κρατουμένων. Δεν γνωρίζουμε αν στο μεταξύ διάστημα έχει γίνει κάτι ή αν έχουν συζητήσει κάποιοι αρμόδιοι με τους κρατούμενους για να βρεθεί κάποια λύση.

Εκείνο που και πάλι προκύπτει, ανεξάρτητα από την τύχη της διαμαρτυρίας των κρατουμένων, είναι ότι η κατάσταση στις φυλακές δεν έχει βελτιωθεί, η νομοθεσία για τα ναρκωτικά δεν αλλάζει, οι χρήστες αντιμετωπίζονται σε πολλές πε-

ριπτώσεις ως έμποροι ναρκωτικών και οι έμποροι κατορθώνουν και «γλυστράνε» με διάφορα «κόλπα».

Τελικά και η διαμαρτυρία αυτή ίσως καταλήξει σε μια από τις γνωστές «λύσεις», την υπόσχεση δηλαδή για την αντιμετώπιση μελλοντικά των αιτημάτων των κρατουμένων. Μέχρι τότε όμως η πολιτεία και οι αρμόδιοι φορείς θα κωφεύουν στις φωνές των κρατουμένων;

Ένα συνέδριο

Όπως είναι γνωστό, στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας στον Πειραιά, από τις 12 ως τις 19/10/89 πραγματοποιήθηκε το Παγκόσμιο Ψυχιατρικό Συνέδριο, που διοργανώθηκε από την Παγκόσμια Ψυχιατρική Εταιρεία.

Το πρόβλημα της ένταξης της Σοβιετικής Ψυχιατρικής Εταιρείας στην παγκόσμια ψυχιατρική κοινότητα, το παρασκήνιο των διαπραγματεύσεων, το τεράστιο μάρκετινγκ των φαρμακευτικών εταιρειών στον αχανή χώρο του Συνεδρίου, οι περισσότερες από 3.000 δεκάλεπτες κατά μέσον όρο, ανακοινώσεις δεν μπορούν να επισκιάζουν τις τεράστιες καθυστερήσεις και ευθύνες στην πραγματοποίηση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα και ιδιαίτερα του πιο ορατού κομματιού της: του κρατικού θεραπευτηρίου Λέρου.

Στο επόμενο τεύχος θα υπάρχει εκτενής αναφορά στο συνέδριο από συνεργάτες του περιοδικού μας.

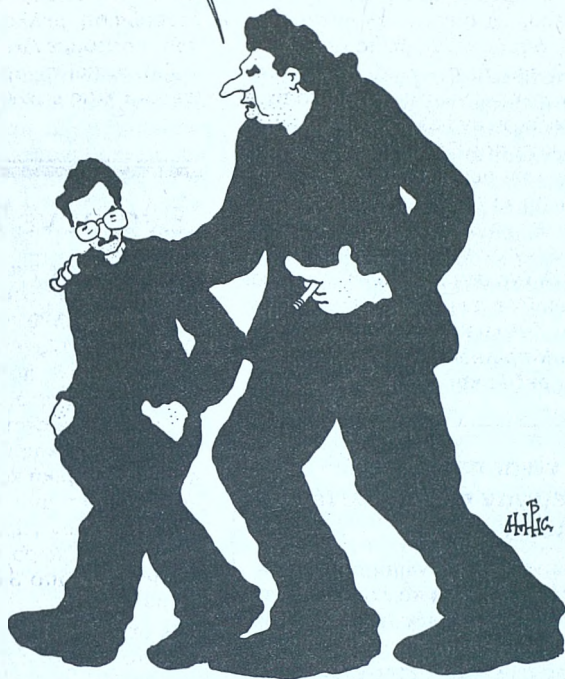
Ενότητα με θέσεις

Οι εργασίες του 17ου συνεδρίου του Εργατικού Κέντρου Αθήνας, αν και έγιναν στην αρχή της προεκλογικής περιόδου, αποτελούν ένα θετικό προηγούμενο για το συνδικαλιστικό κίνημα. Παρότι υπήρξαν οξυτάτες πολιτικές αντιπαραθέσεις, εκείνο που κυριάρχησε και ασφαλώς καταγράφεται στα θετικά του συνεδρίου, ήταν ο διάλογος, το κλίμα ενότητας των εργαζομένων και η ανάπτυξη προβληματισμών από όλες τις πλευρές που επιτρέπει προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση εργασιακών προβλημάτων μετά τις εκλογές σε μια κοινή βάση.

Αυτό φαίνεται τόσο από το ψήφισμα του συνεδρίου, όσο και από τη στάση πολλών συνδικαλιστικών στελεχών τα οποία αναφέρθηκαν στην ουσία των προβλημάτων (οικονομική κρίση, απασχόληση, ανεργία, δημόσια ελλείμματα, προβληματικές, περιβάλλον κτλ.) περιορίζοντας την τεχνητή αντιπαράθεση και τον «πόλεμο» των συνθημάτων.

Βεβαίως, αυτή η στάση υπαγορεύθηκε και από τις ανάγκες της προεκλογικής

ΕΜΕΙΣ ΑΝΤΩΝΗ ΜΟΥ...
Θ' ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΜΕ ΠΙΣΤΑ ΤΙΣ ΙΔΕΕΣ ΜΑΣ
ΟΠΟΥ ΦΑΙ ΝΑ ΠΑΝΕ!!

συγκυρίας, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να επισημανθούν το διαφορετικό κλίμα και η έλλειψη μιας μορφής αντιδράσεων που χαρακτηρίζαν στο παρελθόν την πολιτική και ιδεολογική αντιπαράθεση.

Για το συνδικαλιστικό κίνημα ένα τέτοιο θετικό κλίμα αντιπαράθεσης που δεν υποβαθμίζει, ούτε «κουκουλώνει» τις ιδεολογικές, πολιτικές και προγραμματικές διαφωνίες αποτελεί ένα πρόκριμα για το μέλλον. Και ίσως μετεκλογικά βοηθήσει σε μια πορεία αυτόνομης παρέμβασης στο συνδικαλιστικό κίνημα και συντελέσει θετικά για την ανατροπή σχέσεων εναγκαλισμού (τόσο από το κράτος όσο και από τα κόμματα), οι οποίες κάθε άλλο παρά βοήθησαν το κίνημα των εργαζομένων τα τελευταία χρόνια.

γλυκειά προσμονή της κατάληψης της εξουσίας (δηλαδή των θέσεων των διευθυντών) που υποσχόταν ο νεόκοπος σοσιαλισμός.

Δεν θέλουμε (και δεν μπορούμε) να πάρουμε θέση για την ορθότητα των αποφάσεων του δευτεροβάθμιου συμβουλίου κρίσεων των γιατρών. Άλλωστε μόνο κατά περίπτωση οι αποφάσεις αυτές μπορούν να κριθούν.

Το ερώτημά μας είναι όχι γιατί έγιναν τώρα αυτές οι κρίσεις, αλλά ποιος εμπόδιζε να γίνουν (ή να υλοποιηθούν) νωρίτερα, αμέσως δηλαδή μετά τις κρίσεις του 1985, —όπως έπρεπε σύμφωνα με κάθε τάξη και δεοντολογία, επιστημονική ή υπαλληλική— ώστε να μην διαιωνίζεται έτσι μια ανώμαλη κατάσταση.

Εκτός εποχής...

Άλλες εποχές φέρνει στη μνήμη η εμπνευση στελεχών του ΚΚΕ να «καθαρίσουν» με τον «Οδηγητή της Νεολαίας», που εκδίδεται με ευθύνη στελεχών του ΚΣ των «αιρετικών» της ΚΝΕ, με μια αίτηση ασφαλιστικών μέτρων!

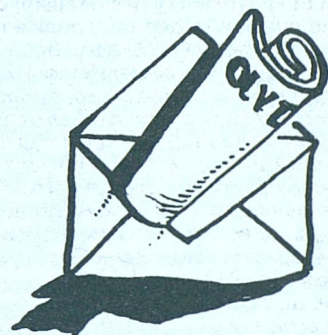
Οι απόψεις των διαφωνούντων δεν σημαίνει ότι θα «εξαφανισθούν» με την στήριξη του δικαιώματός τους να εκδίδουν το έντυπό τους. Όμως αυτή τη λογική υιοθέτησαν οι εγκέφαλοι αυτής της κίνησης και φυσικά μαζί ανέστησαν και όλη εκείνη την αντίληψη διοικητικών αποκλεισμών που ταλαιπώρησε και ταλαιπωρεί ακόμα την Αριστερά.

Η προκρούστεια αυτή άποψη εκθέτει

διπλά το ΚΚΕ σήμερα. Πρωτον γιατί διακαίωνει όλους τους καλοθελητές που έσπευσαν να εκμεταλλευτούν το γεγονός και δεύτερον επειδή αναπαράγει —και αυτό ενδιαφέρει τους αριστερούς— μια αντίληψη σταλινικής προέλευσης η οποία ισοπεδώνει την κριτική, αφαιρεί πολιτικά δικαιώματα και δεν επιτρέπει να λυθούν οι διαφωνίες μέσα από το διάλογο, υιοθετώντας τελικά την καταστολή.

Και μην αντιτάξουν οι εμπνευστές αυτής της ενέργειας ότι η έκδοση αυτή ήταν «κλοπιμαία» (σήμα - τίτλος κλπ.), γιατί τότε θα πρέπει να μιλήσουμε για εκπτώσεις. Και κάτι τέτοιο θα είναι κυριολεκτικά εκτός εποχής...

Αλλά εκτός εποχής είναι και ο Γράφας και όσοι ακολουθούν την πολιτική του. Διότι δεν είναι επιτρεπτό να καρπώνονται τίτλους και περιουσιακά στοιχεία που έπαψαν να τους ανήκουν. Κι αυτή η παλαιοκομματική τακτική διεκδίκησης τίτλων και οικοδόμησης «επαναστατικού» κινήματος στις πλάτες άλλων πρέπει να σταματήσει. Όποιος έχει σοβαρές πολιτικές απόψεις και διαφωνίες και επιθυμεί να τις θέσει σε δοκιμασία στην κοινή γνώμη ας χρησιμοποιήσει τους δικούς του τίτλους και τη δική του περιουσία.

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΩΡΑ — ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ — ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ

Τρεις εβδομάδες απέμειναν μόνο για την κρίσιμη εκλογική αναμέτρηση της 5ης Νοεμβρίου. Σε αυτές τις εκλογές, σε πείσμα πολλών, θα επιβληθεί κλίμα διαλόγου και πολιτισμένης αντιπαράθεσης όπως αρμόζει σε μια σύγχρονη δημοκρατική χώρα.

Το «ΑΝΤΙ» έχει ήδη γίνει εβδομαδιαίο. Για να βρίσκεται κοντά στα γεγονότα, στην καρδιά των εξελίξεων και του πολιτικού διαλόγου, με τη δική του ξεχωριστή φυσιογνωμία, με τη δική του επιχειρηματολογία, πιστό στο ύψος και ήθος της παραδουχής του.

Το «ΑΝΤΙ» θα κυκλοφορήσει και πάλι την επόμενη εβδομάδα, την Παρασκευή 27 Οκτωβρίου και στη συνέχεια την Παρασκευή 3 Νοεμβρίου, δυο μέρες πριν τις εκλογές.

Αν συναντήσετε δυσκολίες στο να το προμηθευτείτε τηλεφωνήστε αμέσως στο 7232713 και στο 7248240.

«Ευαγγελισμός»: Το ΕΣΥ σε κίνδυνο;

Φαίνεται ότι είναι γραφτό ή «αλλαγή» ή η «απαλλαγή» στο χώρο της υγείας να αρχίζει από τον Ευαγγελισμό. Όπως και τώρα, έτσι και πριν από 7 χρόνια, το αλήστου μνήμης πρώτο Δ.Σ. της «Αλλαγής» απέλυσε σε μια νύχτα τους περισσότερους διευθυντές του νοσοκομείου, αφήνοντας και τότε σύζυλους ασθενείς που επρόκειτο να χειρουργηθούν κλπ. Φυσικά τότε οι συνδικαλιστές γιατροί δεν αντέδρασαν. Φαίνεται ότι τους εμπόδιζε η

ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΜΟΝΟΕΔΡΙΚΕΣ ΔΕΝ ΕΙΧΕΣ «ΑΣΣΟΥΣ»...

του Ρ. Λευκάδιου

Οτι συνέβη στο ζήτημα της σύμπραξης ΠΑΣΟΚ - Συνασπισμού για τις μονοεδρικές περιφέρειες, είναι άκρως ενδιαφέρον αναφορικά προς κάποιες μόνιμες και εξαιρετικά σταθερές συμπεριφορές του «Κινήματος» προς τους άλλους εταίρους του πολιτικού παιχνιδιού, και μάλιστα προς την Αριστερά. Το κεντρικό ερώτημα είναι το κατά πόσον η πρόταση του ΠΑΣΟΚ για σύμπραξη με τους αριστερούς στόχευε στην αποτροπή της κατάκτησης της αυτοδυναμίας από τη ΝΔ και στην προοπτική της εξομάλυνσης των σχέσεών του με τον Συνασπισμό, ή υπάκουε σε μια άλλη λογική, η οποία δεν έχει καμία σχέση με συμμαχίες και συνεργασίες, ούτε και με μια συνολική αντίληψη του πολιτικού ανταγωνισμού.

Από αρκετά νωρίς το καλοκαίρι, λίγο μετά τη συγκρότηση της κυβέρνησης Τζαννετάκη, το ΠΑΣΟΚ προώθησε στην κοινή γνώμη δύο «σχέδια», που και τα δύο είχαν αποδέκτη την Αριστερά: την κατάργηση του «συν 1» και τη συνεργασία των «προοδευτικών δυνάμεων» στις μονοεδρικές περιφέρειες. Και τα δύο αυτά «σχέδια» είχαν ως κοινό παρανομαστή την αφαίρεση της δυνατότητας από τη ΝΔ να σχηματίζει μόνη της κυβέρνηση στις εκλογές του Νοεμβρίου, και υπηρετούσαν την αντίληψη περί κάθετου διαχωρισμού του κόσμου της «συντήρησης» και εκείνου της «προόδου».

Αυτά σύμφωνα με τις διακηρύξεις ηγετικών παραγόντων του ΠΑΣΟΚ. Το πρώτο στοιχείο που έρχεται να αμφισβητήσει την αυθεντικότητα και καθαρότητα αυτών των διακηρύξεων είναι ότι τη στιγμή που εξαγγέλλονταν, την ίδια στιγμή η ηγεσία του «Κινήματος» καλλιεργούσε το δίχασμό με την Αριστερά στη μαζική της βάση: αυτό δεν μπορεί να αιτιολογηθεί ούτε από το σύνδρομο της ήττας, ούτε από τον ανταγωνισμό που είναι φυσικό να υπάρχει στη διεκδίκηση κάποιων οριακών στρωμάτων από την Αριστερά: ο ανταγωνισμός δεν σημαίνει διχαστική στρατηγική και η ήττα δεν είναι ανάγκη να οδηγεί στην καθηγεμόνευση του ΠΑΣΟΚ από το φασίζον ρεύμα του «αυριανισμού».

Οι αιτίες θα πρέπει να αναζητηθούν αλλού, σε μονιμότερα στοιχεία της συμπεριφοράς του «Κινήματος» απέναντι στην Αριστερά. Μόνιμο διαχρονικό και κυρίαρχο στρίχιο αυτής της συμπεριφοράς είναι η προσπάθεια «αφρομείωσης» της Αριστεράς πρώτον με τη διγλωσσία του ΠΑΣΟΚ προς το ακροατήριό της και δεύτερον, με το «στρίμωγμά» της που

δεν έχει τίποτα το κοινό με όποια αντίληψη περί επιθετικής πολιτικής· το πολύ πολύ να έχει σχέση με την κουτοπονηριά του μικρομεσαίου εσμού που μοιράζεται με το Κίνημα τη λογική της «αρπαχτής» και της «ευκαιρίας».

Και στην περίπτωση του «συν 1» και στην πρόταση για σύμπραξη στις μονοεδρικές, πρυτάνευσαν επίσης αυτές οι συμπεριφορές. Το ΠΑΣΟΚ γνώριζε δύο στοιχεία: ότι η αυτοδυναμία της ΝΔ θα μπορούσε να κριθεί σε οριακά ίσως επίπεδα τον προσεχή Νοέμβριο, και ότι η Αριστερά βρισκόταν σε λεπτή θέση. Εξίσου καθαρά με την πρόταση κατάργησης του «συν 1», η σύμπραξη στις μονοεδρικές υπάκουε στη λογική ότι το «Κίνημα» πρέπει να υπονομεύσει την πολιτική της ηγεσίας του Συνασπισμού, να την «ξεμπροστιάσει» και, με τον τρόπο αυτό, να του αφαιρέσει τμήμα της εκλογικής του δύναμης, που θα πύκνωνε τις τάξεις του ΠΑΣΟΚ.

Αυτή η λογική όμως δεν έχει καμία σχέση με μια συνολική στρατηγική για την εξουσία και μian αντίστοιχη αντίληψη για τον εν γένει συσχετισμό των πολιτικών δυνάμεων· το μόνο με το οποίο έχει σχέση αυτή η λογική είναι μια παραταξιακή —και αυτόχρονα αλαζονική— μέσα στον πατριωτισμό της— αντίληψη για το συμφέρον μόνον του «Κινήματος» και όχι βέβαια για το συμφέρον της περιώνυμης «προοδευτικής παράταξης». Και αυτή ακριβώς η αντίληψη πρυτάνευε στο ΠΑΣΟΚ, ήδη από την αρχή της ίδρυσής του· μόνον που τότε υπηρετούσε ένα σχέδιο ηγεμόνευσης του «μπλοκ των δυνάμεων της Αλλαγής», ενώ τώρα αντανάκλα μian ατελέςφορη αμυντική στάση για την επίτευξη του στόχου της μη περαιτέρω *συρρίκνωσης* του «Κινήματος». Αυτό οδηγεί στις αντιφάσεις και στην έλλειψη συνοχής της πολιτικής στάσης του ΠΑΣΟΚ τους τελευταίους μήνες.

Ο Συνασπισμός κινήθηκε και στα δύο αυτά σχέδια του ΠΑΣΟΚ με επίγνωση των βαθύτερων σημασιών τους. Απέδειξε το πολιτικά και διαδικαστικά ανέφικτο της κατάργησης του «συν 1» καθώς και τους αφανείς και καθόλου αυθεντικούς λόγους που οδήγησαν την ηγεσία του «Κινήματος» στην πρόταση αυτή. Στην περίπτωση της σύμπραξης στις μονοεδρικές περιφέρειες ο Συνασπισμός έκανε σαφές από την αρχή ότι αποκλείει τη συμφωνία - πακέτο, γιατί κάτι τέτοιο θα υποδήλωνε ένα γενικότερης εμβέλειας βήμα συνεργασίας με το μη αυτοκαταρμένο και αφερέγγυο ΠΑΣΟΚ· αντίθετα, με αρκετά ευαίσθητη αντίληψη για τις συνέπειες

της αυτοδυναμίας της ΝΔ ως προς την ίδια την Αριστερά, πρότεινε συμφωνία σε τοπική βάση με πρόγραμμα «προοδευτικής κατεύθυνσης» και πρόσωπα όχι ευθέως ενταγμένα στο ΠΑΣΟΚ και την Αριστερά. Το ΠΑΣΟΚ δεν απαντά συγκεκριμένα, αλλά προωθεί πρώτα πρώτα την εύκολα αποδεκτή «λύση Λάζαρη», αφήνοντας στις υπόλοιπες μονοεδρικές τα τοπικά στελέχη του να συζητάνε με τα αντίστοιχα του Συνασπισμού, ενώ ενεργητικά, αλλά όχι *δημόσια*, προωθεί άλλα σχέδια που γνωρίζει ότι θα ήταν δύσκολα αποδεκτά από την Αριστερά (: Αρσένης).

Όταν ο Συνασπισμός, μετά την ουσιαστική αποδοχή της υποψηφιότητας Λάζαρη στη Λευκάδα, προτείνει έναν «Λάζαρη της Αριστεράς» στη Σάμο, το ΠΑΣΟΚ αντιδρά κατά τρόπο ευθέως αυτοπνομευτικό, αντιπροτείνοντας την κ. Ρίτσου ή τον κ. Κάππο: ως συνήθως εισπράττει τα δέοντα, με την κ. Ρίτσου να δηλώνει ότι ποτέ δεν είχε κάποια επαφή με το «Κίνημα» και ότι υποστηρίζει τον υποψήφιο που προτείνει η Αριστερά για τη Σάμο, και τον κ. Κάππο να λέει ότι «αυτά τα πράγματα δεν γίνονται». Και, τότε, αντί να αναδιπλωθεί το ΠΑΣΟΚ κάνει ό,τι μπορεί για να αποδείξει ότι εννοεί άλλα από αυτά που διακηρύσσει περί μη αυτοδυναμίας Δεξιός και περί «προοδευτικών δυνάμεων»· διακόπτει τις συνομιλίες σε τοπικό επίπεδο —τις οποίες ουδέποτε επιστρώσε βεβαίως με το ανόητο «αιτιολογικό» των... «τεχνικών δυσκολιών» (!)— και προτείνει ένα παζάρεμα, από αυτά που του έχει μάθει η χειρότερη παράδοση της Αριστεράς: «εσείς αυτά και μεις εκείνα». «Θέλετε τη Σάμο; Εντάξει πάρτε την, αλλά δώστε μας τη Ζάκυνθο και την Κεφαλλονιά: μ' έναν Λάζαρη «λογικό» μπορεί να ξεπεράσουμε τους 120...»

Ήταν το χειρότερο που μπορούσε να κάνει για να μειώσει την αφερέγγυοτάτα του και τη μικροπολιτική παραταξιακή του σκοπιμότητα —στοιχεία για τα οποία κατ' εξοχήν επικρίνεται από τον Συνασπισμό. Ήταν το καλύτερο που έπρεπε να κάνει για να φέρει στην επιφάνεια τις αντιφάσεις του, τη διγλωσσία του, την προσχηματική του πολιτεία, που εκπορεύονται από μια βαθύτατα ριζωμένη αντίληψη: αυτήν που στην κοινή των νεοελλήνων λέγεται: «να σώσουμε το τομάρι μας πάση θυσία».

Καλά, ακόμα δεν κατάλαβε το «Κίνημα» τι σήμαινε ο δεύτερος γύρος των δημοτικών εκλογών, εκείνη η «κόκκινη» Κυριακή της 19ης Οκτωβρίου 1986;

του Γιάννη Ιωάννου

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΤΗΣ ΓΕΛΟΙΟΤΗΤΑΣ

Η τακτική των «διεθνών εντυπώσεων» προς άγναν ψήφων στο εσωτερικό αποτελεί την έσχατη προεκλογική επιλογή του ΠΑΣΟΚ και του Α. Παπανδρέου όχι μόνο εξαιτίας της «φασοκωμωδίας του Παρισίου» αλλά και όσων σχεδιάζεται να εξαγγελθούν. Όπως ορισμένες προτάσεις του κ. Α. Παπανδρέου την ερχόμενη εβδομάδα για τη διεθνή ειρήνη και ύφεση, συνεργασία με ορισμένα προοδευτικά κινήματα της Ανατολικής Ευρώπης και ανταλλαγή μηνυμάτων (και όχι όπως οι προεκλογικές επισκέψεις Ορτέγκα και Ζίβκωφ στις προηγούμενες εκλογές) με ορισμένους ξένους ηγέτες.

Επαναλαμβάνεται δηλαδή η προεκλογική τακτική του περασμένου Ιουνίου, ο αποτυχημένος συνδυασμός του «διεθνούς κύρους ηγέτη», με τον αυριανισμό, την παρωχημένη αντίληψη και την πολιτική αφερεγγυότητα σε υποσχέσεις, προτάσεις, συνεργασίες. Αυτό το πολιτικό μάρκετινγκ του ΠΑΣΟΚ και του Α. Παπανδρέου (το οποίο ενορχηστρώνει ο πιστότατος κ. Κώστας Λαλιώτης) έχει οδηγήσει την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ σε αύξηση των αδιεξόδων της σε μεγαλύτερη υπονόμευση της αξιοπιστίας της, στη διατήρηση των ιδίων και ιδίων αυταπατών.

Δεν είναι τυχαίο ασφαλώς ότι περίπου είκοσι πρώην βουλευτές και υποψήφιοι τον Ιούνιο, πολλοί από τους οποίους μόλις απέτυχαν να εκλεγούν δήλωσαν ότι δεν θέλουν να πολιτευθούν και πάλι με το ΠΑΣΟΚ, του οποίου κατά τα άλλα η ηγεσία πιστεύει ότι όχι μόνο μπορεί να διατηρήσει το 39% αλλά και να το αυξήσει.

Ανάμεσά τους οι κκ. *Ε. Κουλουμπής, Ι. Παπαδόπουλος, Κ. Ασάνης, Α. Κολιούσης, Θ. Λούλης, Σ. Αναστασάκος, Σπ. Ράλλης, Γ. Κεχαγιόγλου, Σ. Μαρινίδης, Δ. Παπαδόπουλος* κλπ.

Διατηρούνται οι ίδιες αυταπάτες —όπως αυτές της δημοσκοπήσης της «Ελευθεροτυπίας»— ότι οι όποιες απώλειες του ΠΑΣΟΚ θα αντισταθμιστούν κατά τον καλύτερο τρόπο από τις απώλειες «προς την αριστερά» του «Συνασπισμού» εξαιτίας της συνεργασίας του με τη ΝΔ στο κυβερνητικό σχήμα του κ. Τζαννή Τζαννετάκη.

ΣΤΑΘΗΣ 17.8.89

Είναι βέβαια γεγονός ότι το ΠΑΣΟΚ αποδεικνύει μια αξιοθαύμαστη ή και απλώς αξιοπερίεργη ανεκτικότητα και ότι δεν έχει υποχωρήσει η επιρροή του μετά τα τόσα σκάνδαλα, τα λάθη, την ανωριμότητα και ανευθυνότητα της ηγεσίας του. Μιας ηγεσίας, η οποία φθείρει και καθιστά αναξιόπιστους συνενόχους, όλους τους κάθε είδους επιφανείς του Κινήματος σαν νέα «Κίρκη». Γιατί έχουν συμβεί τόσα πολλά και τόσα αντιδημοκρατικά τα τελευταία χρόνια μέσα στους κόλπους του ΠΑΣΟΚ σε όλα τα πεδία της έκφρασής του, ώστε να μην υπάρχουν άλλοι και ζωτικά ψέματα όχι απλώς για τα σκάνδαλα (κατά τον παλαιότροπο διαχωρισμό του κ. Μητσοτάκη σε «έντιμους και μη») αλλά και σε παραβιάσεις της δημοκρατικής λειτουργίας του κόμματος, των διαδικασιών στους θεσμούς, των βασικών πολιτικών αξιών και αρχών.

Αυτή λοιπόν, η περίεργη ανθεκτικότητα του ΠΑΣΟΚ δεν είναι ανθεκτικότητα του Κινήματος και του Αν. Παπανδρέου, όπως προπαγανδίζεται συστηματικά τον τελευταίο καιρό και αντιμετωπίζουν αμήχανα ΝΔ και Αριστερά, αλλά είναι κάτι διαφορετικό. Είναι ανθεκτικότητα της ίδιας της παλαιάς κεντρώας, δημοκρατικής παράταξης. Πρόκειται για φαινόμενο ευρύτερο από το ΠΑΣΟΚ και για διαστάσεις επιρροής, οι οποίες είναι λίγο - πολύ δεδομένες (πάνω κάτω στο 35%). Εάν υ-

πάρχει μια ενιαία πολιτική έκφραση αυτού του χώρου. Και πράγματι η έκφραση αυτή από πλευράς φορέα συνεχίζεται να ανήκει στο ΠΑΣΟΚ, αλλά έχει φτάσει πλέον στα όριά της. Απόδειξη ότι αυτό το περίφημο 39% παραμένει παθητικό, άβουλο και αμέτοχο στις όποιες κινήσεις, πρωτοβουλίες και σχέδια του ΠΑΣΟΚ. Δεν ακολουθεί την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ σε όλες τις επιλογές της (όπως λ.χ. οι περίφημες αυθόρμητες και μη κινητοποιήσεις για τα σκάνδαλα, την ακρίβεια, που όλες ναυάγησαν). Όπως δεν τις ακολουθούσε, τουλάχιστον από πλευράς λαϊκής πίεσης προκειμένου να εκπληρωθούν ορισμένες βαρύγδουπες προεκλογικές εξαγγελίες (ΕΟΚ, ΝΑΤΟ, βάσεις, κοινωνικοποιήσεις).

Όμως αυτή η ανθεκτικότητα έχει φτάσει τα όριά της, γιατί ταυτίζεται τον τελευταίο καιρό με την πλήρη αγελοποίηση του Κινήματος. Το πάνω χέρι έχουν πλέον οι εκφραστές μιας «δυναμικής - αμετανόητης», σχεδόν νεοφασιστικής, αντίληψης για τις πολιτικές εξελίξεις. Και κάθε φορά, διδάσκει η ιστορία όταν μέσα στους κόλπους της «δημοκρατικής παράταξης» αναβίωναν νεοφασιστικά, αντιδημοκρατικά φαινόμενα τότε δεν ερχόταν μόνο η νέα εκλογική ήττα αλλά και η αναπόφευκτη διάσπαση. Όπως θα συμβεί και μετά τις εκλογές της 5ης Νοεμβρίου.

Δ. Πατρινός

Η «ΕΚΠΛΗΞΗ» ΚΑΙ Η ΚΑΛΗ ΟΡΕΞΗ

Από την Ελούντα,
στην «αγορά του αιώνα»
και τώρα στο Παρίσι

Η επίσκεψη στο Παρίσι αποτελεί μian ακόμα ένδειξη του πανικού που έχει καταλάβει τον Ανδρέα Παπανδρέου για το αποτέλεσμα της 5ης Νοεμβρίου. Αποδεικνύει επίσης την αδυναμία του να αρθρώσει έναν στοιχειωδώς ανανεωμένο και αποτελεσματικό πολιτικό λόγο, προκειμένου να αναχαιτίσει την επερχόμενη ήττα. Το μόνο που έκανε στην περίπτωση αυτή ήταν να ακολουθήσει τη γνωστή από το παρελθόν τακτική του και να καταφύγει στο εξωτερικό της Ελλάδας προκειμένου να αντεπεξέλθει στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στο εσωτερικό της. Αλλά το 1989 δεν είναι 1984 και το μόνο που κατάφερε αυτή τη φορά ο κ. Παπανδρέου είναι να ξεπεράσει τα όρια του γελοίου. ➤

του Στάθη

του Ρεπόρτερ

Στις 15 Νοεμβρίου 1984 ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Ανδρέας Παπανδρέου συναντούσε στην Ελούντα της Κρήτης το Γάλλο πρόεδρο Φρανσουά Μιττεράν και τον ηγέτη της Λιβύης Μουαμάρ Καντάφι, σε μια προσπάθεια για τον ειρηνικό τερματισμό της σύρραξης στο Τσαντ. Η συνάντηση, παρόλο που εξελίχθηκε σε γκάφα ολκής εξαιτίας της ασυνέπειας λόγων και πράξεων του κ. Καντάφι (ως γνωστόν ο αιώνιος ηγέτης της Λιβύης είναι περισσότερο αφερέγγυος και από τον κ. Παπανδρέου ακόμα) απασχόλησε επί μέρες το διεθνές Τύ-

πο και ανέβασε στα ουράνια τη δημοτικότητα του κ. Παπανδρέου, σε μια στιγμή πολύ κρίσιμη για την κυβέρνησή του. Είχε προηγηθεί ένα οδυνηρό —και «εισαγωγικό» της συνέχειας— εξάμηνο για το ΠΑΣΟΚ, με πρωταγωνιστές τον κ. Πόπωτα (γνωστότερο ως «αντιεπισημονικό Κοσκωτά») και τον κ. Γιαρουζέλσκι, (στον οποίο ο κ. Παπανδρέου ανακάλυψε έναν πρωτεργάτη του αυτοδιαχειριζόμενου σοσιαλισμού).

Πέντε χρόνια, παρά ένα μήνα ακριβώς, αργότερα, στις 16 Οκτωβρίου 1989, μια ακόμα συνάντηση του Ανδρέα Παπανδρέ-

ου με το Φρανσουά Μιττεράν θα απασχολήσει την κοινή γνώμη, αλλά όχι μόνο δεν θα ανεβάσει τη δημοτικότητα του υποδίκου πρώην πρωθυπουργού, αλλά αντίθετα θα γίνει αφορμή για το δημόσιο εξευτελισμό του. Και πρέπει να πούμε ότι, γεγονός σπάνιο, συμφωνούμε με τον κ. Κώστα Λαλιώτη. Η επίσκεψη του αρχηγού στο Παρίσι, έκρυβε πράγματι μια «μικρή έκπληξη». Σε μια στιγμή κατά την οποία το βαρειά άρρωστο ΠΑΣΟΚ έδειχνε κάποια σημάδια ανάκαμψης, ο χλευασμός με τον οποίο υποδέχθηκε σύσσωμος ο πολιτικός κόσμος, αλλά και η κοινή γνώ-

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΛΑΣΙΚΟΙ σε μικρό σχήμα

Η ελληνική γραμματολογία
σε φροντισμένες εκδόσεις
με εισαγωγή
και φιλολογική επιμέλεια των:
Γ. ΒΕΛΟΥΔΗ, Κ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗ,
Ε. ΜΟΣΧΟΝΑ, Γ. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ,
Σ. ΦΩΚΟΥ

Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου
Διηγήματα
Κώστας Παρορίτης
Διηγήματα
Αλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβής
Διηγήματα
Εμμανουήλ Ροΐδης
Διηγήματα
Δημήτρης Ταγκόπουλος
Φιλολογικά πορτρέτα
Κωνσταντίνος Χατζόπουλος
Ο πύργος του Ακροπόταμου
Ψαλίδας, Βηλαράς
Η δημοτικιστική αντίθεση
Δημήτριος Βικέλας
Λουκής Λάρας
Πάυλος Καλλιγιάς
Θάνος Βλέκας
Ἀνδρέας Καρκαβίτσας
Λόγια της πλώρης
Ανδρέας Λασκαράτος
Ποιήματα
Πάυλος Νιρβάνας
Φιλολογικά
απομνημονεύματα
Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης
Αλληλογραφία

Κυκλοφορεί σε λίγες μέρες:

Ανωνύμου
Ἔρωτος αποτελέσματα
Επιμέλεια και πρόλογος:
Μάριο Βίττι

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

μη, την απελπισμένη ενέργεια του κ. Παπανδρέου αποδεικνύει πόσο φρούδες είναι οι ελπίδες εκείνων που πιστεύουν ότι το ΠΑΣΟΚ «όχι μόνο θα διατηρήσει, αλλά θα... αυξήσει τα εκλογικά ποσοστά του».

Θα αναρωτηθούμε όμως για ποιο λόγο ο κ. Μιττεράν δέχθηκε να συναντηθεί, έστω και «ιδιωτικώς», με τον κ. Παπανδρέου. Μπορεί οι δύο άντρες να συνδέονται με «στενή φιλία», αλλά ο κ. Μιττεράν είναι πρόεδρος φίλης και συμμάχου χώρας και γνωρίζει πολύ καλά ότι αποτελεί παρέμβαση στα εσωτερικά της Ελλάδας μια συνάντησή του με τον υπόδικο και σε δεινότερη θέση ευρισκόμενο Ανδρέα Παπανδρέου, τρεις μόνο εβδομάδες προ των κρίσιμων εκλογών της 5ης Νοεμβρίου. (Εκτίμηση η οποία επιβεβαιώνεται άλλωστε από το γεγονός ότι ο κ. Μιττεράν έσπευσε να διαβεβαιώσει περί του αντιθέτου τον Έλληνα υπουργό Εξωτερικών κ. Γ. Παπούλια).

Ενδεχομένως η πιο ρεαλιστική εξήγηση είναι η επιθυμία της νεώτερης κ. Παπανδρέου για να συμφάγει στα Ηλύσια Πεδία με την κ. Μιττεράν και να επισκεφθεί και κάποια από τα καλά μαγαζιά ή να θυμηθεί τα φοιτητικά της χρόνια με τους ρομαντικούς περιπάτους. Αν δεν είναι ο λόγος αυτός, τότε η πρωτοβουλία ανήκε στον ίδιο τον κ. Παπανδρέου και η εξήγηση που ακολουθεί είναι ο άλλος πραγματικός λόγος του «ταξιδιού - έκπληξη».

Η απάντηση - εξήγηση βρίσκεται πιθανότατα στην... «αγορά του αιώνα». Μια ημέρα πριν τη συνάντηση της Ελούντας, στις 14 Νοεμβρίου 1984, ο τότε κυβερνητικός εκπρόσωπος κ. Δ. Μαρούδας ανακοίνωσε ότι «σύμφωνα με απόφαση του ΚΥΣΥΜ» η Ελλάδα θα αγόραζε δύο τύπους αεροσκαφών, τα γαλλικά Mirage 2000 και τα αμερικανικά F-16. Όπως αποκαλύφθηκε πολύ αργότερα όχι μόνο το ΚΥΣΥΜ δεν πήρε ποτέ τέτοια απόφαση και η ανακοίνωση του κ. Μαρούδα έγινε κατόπιν προσωπικής αποφάσεως του Α. Παπανδρέου, αλλά επιπλέον η εσπευσμένη —προ της Ελούντας— ανακοίνωση των προθέσεων της ελληνικής κυβέρνησης εξουδετέρωσε κάθε διαπραγματευτική προσπάθεια του ΓΕΑ για τη μείωση των τιμών των αεροσκαφών, επειδή οι ξένες εταιρείες γνώριζαν μήνες πριν την υπογραφή των συμβάσεων ποια θα ήταν η τελική απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης. Το αποτέλεσμα ήταν η «Ντασώ» και η «Τζένεραλ Ντάινάμικς» να μην κάνουν τις μειώσεις που όφειλαν να κάνουν στις αρχικές τιμές που προσέφεραν και όλοι γνωρίζουμε πού κατέληξαν τα ποσά —περίπου 100 εκ. δολ— που αντιστοιχούν στις «εκπτώσεις» που δεν έγιναν.

Γιατί ο κ. Μαρούδας ανακοίνωσε την πρόθεση της ελληνικής κυβέρνησης να αγοράσει τα Mirage λίγες μόνο ώρες πριν από την πραγματοποίηση της συ-

νάντησης στην Ελούντα; Η χρονική σύμπτωση της συνάντησης στην Ελούντα και της ανακοίνωσης της απόφασης του Ανδρέα Παπανδρέου για την επιλογή και των «Mirage» σε συνδυασμό με τις αποκαλύψεις για την «αγορά του αιώνα» υποδεικνύουν ποιο πρέπει να είναι το άγνωστο παρασκήνιο των σχέσεων Παπανδρέου - Μιττεράν και να εξηγούν το «φιάσκο» της συνάντησης με Καντάφι.

Όπως αναφέραμε ήδη, εκείνη την εποχή ο Α. Παπανδρέου αναζητούσε απεγνωσμένα μια «κίνηση» η οποία θα τον έβγαζε από τα αδιέξοδα που ορθώνονταν ήδη στο δρόμο της «Αλλαγής». Την ευκαιρία του την έδωσε η εμπλοκή της Γαλλίας στον πόλεμο με τη Λιβύη λόγω του Τσαντ. Έπεισε έτσι τον κ. Μιττεράν να του αναθέσει μια μεσολάβηση προς τον Καντάφι. Το βασικότερο «επιχείρημα» του Α. Παπανδρέου ήταν φυσικά η αγορά των 40 Mirage 2000, τα οποία δεν τα αγόραζε κανείς και η «Ντασώ» κινδύνευε να κλείσει.

Ο μυστηριώδης κ. Φρανσουά

Ο άνθρωπος μέσω του οποίου επικοινωνούσε ο Α. Παπανδρέου με τον κ. Μιττεράν για τη διευθέτηση όλων των σχετικών λεπτομερειών ήταν ο κ. Φρανσουά ντε Γκροζούβρ, στενός φίλος του Γάλλου προέδρου και ο άνθρωπός του για όλες τις δουλειές και κυρίως αυτές που αφορούσαν τη Βόρεια Αφρική (Μαγκρέμπ) και τη Μέση Ανατολή.

Το 1981, ο κ. ντε Γκροζούβρ εγκαταστάθηκε μαζί με τον κ. Μιττεράν στο μέγαρο των Ηλύσιων Πεδίων και ανέλαβε ρόλο συνδέσμου του νεοεκλεγέντος σοσιαλιστή προέδρου της Τετάρτης Γαλλικής Δημοκρατίας με τις μυστικές υπηρεσίες. Ο κ. ντε Γκροζούβρ θεωρείται ένας από τους αρχιτέκτονες της «αφρικανικής» πολιτικής του κ. Μιττεράν, η οποία στοίχισε στη Γαλλία μερικούς νεκρούς από τρομοκρατικές επιθέσεις και έναν πόλεμο στο Τσαντ ενώ στον κ. Μιττεράν στοίχισε πολλά δεινά, μεταξύ των οποίων και η συνάντηση με τον Καντάφι στην Ελούντα (αξίζει να σημειωθεί ότι για πολύ καιρό μετά την Ελούντα ο κ. Μιττεράν ούτε το όνομα του Ανδρέα Παπανδρέου δεν ήθελε να ακούσει).

Ἀνθρωπος των μυστικών υπηρεσιών, γόνος οικογένειας τραπεζιτών, μασσόνος, όπως, εξάλλου και ο κ. Μιττεράν, ο κ. Γκροζούβρ διατηρούσε στενές σχέσεις με κορυφαίες προσωπικότητες του αραβικού κόσμου, όπως ο Ριφάτ ελ-Άσαντ, ο μυστηριώδης και ισχυρός αδελφός του Σύρου προέδρου Χαφέζ ελ-Άσαντ. Ο Ριφάτ ελ-Άσαντ θεωρήθηκε ένας από τους «καθοδηγητές» της διεθνούς τρομοκρατίας και ο κ. ντε Γκροζούβρ τον χρησιμοποίησε για να εξασφαλίσει μια ασυλία

της Γαλλίας από τις βομβιστικές επιθέσεις, αλλά και για να δημιουργήσει έναν αντίποδα στην αμερικανική επέκταση στη Μέση Ανατολή. Αυτό που ενδιαφέρει την Ελλάδα είναι ότι ο κ. ντε Γκροζούβρ έφερε σε επαφή τον Ανδρέα Παπανδρέου, με τους ισχυρούς της Συρίας, στα πλαίσια πάντα του γαλλικού παιχνιδιού στην περιοχή.

Τελικά αυτά τα Mirage 2000 δεν τα πληρώσαμε μόνο σε χρήμα. Στοιχισαν, μεταξύ των άλλων, και την πλήρη αναξιοπιστία της Ελλάδας στη Μέση Ανατολή. Ενεργώντας σαν υποχείριο των Γάλλων και με μοναδικό σκοπό την ενίσχυση της προσωπικής δημοτικότητάς του, ο Ανδρέας Παπανδρέου κατάφερε να συνεργαστεί, χωρίς κανένα αντάλλαγμα, πλην κάποιων εκατομμυρίων, με τις μισαλλόδοξες και φανατισμένες δυνάμεις της περιοχής και να απομονώσει την Ελλάδα, προς όφελος της Τουρκίας, από την πλειοψηφία του αραβικού κόσμου.

Εκτός από άνθρωπος των μυστικών υπηρεσιών*, ο κ. ντε Γκροζούβρ ήταν και ένας άνθρωπος των σκανδάλων, ένας Γάλλος... «Λούβαρης», επί το ελληνικότερον και απομακρύνθηκε από το προεδρικό περιβάλλον λόγω της ανάμιξής του σε κάποια μεγάλα οικονομικά σκάνδαλα. Μετά την αποχώρησή από τα Ηλύσια Πεδία (13.6.1985) ο κ. ντε Γκροζούβρ ανέλαβε σύμβουλος εξαγωγών της «Ντασσώ». «Όπερ έδει δείξει!...», όπως λένε.

Τα γαλλικά «πουλαίν»

Όπως έγραψε το ANTI στο τχ. 393 και επιβεβαίωσε αργότερα με την προσωπική του μαρτυρία ο κ. Β. Κεραμάς ο κ. ντε Γκροζούβρ συναντήθηκε αρκετές φορές με τον κ. Παπανδρέου στην Αθήνα για το θέμα των Mirage. Σε μερικές από τις συναντήσεις αυτές συμμετείχε και ο πρώην υπουργός Άμυνας της Γαλλίας κ. Σαρλ Ενρύ περιοδεύων πλασιέ της γαλλικής πολεμικής βιομηχανίας σήμερα.

Ένα από τα σκάνδαλα τα οποία στοίχισαν τη θέση του υπουργού Άμυνας στον κ. Ενρύ αφορούσε τη γαλλική πολεμική βιομηχανία «Λυσέρ». Η εταιρεία αυτή έκανε λαθρεμπόριο όπλων, πολλές φορές μέσω Ελλάδας, προς το Ιράν από το 1983 έως το 1986 και ο διευθυντής της κατηγορήσε τον Ενρύ ότι έπαιρνε «μίζες» τις οποίες διέθετε για τις εκλογικές ανάγκες του Γαλλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος. Σιγά τις πρωτοτυπίες!...

Μέσω της δραστηριότητας ανθρώπων σκοτεινών και περιέργων όπως οι κ. ντε Γκροζούβρ και Ενρύ, ο κ. Μιττεράν και οι σοσιαλιστές του κατόρθωσαν να αυξήσουν τις εξαγωγές πολεμικού υλικού της Γαλλίας στα 41,6 δις γαλ. φράγκα το

1982 και 61,8 δις το 1986, αριθμοί που αποτελούν μέχρι σήμερα «ρεκόρ». Οι σοσιαλιστικές κυβερνήσεις του κ. Μιττεράν πουλούσαν οποιοδήποτε τύπο όπλου σε οποιονδήποτε, αρκεί ο πελάτης να πλήρωνε καλά. Το 1985 η κυβέρνηση Φαμπιούς πούλησε κανόνια των 155 χιλ. στο Ιράκ. Ταυτόχρονα τροφοδοτούσε το Ιράν του Χομείνι με οβίδες του ίδιου διαμετρήματος. Ο αμοραλισμός στην αποθέωσή του, όπως συνέβη και στον πόλεμο του Τσαντ όπου Γάλλοι στρατιώτες βομβαρδίστηκαν με πυραύλους τύπου Crotal που είχε πουλήσει προηγουμένως η Γαλλία στον Καντάφι.

Το έμποριο όπλων, οι κρυφές συμμαχίες με τη Βαγδάτη και την Τεχεράνη, η «αυτοκρατορική» πολιτική του κ. Μιττεράν στην Αφρική, οι στρατιωτικές επιχειρήσεις στο Τσαντ, εκτός από τη χρεωκοπία του γαλλικού «σοσιαλισμού» αποδεικνύουν και κάτι άλλο. Την εν πολλοίς ταυτόσημη πολιτική τακτική που ακολούθησαν οι Έλληνες και Γάλλοι σοσιαλιστές. Από τον φιλειρηνικό βερμπαλισμό στο εμπόριο όπλων, από την «αυτοδιαχείριση» στα μέτρα λιτότητας, από το ασύστολο λαϊκισμό στις απάτες και τα σκάνδαλα, τα ελληνικά και γαλλικά «πρότυπα» του σοσιαλισμού σκολούθησαν στην ουσία τον ίδιο δρόμο. Με τη μόνη διαφορά ότι ο κ. Παπανδρέου και οι δικοί του «σοσιαλιστές» ήταν οι φτωχοί συγγενείς του εγχειρήματος.

Οι συμπτώσεις είναι ήδη πάρα πολλές για να αγνοηθούν. Μέσα από την «αγορά του αιώνα», τη συνάντηση της Ελούντας, τις σχέσεις με περίεργες μυστικές υπηρεσίες, το λαθρεμπόριο όπλων προς το Ιράν και τη «Σοσιαλιστική Διεθνή», τον κ. ντε Γκροζούβρ, το Λούβαρη και τον Ενρύ εκτυλίσσεται ένα νήμα τουλάχιστον ύποπτων σχέσεων του Ανδρέα Παπανδρέου με τον κ. Μιττεράν ή το περιβάλλον του, που υποδεικνύει πιθανόν ότι τα σκάνδαλα δεν αποτελούν αποκλειστικό προνόμιο των Ελλήνων «σοσιαλιστών». Και εξηγείται, μεταξύ των άλλων, για ποιους λόγους ακριβώς ο κ. Μιττεράν δεν μπόρεσε να αντισταθεί στην επιθυμία του κ. Παπανδρέου να συναντηθεί μαζί του είκοσι ημέρες προ των εκλογών. Πρόκειται για τους ίδιους λόγους που υπαγόρευαν στην κυβέρνηση Τζαννετάκη την μη παραπομπή του Ανδρέα για την «αγορά του αιώνα»; Οι σχέσεις των Ευρωπαίων σοσιαλιστών είναι τελικά γεμάτες «μικρές εκπλήξεις».

*Τον Ιούλιο του 1985 πράκτορες των γαλλικών μυστικών υπηρεσιών ανατίναξαν στη Νέα Ζηλανδία πλοίο Οικολόγων που ήθελαν να εμποδίσουν γαλλικές πυρηνικές δοκιμές στην περιοχή.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ

ΕΝΑ
ΑΝΤΙΔΩΡΟ

ΓΙΑ ΚΑΘΕ
ΣΚΕΠΤΟΜΕΝΟ ΠΟΛΙΤΗ

GUTENBERG

ΜΑΝΟΛΗΣ Γ. ΔΡΕΤΤΑΚΗΣ

Η
ΠΟΡΕΙΑ
ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ
ΚΑΙ
Η ΑΠΛΗ
ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ

GUTENBERG

ΒΑΣΙΛΗ Ι. ΦΙΛΙΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ι. Η ΚΘΘΑ ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ
1800-1864

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ - GUTENBERG

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Gutenberg

ΣΕ ΤΙΜΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ

του Πάνου Λουκάκου

Εκλογές σε 15 μέρες. Και ήδη τα πρώτα μηνύματα φθάνουν. Μεγάλη κινητικότητα στην κορυφή. Ακίνησία στη λαϊκή βάση. Διανύουμε την πιο «βουβή» ίσως προεκλογική περίοδο των μεταπολεμικών χρόνων. Και ταυτόχρονα μία από τις πιο βεβαρυμένες, αφού τα σκάνδαλα και οι επιπτώσεις τους, μαζί με τις άνευ όρων και ορίων πολιτικές «μεταγραφές», ρίχνουν βαρειά τη σκιά τους στις επικείμενες εξελίξεις.

ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ τελικά σ' αυτή τη χώρα διερωτάται εύλογα ο σκεπτόμενος πολίτης. Με ποια λογική ανακαλύπτει σήμερα τον πασοκικό σοσιαλισμό και τα αγαθά του ο κ. Μπούτος. Με ποια λογική ο κ. Μπριλλάκης εγκαταλείπει τον χώρο, τον οποίο μία ζωή υπηρέτησε, και καθίσταται αιφνιδώς εκλεκτός της Εκάλης; Με ποια λογική ο κ. Θεοδωράκης γίνεται σήμερα πολιτική σημαία της Νέας Δημοκρατίας και του κ. Μητσotάκης; Με ποια λογική ο κ. Μαγκάκης και ο κ. Αρσένης επιστρέφουν εκεί όπου συστηματικώς έπτυαν;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ βεβαίως ουδείς δίδει, γιατί απάντηση δεν μπορεί να υπάρχει σε παρόμοια φαινόμενα. Ούτε ο κ. Μπούτος ούτε ο κ. Μπριλλάκης, ούτε ο κ. Θεοδωράκης ούτε ο κ. Μαγκάκης ούτε ο κ. Αρσένης ούτε οι λοιποί, εδώ και εκεί, «μεταγραφέντες» δηλώνουν ότι είχαν πάρει τη ζωή τους λάθος και τώρα επιτέλους είδαν το φως το αληθινό. Αντιθέτως μάλιστα προσπαθούν να καλύψουν τα παζάρια για μια βουλευτική έδρα με πομπώδεις λόγους και συγκρουόμενα με την κοινή λογική επιχειρήματα, αφήνοντας να εννοηθεί ότι δεν άλλαξαν αυτοί αλλά οι συνθήκες.

ΚΑΝΕΙΣ δεν θεωρεί υποχρέωσή του να εξηγήσει τίποτε σε κανέναν. Γιατί πάει, γιατί φεύγει. Γιατί κατασκευάζει Δημοκρατικές Συμπαρατάξεις, υπέρ ποίου και εναντίον τίνος. Όλα λίγο πολύ θεωρούνται αυτονόητα. Όλα επιτρεπτά. Και οι ι-

θαγενείς καλούνται να συμμετάσχουν με την ψήφο τους στις χαρές των ηγεσιών τους.

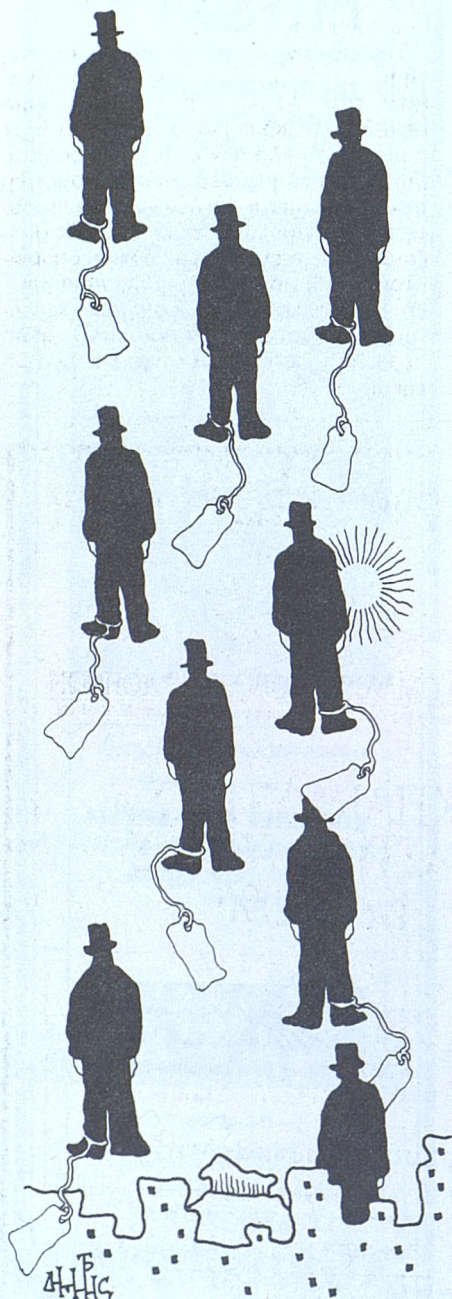
ΜΕ ΔΕΔΟΜΕΝΗ αυτή την πρωτοφανή και γενικευμένη κινητικότητα στο πολιτικό εποικοδόμημα, βλέπουμε μια λαϊκή βάση περιέργως ακινητοποιημένη, μια λαϊκή βάση, που δείχνει να μην αντιδρά σε ό,τι συμβαίνει. Και τούτο δεν προκύπτει μόνον από το «βουβό» χαρακτήρα αυτής της ιδιόρρυθμης προεκλογικής περιόδου. Προκύπτει και από τις μετρήσεις, που έχουν γίνει έως σήμερα.

ΗΔΗ η εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» δημοσίευσε μια πρώτη σφυγμομέτρηση, η οποία εμφανίζει τη Νέα Δημοκρατία ακινητη στο 44,4%, το ΠΑΣΟΚ να διατηρεί σταθερά ένα 38,1% και τον Συνασπισμό να έχει πέσει στο 10,8%. Παρόμοια αποτελέσματα, με ελαφρές αποκλίσεις, της τάξεως μιας ή δυο μονάδων, δίνουν και άλλες σφυγμομετρήσεις, που έχουν διενεργηθεί τις τελευταίες εβδομάδες για λογαριασμό των κομμάτων. Αν, δηλαδή, επαληθευθούν οι προβλέψεις αυτές μόνη μεταβολή από τις εκλογές του περασμένου Ιουνίου θα είναι ότι το ΠΑΣΟΚ θα χάσει μια εκατοστιαία μονάδα, ο Συνασπισμός δυο και η ΝΔ θα αυξηθεί κατά μισή μονάδα το ποσοστό της.

ΑΛΗΘΩΣ περιέργη εικόνα. Γιατί ενώ από τον Ιούνιο πολλά συνέβησαν και πολύ νερό κύλησε στο αυλάκι, το εκλογικό σώμα παραμένει κατ' ουσίαν αμετακίνητο, με μοναδική ίσως εξαιρεση το χώρο της κομμουνιστικής αριστεράς. Και εύλογα διερωτάται κανείς:

ΕΦΘΑΣΕ έως την τελευταία άκρη της Ελλάδας, μέσω τηλεόρασης, το σκάνδαλο Αθανασόπουλου - καλαμποκιού. Πλαστογραφήσαμε και εξαπατήσαμε, είπε κατ' ουσίαν ο κ. Αθανασόπουλος, αλλά το κάναμε χάριν του εθνικού συμφέροντος, για να μην πληρώσουμε πρόστιμο στην ΕΟΚ. Το γεγονός ότι κάποιοι επιτήδειοι ιδιώτες θησαύρισαν από την ιστορία αυτή το άφησε ασχολίαστο. Αλλά φαίνεται ότι το εκλογικό σώμα δεν θεώρησε το όλο ζήτημα άξιο σημασίας και αφορμή προβληματισμού για τις μεθόδους, με τις οποίες ασκήθηκε η εξουσία.

ΕΦΘΑΣΕ έως την τελευταία άκρη της Ελλάδας, μέσω τηλεόρασης, το σκάνδαλο των υποκλοπών και των παρακολουθήσεων. Παρακολουθούσαμε για λόγους εθνικού συμφέροντος, όπως και όλοι οι προηγούμενοι, υποστήριξαν οι παραπεμπόμενοι. Βοούσαν οι ανευρεθείσες καρ-

τέλλες ότι μόνο εθνικό συμφέρον δεν υπέκρυπταν οι υποκλοπές. Φαίνεται όμως ότι οι περισσότεροι Έλληνες θεώρησαν και τις παρακολουθήσεις γεγονός άνευ σημασίας.

ΕΦΘΑΣΕ έως την τελευταία άκρη της Ελλάδας, μέσω τηλεόρασης και το σκάνδαλο Κοσκωτά. Ουδείς από το ΠΑΣΟΚ έδωσε πειστική απάντηση στο ερώτημα πως «παρεφρόνησαν» ομαδικώς οι διοικητές των ΔΕΚΟ και σε μια νύχτα (γιατί νύχτα και όχι μέρα γίνονται αυτές οι δουλειές) στήριξαν τον παραπαίοντα Κοσκωτά, με δισεκατομμύρια καταθέσεων. Φαίνεται ότι και αυτό θεωρείται αυτονόητο στην Ελλάδα του 1989.

ΔΗΛΑΔΗ στο μέτρο που θα επαληθευθούν οι σημερινές μετρήσεις, τίποτε δεν άλλαξε στην Ελλάδα από τον περασμένο Ιούνιο. Μόνον ορισμένοι κομμουνιστές ψηφοφόροι θέλουν τώρα να αποδοκιμάσουν την ηγεσία τους για την απόφασή της να συμβάλει στην κάθαρση, στηρίζοντας την κυβέρνηση Τζαννετάκη. Και εδώ ακριβώς γεννιούνται τα πελώρια ερωτήματα για την κοινωνία μας.

Πρώτον οι ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ: Θεωρούν πράγματι ότι τίποτε δεν συνέβη στα τελευταία αυτά χρόνια; Τα αυταπό-

δεικτα στοιχεία που προσκομίσθηκαν για πολλά από τα σκάνδαλα αποτελούν οφθαλμαπάτη; Ή μήπως είναι απόπειρα πολιτικής σπύλωσης του αρχηγού τους και της ηγετικής του ομάδας; Αν πιστεύουν ότι τα σκάνδαλα είναι υπαρκτά, πώς παραμένουν ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ; Αν πάλι τα θεωρούν ανύπαρκτα γιατί δεν ξεσηκώθηκαν, γιατί έστω δεν αντέδρασαν όταν η ηγεσία τους βρισκόταν κατηγορούμενη στη Βουλή;

ΕΙΝΑΙ ένα πολιτικά παθολογικό φαινόμενο. Όφειλαν να έχουν εξεγερθεί αν πίστευαν ότι αδικώς κατηγορείται το κόμμα τους. Όφειλαν να αναζητήσουν άλλους πολιτικούς δρόμους, αν πίστευαν ότι οι αποκαλύψεις είναι πραγματικές. Η ακινησία όμως συνιστά πολιτική ασθένεια.

Δεύτερον οι ψηφοφόροι του Συνασπισμού: Είναι ακόμη πρόσφατη η κρίση στην ΚΝΕ και η αναταραχή σε πολλά ελεγχόμενα από το ΚΚΕ συνδικάτα. Εδώ υπάρχει κινητικότητα. Αλλά προς ποια κατεύθυνση; Εναντίον των επιλογών της ηγεσίας. Πιστεύουν οι διαρρέοντες από τον Συνασπισμό ότι δεν υπήρξαν σκάνδαλα; Τότε ευλόγως διαρρέουν. Αλλά αφού αυτοί δεν φορούν πράσινες παρωπίδες, πώς δεν βλέπουν τα αυταπόδεικτα

στοιχεία; Πώς δεν βλέπουν ότι δεν ήταν δυνατόν να συνεργασθεί ο Συνασπισμός με τους σκανδαλοποιούς για να αυτοπαρεμφθούν οι τελευταίοι στη Δικαιοσύνη; Και πώς, αλήθεια, δεν αντιλαμβάνονται ότι οι σημερινοί τους δρόμοι τους οδηγούν σε ευθεία συμπάρταξη με τους παρανομήσαντες;

ΠΡΕΠΕΙ ίσως να σκεφθούμε βαθύτερα τι σημαίνουν όλα αυτά, τι σημαίνουν οι σημερινές τάσεις του εκλογικού σώματος, όπως αυτές αποτυπώνονται στις αλληπάλληλες μετρήσεις. Σημαίνουν μήπως μια βαθύτατη κρίση της κοινωνίας; Σημαίνουν απλά κρίση ηγεσιών; Τι φταίει για το σημερινό φαινόμενο;

ΠΡΕΠΕΙ ίσως να αναζητηθούν οι απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά πριν είναι πολύ αργά. Ψύλλους στα άχυρα ζητούμε σε προεκλογική περίοδο, ίσως σκεφθούν ορισμένοι. Αλλά δεν είναι ακριβώς έτσι. Γιατί αν επαληθευθούν οι σφυγμομετρήσεις, φαίνεται ότι πια δεν γνωρίζουμε ούτε τι επιδοκιμάζουμε ούτε τι αποδοκιμάζουμε ούτε τι εγκρίνουμε ούτε τι απορρίπτουμε. Με ποια κριτήρια και ποια λογική. Και δεν αναζητούμε όχι μόνο σαν άτομα αλλά και σαν κοινωνία, τίποτε άλλο πέρα από μια καλή μεταγραφή. Σε τιμή ευκαίριας. □

Έκδόσεις Στιγμή

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73
τηλ. 36.44.064

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ
Θανάση Βαλτινοῦ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '60

μυθιστόρημα
Δεύτερη έκδοση

ΤΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΑ

μυθιστόρημα
Δεύτερη έκδοση

ΜΠΛΕ ΒΑΘΥ ΣΧΕΔΟΝ ΜΑΥΡΟ

νουβέλα
Τρίτη έκδοση

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
Τακτικό Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ίνστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1989 - 1990

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΟΜΑΔΙΚΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ: Εισαγωγή στην Ομαδική Ψυχοθεραπεία
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ: Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχιατρική
ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ: Εισαγωγή στην Δυναμική Ψυχιατρική
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ: Εισαγωγή στις Αξιολογήσεις

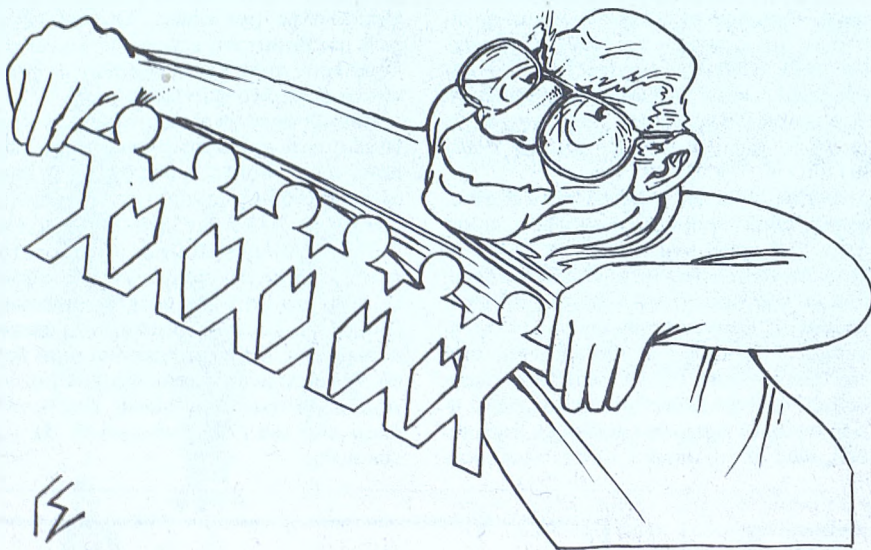
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΩΝ ΟΜΑΔΑΣ (Group Analysts)
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ

Σ. ΧΑΛΛΑΜΠΗ 9-11 & ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ, 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 644.7533 - 643.5980

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΛΥΣΗ

Θέμα ηγεσίας, ύπαρξης και πολιτικής στο ΠΑΣΟΚ

Η «Δημοκρατική Συμπάρταξη» και η συνάντηση με τον Φρανσουά Μιττεράν αποτελούν, μέχρι σήμερα τουλάχιστον, τις δυο «κορυφαίες» κινήσεις του Ανδρέα Παπανδρέου στην προσπάθεια του να βγει από τα αδιέξοδα που αντιμετωπίζει και να αναζωπυρώσει τις ελπίδες των απογοητευμένων —παρά τα αντίθετα συμπεράσματα— οπαδών του. Το μόνο που κατάφερε και στις δύο περιπτώσεις ήταν να αποδείξει όχι μόνο πόσο απομονωμένος είναι, αλλά —αυτό κυρίως— ότι αδυνατεί να παράγει έναν νέο πολιτικό λόγο. Ο κ. Ανδρέας Παπανδρέου επαναλαμβάνεται πληκτικά.

Αν οι «κινήσεις» αυτές συνέβαιναν πριν από δυο χρόνια, οι πρώτες σελίδες των περισσότερων εφημερίδων, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που σήμερα αντιπολιτεύονται τον Ανδρέα, θα γέμιζαν με διθυράμβους για τις «ικανότητες» του και για τους ατέλειωτους «άσους» που κρύβει μέσα στο μανίκι του ο μεγάλος «τζογαδόρος» της ελληνικής πολιτικής σκηνής. Σήμερα η «Δημοκρατική Συμπάρταξη» χαρακτηρίζεται απλώς «συμπάρλυση» και το φιάσκο των Παρισίων θέτει, για το σύνολο σχεδόν των μελών του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ το ερώτημα: «Είναι σε θέση ο Ανδρέας να παράγει πολιτικό λόγο»; Ακόμα και οι πλέον αιθεροβάμονες του «Κινήματος» διερωτώνται πλέον αν ο «μάγος» της ελληνικής πολιτικής σκηνής, εκτός από σαπουνόφουσκες μπορεί να βγάλει και κανένα «λαγό» από το καπέλο του.

Η αποτυχία των πρόσφατων «ανοιγμάτων» του Ανδρέα προβλημάτισε τα στελέχη του ΠΑΣΟΚ πολύ περισσότερο και από την παραπομπή του στο Ειδικό Δικαστήριο. Η παραπομπή μπορεί να δικαιολογηθεί στους ψηφοφόρους με τη θεωρία της «πολιτικής συνωμοσίας» και της «προδοσίας της αριστεράς». Ο περιορισμός, όμως, της «διεύρυνσης» του ΠΑΣΟΚ μόνο

στους γνωστούς «πέντε» και τον κ. Μπριλλάκη και το «φιάσκο» των Παρισίων δεν μπορούν να δικαιολογηθούν «με τίποτα». Γιατί υποκρύβουν μόνο την αδυναμία του Ανδρέα να παράγει και «πολιτική», εκτός από ψηφοθηρία και έναν αδιάτακτο «τακτικισμό».

Η αδυναμία αυτή του Ανδρέα είναι και αδυναμία του ΠΑΣΟΚ και εκδηλώνεται κυρίως με τη μονότονη επανάληψη ηθικού χα-

ρακτήρα επικλήσεων για την «ενότητα των προοδευτικών και δημοκρατικών δυνάμεων», για «τη δικαιολογημένη οργή του λαού», για τις «απαράδεκτες επιλογές της ηγεσίας του Συνασπισμού», ή του τύπου «για Δικαιοσύνη ψηφίστε ΠΑΣΟΚ». Επικλήσεις που όπως ομολογούν ανοικτά κορυφαία στελέχη του ΠΑΣΟΚ αφορούν πλέον μόνο τον ίδιο τον Ανδρέα Παπανδρέου και την παραπομπή του στο Ειδικό Δικαστήριο και δεν μπορούν να δώσουν πειστικές απαντήσεις στα ερωτήματα που θέτει για τον κόσμο του ΠΑΣΟΚ η νέα δυναμική που δημιουργήσε η κυβέρνηση Τζαννετάκη και η συνακόλουθη μετατόπιση του κέντρου βάρους της πολιτικής ζωής από την «πόλωση», στην «εθνική συμφιλίωση».

Αυτό που δεν έχει αντιληφθεί όμως ο κ. Παπανδρέου είναι ότι η κυβέρνηση Τζαννετάκη ανέτρεψε οριστικά το μετεμφυλιακό σκηνικό, το διχασμό δηλαδή των πολιτικών δυνάμεων του τόπου σε «εθνικές» και «αντεθνικές», σε «αριστερές» και «δεξιές», ένα σκηνικό επάνω στο οποίο στηρίχθηκε ο ίδιος για να κατακτήσει και να διατηρήσει την εξουσία. Η πραγματικότητα αυτή ωθεί αναγκαστικά και τη ΝΔ και την κομμουνιστική αριστερά σε μια διαδικασία εκσυγχρονισμού και ανασυγκρότησης, στην οποία το ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να τις ακολουθήσει από τα ίδια τα πράγματα. Η άρνηση της θεώρι-
ας των «δύο κόσμων» σημαίνει απλούστατα την αυτοκατάργησή του.

Η αγωνία ενός πρώην «μάγου»

Στο σημείο αυτό εντοπίζονται και οι πραγματικές αιτίες της προφανούς πλέον πολιτικής «εξάντλησης» του Ανδρέα Παπανδρέου. Ο άνθρωπος δεν έχει «γήπεδο» να «παίξει». Αν η κάθαρση και οι παραπομπές λειτούργησαν συσπειρωτικά —για τους γνωστούς λόγους και κυρίως τη θεωρία της συνενοχής και τη νοοτροπία της αυτοενοχοποίησης— η αδυναμία του Ανδρέα Παπανδρέου και του ΠΑΣΟΚ να ανανεώθουν —την ίδια στιγμή που, όπως και να το κάνουμε, και η ΝΔ και η Αριστερά φτάνουν μέχρι του σημείου της πολιτικής «αυτοαναίρεσης»— λειτουργεί διαλυτικά και οδηγεί το ΠΑΣΟΚ με μαθηματική ακρίβεια στη διάσπαση, αν όχι στη διάλυση.

Οι «εκτελεστικοί» του ΠΑΣΟΚ και μερικοί από τους μετόχους της «Συμπάρταξης», όπως ο κ. Αρσένης, θέλουν να πιστεύουν και καλλιεργούν την αντίληψη ότι το ΠΑΣΟΚ όχι μόνο δεν θα διασπασθεί μετεκλογικά, αλλά αντίθετα θα συσπειρωθεί, αφού θα ολοκληρώσει τη διαδικασία της «ανασυγκρότησης» και θα απομακρύνει τον Ανδρέα Παπανδρέου. Αποφεύγουν φυσικά να θέσουν —και να απαντήσουν— στο ερώτημα «Ποιος θα παράγει πολιτική μετά τον Ανδρέα;». Μήπως ο κ. Γεννηματάς; Ο κ. Λαλιώτης άραγε; Ή ο κ. Αρσένης;

Ας πάρουμε για παράδειγμα τον κ. Γεννηματά. Παρόλη τη μεγάλη επιρροή που έχει

ΚΑΙ ΤΑ ΑΔΙΕΞΟΔΑ ΤΗΣ

του Βασίλη Ζήση

στην εκλογική βάση και το μηχανισμό του ΠΑΣΟΚ, οι αγορεύσεις του στη Βουλή κατά τη διάρκεια της κάθαρσης απέδειξαν πόσο «λίγος» είναι πολιτικά. Ο κ. Γεννηματάς ήταν καλός μόνο ως «ηχείο» του Ανδρέα Παπανδρέου, για να αναπτύσσει και να εφαρμόζει τις «ιδέες» του «αρχηγού». Διακρίθηκε έτσι, ως υπουργός του ΠΑΣΟΚ, στο ρόλο του θεωρητικού του «λαϊκισμού», ή για να το πούμε διαφορετικά ως η «φωνή του καλαθιού της νοικοκυράς». Να παράγει δικό του πολιτικό λόγο και να τον κάνει λόγο του ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί. Για αυτό άλλωστε και όχι για άλλους λόγους, όπως διαδίδει ο ίδιος, έχει περάσει τελευταία σε θέσεις «οπισθοφυλάκης».

Τα ίδια ισχύουν και για το άλλοτε «παιδί θαύμα» τον κ. Κώστα Λαλιώτη, ο οποίος σημειωτέον αρχίζει πάλι να συμπαράσεται μαζί με τον «φωτοδότη» του, μετά το φιάσκο των Παρισίων. Ο κ. Λαλιώτης έχει διακριθεί μόνο στον οργανωτικό τομέα και στο πολιτικό παρασκήνιο. Άτομο εκ φύσεως «παρασκηνιακό», πανούργος, όσο και μεθοδικός, ο κ. Λαλιώτης, που τελευταία έχει αναδειχθεί σε de facto «γραμματέα» του «Κινήματος», μπορεί να διακριθεί μόνον ως σύμβουλος ηγέτη και όχι ως ηγέτης όλου του «Κινήματος».

Δεν θα αναφερθούμε σε άλλους επιδόξους «δελφίνους» επειδή οι περισσότεροι από αυτούς δεν έχουν καμιά απολύτως πολιτική σημασία μόνοι τους και έξω από το ΠΑΣΟΚ. Για παράδειγμα λέγεται ότι ακόμα και ο κ. Γιάννης Αλευράς έχει «τελειώσει» πολιτικά από τη στιγμή που δίστασε να εγκαταλείψει έγκαιρα το άρμα του Ανδρέα. Θα σημειώσουμε μόνο ότι η απουσία πολιτικών ανδρών ικανών να αντικαταστήσουν στο ΠΑΣΟΚ τον Ανδρέα Παπανδρέου δεν οφείλεται μόνο στον αυταρχισμό του. Οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι ο πολιτικός λόγος του ΠΑΣΟΚ άρχισε και τέλειωσε με τον Ανδρέα Παπανδρέου, εκτός του ότι δεν ήταν παρά μόνο ένας πανούργος «τακτικισμός». Το ΠΑΣΟΚ δεν είναι πλέον φυτώριο δημιουργίας νέων, αν ήταν ποτέ, ιδιών αλλά μόνο ένας μηχανισμός φθίνουσας αναπαραγωγής παρηκμασμένων ιδεολογικών προκαταλήψεων. Και ό,τι δεν ανανεώνεται, ως γνωστόν, πεθαίνει.

Είναι λοιπόν προφανές ότι η «Δημοκρατική Συμπράταξη» και η επίσκεψη στο Παρίσι δεν έγιναν για να ενισχύσουν προεκλογικά το ΠΑΣΟΚ, αλλά μόνο τον Ανδρέα Παπανδρέου. Και κυρίως για να ισχυροποιήσουν τη θέση απέναντι στους «δελφίνους» και να δημιουργήσουν, όχι τόσο στους οπαδούς, αλλά στα στελέχη του «Κινήματος», την εικόνα ενός ηγέτη ο οποίος μπορεί ακόμα να ελίσσεται και να παίζει σε πολλά «ταμπλώ».

Ο Ανδρέας Παπανδρέου γνωρίζει πολύ καλά ότι αμφισβητείται ανοικτά, ακόμα και από εκείνους που αυτός ανέσυρε από την πολιτική αφάνεια. Ο κ. Αρσένης δηλώνει ανοικτά (στο προηγούμενο ΑΝΤΙ) ότι επανήλθε στο ΠΑΣΟΚ για να πάρει θέση στην

αφετηρία του αγώνα για την ηγεσία. Ο κ. Σημίτης δηλώνει, εξίσου ανοικτά, ότι «μετά τις εκλογές δεν αποκλείεται το ΠΑΣΟΚ να προτείνει κυβέρνηση χωρίς πρωθυπουργό τον Ανδρέα Παπανδρέου». Ο κ. Λαλιώτης και ο κ. Γεννηματάς δεν κρύβουν τη δυσάρεσκεια τους για το «διμέτωπο» προεκλογικό αγώνα που προωθεί ο κ. Παπανδρέου μέσω κυρίως της «Αυριανής» και γενικότερα «αποστασιοποιούνται» διακριτικά, λιγότερο ο πρώτος, περισσότερο ο δεύτερος, από «τις επιλογές του προέδρου».

«Μίνιμουμ» στόχος του Ανδρέα Παπανδρέου στις εκλογές αυτές είναι να κερδίσει το ΠΑΣΟΚ περισσότερες από 121 έδρες στη νέα Βουλή, επειδή ελπίζει ότι ο μαγικός αυτός αριθμός θα του επιτρέψει να διατηρηθεί στη θέση του προέδρου του ΠΑΣΟΚ και στο πολιτικό προσκήνιο, για να μπλοκάρει τις πολιτικές εξελίξεις και να διαπραγματευτεί την οριστική απαλλαγή του από το Ειδικό Δικαστήριο. «Μάξιμουμ» στόχος του είναι να φθείρει τον «προαιώνιο εχθρό του», τον κ. Μητσοτάκη, εμποδίζοντας τη ΝΔ να κατακτήσει την πολυπόθητη αυτοδυναμία.

Προφανώς ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν έχει αντιληφθεί ότι όποιο και αν είναι το αποτέλεσμα δεν θα είναι σε θέση να το εκμεταλλευθεί γιατί στην πραγματικότητα ο ίδιος είναι σήμερα «πολιτικός όμηρος» (χαρκτηρισμός που ας σημειωθεί ανήκει σε στενό συνεργάτη του). Ας υποθέσουμε ότι όντως το ΠΑΣΟΚ κερδίζει 121 έδρες και ότι ο Ανδρέας θα είναι σε θέση να «μπλοκάρει» την εκλογή νέου προέδρου. Ποια θα είναι τότε η αντίδραση του κ. Μητσοτάκη; Θα υποκύψει στον εκβιασμό, ή θα διαμηνύσει στον Ανδρέα Παπανδρέου ότι «καλύτερα θα ήταν να εγκρίνει τον υποψήφιο της ΝΔ, διότι υπάρχει και το Ειδικό Δικαστήριο»;

Ας υποθέσουμε ακόμα ότι η ΝΔ δεν αποκτήσει αυτοδυναμία. Ούτε και στην αρκετά απίθανη είναι αλήθεια, περίπτωση αυτή δεν θα ενισχυθεί η ηγετική θέση του Ανδρέα Παπανδρέου, αλλά αντίθετα θα έχει υπονομευθεί περισσότερο. Για τον απλούστατο λόγο ότι η μη κατάκτηση της αυτοδυναμίας από τη Νέα Δημοκρατία θα ενισχύσει τις φυγόκεντρες τάσεις στο ΠΑΣΟΚ, προκειμένου να συγκροτηθεί κυβέρνηση συνασπισμού είτε με τη Νέα Δημοκρατία είτε με το Συνετισμό. Στην περίπτωση αυτή καλά ενημερωμένοι πολιτικοί κύκλοι θεωρούν ως πλέον πιθανή μια «λύση Ράλλη» με τη συμμετοχή στελεχών του ΠΑΣΟΚ όπως ο κ. Σημίτης.

Ο φυγόκεντρος κ. Σημίτης

Την περασμένη Τετάρτη (11 Οκτωβρίου) ο κ. Σημίτης δηλώνει ότι μετά τις εκλογές της 5ης Νοεμβρίου «δεν αποκλείεται το ΠΑΣΟΚ να προτείνει κυβέρνηση χωρίς πρωθυπουργό το σημερινό πρόεδρό του». Με εντολή του ίδιου Ανδρέα Παπανδρέου, το Γραφείο Τύπου του ΠΑΣΟΚ αντεπιτέθηκε αμέσως και χαρακτήρισε τον κ. Σημίτη, ούτε λίγο ούτε πολύ υπονομευτή «της ενότητας και της

δυναμικής του Κινήματος». Ο κ. Σημίτης ανέκρουσε βεβαίως αμέσως πρύμνα, αλλά το ερώτημα παραμένει: Γιατί προχώρησε τόσο ανοικτά στην αμφισβήτηση του Ανδρέα, δεδομένου ότι η θέση του δεν είναι και τόσο ισχυρή μέσα στο ΠΑΣΟΚ και στηρίζεται κυρίως στην εύνοια ορισμένων κύκλων της ΕΟΚ;

Στην αρχή εκτιμήθηκε ότι η αμφισβήτηση του Ανδρέα από τον κ. Σημίτη έγινε σε συνεννόηση με τον ... ίδιο τον κ. Παπανδρέου, προκειμένου να βολιδοσκοπηθούν οι αντιδράσεις του Συνασπισμού, ο οποίος αντιμετωπίζει σχετικές πιέσεις από τη βάση του. Γρήγορα όμως έγινε αντιληπτό ότι η «κίνηση» Σημίτη υπαγορεύτηκε από τους φόβους του ότι «δεν βγαίνει βουλευτής», εξαιτίας κυρίως των χαμηλών επιπέδου προσβάσεων του στον κομματικό μηχανισμό. Προσπάθησε έτσι να ενισχύσει την «αντιηγετική» φυσιολογία του για να ενισχύσει την πολύ αδύναμη «πτέρυγα» του μέσα στο ΠΑΣΟΚ.

Αλλά όπως συνάγεται από πληροφορίες που προέρχονται τόσο από το περιβάλλον του κ. Σημίτη, όσο και από συνομιλητές του, θα ήταν λάθος να εκτιμηθεί ότι ο πρώην υπουργός Εθνικής Οικονομίας ενδιαφέρεται κυρίως για τον αγώνα διαδοχής μέσα στο ΠΑΣΟΚ. Όπως μας έλεγε παράγοντας του ΠΑΣΟΚ που τον γνωρίζει πολύ καλά ο κ. Σημίτης «ετοιμάζεται μάλλον να αποκολληθεί από το άρμα του ΠΑΣΟΚ και να προσκολληθεί μετεκλογικά αλλού, όπως για παράδειγμα σε μια κυβέρνηση υπό τον κ. Ράλλη». Γι' αυτό το λόγο άλλωστε, πρόσθεσε η ίδια «πηγή», ο Ανδρέας αντέδρασε τόσο έντονα.

Στο σημείο αυτό αποκτούν ιδιαίτερη σημασία δυο άλλες «πληροφορίες». Πρώτον, όπως έχει αναφερθεί επανειλημμένως στον Τύπο ο κ. Σημίτης έχει «φλερτάρει» στο παρελθόν αρκετές φορές με τον κ. Έμπερτ και δεύτερον, ο Αντ. Γεωργιάδης, πρώην υπουργός Εθνικής Οικονομίας του ΠΑΣΟΚ και στενός συνεργάτης του κ. Σημίτη συμπεριλήφθηκε αυτήν την εβδομάδα στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας της ΝΔ.

Αναφερθήκαμε ιδιαίτερα στις περιπτώσεις των κ. Κ. Σημίτη και Γεωργιάδη επειδή είναι ενδεικτικές των πολιτικών προσανατολισμών πολλών «τεχνοκρατών» του ΠΑΣΟΚ που σκέφτονται να συνεχίσουν την πολιτική τους καριέρα. Είναι προφανές ότι σε αυτούς αναφερόταν ο κ. Μητσοτάκης όταν στην πρόσφατη συνέντευξη του στην ορεινή Βυτίνα μίλησε για συνεργασία με το «τίμιο ΠΑΣΟΚ» στην «απίθανη περίπτωση που η ΝΔ δεν κατακτήσει την αυτοδυναμία». Σύμφωνα, εξάλλου, με ορισμένα στελέχη του ΠΑΣΟΚ, που κάνουν την ίδια εκτίμηση, οι μετεκλογικές διεργασίες θα οδηγήσουν πολλά σημαντικά στελέχη του «Κινήματος», κεντρικά κυρίως προέλευσης, προς τη Νέα Δημοκρατία, γεγονός που θα «βοηθήσει» το υπόλοιπο ΠΑΣΟΚ να «ουσιειρωθεί» και να «εκκαθαριστεί» ιδεολογικά.

Δηλαδή στο ίδιο το ΠΑΣΟΚ μιλάνε ήδη για «δυο ΠΑΣΟΚ» και έπεται συνέχεια. □

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ: ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΕΙΣ

Όταν το τεύχος αυτό του ΑΝΤΙ ὀδεύει προς το τυπογραφείο, στελέχη της Αριστεράς μας δήλωσαν ότι «τα προβλήματα που προκάλεσαν την καθυστέρηση στην ανακοίνωση των εκλογικών συνδυασμών του Συνασπισμού ξεπεράστηκαν» και οι «λίστες» θα έχουν ανακοινωθεί πιθανότατα μέχρι σήμερα Παρασκευή.

Δεν μπορούμε να πούμε ότι το σχετικό «πρόβλημα» ενέτεινε την αγωνία μας για το αποτέλεσμα της προσεχούς εκλογικής μάχης, εφόσον ούτως ή άλλως το πρόβλημα του Συνασπισμού δεν βρίσκεται στην κατάρτιση των συνδυασμών, ούτε στην έλλειψη προσώπων, ικανών να διεκδικήσουν την ψήφο του ελληνικού λαού. Ωστόσο, οι καθυστερήσεις και οι «τριβές» που παρατηρήθηκαν στους κόλπους του Συνασπισμού για το θέμα αυτό οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η ελληνική αριστερά δεν έχει ακόμα απαλλαγεί από την κακοδαιμονία που επιφέρουν οι προσωπικές φιλοδοξίες και η πεποίθηση μερικών ότι διαθέτουν μια «προσωπική επιρροή» και ως εκ τούτου ένα δικαίωμα «βέτο».

Για παράδειγμα ένας από τους βασικούς λόγους που προκάλεσαν την καθυστέρηση στην κατάρτιση των τελικών εκλογικών συνδυασμών του Συνασπισμού ήταν και η επιμονή του κ. **Στάθη Γιώτα** να παραμείνει και σε αυτές τις εκλογές επικεφαλής του ψηφοδέλτιου Επικρατείας της Αριστεράς. Πραγματικά, δεν κατα-

νοούμε τους λόγους αυτής της επιμονής. Ο κ. Γιώτας διαθέτει βέβαια αγωνιστικό παρελθόν και συνέβαλε στην απομυθοποίηση του καθεστώτος Παπανδρέου, αφού το υπηρέτησε επί αρκετά χρόνια. Όμως τα ψηφοδέλτια της Αριστεράς δεν αποτελούν προσωπική υπόθεση κανενός και η άσκηση «βέτο» δεν εξυπηρετεί τις σημερινές ανάγκες του Συνασπισμού.

Η ηγεσία του Συνασπισμού πρότεινε κατ' αρχάς στον κ. Γιώτα να συμπεριληφθεί σε εκλόγιμη θέση των καταλόγων στην Α' ή την Β' περιφέρεια Αθηνών, προκειμένου να εξυπηρετηθεί η ανάγκη εκλογής και άλλων στελεχών της Αριστεράς. Ο κ. Γιώτας αρνήθηκε επιμονώς

και κατά τις σχετικές διαπραγματεύσεις, «ούτε καν δέχθηκε να συζητήσει την περίπτωση να κατέβει στην εκλογική του περιφέρεια, το υπόλοιπο Αττικής». Τελικά και προκειμένου να μην δημιουργηθεί άλλο πρόβλημα — όπως στις προηγούμενες εκλογές που δημιουργήθηκε θέμα «πρωτοκόλλου» μεταξύ του κ. Γιώτα και του κ. Λάζαρη — ο πρώην αναπληρωτής υπουργός Άμυνας θα είναι και πάλι επικεφαλής στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας.

Τα άλλα προβλήματα στην κατάρτιση των εκλογικών συνδυασμών του Συνασπισμού δημιουργήθηκαν από την ανάγκη να συμπεριληφθούν σε εκλόγιμες θέσεις, οι τρεις αριστεροί υπουργοί της κυβέρνησης Τζαννετάκη. Ο κ. **Φώτης Κουβέλης** θα κατέβει είτε στην Β' Αθηνών, είτε στη γενέτειρά του τα Τρίκαλα και ο κ. **Νίκος Κωνσταντόπουλος** θα κατέβει στην Α' Αθηνών. Τελικά στη Β' Αθηνών θα κατέβει και ο κ. **Παπαμάργαρης**. Οι κ. **Φιλίας** και **Παναγιούλης** θα διαγωνισθούν πιθανότατα και αυτοί στην Β' Αθηνών, ενώ ο κ. **Κατριάνος** θα αντιμετωπίσει τους αντιπάλους του Συνασπισμού στον Πειραιά.

Από τη μεριά του ΚΚΕ αποκλείσθηκε τελικά η υποψηφιότητα του κ. **Κώστα Κάππου**, ο οποίος, ως καλό κομματικό στέλεχος θα περιμένει τώρα την επαύριο των εκλογών προκειμένου να αποφασίσει αν θα ακολουθήσει μέχρι το τέρμα του δρόμου τον κ. **Γράφα** και τον κ. **Κοτζία**.

ΜΕΤΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΔΕΚΑΝΙΚΙΑ

Διευρύνσεις σε αυτές τις εκλογές είχαμε πολλές και μάλιστα με «εκπλήξεις». Σίγουρα θα ήταν αδικία αν ως κορυφαίες «εκπλήξεις» δεν καταγραφούν η παρουσία του **Μίκη Θεοδωράκη** στα ψηφοδέλτια της ΝΔ και του **Αντώνη Μπριλλάκη** στους συνδυασμούς του ΠΑΣΟΚ.

Ο Μίκης Θεοδωράκης επέλεξε να δώσει τη μάχη του στο πλευρό του κ. Μητσotάκη, ενώ ο Αντ. Μπριλλάκης στο πλευρό του Α. Παπανδρέου.

Αφήνοντας κατά μέρος τις «εκπλήξεις» η επιχείρηση - διεύρυνση τόσο της ΝΔ όσο και του ΠΑΣΟΚ δεν φαίνεται να πετυχαίνει εκλογικά κέρδη, αντίστοιχα με τις εντυπώσεις περί επιτυχιών που καλλιεργούν και οι δύο πλευρές. Και στη Ρηγίλλης και στη Χαριλάου Τρικούπη αυτό που επικρατεί είναι η ευφορία ότι στις «μεταγραφές σκίσαμε», παρόλο που οι δημοσκοπήσεις (όσες βγήκαν) αλλά και το πολιτικό κλίμα ακόμα και για ένα «κοινό νου» οδηγούν σε αντίστροφα συμπεράσματα. Και τα συμπεράσματα αυτά, δυστυχώς για τους επιτελείς της ευφορίας των δύο κομμάτων, συγκλίνουν στην εκτίμηση ότι για τη μεν ΝΔ η αυτοδυναμία δεν είναι περιπατος, για δε το

ΠΑΣΟΚ ότι η «νίκη» (ποια άραγε απ' όλες;) πολύ απέχει από την «αλλαγή» του 1981.

Φυσικά και στα δύο κόμματα υπάρχει ικανοποίηση. Στη ΝΔ γιατί με την επάνοδο του **Γ. Ράλλη** και την αποχή της **ΔΗΑΝΑ** η παράταξη εμφανίζεται ενωμένη, ενώ ταυτόχρονα καλύπτει τα «ρήγματα» που είχαν δημιουργηθεί στο συντηρητικό χώρο μετά την εκλογή του Κ. Μητσotάκη στη θέση του προέδρου του κόμματος. Αυτή η εικόνα ενότητας και «συναγερμού» για την κρίσιμη μάχη, ένα βήμα πριν την αυτοδυναμία, θεωρείται ότι προσελκύει ένα ποσοστό ψηφοφόρων — μικρό μεν αλλά κρίσιμο — και «επαναπατρίζει» ένα άλλο που προσβλέπει σπληνιστικά στο «κόμμα της εξουσίας», τα οποία μπορούν να καθορίσουν και την αυτοδυναμία.

Ένα άλλο στοιχείο που συμπληρώνει την ικανοποίηση και κάνει αισιόδοξους τους επιτελείς της οδού Ρηγίλλης είναι η εξουδετέρωση όλων των εστιών έντασης στον κεντροδεξιό χώρο, αφού σε αυτή τη φάση η ηγεσία του κόμματος έχει αποκαταστήσει τις σχέσεις της με όλους τους παράγοντες του χώρου πλην του Κ. Στεφανόπουλου.

Αν η «διεύρυνση» της ΝΔ έχει κυρίως

«ενδοπαρταξιακό» χαρακτήρα με στόχο να δώσει την εικόνα νίκης της παράταξης και παράλληλα να περιορίσει και τον παραμικρό εσωτερικό κλυδωνισμό στο ΠΑΣΟΚ τα πράγματα είναι αντίστροφα.

Με περισσότερους «διευρυνσίες» το ΠΑΣΟΚ και «μεταγραφές» ονομάτων όπως ο **Γ. Μπούτος**, **Γ. Αρσένης**, επανόδους όπως **Γ. Α. Μαγκάκης**, συνεργασίες «στενού τύπου» όπως **Μ. Γλέζος**, **Αντ. Μπριλλάκης**, δεν πετυχαίνει «ενδοπαρταξιακή» συσπείρωση αντίστοιχη με αυτή της ΝΔ.

Δεν είναι μόνο οι δυσaréσκειες που εκφράστηκαν π.χ. από τον **Κ. Σημίτη** ή τον **Β. Κεδίκογλου** ή οι δυστοκίες που προέκυψαν για τις λίστες του ΠΑΣΟΚ στην Α' και Β' Αθηνών και Επικρατείας που συνήγορούν σε μια τέτοια εκτίμηση. Είναι κυρίως η θέση του ΠΑΣΟΚ και η θέση του προέδρου του σε αυτή τη συγκυρία που σηματοδοτεί τις διευρύνσεις ως δεκανίκια σωτηρίας με αποτέλεσμα να λειτουργούν περισσότερο ως «διευρύνσεις» με χαρακτήρα αποτρεπτικό της διαρροής και στήριξης του Α. Παπανδρέου και όχι εκλογικών κερδών που να ανατρέπουν την ήττα του ΠΑΣΟΚ.

Το πορτραίτο του Ντόριαν Αντρέι

του Δημήτρη Χαντζόπουλου

ΚΑΠΟΤΕ ΓΥΡΝΟΥΣΕ ΣΤΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ
ΕΝΑΣ ΤΑΧΥΔΑΚΤΥΛΟΥΡΓΟΣ.

ΕΚΑΝΕ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΚΟΛΠΑ
ΣΥΝΗΘΩΣ ΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥ ΦΑΓΗΤΟΥ.

ΗΤΑΝ ΚΟΛΠΑ ΕΞΥΠΝΑ ΚΙ ΟΛΟΙ
ΕΜΕΝΑΝ ΜΕ ΤΟ ΣΤΟΜΑ ΑΝΟΙΧΤΟ.

ΤΟΤΕ, ΕΠΙΔΕΞΙΑ ΑΥΤΟΣ ΤΟΥΣ
ΕΠΑΙΡΝΕ ΤΟ ΦΑΪ' ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΟΜΑ...

...ΑΦΗΝΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΠΕΙΝΑΣΜΕΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΕΚΘΑΜΒΟΥΣ.

ΠΕΡΑΣΑΝ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ, ΓΕΡΑΣΕ ΚΑΙ ΤΑ
ΚΟΛΠΑ ΔΕΝ ΠΙΑΝΑΝ ΠΛΕΟΝ.

ΚΑΝΑ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΠΗΓΕ ΝΑ ΠΑΡΕΙ
ΦΑΪ' ΑΠ' ΤΟ ΣΤΟΜΑ, ΤΟΝ ΔΑΓΚΩΣΑΝ.

ΤΑ ΜΑΝΙΚΙΑ ΤΟΥ ΕΙΧΑΝ ΦΘΑΡΕΙ ΚΑΙ
ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΚΡΥΨΕΙ ΤΙΠΟΤΑ.

ΕΞΑΦΑΝΙΖΕ ΚΟΣΜΟ, ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΔΕΝ
ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΤΟΝ ΕΜΦΑΝΙΣΕΙ ΠΑΛΙ.

ΚΑΠΟΤΕ ΤΟ ΄ΠΑΘΕ ΚΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΙΔΙΟ
ΤΟΝ ΒΑΥΤΟ ΤΟΥ. ΤΟΝ ΕΞΑΦΑΝΙΣΕ.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΒΑΡΕΘΗΚΕ ΝΑ ΤΟΝ
ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ ΝΑ ΕΜΦΑΝΙΣΤΕΙ ΚΑΙ ΎΓΕ.

ΑΠΟΜΕΙΝΑΝ ΣΤΗ ΣΚΗΝΗ, ΜΟΝΟ ΚΑΤΙ
ΨΟΦΙΑ ΚΟΥΝΕΛΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΑΠΕΛΟ.

ΤΡΟΠΟΙ ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΑΡΙΣΤΕΡΟΣ...

Με αφορμή μίαν επιπόλαια ανάγνωση του «Εκλογικού Προγράμματος» του Συνασπισμού

« Η Αριστερά επιχειρεί τομές στην ιστορία και την κουλτούρα της, καλούμενη να μην εγκαταλείψει την πρώτη και να προσδώσει στη δεύτερη τη σάρκα του οράματος και, μαζί, το πνεύμα του ορθού παίκτη: στα τρία αυτά σημεία θα κριθεί η συνέχειά της ή η απαλλοτρίωσή της προς όφελος «συγγενικών συμφερόντων».

Για την Αριστερά, η ουσιαστικότερη και πιο μακροπρόθεσμη συνέπεια της τριμήνης συμμετοχής της —και για πρώτη φορά στην ιστορία της— στην άσκηση κυβερνητικών λειτουργιών είναι η διαφαινόμενη τάση της να εμπεδώσει την αλλαγή στην αντίληψη και στάση της απέναντι στο σημερινό κράτος και τη συγκεκριμένη κοινωνία. Αυτή η αλλαγή, βεβαίως, είχε ήδη διακηρυκτικά εγγραφεί στο «Πρόγραμμα του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου» και αποτέλεσε ακριβώς την προϋπόθεση για το βήμα του Συνασπισμού να «συγκυβερνήσει» με τις δυνάμεις του αντίπαλου ταξικού κόμματος της ΝΔ. Όμως, η μετάβαση από τη δημοσιοποίηση των προθέσεων για αλλαγή της πολιτικής κουλτούρας (: «Πρόγραμμα Συνασπισμού»), στα έμπρακτα δείγματα αυτής της αλλαγής (: συμμετοχή στην κυβέρνηση Τζαννετάκη), ήταν και το κρίσιμο βήμα, τόσο για τη δοκιμασία της αντοχής των ανανεωτικών προθέσεων, όσο και για τη δυνατότητα ένταξής τους στο πεδίο της συγκεκριμένης άσκησης της πολιτικής.

Από αυτή την άποψη, δεν έχει καμιά σημασία ούτε το βραχύχρονο, ούτε το ι-διότυπο της τριμήνης «συγκυβέρνησης»: η συμμετοχή του Συνασπισμού στην κυβέρνηση Τζαννετάκη θα πρέπει να κριθεί ως τεκμήριο ενός πρωτοφανούς ιδεολογικού και συμβολικού διαβήματος, ενώ, παράλληλα, η Αριστερά επικαλείται και την *πρακτική* συνεκδοχή αυτής της συμμετοχής, προβάλλοντας συγκεκριμένες νομοθετικές ρυθμίσεις αυτού του τριμή-

νου, οι οποίες θα ήταν αδύνατες χωρίς τη δική της πρωτοβουλία.

Η άλλη άποψη για την πολιτική

Οι αλλαγές στη γενικότερη πολιτική κουλτούρα της Αριστεράς φαίνονται με επαρκή ενάργεια στο Προοίμιο και τα επτά Κεφάλαια του «Εκλογικού Προγράμματος» που προτάσσει ο Συνασπισμός για τις νοεμβριανές εκλογές. Και οι αλλαγές αυτές συνιστούν αντίστοιχες ιστορικές τομές —έως και ρήγματα— στο λόγο και την πρακτική πρωτίστως του ΚΚΕ, το οποίο για τον λόγο αυτό ακριβώς αντιμετωπίζει, αρκετό καιρό τώρα, προβλήματα πολιτικής αναπαραγωγής και συνέχειάς του, όχι μόνο στις νεότερες ηλικιακές του κατηγορίες. Στον πυρήνα αυτών των αλλαγών βρίσκεται η διαφορετική αντίληψη για το ίδιο το «Κόμμα» και την Αριστερά: αυτά είναι μορφώματα που δεν μπορούν πλέον να τοποθετούνται κατά μόνας και μετωπικά (: «έξω και εναντίον») απέναντι στην κοινωνία και την εξουσία, αλλά θα πρέπει να αποτελούν μαζί με τις αντίπαλες πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις ένα ισότιμο και οργανικό σύνολο που μέσα από αντιθέσεις, συγκρούσεις και ανταγωνισμό θα διεκδικούν την άσκηση της πολιτικής εξουσίας, στο οριστικά επιλεγόμενο πεδίο της διευρυνόμενης δημοκρατίας αυτού τούτου του αστικού καθεστώτος. Μια τέτοια αντίληψη έχει σαν συνέπεια, πρώτα και κύρια, την εγκατάλειψη της οποιουδήποτε είδους θεωρίας περί ξεχωριστών ή «ενιαίων» σταδίων μετάβασης στο σοσιαλισμό, και την υποκατάστασή της από τη θεώρηση της πολιτικής διαδικασίας ως ενός δυναμικού «συνεχούς», υπαγόμενου στις ταχύτατες ανακατατάξεις των κοινωνικών συσχετισμών και της συγκυρίας που διαμορφώνουν.

Οι διαφωνούντες νεολαίοι και κομματικοί του ΚΚΕ τοποθετούνται στον αντίποδα ακριβώς του «Εκλογικού Προγράμματος» του Συνασπισμού, ακριβώς γιατί διατηρούν έννοιες και ιδεολογικά στερεότυπα, που απουσιάζουν για πρώτη φορά τόσο emphatic από μια «προγραμματική συμφωνία» που προτείνει η Αριστερά, σε «βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη» διάρκεια: στο εκλογικό πρόγραμμα δεν θα διαβάσει κανείς πουθενά τις λέξεις «μονοπώλια», «ιμπεριαλισμός», «ολιγαρχία» και πλείστα όσα συναφή που α-

ποτελούσαν τα κύρια όπλα στον ιστορικό λόγο της Αριστεράς. Αντίθετα, τώρα η Αριστερά φαίνεται να κινείται στον άξονα «εκσυγχρονισμός - δημοκρατία - εκλογίκευση», αφήνοντας ακάλυπτα τα αριστερά της να την επικρίνουν ως «δύναμη διαχείρισης του συστήματος». Εκείνο, όμως, το οποίο φαίνεται να μην αντιλαμβάνεται αυτή η ιστορικά εγκαλούσα «αριστερή αντιπολίτευση», είναι ότι αυτά τα τρία προτάγματα η Αριστερά δεν τα προβάλλει μόνο στη «μεσοπρόθεσμη» διάρκεια αλλά και στο συνολικότερο και «μακροπρόθεσμο» σχέδιό της για το σοσιαλισμό, τον οποίο δεν θεωρεί πλέον ως μια απέραντη «κρατική (ή και «κολλεκτιβιστική») κοινωνία»: πρώτα ο Γκορμπατσόφ, μετά η Πολωνία και η Ουγγαρία δεν κλόνισαν μόνον το μοντέλο περί σοσιαλισμού, αλλά, κυρίως, την εξελικτική αντίληψη για το ανεπίστρεπτο της πορείας προς τον κομμουνισμό, υπερβαίνοντας (ακριβώς επειδή είχαν έμπρακτα το πρόβλημα) ακόμα και τους επιγόνους του Γκράμσι...

Η απόρριψη του κράτους - εργολάβου

Η τοποθέτηση της Αριστεράς στον άξονα εκσυγχρονισμός - δημοκρατία - εκλογίκευση την υποχρεώνει να μιλήσει πολύ συγκεκριμένα για θεσμικά και οργανωτικά μέτρα στην οικονομία και στον κρατικό μηχανισμό, που θα συναίρουν τα αιτήματά της για περισσότερη κοινωνική ισότητα, δικαιοσύνη, συμμετοχή και απελευθέρωση από αγκυλώσεις του προϊόντος κρατισμού με την ανάγκη για αποτελεσματικότητα, παραγωγικότητα και εγκατάλειψη του οικονομιστικού διεκδικητισμού προς όφελος μιας διευρυνόμενης εκδοχής περί ταξικής συνειδήσης. Αυτό φαίνεται σε πολλά σημεία του Προγράμματος: Όταν υποχρεώνεται να κινηθεί στο πεδίο του συγκεκριμένου δεν μπορείς να απορρίπτεις *a priori* και απροϋπόθετα τη σύνδεση των μισθών με την παραγωγικότητα, π.χ., ή να μη ζητάς από τα συνδικάτα να εντάξουν στη στρατηγική τους για τις Σ.Σ.Ε. αιτήματα πέραν των μισθολογικών, ή να μη συνδέεις το αίτημα τις δικαιότερης διανομής της παραγόμενης υπεραξίας με την ανάγκη της εξασφάλισης μιας ανταγωνιστικότερης οικονομίας (: εννοείται καπιταλιστικής).

Ούτε βέβαια μπορείς να ενδιαφέρεσαι για την «παραγωγική ανασυγκρότηση»

και να μη θέτεις το πρόβλημα των μη βιώσιμων προβληματικών, ή να μη ζητάς «περιορισμό των νέων προσλήψεων στο Δημόσιο», και γενικότερα να διατηρείς την παραδοσιακή σου αντίληψη περί του *κράτους - εργολάβου*. Το ίδιο ισχύει και με την αντιμετώπιση του κεφαλαίου, που δεν μπορεί πλέον να θεωρείται ηθικιστικά και προ-πολιτικά ως «σαπρόφυτό» ή «ληστής», ή σαν «χούφτα ολιγαρχών» — σχήματα που ανάγονται ευθέως σε παλαιότερες αντιλήψεις περί κάθετης ταξικής διαίρεσης και σύγκρουσης, που εξοικονομούνταν στρατηγικά στα πλαίσια των αντικαπιταλιστικών ή αντιμονοπωλιακών «λαϊκών μετώπων». Ή μήπως, στη λογική μιας «ανατρεπτικής αριστεράς» (το θυμήθηκε ο κ. Γράφας αυτό), οι επιχειρηματίες θα σταλούν για ομαδικό πνίξιμο στο Σαρωνικό, και μαζί τους θα πάει στα παλαιοσίδερα το «καταστρεμμένο αστικό κράτος»; Και για το τραπεζικό σύστημα, τα νομισματικά; Δεν θα πεις λέξη, παρά θα περάσεις πλάι τους λέγοντας: «το χρήμα δεν είναι ο δεσμός των δεσμών», ή «το χρήμα θα βγαίνει μόνον από τον κρατικό νομισματοκοπείο»; Κάτι τέτοια έλεγαν κι «αλλού» — κάποιιοι άλλοι θέλανε τη «συνταγή Προυντόν»... — και τώρα ζητάνε να είναι ομοτράπεζοι με τους «καρχαρίες» του ΔΝΤ. Κι αν σε «αυτούς» «παλινορθώνει ο καπιταλισμός», επειδή αυτό που είχε φτιαχτεί δεν ήταν σοσιαλισμός, ποια είναι επιτέλους η «γνήσια» σοσιαλιστική μεταγραφή των πρωταρχικών οραμάτων, όταν ο καπιταλισμός γιορτάζει εδραίους τέσσερις περίπου αιώνες ζωής; Ακόμα και η «17 Νοέμβρη» λέει πως η άμεση δημοκρατία, π.χ., δεν αποτελεί εφικτή απάντηση στον καπιταλισμό σήμερα (αυτό δίκην απορίας για τους θιασώτες της «δημοκρατίας των σοβιέτ»).

Από το κράτος στην κοινωνία

Στην κεντρική αντίληψη που διέπει την προβληματική του Συνασπισμού για το κράτος, την κοινωνία και το μετασχηματισμό της με αφετηρία το συγκεκριμένο παρόν, υπάρχει μια μείζον μετατόπιση σε σχέση με την ως τώρα πολιτική της κουλτούρα: η Αριστερά προσπαθεί να αντικαταστήσει τον κρατισμό της τοποθετώντας στο επίκεντρο των στρατηγικών αναφορών της την *κοινωνία των πολιτών*, και έχοντας να αντιστοιχίσει συγχρόνως την κρατικιστική παράδοση που συνέχει ακόμα, υλικά και συμβολικά, τον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό: αυτό, στο «εκλογικό Πρόγραμμα», είναι ορατό στην επισήμανση της ανάγκης - στόχου για «ενίσχυση των θεσμικών και κοινωνι-

κών ελέγχων έναντι της εκτελεστικής και γραφειοκρατικής εξουσίας», όσο και στο αίτημα για διεύρυνση και εμπλουτισμό των «δικαιωμάτων των πολιτών» έναντι της κρατικής εξουσίας, όπου περιλαμβάνεται και μια ευθαρσής αναφορά στα δικαιώματα ποικίλων *μειονοτικών ομάδων*.

Αν στη διαφαινόμενη αυτή μετατόπιση των στρατηγικών αναφορών της Αριστεράς από το κράτος στην κοινωνία, προστεθεί και η αναγνώρισή της ότι ο *τύπος οικονομικής ανάπτυξης* δεν προσδιορίζεται πλέον μόνον από την οικονομιστική εκδοχή περί «σχέσεων και δυνάμεων παραγωγής», αλλά έχει βασική του παράμετρο την *οικολογία*, μπορούμε να μιλήσουμε για μια πραγματική προσπάθεια *τομής* σε σχέση με το παντοειδώς περιθωριακό παρελθόν της.

Από την άποψη αυτής της σχέσης προς το παρελθόν, εξάλλου, δεν είναι καθόλου τυχαία η ριζική αλλαγή στάσης του μεγάλου εταίρου του «Συνασπισμού», του ΚΚΕ, απέναντι στην ΕΟΚ και η συνολικότερη και σαφής ευρωκεντρική διάσταση στους σχετικούς προβληματισμούς: αυτός ο ευρωκεντρισμός βέβαια περιλαμβάνει Δύση και Ανατολή (δεν είναι «δυτικότροπος»), όμως είναι σημαντικό ότι επισημαίνεται ως κεντρικό και θετικό γεγονός «οι αναζητήσεις σε όλα τα ρεύματα της Αριστεράς». Κάτω από αυτή την οπτική θα πρέπει να ερμηνευθεί και η «ηπιότερη» θέση στο πρόβλημα ΝΑΤΟ - βάσεις, θέση που έμμεσα ο κ. Κάππος απέρριψε ως μη «αντιιμπεριαλιστική».

Οι παραπάνω τομές που εγγράφονται ρητά ή υπόρρητα στο Εκλογικό Πρόγραμμα της Αριστεράς, στο βαθμό και στην έκταση που είναι υπαρκτές, δεν σημαίνουν ότι η πορεία θα είναι μονοσήμαντη. Ήδη στο Πρόγραμμα υπάρχουν αρκετές ελλείψεις, ορισμένες από τις οποίες είναι κρίσιμες και, ίσως, δηλωτικές μιας απορίας (όπως, π.χ. η παντελής έλλειψη αναφοράς και παρέμβασης στο κεφαλαιώδες ζήτημα του «αντιτρομοκρατικού» θεσμικού πλαισίου).

Η εκλογίκευση και το όραμα

Και, γενικότερα, υπάρχει ένα μείζον ζήτημα που δεν μπορεί να επιλυθεί με την απλή έγκληση των προταγμάτων του εκσυγχρονισμού της εκλογίκευσης και της δημοκρατίας: αυτά είναι κεντρικοί στόχοι μακράς διάρκειας που υπερβαίνουν τις όποιες καθεστωτικές φόρμες — και δεν μπορούσαν να είναι διαφορετικά. Όμως οι στόχοι επιδιώκονται σε μια στρατηγική, η οποία προϋποθέτει, πρώτον ένα συνολικό σχέδιο για το μετασχηματισμό της κοινωνίας και των σχέσεων

εξουσίας και, δεύτερον, μια συγκεκριμένη και ολική, συγχρόνως, αντίληψη για τη διαχείριση των κοινωνικών - ιδεολογικών διαιρέσεων και συγκρούσεων. Οι δυο αυτές αλληλένδετες προϋποθέσεις στρατηγικής για την επιδίωξη της οποίας μεσοπρόθεσμης εφαρμογής μιας «προγραμματικής συμφωνίας» έχουν σαφώς τροποποιηθεί στη συνείδηση της Αριστεράς. Όχι ότι δεν αναγνωρίζεται, π.χ. ότι υπάρχει η «πρόοδος» και η «συντήρηση», ο αστισμός και ο αντιαστισμός: όμως οι διαιρετικές αυτές τομές σαφώς δεν εκλαμβάνονται πλέον με τους όρους που μέχρι πολύ πρόσφατα παρέπεμπαν στην «τραγιάσκα της εργατιάς». Το ζητούμενο είναι πώς εκλαμβάνονται;

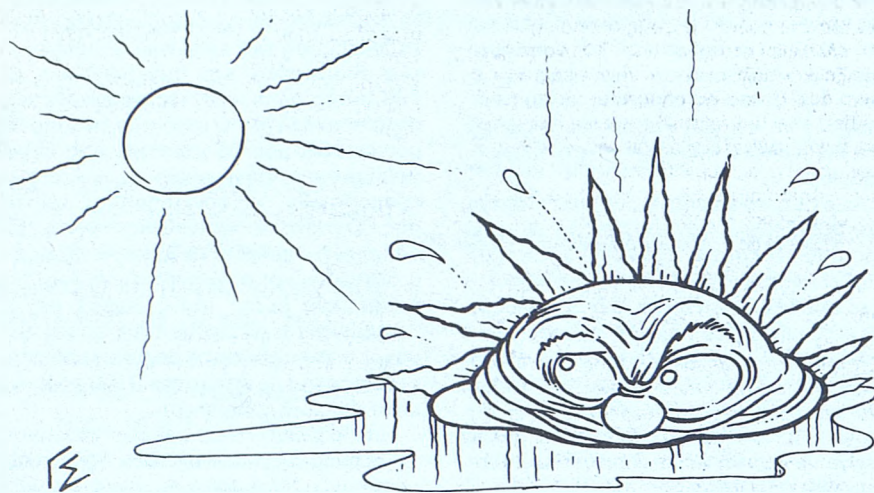
Πώς ο Συνασπισμός «θέλει να κλείσει το κεφάλαιο ...των ψεύτικων διχαστικών γραμμών»; Ποια είναι η έννοια της «δημοκρατικής προοδευτικής κυβέρνησης» που αντιπαράθεται σε εκείνην της συντήρησης; Ποιός είναι στην Ελλάδα σήμερα ο «κόσμος της εργασίας και του πολιτισμού» και πώς και πόσο και πού συγκρούεται με τον «κόσμο του κεφαλαίου»; Ποιά θα είναι η, σύστοιχη προς τις τομές στην αριστερή πολιτική κουλτούρα, νέα αντίληψη περί κοινωνικών συμμαχιών και πολιτικών συνασπισμών; Και πώς οι τομές δεν θα σημάνουν κενό στην ιστορία της και το λόγο της, κενό εκμεταλλεύσιμο από τους διαχρονικά και κοινωνικά πολιτικούς της «συγγενείς»;

Επειδή πάντα θα υπάρχει το ολικό αίτημα για ένα επέκεινα του υπάρχοντος, επειδή αυτό το αίτημα σηματοδοτεί ένα πλέγμα οράματος - ανάγκης - προσδοκίας, δεν υπάρχει κανείς κοινωνικός και ιδεολογικός λόγος, οι τομές που επιχειρεί η Αριστερά στους ίδιους τους όρους υπάρξης της να συνθλιβούν ανάμεσα στο ρεαλισμό και το κατοπτρικό της σύνδρομο ότι αποτελεί «κίνδυνο για τις ελευθερίες, την εθνική οικονομία και την ασφάλεια της χώρας», όπως αναγράφεται στην Εισαγωγή του Εκλογικού της Προγράμματος. Η Αριστερά υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει για να φέρνει την ανησυχία χωρίς να εκπίπτει σε ανόητο ταραξία ή φολκlorικό ανατροπέα, που μοιάζει να ζει και να κινείται όπως κινούν τον Καραγκιόζη πίσω από τον μπερντέ.

Στην εφεξής διαδρομή της θα πρέπει να βρει τρόπους συναίρεσης μιας ουσιαστικής ανατροπής και μιας σχεδιασμένης, καταφατικής πρακτικής, για να αντιπροσωπεύσει, στη μακρά διάρκεια και στο καθημερινό, το αίτημα για την υπέρβαση του υπάρχοντος κοινωνικού σχηματισμού.

Τ. Καφετζής

ΑΥΤΟ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΗΤΑΝ

Στη δίνη της προεκλογικής διαμάχης οι πολιτικοί απολογισμοί είναι δύσκολοι. Η κριτική διάθεση εγκαταλείπει τους υπερασπιστές της μπροστά στον κίνδυνο της κατηγορίας ότι τα όπλα της κριτικής πρέπει να κατατίθενται την ώρα της μάχης. Τα μαχαίρια βγαίνουν μετά. Τέτοιες αναστολές όμως δεν μπορούν να χαρακτηρίζουν την πολιτική σκέψη της σύγχρονης Αριστεράς που η ύπαρξή της, ο κοινωνικός και πολιτικός της ρόλος, η νόμιμη φιλοδοξία της να αποτελέσει ένα ισχυρό πόλο έλξης των προοδευτικών και δημοκρατικών δυνάμεων στην ελληνική πολιτική σκηνή, η καταξίωσή της μέσα στο πολιτικό σύστημα και η ανάδειξή της σαν αξιόπιστης και φερέγγυας πολιτικής δύναμης είναι στοιχεία απόλυτα συνυφασμένα με μια διαρκή κριτική θεώρηση των πεπραγμένων της.

Το κείμενο που ακολουθεί επισημαίνει ακριβώς τα θετικά στοιχεία της πολιτικής συμπεριφοράς του Συνασπισμού, που τον ανέδειξαν σε πρωταγωνιστή των πολιτικών εξελίξεων. Κάθε αντικειμενικός πολιτικός παρατηρητής δεν μπορεί παρά να χαιρετήσει την ορμητική αυτή είσοδο —κατά πολλούς αιφνίδια και απρόσμενη— της Αριστεράς στην πολιτική κονίστρα.

Οι πολιτικές πράξεις κρίνονται βέβαια σε συνάρτηση με διάφορους περιορισμούς και όρια που θέτει «η ίδια η ζωή» αλλά συνάμα και από την τόλμη των ηγετών των πολιτικών σχηματισμών. Αν κάτι χαρακτηρίζει και σε ένα βαθμό σκιάζει τον θετικό πολιτικό απολογισμό του Συνασπισμού είναι ακριβώς η έλλειψη τόλμης. Η έλλειψη αποφασιστικότητας για υπεράσπιση των πολιτικών επιλογών μέχρι τις έσχατες συνέπειές τους. Και από αυτή την άποψη μπορούμε να σημειώσουμε την άμβλυση της πολιτικής αντιπαράθεσης με το ΠΑΣΟΚ στο όνομα εκλογικών και μετεκλογικών σκοπιμοτήτων. Και δεν εννοούμε την παράδοση σε ένα τυφλό αντι-πασοκικό μένος, αλλά την ανελέητη πολιτική κριτική με συγκεκριμένους στόχους, όρος εκ των ων ουκ άνευ για την ιδεολογική και πολιτική ανασυγκρότηση της Αριστεράς στην Ελλάδα. Οι δισταγμοί και οι ταλαντεύσεις στο κρίσιμο αυτό πεδίο της πολιτικής αντιπαράθεσης ενώ δεν αμαυρώνουν βέβαια το θετικό έργο του Συνασπισμού δημιουργούν όμως εύλογα ερωτηματικά για την αποφασιστικότητα του νεοπαγούς πολιτικού σχηματισμού της Αριστεράς να τραβήξει με συνέπεια το δρόμο που ο ίδιος χάραξε. Κι αυτό καταγράφεται στο παθητικό του.

Ήταν ένα συγκλονιστικό καλοκαίρι για την πολιτική ζωή της χώρας. Το πιο συγκλονιστικό της δεκαετίας που εκπνέει. Αυτό το καλοκαίρι έκλεισε μια ολόκληρη εποχή και δημιούργησε τις προϋποθέσεις για τον ερχομό μιας άλλης. Ήταν γεμάτο από γεγονότα και οξύτερες κομματικές αντιπαράθεσεις αλλά και μεστό σοβαρότητας, υψηλού επιπέδου πολιτικού διαλόγου και κυβερνητικού έργου. Το δράμα δεν εκτυλίχτηκε στους πυρακτωμένους δρόμους με φανατισμένα πλήθη αλλά μέσα στη Βουλή, που μπήκε στα σπίτια όλων μας χάρις στην τηλεόραση.

Η υψηλή θεαματικότητα της αναμετάδοσης των συζητήσεων στη Βουλή φανερώνει ακριβώς το ενδιαφέρον για το «έργο» και την ποιότητά του.

Άλλα καλοκαίρια

Ήταν ένα καλοκαίρι διαφορετικό απ' αυτό στις αρχές της δεκαετίας. Τότε, το καλοκαίρι του 1981, ήταν πλέον φανερό ότι ο σαρωτικός άνεμος του ριζοσπαστισμού και της «Αλλαγής» θα παρέσυρε σε λίγους μήνες την κυβέρνηση της Ν.Δ. υπό τον κ. Γ. Ράλλη. Γύρω στα τέλη Αυγούστου είχε οριστικοποιηθεί η ημερομηνία των εκλογών (18 Οκτωβρίου) και ο κ. Παπανδρέου μετά τη σύσκεψη της **Κέρκυρας** είχε εκπονήσει μαζί με Έλληνες οικονομολόγους (εδώ φιγουράρει για πρώτη φορά ο κ. Αρσένης), το «σχέδιο ανάγκης» για την αντιμετώπιση της οικονομικής κατάστασης (γνωρίζουμε σήμερα πού κατέληξε το πρόγραμμα των 100 ημερών). Στα μέσα Αυγούστου, ο κ. Παπανδρέου συναντούσε στη **Ρόδο** τους ηγέτες των σοσιαλιστικών κομμάτων (Ζοσπέν, Κράδεϊ και Σόαρες) — ο Μιττεράν μόλις είχε κερδίσει τις εκλογές στις 21 Ιουνίου. Λίγο πιο πριν, στις 9 Ιουνίου, στη συζήτηση που έγινε στη Βουλή για τους εμνηρημούς στα πολυκαταστήματα ο κ. Παπανδρέου διατύπωσε την άποψη ότι «οι υπεύθυνοι των τρομοκρατικών ενεργειών πρέπει να αναζητηθούν προς την κατεύθυνση της χουντικής δεξιάς και του παρακράτους».

Και στις 3 Αυγούστου μιλώντας για τους εμνηρημούς των δασών είχε κηρύξει πόλεμο εναντίον των «οικοπεδοφάγων». Στη σύνοδο της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ, στις 20 Ιουνίου, είχε πει πολλά και διάφορα περί μη παραχωρήσεων και συμβιβασμών και είχε εξηγήσει, αναφερόμενος στις επικρίσεις του ΚΚΕ, ότι το ΠΑΣΟΚ δεν χρειαζόταν κανενός είδους εγγυητές για την υλοποίηση του προγράμματός του.

Πόσο νερό κύλησε από τότε για να φτάσουμε στα καλοκαίρια με τις κρουαζιέρες και τον Λούβαρη και στο περσινό θλιβερό καλοκαίρι του Κοσκωτά και του Κουτσόγιωργα, το κλίμα του Χέρφιλντ. Κι από δω αρχίζει η αντίστροφη μέτρηση που οδηγεί στην ήττα του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές του περασμένου Ιουνίου.

Ν ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Αυλαία για μια εποχή που γέννησε απεριόριστες προσδοκίες και παράλογες ελπίδες στο ξεκίνημά της για να καταλήξει μέσα σ' ένα τέλμα διαφθοράς, ηθικής σήψης, ανικανότητας και διάψευσης.

Και έχασαν τη μπάνια τους...

Σ' αυτό το καλοκαίρι του '89 ήρθε πλέον η ώρα της Αριστεράς για να επωμισθεί το βαρύτατο καθήκον σχηματισμού κυβέρνησης για πρώτη φορά μετά τον εμφύλιο πόλεμο. Ο λαός έχασε αρκετά από τα μπάνια του και οι βουλευτές τις διακοπές τους. Σ' αυτό το καλοκαίρι ο Συνασπισμός αναδείχτηκε σε πρωταγωνιστή και καταλύτη των πολιτικών εξελίξεων, με τη δική του αυτόνομη πολιτική παρουσία, με τη δική του φωνή, με τη δική του πολιτική που για πρώτη φορά βρέθηκε συντονισμένη με ευρύτερα αιτήματα της κοινής γνώμης. Σ' αυτό το καλοκαίρι η Αριστερά έδειξε ένα εντελώς «καινούργιο πρόσωπο».

• Έχοντας διαπραγματευτικές ικανότητες για το σχηματισμό κυβέρνησης που επέβαλε το καθολικό αίτημα της κάθαρσης του δημοσίου βίου, αμετακίνητη ψυχραιμία και ασυνήθιστη τακτική ευλυγισία. Κατόρθωσε να επιτύχει με τη σταθερότητα αυτή στην επιδίωξη αξιόπιστου κυβερνητικού σχήματος την παραίτηση και του κ. Μητσotάκη και του κ. Παπανδρέου από τη διεκδίκηση της πρωθυπουργίας και να επιβάλει τελικά προγραμματικές δεσμεύσεις της κυβέρνησης Τζαννετάκη που εκπληρώθηκαν στο ακέραιο, μέσα σ' ένα εξαιρετικά σύντομο χρονικό διάστημα.

• Σφριγηλή κοινοβουλευτική ομάδα που πραγματοποιήσε στη Βουλή συλλογικά εμφάνιση υψηλού επιπέδου που δυστυχώς δεν είχαν να επιδείξουν τα σημαντικότερα κοινοβουλευτικά στελέχη της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ. Ανέπτυξε η κοινοβουλευτική ομάδα του Συνασπισμού τα πολιτικά της επιχειρήματα με νηφαλιότητα και στράνταχτη λογική συνέπεια, χωρίς πάθος, χωρίς περιττές οξύτητες. Απογύμνωσε τα επιχειρήματα και της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ που αναζητούσαν τα πολιτικά του άλλοθι στα πεπραγμένα «του άλλου» είτε με το επιχείρημα ότι «κι εσείς τα ίδια κάνετε» είτε με την άρνηση ότι επί των δικών τους ημερών στην κυβέρνηση «παρόμοια πράγματα» δεν συνέβαιναν! Ο μύθος αυτός κατερρίφθη από την πολιτική επιχειρηματολογία του Συνασπισμού και από τα αδιάσειστα στοιχεία που προσκόμισε. Για να αποδείξει στην κοινή γνώμη ότι έφθασε ο καιρός να θεθεί οριστικά τέρμα σε μια νοοτροπία κομματικού φανατισμού και αυταρκειας που απέβη σε βάρος των θεσμών και της ομαλής δημοκρατικής εξέλιξης. Για να αποδείξει ακόμα ότι χρειάζεται πολιτικό θάρρος για να αποδεχθούν οι πολιτικοί μας τις ευθύνες τους, θάρρος και ευθύτητα που πάντα έλλειψαν από την πολιτική μας ζωή.

• Συναίνεση και συμβιβασμός είναι δύο αρετές της πολιτικής ζωής οι οποίες κι αυτές έλλειψαν στη χώρα μας. Ο Συνασπισμός έδειξε και πάλι ότι οι συναινετικές λύσεις είναι αυτές που ανταποκρίνονται στις επιθυμίες της συντριπτικής πλειοψηφίας του εκλογικού σώματος και των κοινωνικών ομάδων και ότι οι συμβιβασμοί στην πολιτική ζωή ακόμα και μεταξύ πολιτικών δυνάμεων με διαμετρικά αντίθετες ιδεολογικές και πολιτικές θέσεις αποβαίνουν θετικές όταν το επιβάλλει το συμφέρον του τόπου.

• Η διακυβέρνηση της χώρας σ' αυτό το διάστημα έδειξε σαφώς την πολιτική δυναμική των αρετών αυτών. Η λογική της αυτοδυναμίας κατέρρευσε. Αδιέξοδα δεν υπάρχουν. Λύσεις μπορούν να βρεθούν ακόμα και κάτω από τις πιο δύσκολες συνθήκες, από την πιο «αφύσικη» διάταξη των πολιτικών δυνάμεων. Καμία αριθμητική και οριακή αυτοδυναμία κόμματος εφεξής δεν πρόκειται να ανατρέψει την ανάγκη συναίνεσης και συμβιβασμών όχι μόνο γιατί τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ελληνική κοινωνία δεν μπορούν πλέον να λυθούν από πολιτικά κόμματα που αποτελούν στην ουσία μειοψηφίες στην κοινωνία αλλά γιατί η εμπειρία των αυτοδυναμιών αποδείχτηκε ολέθρια. Αποτέλεσε το συνώνυμο της κομματικής έπαρσης, του φανατισμού, του πολιτικού αυταρχισμού, της αλαζονείας. Κι αυτό ισχύει για όλους. Οι πολίτες αυτής της χώρας έγιναν σοφότεροι και τώρα γνωρίζουν τις συνέπειες των αυτοδυναμιών. Δεν πρόκειται να συγχωρήσουν πλέον εύκολα επανάληψη τέτοιων φαινομένων. Και γνώρισαν, παρά τις αντίθετες διαβεβαιώσεις και διακηρύξεις, το πραγματικό πρόσωπο της Νέας Δημοκρατίας που επεδίωξε και επέτυχε, εκεί όπου μπόρεσε, εκεί όπου οι αντιστάσεις, η εγγύηση και η απουσία του Συνασπισμού ήταν εμφανής, να «αλώσει» τους κρατικούς μηχανισμούς. Κι αυτή η εμπειρία είναι πολύτιμη και για τους πολίτες και για το Συνασπισμό.

• Πολιτική συνέπεια απέναντι στις διακηρύξεις. Ο Συνασπισμός επέτυχε να επιβάλει την εκπλήρωση όλων των κυβερνητικών προγραμματικών δεσμεύσεων. Δεν έταξε και δεν υποσχέθηκε τίποτα το λιγότερο ή περισσότερο. Έθεσε ρεαλιστικούς, πραγματοποιήσιμους στόχους και επεδίωξε την επίτευξή τους μέσα σ' ένα συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα χωρίς να υπολογίσει το πολιτικό κόστος. Η συνέπεια στην εκπλήρωση των δεσμεύσεων, σε χτυπητή αντίθεση με μεγαλόστομες διακηρύξεις των κομμάτων που ουδέποτε εύρισκαν την οδό της πρακτικής του εφαρμογής, αποτέλεσε ένα άλλο θετικό στοιχείο — συμβολή στον εκδημοκρατισμό και εκπολιτισμό της πολιτικής διαμάχης που διεξάγεται ακόμα με κραυγές αγρίων.

• Κυβερνητικό έργο αξιόλογο που θα ήταν περιττό να καταγραφεί στο άρθρο αυτό. Έργο, που παρά τις φωνασκίες του ΠΑΣΟΚ, έτυχε της καθολικής αποδοχής και του ιδίου στη Βουλή αλλά και της κοινής

γνώμης. Θέματα καίρια που η κομματική αλαζονεία και ο μονοκομματικός αυταρχισμός παρέπεμπαν στο μέλλον, όπως η χαρακτηριστική περίπτωση των κρατικών μέσων ενημέρωσης, λύθηκαν με συναίνεσεις και συμβιβασμούς που αποτελούν όμως τεράστιο άλμα προς τα εμπρός. Νομοσχέδια που ψηφίστηκαν ομόφωνα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής θα είναι δύσκολο να τροποποιηθούν προς το χειρότερο ή να καταργηθούν.

Η πολύτιμη εμπειρία

Τα επιτεύγματα αυτά του Συνασπισμού, το ήθος και το ύψος που επέβαλε στην πολιτική αντιπαράθεση πρόβαλαν τον πυρήνα μιας νέας πολιτικής κουλτούρας που θα έχει μακροπρόθεσμες και μονιμότερες επιπτώσεις στην πολιτική ζωή της χώρας. Θα ήταν ευχής έργο αν η νέα εκλογική αναμέτρηση της 5ης Νοεμβρίου έθετε οριστικά τέρμα στις αυτοδυναμίες και εγκαίνιαζε μια νέα εποχή κυβερνήσεων συνασπισμού. Έτσι θα κατοχυρώνονταν άμεσα οι διαδικασίες που έθεσε δυναμικά ο Συνασπισμός και θα εδραιωνόταν οι πολύτιμες κατακτήσεις της βραχύβιας αυτής περιόδου στο χώρο της πολιτικής συμπεριφοράς.

Όσο κι αν προσπαθούν τα δύο μεγάλα κόμματα να ανατρέψουν το κλίμα αυτό και τις κατακτήσεις που επέβαλε ο Συνασπισμός δε θα μπορέσουν να αλλοιώσουν το χαρακτήρα τους σαν μόνιμη παρακαταθήκη προς όφελος του ελληνικού λαού.

Ποιος θα μπορέσει πλέον να αμφισβητήσει μια πιο πλήρη και υπεύθυνη συμμετοχή της Αριστεράς σε κυβερνητικά σχήματα όταν το πείραμα της κυβέρνησης Τζαννετάκη επέτυχε κατά τρόπο που δεν δέχεται ισχυρή αμφισβήτηση;

Αλλά και ο Συνασπισμός διδάχτηκε από τη συμμετοχή του στην κυβέρνηση Τζαννετάκη. Συνειδητοποίησε τα σοβρά προβλήματα που υπάρχουν, διέγινωσ εκ των έδρων τα εφικτά όρια επίλυσής τους, ήρθε σε άμεση επαφή με την «τέχνη του κυβερνάν», αναγκάστηκε να ορίσει προτεραιότητες και να κάνει επιλογές. Η εμπειρία αυτή είναι πολύτιμη.

Αν το εκλογικό σώμα δώσει στο Συνασπισμό την απαραίτητη ισχύ κι αν η ηγεσία του επιλέξει τη συμμετοχή σ' ένα νέο κυβερνητικό σχήμα έναντι του ρόλου μιας δυναμικής αριστερής αντιπολίτευσης, τότε είναι φανερό ότι δεν μπορεί να υπάρξουν στεγανά για την αριστερά στον κρατικό μηχανισμό. Αυτή τη φορά η επιλογή συμμετοχής σε κυβερνητικό σχήμα θα πρέπει να συνεπάγεται πλήρη ανάληψη ευθυνών σ' όλους τους τομείς της κυβερνητικής δραστηριότητας.

Πάνω σ' αυτές τις συντεταγμένες της πολιτικής συμπεριφοράς που με τόσο δυναμικό τρόπο ανέδειξε ο Συνασπισμός αυτό το καλοκαίρι πρέπει να χτιστεί η νέα πολιτική φυσιογνωμία της ελληνικής Αριστεράς. Αυτό το καλοκαίρι ήταν πράγματι αλλιώτικο από

γ' άλλα. Ήταν το καλοκαίρι της Αριστεράς.

K.B.

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ «ΑΛΛΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ»...

Η πλέον σοβαρή προσπάθεια έκφρασης σε πολιτικό επίπεδο των οικολογικών και εναλλακτικών αναζητήσεων και προτάσεων, μετά τη μεταπολίτευση, έγινε με τη συγκρότηση της «Ομοσπονδίας Οικολογικών και Εναλλακτικών Οργανώσεων». Για πρώτη φορά ο οικολογικός χώρος εμφανίζεται σχεδόν ενιαίος με τη μορφή ενός σχήματος - πρόπλασμα κόμματος - και για πρώτη φορά διεκδικεί με την απόφαση για αυτόνομη κάθοδο στις εκλογές και κοινοβουλευτική έκφραση.

Η απόφαση αυτή ίσως αποτελέσει, για την πανσπερμία των οργανώσεων που εμφανίσθηκαν την τελευταία κυρίως πενταετία έχοντας στον τίτλο τους το «οικολογικό» ως προσδιοριστικό στοιχείο της ταυτότητάς τους, μια τομή. Αντίστοιχης ποιότητας πολιτική τομή είναι και η συνένωση - συνύπαρξη στο ίδιο οργανωτικό σχήμα των ποικίλων ομάδων, κινήσεων και πρωτοβουλιών που δημιουργήθηκαν, χάθηκαν ή ξαναδημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια στο χώρο που τοποθετούσε τον εαυτό του εντός της «άλλης αριστεράς» και των εναλλακτικών κινήματων (κοινωνικά κινήματα — γυναικείο κίνημα — πρωτοβουλίες σε σχέση με νarkωτικά, φυλακές κτλ.).

Στην «Ομοσπονδία των Οικολόγων - Εναλλακτικών» εκπροσωπούνται, προς το παρόν, 61 οικολογικές οργανώσεις από όλη την Ελλάδα και ήδη οργανώνουν την προεκλογική της καμπάνια. Εκτός από το έντυπο υλικό που κυκλοφορεί (αφίσες, φυλλάδια με τις θέσεις και το πρόγραμμα) ετοιμάζονται δύο μεγάλες εκδηλώσεις στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη στις οποίες έχουν κληθεί και οι ομοϊδέατες «Πράσινοι» της Δυτ. Ευρώπης, ενώ αναμένεται να έλθει και ο πρόεδρος των «Πράσινων» του Ευρωκοινοβουλίου.

Οι «Οικολόγοι - Εναλλακτικοί (Ομοσπονδία Οικολογικών και Εναλλακτικών Οργανώσεων)», όπως είναι η επίσημη ονομασία με την οποία θα πάρουν μέρος στις εκλογές, θα έχουν συνδυασμούς σε όλες τις περιφέρειες και φιλοδοξούν να αποτελέσουν την «έκπληξη» των εκλογών καταλαμβάνοντας την τέταρτη θέση στην εκλογική «ιεραρχία» των κομματικών σχηματισμών μετά τη ΝΔ, το ΠΑΣΟΚ και το Συνασπισμό.

Στα ψηφοδέλτια που αναμένεται να ανακοινωθούν τις επόμενες μέρες θα συμπεριλαμβάνουν οι **Η. Ευθυμιόπουλος, Μ. Μοδινός, Σπ. Παπασπηλιόπουλος, Μ. Πρωτοψάλτης, Δ. Παπαχρήστου, Λ. Λουλούδης, Γ. Καραμπελιάς, Κ. Σπανόπουλος,**

Χρ. Σταματοπούλου, Έφη Βαμβακά, Δ. Παπαϊωάννου κ.ά. οι οποίοι θα εκπροσωπούν και τις αντίστοιχες οργανώσεις και πρωτοβουλίες που πήραν μέρος και συμμεψήνησαν στη συγκρότηση της Ομοσπονδίας και την αυτόνομη κάθοδο.

Το πεδίο επί του οποίου επιχειρείται να συγκροτηθεί και να παρέμβει τώρα η Ομοσπονδία στηρίζεται στην εκτίμηση ότι πέραν του Συνασπισμού και φυσικά των δύο άλλων κομμάτων (ΝΔ - ΠΑΣΟΚ) δημιουργούνται και διαμορφώνονται προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μιας ριζοσπαστικής αντιπολίτευσης η οποία θα μπορεί να εκφράσει και στο πολιτικό επίπεδο μια οικολογική και εναλλακτική αντίληψη και πρακτική. Τον ίδιο όμως χώρο (από μια άλλη πολιτική οπτική - περισσότερα σε διπλανή στήλη) επιχειρεί να εκφράσει και η «Αριστερή πρωτοβουλία». Αυτή ακριβώς η κοινή πορεία του «πράσινου» με το «κόκκινο» κάνει πολλούς να θεωρούν ως πλέον ρεαλιστική, για την επίτευξη και της κοινοβουλευτικής εκπροσώπησης, την ανάγκη σύγκλισης των δύο σχημάτων πράγμα που δεν φαίνεται όμως στον ορίζοντα απ' ό,τι έδειξαν οι μέχρι τώρα θέσεις των δύο αυτών εκλογικών σχημάτων.

Η συγκρότηση πάντως της Ομοσπονδίας των «Οικολόγων - Εναλλακτικών» βγάζοντας τις οικολογικές οργανώσεις από πρωτογενείς αντιφάσεις και αντιθέσεις τις θέτει ενώπιον ουσιαστικών προβλημάτων για τις σχέσεις του οικολογικού κινήματος με την Αριστερά. Επιπλέον αναγκάζει την Ομοσπονδία — μιας και αποτελεί «κόμμα» υπό διαμόρφωση — να αντιμετωπίσει διεργασίες αντίστοιχες με αυτές των «Πράσινων» της Δυτικής Ευρώπης, που αποτέλεσαν «ανερχόμενη δύναμη» τα τελευταία χρόνια, σε σχέση όμως με την κοινωνική πρακτική στην Ελλάδα.

Το «βάπτισμα πυρός» αποτελεί ούτως ή άλλως το πρώτο μεγάλο βήμα των «Οικολόγων - Εναλλακτικών». Είναι μια εμπειρία η οποία, ανεξάρτητα από το εκλογικό αποτέλεσμα, καταγράφεται στις θετικές προσπάθειες συγκρότησης και ανάδειξης μιας οικολογικής - εναλλακτικής πολιτικής. Τα πρώτα, δειλά, βήματα των «Πράσινων» στην Ελλάδα γίνονται...

Η «Αριστερή πρωτοβουλία»

Στον ίδιο χώρο στόχευε και η η πρωτοβουλία συγκρότησης πολιτικού εκλογικού σχήματος με τον τίτλο «Αριστερή πρωτοβουλία Κομμουνιστών - Ριζοσπαστών - Οικολόγων» που συγκρότησαν το

ΚΚΕ εσ. Α.Α., η Εναλλακτική Αντικαπιταλιστική Συσπείρωση (ΕΑΣ), το ΕΚΚΕ, ανένταχτοι αριστεροί πρώην στελέχη της β' Πανελλαδικής και εκπρόσωποι φεμινιστικών οργανώσεων.

Με πολιτικό υπόβαθρο διαφορετικό απ' αυτό των «Εναλλακτικών - Οικολόγων» η «Αριστερή Πρωτοβουλία» επισημαίνει το «κενό στην Αριστερά, κενό πολιτικής πρότασης, κενό ιδεολογικό, κενό στρατηγικής» και στοχεύει στη δημιουργία, «μιας άλλης ριζοσπαστικής και επαναστατικής αριστεράς». Από μια άποψη η «Αριστερή Πρωτοβουλία» αποτελεί, σχηματικά βέβαια, το Συνασπισμό της «άλλης Αριστεράς» και φυσικά κινείται ως ο άλλος πόλος στο χώρο της κομμουνιστικής και ανανεωτικής αριστεράς φιλοδοξώντας ταυτόχρονα να εκφράσει πολιτικά τη συνύπαρξη του «κόκκινου» με το «πράσινο».

Με σαφές μέτωπο στη ΝΔ και το ΚΚΕ εκτιμά ότι «η ιδεολογική και πολιτική μετατόπιση του Συνασπισμού προς τα δεξιά, σε περισσότερο «φρόνιμες» και «συνετές» θέσεις, δημιούργησε νέα προβλήματα». Όπως είναι φυσικό η «Αριστερή Πρωτοβουλία» φιλοδοξεί να εκφράσει την «Εξ αριστερών» κριτική στο Συνασπισμό και ταυτόχρονα να αποκαταστήσει δεσμούς με τους «αιρετικούς» της ΚΝΕ, τους διαφωνούντες σε ΕΑΡ και ΚΚΕ, αλλά και μερίδα αριστερών που ιδεολογικά διαφωνούν με το Συνασπισμό.

Εκ των πραγμάτων εκλογικός στόχος της Πρωτοβουλίας είναι να πετύχει εκπροσώπηση στο Κοινοβούλιο, στόχος που δεν επιτεύχθηκε από το ΚΚΕ εσ. Α.Α. τον Ιούνιο με την αυτόνομη κάθοδο. Το ΚΚΕ εσ. Α.Α. σε αυτή την εκλογική αναμέτρηση επέλεξε τελικά, ύστερα από διαφωνίες (προσχώρηση στο Συνασπισμό - επιμονή στην αυτόνομη κάθοδο) τη συνεργασία, πράγμα που οδηγεί αναγκαστικά και σε μια πορεία «μετεξέλιξης» ή αναζήτησης νέου πολιτικού - ιδεολογικού στίγματος στο χώρο της κομμουνιστικής ανανέωσης σε σχέση με τις δυνάμεις που απεγκλωβίζει η κρίση στην ΚΝΕ και οι διαφωνίες στην ευρύτερη Αριστερά με το Συνασπισμό. Ανεξάρτητα πάντως από την επιτυχία της πρωτοβουλίας το ΚΚΕ εσ. Α.Α. υποχρεούται σε ένα συνολικό «απολογισμό» μετά τις εκλογές και βέβαια το ίδιο ισχύει για όλες τις δυνάμεις της Αριστεράς είτε ευρίσκονται εντός Συνασπισμού είτε εντός του «αντισυνασπισμιακού ρεύματος»...

Γιάννης Φλώρος

ΤΟ «ΝΕΚΡΟ» ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ «ΓΙΑΠΗ»

του Νίκου Λακόπουλου

Μέσα σε μια ατμόσφαιρα την οποία διαμορφώνουν οι υπερήλικες ηγέτες των μεγάλων πολιτικών κομμάτων και ο Τύπος, δίπλα στην «απάθεια των μαζών», που άλλοτε κατέβαιναν σε διαδηλώσεις και πορείες διαμαρτυρίας ενώ τώρα σιωπούν, έγιναν το τελευταίο διάστημα και πέρασαν μάλλον απαρατήρητες τρεις σημαντικές πολιτικές εκδηλώσεις. Και οι τρεις έγιναν στο Πολυτεχνείο, θυμίζοντας θελημένα ή άθελα πως ο πανεπιστημιακός χώρος ήταν άλλοτε αυτός που γέννησε, ανάθρεψε και μετέδωσε στον κοινωνικό του περίγυρο πολιτικές ιδέες μερικές από τις οποίες ακόμα σήμερα διαχειρίζονται στα πολιτικά τους προγράμματα επιλεκτικά τα κόμματα.

Στον ίδιο χώρο άλλωστε «κατέφυγε» κυνηγημένο από τα ΜΑΤ το πιο δυναμικό κομμάτι της διαδήλωσης της ΕΦΕΕ, που οργανώθηκε από την αριστερά του φοιτητικού χώρου για να διαμαρτυρηθεί για την αποφυλάκιση του αστυνομικού που δολοφόνησε τον δεκαπεντάχρονο Μιχάλη Καλτεζά. Το κάλεσμα της ΕΦΕΕ συγκέντρωσε δυο με τρεις χιλιάδες άτομα.

Ο δεκαπεντάχρονος που έπεσε θύμα της αστυνομικής βίας σε μια περίοδο που διακυβερνούσε τη χώρα το ΠΑΣΟΚ, που ως γνωστόν θα διέλυε τα ΜΑΤ, αποτελεί σημείο αναφοράς πολύ μικρών ομάδων κοινωνικής διαμαρτυρίας, που έχουν περιοριστεί τα τελευταία χρόνια σε έναν αμυντικό ρόλο που προόρισε γι' αυτές η πολιτική συγκυρία. Τόσο η αποφυλάκιση του Μελίστα, όσο και η παραβίαση του άσυλου από δυνάμεις των ΜΑΤ ελάχιστη αντίδραση βρήκαν. Άλλωστε, και η ίδια η δολοφονία ενός παιδιού από τα ΜΑΤ με εξαίρεση ένα μικρό τμήμα της κοινής γνώμης συνάντησε την παγερή αδιαφορία και ακόμα και τη συναίνεση μεγάλου μέρους από όσους ανησυχούν πολύ για την υγεία του Ανδρέα Παπανδρέου, θρηνούν για το θάνατο του Παύλου Μπακογιάννη κι ακόμα περισσότερο ανησυχούν για την Καρολίν και τον Θορν.

Είναι αλήθεια ακόμα πως σ' αυτό το χώρο όπου όλο και λιγότεροι κάθε Νοέμβρη εναποθέτουν λουλούδια στη μνήμη των νεκρών του Πολυτεχνείου οι σημερινοί φοιτητές συχνάζουν κυρίως για να παρακολουθήσουν τα μαθήματά τους. Αυτές οι πολιτικές συγκεντρώσεις παράξενων επισκεπτών του Πανεπιστημίου αποτελούν λοιπόν σοβαρά γεγονότα για

τη ζωή ενός χώρου που μετά το σταδιακό θάνατο του μεταπολιτευτικού φοιτητικού κινήματος κοιμάται μακαρίως τον ύπνο του δικαίου.

Η πιο μαζική από αυτές τις εκδηλώσεις ήταν αυτή που βρήκε και το μεγαλύτερο ενδιαφέρον του Τύπου. Η σπουδάζουσα της ΚΝΕ στο μεγάλο της μέρος αποχώρησε από το ΚΚΕ και οι σύντροφοι του Γιώργου Γράφα συγκεντρώθηκαν εκεί για να συζητήσουν το παρόν και το μέλλον της παράταξής τους, την ίδια ώρα που ο άλλος γραμματέας της οργάνωσης που διορίστηκε από το κόμμα, προσπαθεί να συγκεντρώσει τους πιστούς στο κόμμα και να ανασυντάξει την οργάνωση.

Όσοι εργάζονται για να διευρυνθεί αυτή η πάλη μέσα στο ΚΚΕ και αρνούνται το Συνασπισμό και τη συγκυβέρνηση δεν τους απασχολεί τόσο η κάθαρση όσο ο «μακρύς νεοσυντηρητικός χειμώνας» που βλέπουν να έρχεται και η αντεπίθεση σ' αυτόν του αριστερού κινήματος.

Από την πλευρά της η «Εναλλακτική Αντικαπιταλιστική Συσπείρωση» διάλεξε το Πολυτεχνείο για να αποφασίσει εκεί να συμπορευτεί με το ΚΚΕ εσωτερικού Ανανεωτική Αριστερά και το ΕΚΚΕ στις εκλογές.

Σε αντίθεση με αυτές τις διεργασίες που αφορούν κυρίως το παρελθόν του κομμουνιστικού κινήματος οι οικολογικές κινήσεις και η ομοσπονδία την οποία συγκρότησαν πριν λίγες μέρες στο Πολυτεχνείο αποφασίζοντας ταυτόχρονα να κατέβουν στις εκλογές αυτόνομα και να διεκδικήσουν μόνο για τον εαυτό τους την πολιτική οργάνωση ενός νέου κινήματος που υπερβαίνει όχι μονάχα τα σύνορα αυτής της χώρας αλλά και τα σύνορα της παραδοσιακής αριστεράς.

Το πανεπιστήμιο όμως δεν είναι χώρος υπόγειων ή ημιυπόγειων διεργασιών σχημάτων που αναζητούν εκεί τον προνομιακό χώρο για την ανάπτυξή τους. Οι πολιτικές νεολαίες των μεγάλων και των μικρών κομμάτων κατεβαίνουν εκεί λίγο πριν τις εκλογές για να ανασυντάξουν τις δυνάμεις τους υπερασπίζοντας τον πολιτικό και κυρίως τον προεκλογικό λόγο των φορέων τους.

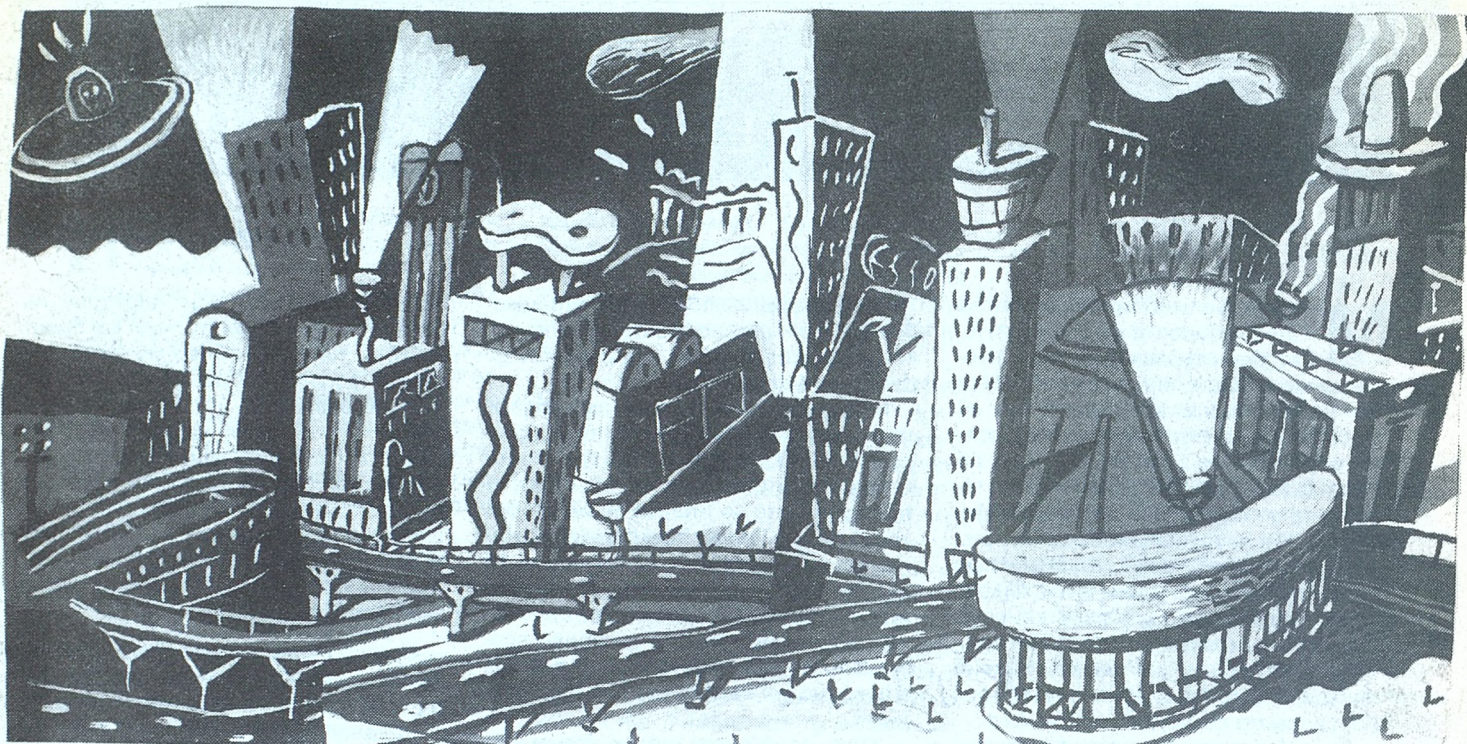
Όλα αυτά όμως πολύ λίγο, όπως είπαμε, αφορούν τους ίδιους τους φοιτητές και σπουδαστές. Τα τελευταία χρόνια οι πρώτοι ζούνε μέσα σε μια νέα υπόσχεση

που, όλα γύρω τους, τους παρέχουν. Αισθάνονται προνομιούχοι, είναι και δρουν ιδιωτικά, τυπώνουν κάρτες με την ιδιότητα του φοιτητή και αισθάνονται κιόλας γιατροί, δικηγόροι, μηχανικοί, «πετυχημένοι». Τα τελευταία χρόνια είδαμε μαθητές των πολυκλαδικών και ανήσυχους σπουδαστές των ΤΕΙ να ανησυχούν για το μέλλον τους και να εκφράζουν αυτή την ανησυχία με καταλήψεις, που όμως ιδιαίτερα στα πανεπιστήμια συνάντησαν μάλλον την αδιαφορία της μεγάλης μάζας των «παιδιών του 2000».

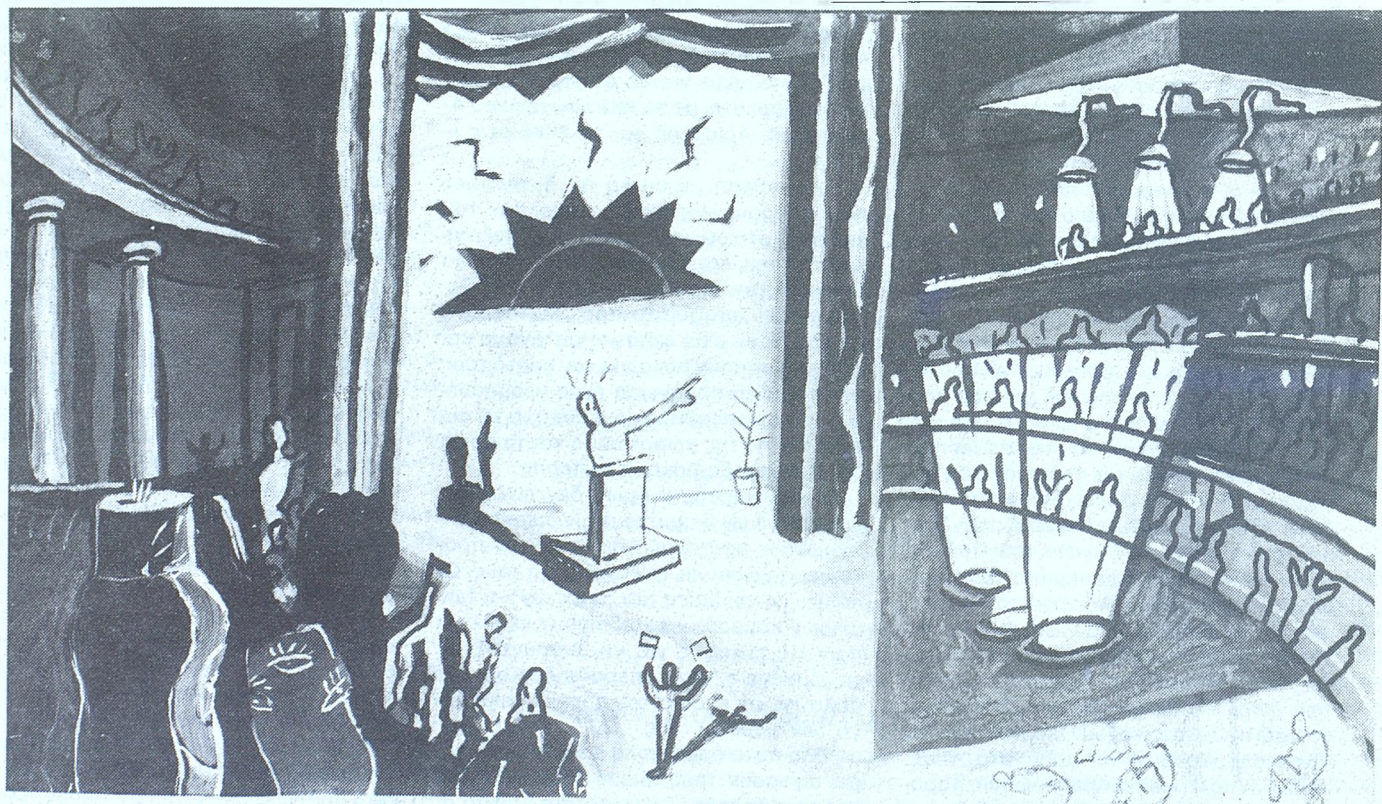
Οι συζητήσεις για την ιδιωτική εκπαίδευση, η ενωμένη Ευρώπη, η τεχνολογική επανάσταση, το 2000 της ανάπτυξης και η Χρυσή Ολυμπιάδα ενδιαφέρουν περισσότερο τους νέους σήμερα από συζητήσεις για το σοσιαλισμό, την κοινωνικοποίηση, την αυτοδιαχείριση και τη δόμηση του επαναστατικού κόμματος.

Τι θα συμβεί όμως αν το «ελληνικό όνειρο» της Ελλάδας του 2000 και της Ενωμένης Ευρώπης διαψευστεί ή δεν πείθει και το όραμα της «ανάπτυξης» βιωθεί σε όλες του τις συνέπειες; Η εισβολή του μέλλοντος σε ένα στενάχωρο παρόν παρέχει προς το παρόν —δωρεάν εντελώς— σε κάθε ελληνόπουλο εισιτήριο για μια αυριανή «ευτυχία». Όλα γύρω του παραπέμπουν σε μια γη της επαγγελίας και όσοι διαμαρτύρονται για τη σημερινή μαζική νάρκωση μοιάζουν με κασάντρες που πρέπει να σωπάσουν.

Είδαμε όμως πρόσφατα τους μαθητές των Πολυκλαδικών, τα «σκουπιάδια» της εκπαίδευσης να εξεγείρονται νιώθοντας πως τους εξαπάτησαν. Ανά πάσα στιγμή μπορούν όλα να αλλάξουν αν το αστραφτερό χαμόγελο του «γιάπη» πάψει να είναι προσιτό σε όλους όσους νομίζουν είτε πως «οι τάξεις καταργήθηκαν» είτε ότι κι αν ακόμα υπάρχουν αυτοί την έχουν προ-«βολέψει». Έχοντας με την εισαγωγή τους στο πανεπιστήμιο «καπαρώσει» μια θέση στην παραγωγή «ρετιρέ» και με κοινωνική θέα. Αυτό είναι εξάλλου το μήνυμά της «νέας εποχής»: Το θέμα είναι εσύ να ευτυχείς. Δεν πειράζει αν οι άλλοι —λίγοι ή πολλοί— δυστυχούν. Και σ' αλήθεια αν σήμερα όσοι νιώθουμε να μπαίνουμε σε μια άλλη εποχή δεν καταλάβουμε έγκαιρα πως αυτό το αστραφτερό χαμόγελο δεν είναι για όλους, την έχουμε «βάψει».

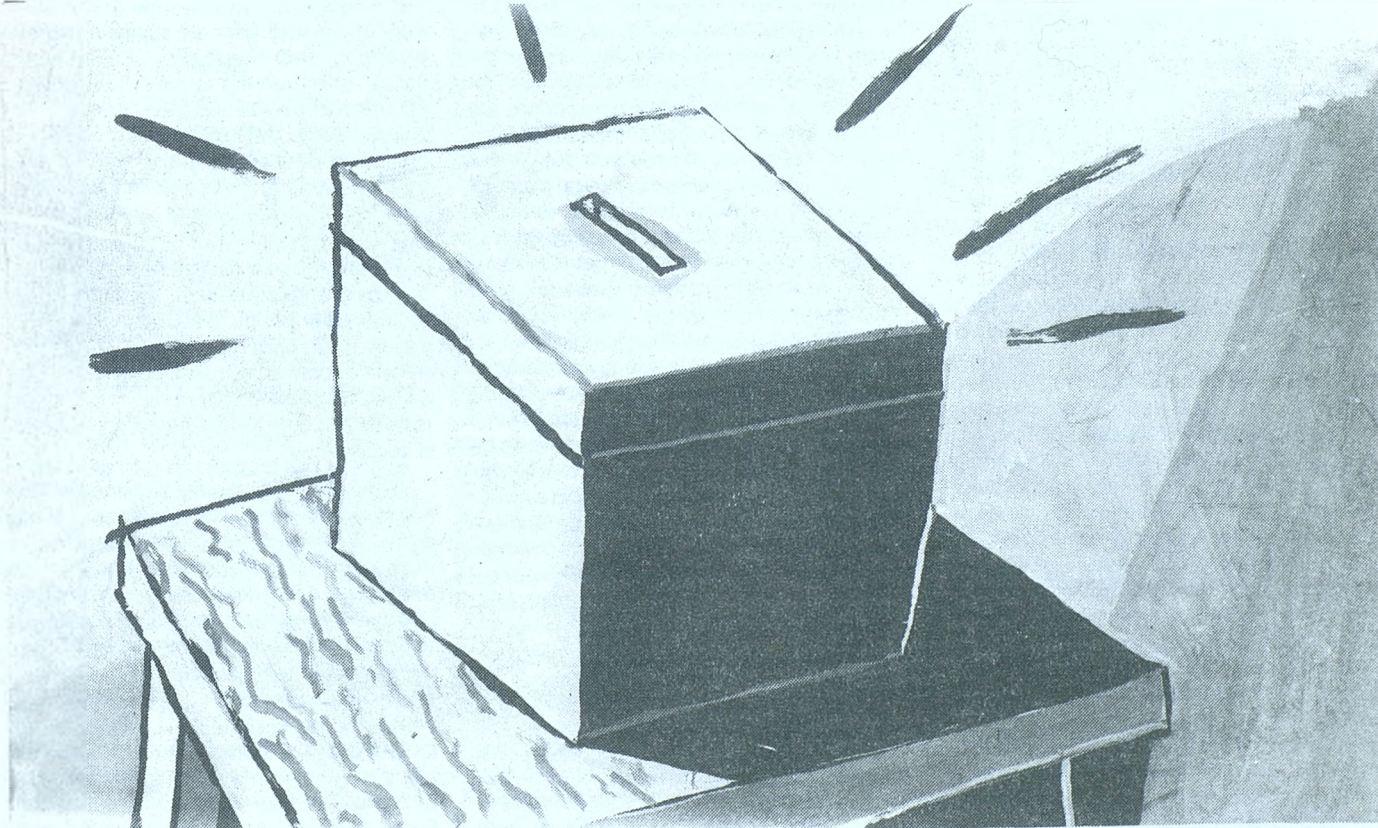
7000 ΨΥΧΙΑΤΡΟΙ ΑΠΟ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΗΡΘΑΝ ΝΑ ΠΑΡΩΝ ΜΕΡΟΣ ΣΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΑ ΔΩΝ ΑΠΟ ΚΟΝΤΑ ΤΗ ΠΙΟ ΤΡΕΛΗ ΠΡΟΤΕΥΣΑ ΤΩ ΚΟΣΜΩ. ΕΙΝΑΙ ΕΝΔ ΕΝΕΤ ΜΕΤΑΛΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕ ΕΠΑΚΟΛΩΘΑ ΑΦΨ ΠΕΡΝΩΝ ΜΕΡΟΣ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΣΘΕΝΕΣ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΑΡΧΙΣΕ ΜΕ ΕΝΑΝ ΦΙΛΙΚΟ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟ ΑΠΟ ΠΟΛΙΤΙΚΩΣ ΠΩ ΑΠΟΚΗΡΥΞΑΝ ΤΗΝ ΑΤΟΜΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ. ΤΟΤΕ ΚΥΡΙΑΡΧΗΣΕ

...ΤΟ ΣΥΝΘΗΜΑ — ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΣΟΚ ΕΙΝΑΙ ΕΔΩ !

ΡΙΓΗ ΣΥΓΚΙΝΗΣΗΣ ΣΚΟΡΠΙΣΕ Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΝΤΙΝΑΣ ΠΩ ΑΙΣΘΑΝΕΤΕ ΥΠΕΡΟΧΑ ΑΠΟ ΤΟΤΕ ΠΩ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕ ΤΟΝ ΓΥΝΑΙΚΙΟ ΑΥΤΑΡΧΙΣΜΟ ΣΤΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΩ ΕΞΗΓΗΣΕ ΠΩΣ ΕΜΑΘΕ ΝΑ ΦΤΙΑΧΝΕΙ ΚΑΙ ΝΤΟΛΜΑΔΑΚΙΑ. ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΤΡΟΦΗ ΤΗΣ. ΟΜΑΔΑ ΙΑΤΡΩΝ ΞΕΝΟΠΙΣΕ ΕΠΙΤΕΛΕΣ ΤΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΟ - ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΚΑΛΠΗΣ - ΚΑΙ ΣΥΝΕΣΤΗΣΕ ΨΥΧΡΑΙΜΙΑ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗ ΕΝΩ ΑΠΟΚΑΛΥΨΑΝ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΔΥΝΑΤΟΣ

ΠΛΕΣΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ, ΠΑΡΑ ΔΕΔΥΝΑΤΟΣ ΦΤΟΥΧΟΣ ΚΑΙ ΑΠΛΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Επί ενός Έλληνος στρατιώτου φονεθέντος κι ήρωϊκώς πεσόντος εις την Κολονβίαν, έβρέθη ή κατωτέρω μακροσκελής έπιστολή.

«Σεβαστοί μου γονής, ύγιαν έχο, ήγιαν ποθό κι δι' ήμάς. Μάθε μυτέρα κέ σύ σεβαστέ πατέρα, ότι καθημερινώς δίδομαι σκληράς μάχας κέ επιφέρομαι τεραστίας άπολίας εις τούς βαρόνους κέ μεγιστάνας τής ήρoίνης, κέ αν όπος όλοι έλπίζομεν τελιόσουν έγκέρως αϊ έπιχειρήσεις, συντόμως θά είμεθα εις τάς 'Αθήνας διά νά ψηφίσωμε. 'Ενοστάλησα τήν 'Ελλάδα. Μέ τήν συνεχή μου παραμονήν εις τήν Κολομβειάν, έχει ταραχθή ή ψυχική άληλουχία τής έγκεφαλικής μου διαδικασίας. Η ζωή μου έδώ έχει μονοτονίαν. Τό πρωϊ 9-1 έχομαι έχροπραξίας, ενώ τό άπόγευμα συνήθως είνε έλεφθερον...».

Κι' άφού εις τό σημϊον άφτό, ό φονεφθείς στρατιώτης περιγράφει λεπτομερώς τάς άπογευματινάς του άσχολίας κέ όπου μέ άφταρέσκαιαν άναφέρει ότι ως άνδρας έχει έπιτυχίας στάς γυνέκας, έκμηστηρέβεται ότι τόν έχει έροτεφθή κέ μία κόρη πλουσιου «Νονου», άλά άφτός πιστός εις τό καθήκον κέ στήν άποστολήν πού άνέλαβε, δέν ένθαρύνει τό έσθημα τής κόρης, παραμένων άδιάφορος, πράγμα πού έξοργίζει τήν νέαν πού επί πλέον είναι καθολική.

Δέν έχομεν πρόθεσιν νά τυμβωρικήσομε επί τής έπιστολής ενός θανόντος νεκρού, άλλά θά σταθώμεν εις μερικά στοιχεία πού ως φαίνεται άπησχόλησαν τόν ήρωϊκώς πεσόντα πρίν έκπνέφση. Διεροτάται ό άποθανών:

—Τί πρέπει νά ψηφίσω εις τάς 5 Νοεμβρίου; 'Ο λοχαγός μου τόν όποϊον έρότησα, μου ειπε νά ψηφίσω 'Ανδρέαν, άλά τό σκέπτομαι. 'Οχι διότι ύπήρξαν σκάνδαλα. 'Εχω πεισθή ότι όλα άφτά είναι σκεβορία. 'Ο κήριος Κουτσόγιργας, είμε βέβεος ότι δέν έχει πάρει ούτε ένα δολάριον κέ έχει σπιλοθή άδίκως. 'Όσον διά τό καλαμπόκι, πιστέβω ότι εις τάς Βρυξέλας θά συνέβη κανένα άθροιστικών λάθος κέ δέν πρόκειται νά πληρώσομαι ούτε δραχμήν πρόστιμον. 'Ολόκληρος ή ήγεσία του ΠΑΣΟΚ άποτελείται από αδάμαντας, οι δέ έλάχιστοι παραπεμφθέντες είνε θύματα δικαστικής πλάνης. 'Αλά είμαι άνθρωπος ανήσυχος και θέλω άλλαγήν. 'Η τόσοον έβρυθμος λειτουργία τής Δημοκρατίας κέ ή έλειψις άλαζονίας κέ άφταρχικότητας επί μίαν 8ετίαν, μου προκαλεί άίσθημα καταθλίψεως. «Τίποτε πλέον οδυνηρόν δέν ύπάρχει, λέγει ό Μπαλζάκ, από τό τέλμα εις τό όποϊον μάς όδηγή ή έφτηχία». Δέν διστάζω νά όμολογήσω ότι όλοι οι συκοφαντηθέντες είνε θύματα έμπαθίας, αλλά βρέ άδελφέ, θέλω ως άνθρωπος νά δοκιμάσω κέ έγώ νέα σχήματα διακυβερνήσεως. Πρέπει δηλαδή εις όλην μας τήν ζωήν νά ψηφίζομεν ΠΑΣΟΚ; 'Εάν ψηφίσω πάλιν ΠΑΣΟΚ, το

—Μαθός?

ΑΠΙΣΤΕΥΤΑ ΚΑΙ

ΠΑΣΟΚ θά συμπληρώση δωδεκαετίαν συνεχούς διακυβερνήσεως. 'Αλά τέτοιον ρεκόρ, μόνον ό Ρουζβελτ έπέτυχεν λόγω των κρίσιμων στιγμών του Β' Παγκοσμίου πολέμου. 'Η παραμονή του εις τήν έξουσίαν ήτο άνάγκη διά τήν παγκόσμιον ίσοροπίαν. 'Εδώ ό πόλεμος εις τήν Κολονβίαν διά τόν ναρκωτισμόν, δέν έχει τήν βαρήτητα μέ τόν Ναζισμόν, ώστε νά άπτεϊ μίαν παρατεταμένην παραμονήν ενός Σοσιαλιστικού κινήματος επί σειράν έτών. 'Εάν λοιπόν τό ΠΑΣΟΚ συμπληρώσει δώδεκα, ποιος μέ διαβεβόνει ότι δέν θά θελήση κατόπιν νά καθίση άλλα δώδεκα; Μία φιλήσυχος ζωή, χωρίς έξάρσεις κέ φανατισμούς, μέχρι το 2030 Μ.Χ. μέ τρομάζει. Σεβαστοί μου γονής, πιστέψατέ με ότι είμε άνθρωπος έβαιοσhtος. Μου είνε άδήνατον νά προσαρμοσθώ εις τό τέλμα τής έφτηχίας προς τό όποϊον μέ ώθει ό Σοσιαλιστής λοχαγός μου. Προτιμώ νά έβρω άκαριέον θάνατον εις τό πεδϊον τής τιμής, παρά νά άργοπεθένω επί σειράν έτών κυβερνόμενος υπό τόσον ένοχλητικών έντίμων».

Εις άλλο σημϊον τής έπιστολής ό νεκρός άναφέρει:

— «Διάφοροι συνάδελφοι εις τόν στρατόνα μου λέγουν ότι ή Κυβέρνησις Τζαυετάνη, έπρεπε νά καθίση μέχρι τόν 'Ιανουάριον, ώσπου νά γίνουν αι δίκαι και νά καταδικασθουν οι υπεύθυνοι κέ όχι νά πάμε εις έκλογάς μέ τήν μίαν παράταξιν ύπόδικον. 'Εγώ τούς είπα, ότι και έως τόν Μάρτιον νά έμεινεν ή άνιερως συμαχία Συνασπισμού κέ Δεξιός, πάλιν δέ θά ήτο άρκετόν τό χρονικόν διάστημα διά άθροιστικήν ή καταδικαστικήν άπόφασιν. 'Ο Γκιωνάκης, επί έντε έτη βασανίζεται εις τά δικαστήρια διά νά έβρω τό δίκαιόν του κέ οι δικαστέ τόν ταλεγοροϋν λόγω άσάφειας των κωδίκων πού έπιμένουν νά είναι παρών και ή Κοζανιτά; Κέ πώς θέλετε νά τελίωση εις 5 μήνας ή έκδίκασις κέ άθόοσις 5 κατηγορουμένων όταν κατά τήν έκδίκασιν του ενός θά άπουσιάζει λόγω πόνων εις τήν μέσην ό κ. Τσοβόλας ή έκδικαζόμενου του Τσοβόλα θά άσθενεί σοβαρώς ό Ρουμελιώτης από άγνοστον νόσον; 'Η νόσος κτυπά άποτόμως εκεί πού κανείς δέν τό φαντάζεται».

Παρακάτω ό ανήσυχος εις τήν Κολονβίαν στρατιώτης, συνεχίζει.

«Διά νά πάψη πλέον ή άκυβερνησία, άποφάσισα ως άριστερός νά ψηφίσω Νέαν Δημοκρατίαν ώστε νά άποκτήση ή παράταξις άφτή άφτοδυναμίαν. Κέ αν όλοι σκεφθουν όπως έγώ, κέ ένα 5% των άρι-

στερών δυνάμεων μετακινηθουν δεξιότερα τής δεξιός (χωρίς δι' άφτό νά έχομαι τύψεις, άφού όλα τά κόματα όπος λέγει ό κ. Σωτήρχος είναι έξ ίσου αξιόλογα και σεβαστά) τότε ναι μέν καθίσταται πρωθυπουργός όλων των 'Ελλήνων ό κ. Μητσοτάκης, άλά τότε δίδομεν και τό δίκωμα εις τόν πρεσβεφτήν τής 'Αμερικής νά τηλεγραφήση εις τόν Λεφκόν Οίκον. 'Ορίστε, πού μέ μίαν προϊνήν έπίσκεψιν εις τούς άρχηγούς τριών κομάτων σάς έφερα τόν Κουμουνισμόν εις τό 8% πού έπιθυμούσατε επί σειράν έτών. 'Εάν θέλετε νά πάγω τό όριον πιό κάτω, είδοποιήστε με νά κάνω κέ άλλας προϊνάς έπισκέψεις εις τά γραφία των κομάτων».

'Εν συνεχεία ό άποθανών στρατιώτης περιγράφει λεπτομερώς εις τήν μυτέρα του γεγονότα άισθηματικής φήσεως.

«Προχθές τό άπόγευμα, τήν όραν πού έξερχόμην από χαρτοπολιον όπου μετέβην γιά νά αγοράσω χαρτοφάκελα διά νά Σας άλληλογραφήσο, έσταμάτησεν έμπροσθέν μου πολιτελής αφτοκίνητον, τό όπιον όδήγει μία όπασία καλονή τής Κολονβίας. 'Επρόκίτο διά τήν μοναχοκόρην του πλουσιότερου Κροΐσου τής χώρας, πού όπως σάς είπα μέ είχεν έροτεφθή σφοδρός. Μου έκαμε πρότασιν νά εισέλθω εις τό όχημα διά μικρόν περίπατον κέ έγώ μέ έβγένειαν εισήλθα, κρατών άνά χείρας τούς χαρτοφάκελους. Κατά τό διάστημα πού τό όχημα έκινείτο ή νέα μου διηγήθη όλην της τήν τραγικήν ιστορίαν. 'Ο πατήρ της είχε τεραστίας φυτίας, ξενοδοχία κέ πλοία, 20 εργοστάσια σκληρών ναρκωτικών, 16 άεροδρόμια και στόλον 800 άεροπλάνων, εκ των όποιων τά 799 άφθήμερόν διένειμαν τήν παραγωγήν προς όλας τας χώρας, τό δέ τελεφτέον άεροπλάνον μετέφερε καθ' έκάστην 2.000.000 δολάρια εις τήν 'Ελβετίαν, κέ όμος παρ' όλα τάφα ή νέα ήσθάνετο μοναξιά.

Λαβών τόν λόγον, τής άνέφερα κι έγώ ότι έχω δύο γέροντας γονής πού εις άφτήν τήν ηλικίαν είναι ύποχρεομένοι νά πάνε στας κάλπας διά δεφτέραν φοράν έντός έτους κέ είπα έπίσης ότι ή έδώ παραμονή μου είναι προσωρινή, διότι ως στρατιώτης του Δημοσίου συμφέροντος, ήλθον νά κάνω τό χρέος μου διά τήν πάταξιν των ναρκωτικών κέ ότι έντός όλίγου άναχωρώ. Τότε ένα θλιμένον δάκρυ εκήλυσεν εις τό έδαφος από τά όρέα της μάτια κέ μέ παρακάλεσεν νά μείνω περισσότερο διότι χωρίς έμέ δέν ήμπορεί νά ζήση. 'Υποχρεόθην νά ύποκήψω διότι ήτο έτοιμος νά άφτοκτονήση, κέ μετ' όλό-

ΟΜΩΣ ΑΛΗΘΙΝΑ

γον μου παρεδόθη κέ τήν ικανοποίησα πλήρως. Μου ἐξεμνηστερέφθη ὅτι ἀρχικῶς ἀγαποῦσε ἕναν ἀντιπτεράρχον πού ἡργάζετο ἐπὶ κεφαλῆς σμήνους ἀλ' ὅταν μέ ἐγνόρισεν κέ μέ εἶδεν νά ἐξέρχομαι θυελόδης ἀπό τὰ χαρακόματα περιφρονῶν τόν θάνατον κέ σκορπίζων τόν ὄλεθρον εἰς τούς λαθρεμπόρους κοκαίνης, ἄφησε τόν ἀντιπτεράρχον, πού ἀπογοητευμένος ἐπέβη ἀεροσκάφους κέ συνετρίβη εἰς τάς "Ἀνδεις. Ἐφτηχῶς τό ἀεροπλάνο ἦτο ἀσφαλισμένον κέ ἡ ἐταιρία κατέβαλε τήν ἀξίαν τοῦ ἐμπορεύματος εἰς τό ἀκέρειον».

★ ★ ★

«Περιτόν νά Σᾶς γράψω μητέρα, ὅτι ἡ νέα πού μέ ἀγαπᾷ, εἶνε πολὴ μορφομένη, τὰ δέ Ἑλληνικά της ἀψογα κέ ὄχι σάν τῆς Μούσχουρη πού τραγουδῶν διά τόν Ἰλίουσόν νομίζει ὅτι ὑμνεῖ τόν Σηκουάνα. Μου ὁμίλησεν πολὴν ὥραν διά τήν Ἑλλάδα κέ ἐγνόριζε ἀκόμα κέ τήν δολοφονίαν τοῦ Καποδιστρία. Ὅταν κι ἐγὼ τῆς ἀνέφερα πόσον δημοτῆτος ἀνθεῖ ἀκόμη εἰς τήν χώραν μας ἡ τρομοκρατεία κέ πόσον δημοκολεβόμεθα εἰς τήν ἀνέβρεσιν τῶν δολοφόνων ἐπειδὴ ἀδυνατοῦμε νά συγκρατήσουμε τήν φυσιογνωμία τῶν δραστῶν, ἡ νέα διά νά μέ παρηγορήσῃ μου διηγήθη ἕνα περιστατικόν ἀπό τήν ἀρχαίαν ἱστορίαν πού συνέβη διά μίαν κέ μοναδικήν φοράν. Κατά τήν ἰδικήν της βεβέοσιν, ὁ μόνος ἀνθρωπος πού εἶδε ἀπ' ἐφθείας τόν τρομοκράτην πού τόν ἐδόλοφόνησε κέ συνεκράτησε τὰ χαρακτηριστικά του ἦτο κάποιος ὀνόματι Ἰούλιος Καίσαρ. Τήν ὥραν πού ἐπιπτε νεκρός, θέλων νά βοηθήσῃ τὰς ἀρχάς, ἐφόναξεν "κι ἐσύ τέκνον Βροῦτε;". Κέ τήν ἄλλην μέραν ὅλοι αἱ ἐφημερίδες ἔγραψαν "'Ἰδοὺ ὁ δολοφόνος εἶναι Ῥωμαῖος, ὑψηλοῦ ἀναστήματος κέ λέγεται Βροῦτος", κι ἔτσι ἡ ἀστυνομία συνέλαβε τόν δράστην.

Εἶναι σᾶς λέγω μητέρα καταπληκτικὴ κοπέλα κι ἔχει πολὰς γνώσεις. Γι' ἀφτό

ζητῶ τήν ἐβλογίαν σας εἰς περίπτωσιν γάμου».

★ ★ ★

Ἀκολούθως ὁ στρατιότης περιγράφει λεπτομερῶς πῶς ἡ νέα τόν ἐσύστησεν εἰς τούς γονεῖς της κέ πῶς ἐκεῖνοι τόν ἐκράτησαν διά φαγητόν.

«Ὁ πατέρας τῆς νέας, ἀληθὲς ἀρχοντάνθρωπος, ἡ δέ μητέρα ἀριστοκρατικῆς ἐμφανίσεως, ἀλά μου ἐφάνη ὀλίγον σκυφτή. Ἐρώτησα μέ τρόπον τήν νέαν ἐάν ἡ μητέρα της πάσχει ἀπὸ καμίαν ἀσθένειαν, ἀλά μου εἶπεν ὅτι τό συνεχές σκύψιμο κέ ἡ κλίσις τοῦ σώματος ὀφείλετο εἰς τό βάρος τῶν ἀδμάντων μέ τὰ ὅποια ὁ πατέρας της τήν ὑποχρέωνει μέ ἀφταρχιότητα νά κηκλοφορεῖ. Ἐφερε πολλήτιμους λίθους εἰς τὰ ἀφτιά, σειράν βαρητίμων ἀδαμάντων εἰς τόν λεμόν, καρφίτσας τεραστίων διαστάσεων εἰς τό στήθος, καί ὅλα ἀφτά τῆς ἐδημιουργοῦν μίαν χρονίαν κλίσιν τοῦ σώματος.

Τό γέβμα ἦτο ἀμνηστῆς ἀξίας μέ πολλούς ἄλλους μεγιστάνας κέ τὰς ἐκτυφλοτικάς σηζήγους των, ἀλά ἡ συζήτησις κατὰ τό γέβμα ἐγένετο ἀναγκαστικῶς εἰς δεξύτατον τόνον, λόγο τοῦ πανδαμονίου πού ἐπροκάλουν τὰ ἀνυψούμενα σκάφη ἐκ τοῦ παραπλέβρως ἰδιοτικῶ ἀεροδρομίου. Εἰς μίαν στιγμὴν ὁ πατήρ τῆς νέας, ἀπὸ τό ἄκρον τοῦ τραπέζιου ὅπου ἐκάθητο, μου ἐκράβγασεν "'Πῶς εἶνε ἡ κατάστασις εἰς τήν Ἑλλάδα;" Κι ἐγὼ εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἐκράβγασα "'Βένομεν πρὸς ἐκλογὰς μέ τό ἰσχύον ἐκλογικόν σύστημα, λόγω σκανδάλων πού ἐσημιόθησαν κατὰ τήν 8ετίαν κέ τοῦ θορύβου ἐκ τῶν 2.000.000 δολαρίων πού ἀγνοοτο κατέθεσαν εἰς μίαν Ἑλβετικὴν τράπεζαν". Μου ἐκράβγασεν, μόλις ἀκούμενος, ὅτι δύο ἑκατομῆρια δολάρια δέν εἶνε ποσόν διά τό ὅπιον πρέπει νά δημιουργεῖται τόση δεξύτης κέ νά γινόμεθα ἀπὸ 2 χωριά, οὔτε νά χαλάμε τίς καρδιές μας. Ὑπεράνω ὅλων ἡ ἐθνικὴ συμφιλίσις. Τήν ὥραν πού ὁ πατέρας τῆς νέας μου ἔλεγεν ἀφτά, ἐφνηδῖως ἠκούσθη ἡχος σάλπιγγος. Τότε μέ δυσφορίαν ἐξυπνησα μέ τό ἐγερετήριον σάλπισμα κέ λαβὼν τό δπλον μου ἐπροχώρησα πρὸς τό μέρος τοῦ ἐχθροῦ.

Σεβαστὴ μου γονῆς, σᾶς περιέγραψα ὅλον μου τό ὄνειρον μέ κάθε λεπτομέρειαν, διά νά δῆτε ὑπὸ πούους σκληροῦς ὅρους ζῇ κέ μάχεται ἕνας στρατιότης μακρὰν τῆς πατρίδος του. Διότι...

Εἰς τό σημίον ἀφτό σταματᾷ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ στρατιότου. Ἄς εἶναι ἐλαφρόν τό χῶμα πού τόν σκεπάζει κέ ἄς ἐφξηθοῦμε νά εἶναι ὁ τελεφτέος νεκρὸς πού χύνει τό αἷμα του εἰς τήν μακρινὴν Κολομβίαν.

Φιλολόγος - Γλωσσολόγος

Παραδίδει μαθήματα
Αρχαίων Ελληνικῶν σε
ὅσους επιθυμοῦν νά
μάθουν ἀλλὰ νομίζουσιν
πως εἶναι ἤδη ἀργά...

Πληροφορίες κ. Δρατζίδου,
Τηλ. 93.48.8646.30-7.30 μ.μ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΑ ΔΟΚΙΜΙΑ

Τέρι Ἑγκλετον

*Εἰσαγωγή στὴ θεωρίαν
τῆς λογοτεχνίας
Παναγιώτης Γετίμης
Οικιστικὴ πολιτικὴ
στὴν Ελλάδα*

Ἄντονι Γκίντενς

Πρόλογος:

Θωμάς Κονιαβίτης

Εἰσαγωγή στὴν

κοινωνιολογία

Βασίλης Δρουκόπουλος

Ἡ ἀνίση πρόσβαση

Αἴγλη Κομίλη

Βασικὲς ἀρχές & μέθοδοι

ἐπιστημονικῆς ἐρευνας

στὴν ψυχολογία

Γιάννης Παπαμιχαήλ

Μάθηση καὶ κοινωνία

Στάμος Παπαστάμου

Εγχειρίδιο

κοινωνικῆς ψυχολογίας

*

Ἡ κοινωνικὴ ἐπιρροή

*

Διομαδικὲς σχέσεις

*

Ψυχολογιοποίηση

Κώστας Σταμάτης

Ὁ νομικὸς

Γιάννης Κορδάτος

Δημήτρης Τζιόδας

Οἱ μεταμορφώσεις

τοῦ ἐθνισμοῦ

καὶ τοῦ ἰδεολόγημα

τῆς ἐλληνικότητος

στο μεσοπόλεμο

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

ΤΟ ΔΙΛΗΜΜΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ: ΑΝΑΤΟΛΗ Ή ΔΥΣΗ;

του Αντώνη Ζήκα

νικού στρατού εναντίον των Ελλήνων, των Γάλλων, των Άγγλων και των Αρμενίων, στηρίχθηκε κυρίως στο Κουρδικό στοιχείο. Το χειμώνα του 1919-20 συγκροτήθηκαν στο Ερζερούμ και τη Σεβάστεια επαναστατικά συμβούλια αποτελούμενα από ηγετικά στελέχη του υπό διάλυση οθωμανικού στρατού αλλά και από αντιπροσώπους των οικονομικά εύπορων τάξεων της Ανατολίας, που είχαν αποδεχθεί και στηρίξει τον Κεμάλ. Τα συμβούλια αυτά, για τη σύγκληση των οποίων ο Κεμάλ στηρίχθηκε κυρίως στην βοήθεια των Κουρδικών φυλών που δρούσαν στο κεντρικό Κουρδισταν, έθεσαν τα θεμέλια για την οργάνωση του κατ'οίκον κεμαλικού στρατού και κράτους. Οι στρατιώτες που πρώτοι ανέλαβαν δράση εναντίον των Γάλλων στο Νότο και των Ελλήνων στη Δύση προέρχονταν από τις κουρδικές μονάδες του κεμαλικού στρατού που κατόρθωσαν να διατηρεί πειθαρχημένες στα εδάφη του Κουρδιστάν ο Kazim Karabekir Paşa. Μετά τη νίκη μάλιστα, κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων της Λωζάνης, ο αρχηγός της τουρκικής αντιπροσωπείας İsmet İnönü —Κούρδος ο ίδιος— δήλωσε: «Η επιτροπή μας αντιπροσωπεύει τόσο τους Κούρδους όσο και τους Τούρκους».

ΛΙΓΑ ΧΡΟΝΙΑ αργότερα όμως ξέχασε τις δηλώσεις του αυτές. Οι Κουρδικές στάσεις του 1925, '35 και '38 πνίγηκαν στο αίμα ενώ το τμήμα εκείνο της οθωμανικής αυτοκρατορίας που διέσωσε ο κεμαλικός στρατός, παρά την κουρδική συμμετοχή στη διάσωση και οργάνωσή του και παρά το γεγονός ότι οι Κούρδοι αποτελούσαν το 1/5 του πληθυσμού του εν λόγω τμήματος, συνέχισε να ονομάζεται Τουρκία.

ΑΠΟ ΤΟΤΕ έχουν περάσει ήδη πενήντα και πλέον χρόνια, όμως, η ιστορική αυτή αδικία που κουκουλώθηκε όπως - όπως, άρχισε να εμποδίζει την ελεύθερη ανάπτυξη του κράτους που στηρίχθηκε στον κεμαλισμό και απειλεί πια την ίδια την ύπαρξή του. Διαπιστώνεται δηλαδή ότι το κουρδικό δεν μπορεί άλλο πια σήμερα να «κουκουλώνεται». Μερικές κουρδικές οργανώσεις έχουν ήδη προκρίνει τη λύση του ένοπλου αγώνα με στόχο την ίδρυση ανεξάρτητου κουρδικού κράτους,

ΜΕΤΑΞΥ αυτών που συζητούν και γράφουν για την Τουρκία πολλοί είναι εκείνοι που πιστεύουν ότι τη στιγμή αυτή η χώρα περνά τις κρίσιμότερες και δυσκολότερες ώρες της ιστορίας της. Αυτή είναι η άποψη και πολλών ξένων παρατηρητών. Η κρίσιμότητα όμως των ημερών δεν έγκειται απλώς και μόνο στη σημερινή οικονομική κρίση, την πολιτική αποσύνθεση, τη μακροημέρευση της χούντας και της κληρονομιάς της, ούτε καν ακόμα στα μεγάλα τουρκικά προβλήματα εξωτερικής πολιτικής, το πρόβλημα του Αιγαίου, το Κυπριακό και το Κουρδικό. Πέρα απ' όλα αυτά τίθεται πια επιτακτικά για την Τουρκία ένα μείζον θέμα επιλογών που δεν επιδέχεται πλέον αναβολές ή ημίμετρα και του οποίου η λύση θα καθορίσει την τύχη της χώρας για τα επόμενα δέκα τουλάχιστον χρόνια.

ΤΙ ΕΝΝΟΟΥΜΕ όταν λέμε «θέμα επιλογών»; Εννοούμε ακριβώς τις επιλογές που έγιναν σχετικά με το θέμα της «δυτικοποίησης» της Τουρκίας, θέμα πολύ βασικό που μονοπόλησε το ενδιαφέρον των Οθωμανών κατά τα τελευταία εκατό χρόνια της διακυβέρνησής τους, απασχόλησε τους Νεοτούρκους, εδώ και εξήντα πέντε χρόνια και παραμένει ως τις μέρες μας «προ ημερησίας διατάξεως» για τον πολιτικό κόσμο της Τουρκίας.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ίσως παράξενο το γεγονός ότι 40 χρόνια μετά τον Μουσταφά Κεμάλ επιστρέφουμε σε μια ερώτηση του τύπου, εάν θα πρέπει η Τουρκία να προχωρήσει προς την κατεύθυνση της «δυτικοποίησης» ή μήπως να επιστρέψει προς τις ανατολικές ρίζες και τις παραδόσεις της, αποδεχόμενη τα αντικειμενικά δεδομένα και τις δυνατότητές της; Τα περισσότερα ζητήματα που απασχολούν

σήμερα τον τουρκικό λαό και την ηγεσία του θα κριθούν τελικά από τη στάση που θα υιοθετηθεί εν όψει του διλήμματος αυτού.

ΣΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ Τουρκία μάλιστα, τόσο μεταξύ των αρχηγικών στρωμάτων και της πολιτικής ηγεσίας, όσο και μεταξύ των διανοουμένων και δη των διανοουμένων της Αριστεράς, μέρα με την ημέρα ολοένα και περισσότερη απήχηση βρίσκουν όσοι μιλούν για αποτυχία των προσπάθειών για «δυτικοποίηση» και καλούν τους συμπατριώτες τους σε μια επιστροφή στην παράδοση. Το χειρότερο όμως είναι ότι οι άνθρωποι αυτοί δεν εκφράζουν απλώς κάποιες απόψεις. Έχουν επιπλέον τη δύναμη και την εξουσία να τις εφαρμόσουν. Αναρωτιέται βέβαια κανείς από πού τέλος πάντων ξεφύτρωσαν οι άνθρωποι αυτοί και μάλιστα σαράντα χρόνια μετά τον Κεμάλ. Αναλόγως αναρωτηθήκαμε κι εμείς κάποτε πώς ο κ. Μητσοτάκης κατόρθωσε να συγκεντρώσει το 44% του εκλογικού σώματος της χώρας μας. Οι εξελίξεις στην Τουρκία μοιάζουν δηλαδή με αυτές που σημειώθηκαν στην Ελλάδα, όπου ο πασοκικός σοσιαλισμός εξέθρεψε και προκάλεσε τη γιγάντωση της ΝΔ. Τα εγγενή, δομικά μειονεκτήματα του Κεμαλισμού χρονίζουν και εξελίσσονται σε θέματα ζωής και θανάτου.

ΤΟ ΚΟΥΡΔΙΚΟ πρόβλημα είναι το πρώτο από αυτά. Σύμφωνα με μελέτες Κούρδων ιστορικών που ζουν και εργάζονται σήμερα στην Τουρκία, και συγκεκριμένα των Mustafa Anter και İsmail Beşikçi, όταν το 1919 ο Μουσταφά Κεμάλ εγκατέλειψε την Κωνσταντινούπολη και εγκαταστάθηκε στην Ανατολία με σκοπό να ανασυγκροτήσει τα απομεινάρια του οθωμα-

άλλες, αντίθετα, ζητούν την αυτονομία των Κούρδων μέσα στα σύνορα του τουρκικού κράτους και την αναγνώριση των πολιτικών και δημοκρατικών τους ελευθεριών.

ΣΕ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ τώρα τα εσωτερικά της Τουρκίας και συγκεκριμένα το περίφημο θέμα των επιλογών για το οποίο μιλήσαμε πιο πάνω, οι απόψεις δίστανται. Όσοι επιθυμούν τη «δυτικοποίηση», υπεραμύνονται της κουρδικής αυτονομίας και των πολιτικών και ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, ενώ το αντίπαλο στρατόπεδο απαξίζει να ασχοληθεί με το θέμα αυτό και απαιτεί τη βίαιη κατάπνιξη των κουρδικών στάσεων και τη φύμωση των Κούρδων ως εθνους. Οι απόψεις αυτές βρίσκουν σύμφωνους τους στρατιωτικούς και τους κρατικούς λειτουργούς στην πλειοψηφία τους, δεν γίνονται όμως αποδεκτές από τους επιχειρηματικούς κύκλους.

ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ σχεδόν των επιχειρηματιών επιθυμεί, όπως είναι αναμενόμενο τη συνέχιση των προσπαθειών για «δυτικοποίηση». Συγκεκριμένα απαιτεί τη γρήγορη επίλυση του Κυπριακού και την απομάκρυνση των τουρκικών στρατευμάτων από το νησί —μία από τις βασικές προϋποθέσεις για την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΟΚ—, την κάθαρση των χουντικών, την ειρήνευση στο Κουρδιστάν με την παραχώρηση δικαιωμάτων και αυτονομίας στους Κούρδους, τη λύση των οικονομικών ζητημάτων και την πρόοδο του εμπορίου και του τουρισμού στο Αιγαίο μετά τη διευθέτηση των διαφορών με την Ελλάδα.

ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ όμως και τον κρατικό μη-

χανισμό η πλειοψηφία είναι, όπως ειπώθηκε, «αντι-δυτική». Οι πιο σκληροπυρηνικοί μάλιστα οικτίζουν τη χαμένη ευκαιρία του 1974 για κατάκτηση του συνόλου της Κύπρου, ενώ για το Κουρδικό ούτε λέξη δεν θέλουν να ακούσουν: θα πρέπει να παταχθεί γρήγορα και βίαια. Περίεργη είναι η στάση τους απέναντι στην ΕΟΚ. Το σχετικό δόγμα τους θα μπορούσε να διατυπωθεί ως εξής: «Αν μας θέλουν οι Ευρωπαίοι, ας μας κάνουν δεκτούς έτσι όπως είμαστε. Εμείς οι ανατολίτες τόσο δημοκρατία και τόσο ανθρώπινα δικαιώματα μπορούμε να δεχθούμε». Αυτό που σίγουρα δεν είναι καθόλου παράξενο είναι ότι τόσο η σοσιαλιστική Γαλλία, όσο και η Αγγλία της Θάτσερ και η Γερμανία του Κολ φαίνεται ότι με τον καιρό ασπάστηκαν με τη σειρά τους το ίδιο αυτό δόγμα. Ακόμη και η Ελλάδα που αντιπολιτεύεται σθεναρά την άποψη αυτή στην Ευρώπη (εάν δεν ήταν το Κυπριακό στη μέση, πιθανόν να μην υπήρχε καμιά αντίρρηση ούτε από ελληνικής πλευράς) άρχισε μετά το Νταβός να ευθυγραμμίζεται ολόενα και περισσότερο με τους ευρωπαίους εταίρους της.

Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ αυτή φιλοδυτικών - αντιδυτικών είναι εξαιρετικά έντονη στο εσωτερικό του κυβερνώντος κόμματος της Μητέρας Πατρίδας (ANAP). Η «φιλελεύθερη» λεγόμενη πτέρυγα που συμπεριλαμβάνει και κάποιους Κούρδους, οι οποίοι είχαν μάλιστα δικαστεί στα πρώτα χρόνια της δικτατορίας, μαζί με αριστερούς —συγκρούεται διαρκώς με την ισλαμική - φασιστική πτέρυγα.

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ στην πλειοψηφία της τάχθηκε υπέρ της άποψης της «δυτικοποίη-

σης». Η κοινή «γραμμή» της αριστεράς απαιτεί την απόδοση αυτονομίας στους Κούρδους, την πρόκριση της ομοσπονδιακής λύσης για το Κυπριακό, την επιδίωξη ένταξης στην ΕΟΚ και την εγκαθίδρυση στο εσωτερικό της χώρας ενός καθεστώτος αστικής δημοκρατίας. Δεν λείπουν βέβαια τα συνθήματα του τύπου «ΕΟΚ και ΝΑΤΟ το ίδιο συνδικάτο», η επικρατούσα άποψη όμως ευνοεί την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΟΚ.

ΣΕ ΚΑΘΕ ΤΟΜΕΑ της κοινωνικής ζωής εκδηλώνεται η αντιπαλότητα φιλοδυτικών - αντιδυτικών. Προς το παρόν τον έλεγχο της κατάστασης διατηρούν οι αντιδυτικοί. Η εξουσία είναι στα χέρια τους και τόσο στο στρατό, όσο και στον κρατικό μηχανισμό είναι εκείνοι που έχουν το «πάνω χέρι». Αυτός είναι άλλωστε ο λόγος για τον οποίο πολλοί ανησυχούν και δεν θεωρούν πολύ πιθανή την εκδήλωση στην Τουρκία ενός νέου πραξικοπήματος σε σύντομο χρονικό διάστημα. Κάποιοι κύκλοι άλλωστε προσπαθούν να αποκαταστήσουν την επαφή μεταξύ του στρατού, του κράτους και του κεφαλαίου δημιουργώντας «νέα τζάκια» τύπου Asil Nadir. Επιθυμούν δηλαδή να προσελκύσουν στο αντιδυτικό στρατόπεδο το φιλοδυτικό κεφάλαιο.

ΚΑΘΟΛΟΥ ελπιδοφόρα δεν είναι τα πράγματα για τους λαούς της Τουρκίας. Εάν δεν συμβεί κάποιο θαύμα ή τέλος πάντων εάν δεν σημειωθεί κάποια ανέλπιστα θετική εξέλιξη, το μέλλον εγκυμονεί κινδύνους για τους λαούς αυτούς. Κρίμα που οι λαοί δεν ωριμάζουν χωρίς να ταλαιπωρηθούν...

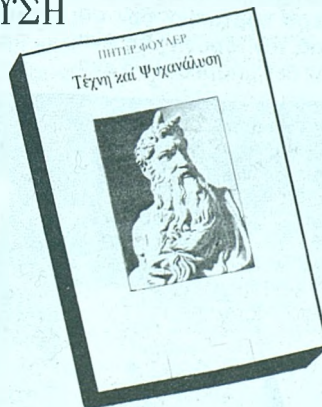
□

ΠΗΤΕΡ ΦΟΥΛΕΡ

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ

- Μιά διαφορετική ανάγνωση των φαινομένων της Τέχνης.
- Οι ανεπάρκειες της παραδοσιακής μαρξιστικής αισθητικής και των διαφόρων σχολών της.
- Ο ρόλος της ψυχανάλυσης στη μελέτη της Τέχνης.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΑΝΤΙ ΔΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Λ. Δ. ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ:

Η κρίση στη Λ.Δ.Γ.: Ένωση ή απομόνωση;

Θα τους βρει κανείς διάσπαρτους ανά την επικράτεια της Δυτικής Γερμανίας εγκαταστημένους πρόχειρα σε εγκαταλελειμμένους στρατώνες, παράγκες του Ερυθρού Σταυρού ή στην καλύτερη περίπτωση στριμωγμένους σε διαμερίσματα της κοινωνικής πρόνοιας: τους πρόσφυγες από τη Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας που εγκατέλειψαν με κάθε δυνατό μέσο —ακόμα και με ότο-στοπ— την πατρίδα τους για να βρεθούν στην πολυπόθητη Δύση με μοναδικό εφόδιο συχνά, ένα σακίδιο με τα πλέον απαραίτητα —για να μην προκαλέσουν την υποψία των αρχών— ο αριθμός τους συμπλήρωσε από τον περασμένο Αύγουστο τους 50.000 και ήδη τα προβλήματα «απορρόφησης τους» στην «αδελφή χώρα» έχουν αρχίσει να γίνονται εμφανή.

Λ.Δ.Γ.: Ένα ηφαίστειο που θα σβήσει —κατά κοινή αποδοχή— μόνο μετά τη λήψη ριζοσπαστικών μέτρων εκδημοκρατισμού. Οι άδειες εξόδου που δόθηκαν υπό την πίεση του Μ. Γκορμπατσόφ για την εκτόνωση της κρίσης και την όσο το δυνατόν ομαλότερο εορτασμό των σαράντα χρόνων από την ίδρυση της Ανατολικής Γερμανίας δεν μπόρεσαν να ανα-

κόψουν το κύμα των διαδηλώσεων που συγκλονίζουν μέχρι τις ώρες αυτές τη χώρα ούτε την αύξηση των αντιπολιτευτικών οργανώσεων που πληθαίνουν παρά τις απαγορεύσεις της αστυνομίας των λεγόμενων Σέντι. «Κάτι έσπασε» στη Λ.Δ.Γ. δήλωσε η ζωγράφος Barbel Bohleg και συνιδρύτρια της ισχυρότερης σήμερα πρωτοβουλίας πολιτών «Newes Forum» στο δυτικογερμανικό περιοδικό «Spiegel», «Η υπομονή των ανθρώπων τελείωσε» πρόσθεσε.

Παρά το γεγονός ότι η Ανατολική Γερμανία αποτελούσε το μόνο ανατολικό κράτος με συγκριτικά ανθούσα οικονομία οι αντιθέσεις που τη συνθέτουν και οφείλονται αποκλειστικά στη κακή οργάνωση και σχεδιασμό δε κατόρθωσαν να εξασφαλίσουν ένα ικανοποιητικό βιωτικό επίπεδο στους κατοίκους της. Ενώ για παράδειγμα η βιομηχανία παράγει μηχανήματα υψηλής τεχνολογίας από σύγχρονα πλοία μέχρι ηλεκτρονικούς υπολογιστές η εγχώρια αγορά πάσχει από έλλειψη κοινών οικιακών συσκευών όπως ένα απλό μίξερ ή μια σκούφια για το μπάνιο. Παρ' ότι στις τράπεζές της βρίσκονται αποταμιευμένα πάνω από 150 εκατομμύρια μάρκα, ο απλός πολίτης είναι υποχρεωμένος να περιμένει 15 χρόνια για ένα αυτοκίνητο και οι κρατικές υπηρεσίες στέκονται επί ημέρες στην ουρά για τη χορήγηση μιας άδειας αγοράς μηχανήματος ή κάποιου τεχνολογικού εξοπλισμού από την Επιτροπή Σχεδιασμού.

Οι ανακατατάξεις που γίνονται σε ολόκληρη την Ανατολική Ευρώπη με πρωτοστάτρια τη Σοβιετική Ένωση και μοναδική εξαίρεση την Λ.Δ.Γ. έρχονται να επιδεινώσουν τη θέση των κατοίκων της. Ανεξαρτήτως επαγγέλματος και αψηφώντας τα προνόμια που θα χάσουν, κατεβαίνουν στους δρόμους διεκδικώντας «Δημοκρατία, τώρα ή ποτέ».

Οι αρχές που μέχρι τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές προσπαθούν να καλύψουν τον πανικό τους μέσα από μια προκλητική αδράνεια αργά ή γρήγορα πρέπει να αντιδράσουν —διαφορετικά α-

πό ότι στο παρελθόν. Ο ίδιος ο Γκορμπατσόφ άφησε να εννοηθεί στις διαβουλεύσεις που είχε, ότι η μόνη διέξοδος βρίσκεται στην αναζήτηση πολιτικών λύσεων από την ίδια την Λ.Δ.Γ.

Ενώ το μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚ Σοβιετικής Ένωσης Βάλεντιν Φάλιν δήλωσε πριν από λίγες μέρες στη Βόννη ξεκάθαρα ότι: «Η χρήση βίας θα ήταν ίσως αποδεκτή την εποχή του Ψυχρού Πολέμου. Τώρα όμως, μέσα στη διαδικασία αναμόρφωσης των Σχέσεων Ανατολής - Δύσης πρέπει να προσέξουμε, μην γίνει η Λ.Δ.Γ. το άρρωστο παιδί της Ευρώπης».

Τις ανησυχίες αυτές δεν μοιάζει να συμμεριζεται η Δυτική Γερμανία. Ο ίδιος ο καγκελάριος Helmut Kohl εκφράζει απερίφραστα τις ελπίδες του για το αίσιο τέλος της κρίσης που θα καταλήξει τόσο σε φιλελευθεροποίηση της οικονομίας όσο και σε μερική χορήγηση δημοκρατικών ελευθεριών στον τόπο και τις κομματικές διεργασίες και υπόσχεται οικονομική βοήθεια. Ενώ ο υπουργός Εξωτερικών Hans - Dietrich Genscher προανήγγειλε ήδη ένα «Ευρωπαϊκό Σχέδιο» σύμφωνα με το οποίο η ΕΟΚ θα μεταβληθεί σε ομοσπονδιακή Ένωση όλων των ευρωπαϊκών κρατών από την Πορτογαλία μέχρι και την Πολωνία, λύνοντας έτσι «κομψά» το «γερμανικό» πρόβλημα, την ένωση δηλαδή, Δυτικής και Ανατολικής Γερμανίας μέσα από τη νέα «Μεγαλοευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα». Ένα σχέδιο που τρομοκράτησε μεν τους υπόλοιπους εταίρους και ιδιαίτερα τον Delors που εξέφρασε ανοικτά τους φόβους του για επιβράδυνση της Ενοποίησης της Κοινοτικής Αγοράς, αλλά αποτελεί το κοινό μυστικό και όνειρο των δυο Γερμανιών.

Άλλωστε δεν θα είναι η πρώτη φορά που το ένστικτο του Γκένσερ θα αποδεικνύετο σωστό, τουλάχιστον για το άμεσο μέλλον.

Το τέλος μιας εποχής;

Ένα - ένα τα οχυρά του αυταρχισμού στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης καταρρέουν. Λίγες μέρες μετά την επίσκεψη Γκορμπατσόφ στην Λαοκρατική Δημοκρατία της Γερμανίας, ο Έρικ Χόνεκερ, γενικός γραμματέας του ΚΚ της χώρας, των 77, «απηλλάγη των καθηκόντων του» μετά από έκτακτη σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματος. Η θέση του Χόνεκερ, που κυβερνούσε τη Λ.Δ. της Γερμανίας από το 1971, είχε καταστεί εξαιρετικά δύσκολη μετά από τις μεγάλες διαδηλώσεις που έγιναν σε πολλές πόλεις, όπως στο Ανατολικό Βερολίνο, στη Λειψία, στη Δρέσδη.

Αίτημα των χιλιάδων διαδηλωτών είναι η ελευθερία και η δημοκρατία, η μεταρρύθμιση του πολιτικού συστήματος της χώρας προς την κατεύθυνση που ήδη έχουν ακολουθήσει η Πολωνία και η Ουγγαρία. Αίτημα το οποίο δεν μπορούσε παρά να πάρει μαζικές διαστάσεις κα-

Ένα διαβήρη για την ελευθερία

Το φιλί του θανάτου.

θώς το καθεστώς του Χόνεκερ επέμενε στην αυταρχική πολιτική του ενώ και ο ίδιος ο ηγέτης της χώρας απειλούσε τους πολίτες με μέτρα ανάλογα εκείνων της πλατείας Τιενανμέν στην Κίνα τον περασμένο Ιούνη.

Είχε ήδη φουντώσει η λαϊκή αγανάκτηση και το διεθνές κύρος του καθεστώτος είχε υποστεί ανεπανόρθωτο πλήγμα με τις δεκάδες χιλιάδες των πολιτών του που διέφευγαν στη Δ. Γερμανία μέσω Ουγγαρίας και άλλων χωρών, πράγμα που είχε οδηγήσει το καθεστώς να κλείσει τα σύνορά του με την Πολωνία. Σύμφωνα μάλιστα με πληροφορίες που δημοσιεύτηκαν στο διεθνή Τύπο κάπου 650.000 Ανατολικο-Γερμανοί έχουν κάνει αίτηση για να εγκαταλείψουν τη χώρα τους. Πρόκειται για υψηλό ποσοστό πολιτών σε μια χώρα με 17 εκ. πληθυσμό.

Ας σημειωθεί ότι στη Λ.Δ. της Γερμανίας δεν υπάρχει οργανωμένη αντιπολίτευση όπως υπήρχε στην Πολωνία και την Ουγγαρία. Η οργάνωση «Newes Forum», παράνομη τυπικά, αποτελείται από συγγραφείς και καλλιτέχνες και προσπαθούσε να δημιουργήσει συσπείρωση γύρω από το αόριστο σύνθημα του «δημοκρατικού διαλόγου». Απαιτούσε δηλαδή από την πολιτική ηγεσία την έναρξη διαλόγου για να βρεθούν οι λύσεις εκείνες που θα έβαζαν το καθεστώς ομαλά σε μεταρρυθμιστική τροχιά.

Οι λαϊκές αυτές αντιδράσεις, οι μεγαλύτερες μετά την εξέγερση του 1953, στην 40ή επέτειο του καθεστώτος αποτέλεσαν και τον καταλύτη των εξελίξεων που οδήγησαν στην απομάκρυνση του Χόνεκερ. Αποτελεί ένα βήμα προς την ορθή κατεύθυνση. Αν η πολιτική ηγεσία της χώρας δείξει αυτοσυγκράτηση και σύνεση, αν αποφασίσει να πλεύσει μαζί με τον άνεμο των αλλαγών που αλλάζουν σήμερα τον κοινωνικό και πολιτικό χάρτη της Ανατολικής Ευρώπης τότε μπορεί να περιμένει κανείς ότι σε μια χώρα «αναπτυγμένου σοσιαλισμού» χωρίς

τα σοβαρά οικονομικά προβλήματα της Πολωνίας και της Ουγγαρίας οι πολιτικές μεταρρυθμίσεις θα βρουν γόνιμο έδαφος για να αναπτυχθούν και να ριζώσουν. Γιατί το πολιτικό πρόβλημα αυτή τη στιγμή δεν είναι αν θα αλλάξει η χώρα, πράγμα που είναι αναπόφευκτο, αλλά πώς θα ελεγχθεί ο ρυθμός των αλλαγών, ποια θα είναι η έκτασή της και ποιο θα είναι το νέο θεσμικό πλαίσιο.

Το πολιτικό καθεστώς που κληρονομείται από την περίοδο Χόνεκερ δεν έχει άλλη επιλογή από ένα ουσιαστικό διάλογο με την κοινωνία που πρέπει να καταλήξει σε αναμόρφωση των πολιτικών θεσμών, σε θεσμούς ελευθερίας και δημοκρατίας.

Από αυτές τις αναμενόμενες, αλλά όχι και βέβαιες ενέργειες, θα εξαρτηθεί η πορεία της χώρας που θα την καταστήσει αξιόπιστη πρωταρχικά, για τους δικούς της πολίτες που σήμερα την εγκαταλείπουν. Μια τέτοια πορεία, την οποία όλοι προσδοκούν, θα κλονίσει ισχυρά το τελευταίο οχυρό του αυταρχισμού, την Τσεχοσλοβακία και θα απομονώσει ακόμα περισσότερο το πιο αυταρχικό και αστυνομικό κράτος της ανατολικής ευρώπης, τη Ρουμανία του Τσαουσέσκου.

Στην ηγεσία της Λ.Δ. της Γερμανίας εναντιώνεται να ανταποκριθεί στην ιστορική αυτή πρόκληση.

ΑΥΣΤΡΙΑ:

Εμπόριο όπλων και κάθαρση

Δεν ήταν μόνο ένα από τα πολλά το «σκάνδαλο του αιώνα», αλλά και η εποποιία του ανεξάρτητου τύπου. Η αποκάλυψη του AUSTRO-IRAN-GATE του λαθρεμπορίου όπλων μεταξύ Αυστρίας και Ιράν με την Ελλάδα σαν μεσάζοντα, ήταν αποκλειστικό επίτευγμα του Τύπου. Επί τρία συνεχή χρόνια, από το 1985 μέχρι το 1988, οι αρχές εμιμούντο το γνωστό τρίδυμο των πιθήκων παριστάνοντας τους κουφούς, στραβούς και άλαλους. Τη

γλώσσα τους την έβρισκαν μόνο όταν ήθελαν να διαψεύσουν, ή να κατηγορήσουν τους δημοσιογράφους σαν συκοφάντες. Στα τέλη του 1988 όμως οι αποκαλύψεις του Τύπου είχαν συνθέσει σε ένα τέτοιο μωσαϊκό αποδείξεων, ώστε κάθε υπεκφυγή να είναι μάταιη. Η διαδικασία «κάθαρσης» μπήκε και εδώ σε κίνηση. Και παρέσυρε την αφρόκρεμα του αυστριακού κατεστημένου. Διώξεις έχουν αρχίσει στα εξής επίπεδα:

- Στο Λιντς τελειώνουν οι προετοιμασίες για τη δίκη 27 μανάτζερ των εταιρειών —κρατικών και ιδιωτικών— οι οποίες έκαναν τις εξαγωγές όπλων στο Ιράν κατά παράβαση του σχετικού νόμου, που απαγορεύει την πώληση όπλων σε περιοχές, που βρίσκονται άμεσα ή στα πρόθυρα εμπόλεμης κατάστασης. Στο επίκεντρο βρίσκεται η κρατική εταιρεία Νόρικουμ, με τα πυροβόλα τύπου GHN 155. Παράλληλα διεξάγεται δικαστική προανάκριση εναντίον του ενός τρίτου περίπου των μελών της τότε κυβέρνησης συνασπισμού Σοσιαλιστών - Ακροδεξιών Φιλελεύθερων, δηλαδή του πρώην καγκελάριου Φρεντ Ζίνοβατς και έξι πρώην υπουργών.

- Στο κοινοβούλιο μια εξεταστική επιτροπή διερευνά από τα τέλη Σεπτεμβρίου το θέμα των πολιτικών ευθυνών.

Παράλληλα όλα δείχνουν, ότι στην υπόθεση είναι αναμεμιγμένο και το αυστριακό Γενικό Επιτελείο Στρατού με τον τότε επικεφαλής του στρατηγό Τάουσιτς. Οι μοναδικοί, που φαίνεται ότι έπαιξαν έναν δευτερεύοντα ρόλο, δυσφημώντας το όνομα του κλάδου τους, είναι οι επαγγελματίες λαθρέμποροι όπλων. Πρόκειται συγκεκριμένα για τον Ιρανό λαθρέμπορο Χατζή Ντάι, που μένει μόνη στην Αθήνα, και ο οποίος ήταν ο μεσολαβητής για την πρώτη συνάντηση των Ιρανών με τους Αυστριακούς το Σεπτέμβριο του 1984 στο πλαίσιο της Διεθνούς Έκθεσης Όπλων DEFENDORY στον Πειραιά. Αμέσως μετά ο Χατζή Ντάι αποκλείστηκε από τις διαπραγματεύσεις και φυσικά από τις μίζες. Πρέπει να πούμε όμως, ότι τελικά κατόρθωσε να σώσει την τιμή του εκβιάζοντας το καλοκαίρι του 1985 τους Αυστριακούς με αποκαλύψεις και εισπράττοντας τελικά σαν αποζημίωση δυο εκατομμύρια δολάρια.

Τίποτα δεν δείχνει μέχρι τώρα, ότι στην υπόθεση αυτή έχουν αναμειχθεί άμεσα και Έλληνες πολιτικοί. Η ελληνική συμμετοχή περιορίζεται:

- στην προσφορά του πλαισίου της «DEFENDORY» για τις διαπραγματεύσεις·

- τα πλοία, που έκαναν τις μεταφορές των όπλων ανήκουν στην ελληνική εφοπλιστική εταιρεία «European Navigation Company» του εφοπλιστή Καρέντζη με έδρα στην οδό Αγίου Νικολάου 5-7 στον Πειραιά·

- την παρουσία στις διαπραγματεύσεις του διευθυντού της αντιπροσωπείας της Νόρικουμ, στην Αθήνα.

Πέρα από αυτά η υπόθεση Νόρικουμ έχει προκαλέσει μέχρι τώρα πολλούς μυστηριώδεις θανάτους, μεταξύ των οποίων και κείνον του Αυστριακού πρεσβευτή στην Αθήνα Χέρμπερτ Άμρι.

Οι πολιτικές ευθύνες δεν λείπουν όμως. Η σοβαρότερη από αυτές είναι η απόφαση της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ να

μετατρέψει την Ελλάδα από ένα ευκαιριακό σε ένα μόνιμο κέντρο διαμετακόμισης όπλων. Το θεσμικό πλαίσιο γι' αυτό προσφέρει η έκθεση όπλων DEFENDORY που διοργανώνεται από το 1984. Μια ματιά στον κατάλογο των επισκεπτών της έκθεσης δείχνει ότι οι κύριοι ενδιαφερόμενοι για τις αγορές όπλων ήταν οι χώρες της Μέσης Ανατολής και ιδιαίτερα εμπόλεμες χώρες, όπως το Ιράν και το Ιράκ. Το λαθρεμπόριο είναι έτσι αναπόφευκτο και είναι σίγουρα πολλαπλάσιο σε αξία εκείνου των επισήμων αγοραπωλησιών. Όπως έδειξε το deal Αυστρίας - Ιράν η έκθεση προσφέρει ιδανικές συνθήκες μυστικότητας και ανέσεων - οι διαπραγματεύσεις έγιναν σε μια ελληνική θαλαμηγό στον Σαρωνικό και οι επιβάτες της δήλωσαν αργότερα, ότι σπάνια είχαν δοκιμάσει μια τέτοια απόλαυση.

Οι επιπτώσεις του σκανδάλου στην Αυστρία είναι διπλές. Ο κερδισμένος είναι τελικά ο ανεξάρτητος Τύπος, ο οποίος χάρη στις σοβαρές έρευνες και αναλύσεις του κέρδισε κύρος σε βάρος της τάξης των πολιτικών —τουλάχιστον της παλιάς, δεδομένου ότι οι Πράσινοι - Εναλλακτικοί πήραν ενεργό μέρος στην αποκάλυψη του σκανδάλου. Από την άλλη η υπόθεση ενίσχυσε στην κοινή γνώμη τη δυσφορία εναντίον των πολιτικών γενικά — 79% των Αυστριακών θεωρούν σήμερα τους κομματικούς εκπροσώπους τους σαν εντελώς αναξιόπιστους.

Μια σύγκριση με ανάλογα σκάνδαλα στην Ελλάδα δεν είναι και πολύ εύκολη. Η πλειοψηφία των Ελλήνων πολιτικών παραμένει αναξιόπιστη, ακόμα και όταν κάνει «κάθαρση».

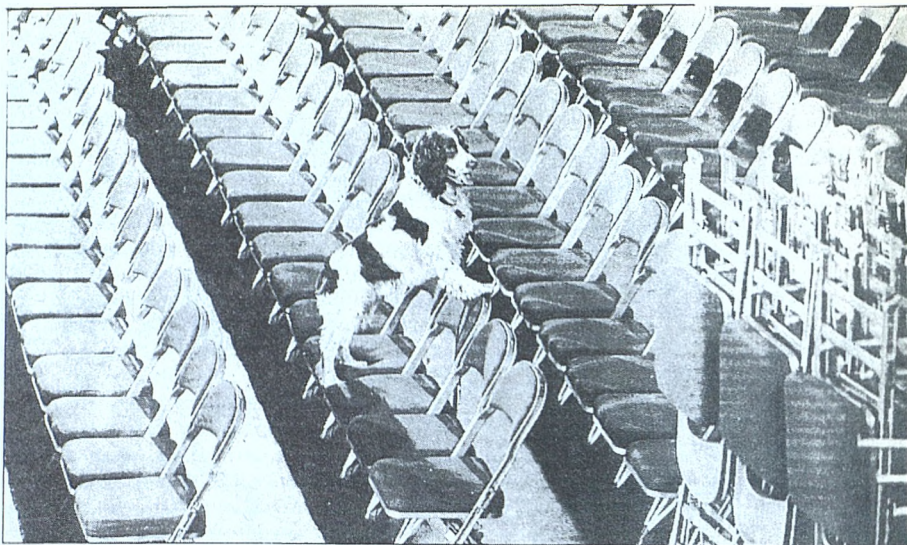
Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ:

Το τέλος του Θατσερισμού;

Όταν το Economist γράφει ότι οι πολιτικοί δεν είναι ποτέ τόσο σημαντικοί όσο οι ίδιοι πιστεύουν κι ότι η αποχώρηση της κ. Θάτσερ από την πολιτική μπορεί να αποβεί προς όφελος της Βρετανίας επειδή η ίδια δεν έχει τα κατάλληλα εφόδια για να οδηγήσει τη χώρα σταθερά μέσα στην τρικυμία των σημερινών προκλήσεων, τότε τα πράγματα δεν πάνε καλά για την Βρετανίδα πρωθυπουργό.

Το ετήσιο συνέδριο του Συντηρητικού Κόμματος που συνήλθε στο Μπλάκπουλ δεν κατάφερε να ανατρέψει την αίσθηση ότι η εποχή Θάτσερ βαδίζει προς το τέλος της. Οι εκλογές βέβαια αργούν και θα πρέπει κανονικά να διεξαχθούν το καλοκαίρι του 1992, μολονότι η πρωθυπουργός της Βρετανίας, σύμφωνα με τις παραδόσεις του κοινοβουλευτικού συστήματος, μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της Βουλής και τη διενέργεια πρόωγων εκλογών εάν και όταν το κρίνει σκόπιμο: Ο κώδικας του κινδύνου όμως για την κ. Θάτσερ έχει ήδη κρούσει.

Η δημοτικότητα της βρίσκεται σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Για πρώτη φορά στην 10ετή θητεία της ως πρωθυπουργού το κόμμα της κ. Θάτσερ υστερεί στις προτιμήσεις των ψηφοφόρων κατά 10 ολόκληρες μονάδες έναντι του Εργατικού Κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Οι τάσεις εκλογικής ανόδου των Εργατι-

Η αίθουσα του συνεδρίου των Συντηρητικών στο Μπλάκπουλ ερευνάται... για εκρηκτικά από ειδικά εκπαιδευμένους... ασκούς της Βρετανικής αστυνομίας.

κών και καθόδου των Συντηρητικών παρουσιάζουν κάποια στεθερότητα τους τελευταίους μήνες πράγμα που ίσως δείχνει ένα πιο μόνιμο προσανατολισμό του εκλογικού σώματος σε σύγκριση με ορισμένες διακυμάνσεις του που παρατηρούνται πάντοτε για συγκυριακούς λόγους αλλά που γι' αυτό ακριβώς είναι ανατρέψιμες.

Πράγματι η συγκυρία δε θα μπορούσε να είναι περισσότερο δυσμενής για τους Συντηρητικούς. Η στερλίνα χάνει τη συναλλαγματική της αξία παρά το γεγονός ότι η Τράπεζα της Αγγλίας μειώνει τα αποθεματικά της για να την στηρίξει στις διεθνείς αγορές, ο πληθωρισμός βρίσκεται σε έξαρση και είναι διπλάσιος του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και σημαντικά υψηλότερος των κυριότερων ανταγωνιστών της Βρετανίας στην Ευρώπη, ενώ η αύξηση των επιτοκίων οδηγεί την οικονομία σε ύφεση. Τα ελλείμματα στο ισοζύγιο πληρωμών έχουν ξεπεράσει κάθε πρόβλεψη του Θησαυροφυλακίου.

Η πορεία της οικονομίας και η κατάσταση της στην περίοδο διεξαγωγής των προσεχών εκλογών θα κρίνουν και την έκβαση της εκλογικής αναμέτρησης: Έχει μέχρι τότε τα περιθώρια η κ. Θάτσερ να ανατρέψει τα σημερινά δεδομένα και να επαναφέρει την οικονομία σε τέτοια κατάσταση που να δίνει στους ψηφοφόρους την αίσθηση της ευφορίας ότι τα πράγματα βαίνουν καλώς και παράλληλα να εδραιώνει την εμπιστοσύνη της επιχειρηματικής τάξης απέναντι στην οικονομική πολιτική της κυβέρνησης: Όσοι υποστηρίζουν ότι οι δυσκολίες είναι συγκυριακές εμφανίζονται και αισιόδοξοι για την πορεία της οικονομίας και επομένως βλέπουν σημαντική πολιτική ανάκαμψη των Συντηρητικών.

Όσοι, αντίθετα, υποστηρίζουν ότι τα «οικονομικά δεινά» της Βρετανίας δύσκολα θεραπεύονται γιατί οφείλονται σε δομικές αδυναμίες του συστήματος καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η σημερινή οικονομική πολιτική της Θάτσερ και του υπουργού Οικονομικών Νάιτζελ Λώουσον έχει οδηγήσει σε αδιέξοδο. Διορ-

θρωτική πορεία και βελτίωση δεν μπορούν να υπάρξουν εφόσον κάτι τέτοιο θα συνεπαγόταν εγκατάλειψη βασικών αρχών της Θατσερικής οικονομικής φιλοσοφίας.

Υποστηρίζεται ότι ο υπουργός Οικονομικών υπέπεσε στο θανάσιμο αμάρτημα να πιστέψει τη δική του προπαγάνδα. Οι περικοπές φόρων το 1987 οδήγησαν βέβαια την κ. Θάτσερ στην τρίτη κατά σειράν εκλογική νίκη της αλλά αποτέλεσαν και την αιτία της σημερινής οικονομικής κατάστασης καθόσον οδήγησαν σε τεράστια εξωτερικά ελλείμματα και ακατάσχετη καταναλωτική όρεξη. Ο Λώουσον, υποστηρίζεται σχετικά, είναι υποχρεωμένος τώρα να υποστηρίξει την πολιτική αυτή περικοπής των φόρων και τα υψηλά επιτόκια σαν το μόνο εργαλείο μονεταριστικής πολιτικής για τον έλεγχο της οικονομίας που του έχει απομείνει. Με την πολιτική των υψηλών επιτοκίων στηρίζεται μεν η στερλίνα τροφοδοτείται όμως ο πληθωρισμός. Η ίδια πολιτική μπορεί μεν να μειώνει τη ζήτηση και τις εισαγωγές αλλά από την άλλη μεριά κρατώντας τη στερλίνα ψηλά δεν διευκολύνει την εξχώρια παραγωγή και τις εξαγωγές.

Εάν αφεθεί η στερλίνα να πέσει τότε πάλι τροφοδοτείται ο πληθωρισμός με την άνοδο της τιμής των εισαγωγών. Κατά συνέπεια ο πληθωρισμός είναι δύσκολο να κατέβει σε όρια ανεκτά για το εκλογικό σώμα η δε είσοδος σ' έναν υφεσιακό οικονομικό κύκλο θα ενισχύσει ακόμα περισσότερο τις σημερινές εχθρικές στάσεις του εκλογικού σώματος απέναντι στην πολιτική των Συντηρητικών.

Ένας σίγουρος τρόπος ελέγχου των εισαγωγών και των ελλειμμάτων, η αύξηση των φόρων, αποτελεί ανάθεμα για την Θάτσερ η οποία αντιτίθεται επίσης σφόδρα και στη λογική της ένταξης της στερλίνας στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα, πράγμα που θα μειώνει κατά πολύ τις αβεβαιότητες για τη συναλλαγματική της τιμή.

Στον κοινωνικό χώρο η σημερινή οικονομική πολιτική της Θάτσερ θίγει κρίσιμες εκλογικά κοινωνικές ομάδες. Πολλοί νέοι ιδιοκτήτες κατοικιών αδυνατούν τώ-

ρα να σηκώσουν οικονομικά το βάρος των υπέρογκων δόσεων των στεγαστικών δανείων που συνεπάγονται τα υψηλά επιτόκια, όταν αυτά από 7,5% πέρσι φέτος έχουν διπλασιαστεί φτάνοντας στο 15%. Πολλά περσινά όνειρα έχουν μετατραπεί τώρα σε πραγματικούς εφιάλτες.

Πολλές επιχειρήσεις χρεοκοπούν λόγω των υψηλών επιτοκίων ενώ η εξαγωγική βιομηχανία γονατίζει κι αυτή αδυνατούσα να αντεπεξέλθει στον ευρωπαϊκό ανταγωνισμό.

Στο χώρο της κοινωνικής ιδεολογίας η κυριαρχία του Θάτσερισμού έχει υποστεί σοβαρά πλήγματα καθώς η πλειοψηφία της κοινής γνώμης εξακολουθεί να υποστηρίζει το Εθνικό Σύστημα Υγείας, να αντιτίθεται στην ιδιωτικοποίηση των πάντων, ακόμα και της Εταιρείας Υδάτων και να στηρίζει διάφορες συλλογικές μορφές οικονομικής οργάνωσης.

Στον πολιτικό χώρο το Εργατικό Κόμμα έχει εδραιώσει τη θέση του σαν αξιωματική αντιπολίτευση και με ανανεωμένη πολιτική σύμφωνη με αυτή των προηγμένων σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων της Ευρώπης έχει κερδίσει πόντους και προετοιμάζει παρατεταμένη επίθεση εναντίον της Θάτσερ και της πολιτικής της στα 2 1/2 περίπου χρόνια που απομένουν μέχρι τις επόμενες εκλογές.

Τα κόμματα του κέντρου που αποτέλεσαν σοβαρή απειλή για το Εργατικό Κόμμα και που λόγω του εκλογικού συστήματος επέτρεπαν στην κ. Θάτσερ να κερδίζει μεγάλες πλειοψηφίες σε έδρες με 42% των ψήφων, έχουν τώρα συρρικνωθεί.

Κατά συνέπεια το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό σκηνικό είναι δυσμενέστατο για την κ. Θάτσερ. Και ακριβώς οι

προβλέψεις ότι δεν πρόκειται να βελτιωθεί σοβαρά στο εγγύς μέλλον θα πρέπει να κάνει το Economist να σκέφτεται ότι ο ιεραποστολικός καπιταλιστικός της ρόλος βαδίζει προς τη δύση του. Η ιδεολογία και οι καπιταλιστικές αξίες που η κ. Θάτσερ κατάφερε να εντυπώσει στη βρετανική κοινωνία είναι βέβαια αρεστές και επιθυμητές, μάλιστα δε αποτελούν τη βάση για τη λειτουργία της βρετανικής κοινωνίας και οικονομίας. Είναι φανερό τι επιθυμεί το Economist. Διαιώνιση του Θάτσερισμού χωρίς την Θάτσερ που παραμένει δογματικά προσκολλημένη σε διάφορες ιδέες οι οποίες έρχονται σε αντίθεση με τα εθνικά συμφέροντα της χώρας. Η ψύχωση της με τις δημόσιες δαπάνες δεν επιτρέπει την οργάνωση μιας σύγχρονης δημόσιας Παιδείας, που έχει σήμερα τα χάλια της, αλλά την οποία έχει άμεση ανάγκη η Βρετανία. Ένα άλλο παράδειγμα είναι οι ιδέες της για «εθνική κυριαρχία» και η μόνιμη δυσπιστία και πραγματική έχθρα της απέναντι στις προσπάθειες νομισματικής και πολιτικής ενοποίησης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Βρισκόμαστε λοιπόν στο λυκόφως του Θάτσερισμού; Η μάχη για τη διαδοχή της δεν έχει ακόμα ξεσπάσει ανοιχτά ενώ η ίδια δεν έχει ακόμα πει την τελευταία της λέξη. Θα αποχωρήσει εντίμως από την πολιτική πριν τις εκλογές αν καταλάβει ότι το πλοίο βυθίζεται ή θα τραβήξει μέχρι το τέλος ελπίζοντας σε 4η τετραετία; Το Economist και πάλι προειδοποίησε. Παραμονή ενός κόμματος στην εξουσία για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα αντικείται στο εθνικό συμφέρον της Βρετανίας.

Το σημείωσε κανείς αυτό στην Ελλάδα;

ΤΟΥΡΚΙΑ:

Προεδρικός μανδύας για τον Οζάλ

Πρώτο θέμα στην τουρκική επικαιρότητα εδώ και ένα χρόνο είναι οι προεδρικές εκλογές. Τα σενάρια δε και οι πιθανότητες για το τι μέλλει γενέσθαι τόσα περίπου όσοι και οι Τούρκοι.

Ύστερα από τον καταιγισμό αυτό των φημολογιών και το σασπένς που έντεχνα είχε δημιουργήσει γύρω από την υποψηφιότητά του, ο Οζάλ ανακοίνωσε επίσημα, το πρωί της Τρίτης (17.10) στην κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματός του, την απόφασή του να θέσει υποψηφιότητα για την προεδρία της Τουρκικής Δημοκρατίας.

Η επτάχρονη θητεία που είχε προσφέρει στον εαυτό του ο Εβρέν το 1982 (στο δημοψήφισμα της 6ης Νοεμβρίου 1982 όπου ήταν και ο μοναδικός υποψήφιος!) έληξε και βάσει του χουντικού συντάγματος δεν μπορεί να επανεκλεγεί.

Ο νέος πρόεδρος θα εκλεγεί από την Εθνοσυνέλευση. Η προθεσμία υποβολής υποψηφιοτήτων τελειώνει τα μεσάνυχτα της 18ης Οκτωβρίου. Οι γύροι των ψηφοφοριών —τέσσερις συνολικά— θα αρχίσουν στις 22 ή 23 Οκτωβρίου και θα συνεχίζονται κάθε τρεις μέρες. Στους πρώτους δύο ο υποψήφιος πρέπει να πάρει τα 2/3 των ψήφων των βουλευτών (300 ψήφους), ενώ στον τρίτο και τέταρτο το 50% + 1 δηλαδή 226.

Ήταν γνωστό και είχε αρχίσει να συζητείται αμέσως μετά τις βουλευτικές εκλογές το Σεπτέμβριο του 1987 ότι ο Ο-

Τάκης Κανελλόπουλος
Ένας ειδωλόλατρες

εξάντας

Κυκλοφορούν

Ανδρέας Αγγελάκης
αλησιμόνητα σινεμά

εξάντας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΕΞΑΝΤΑΣ

Τζαβέλα 1, Αθήνα 106 81.
τηλ. 36.04.885, 36.13.065

ζάλ διέθετε την πλειοψηφία που θα του επέτρεπε να εκλεγεί πρόεδρος —στον τρίτο γύρο. (Με το εκλογικό σύστημα που είχε μαγειρέψει τότε πήρε το 65% των εδρών της Εθνοσυνέλευσης με μόνο το 36% των ψήφων —288 έδρες από τις 450 συνολικά).

Από τότε τα πράγματα στην Τουρκία πήγαν απ' το κακό στο χειρότερο (ανεργία, πληθωρισμός, ακρίβεια, ωμές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κτλ. κτλ.) και το κόμμα της Μητέρας Πατρίδας του Οζάλ συνέχισε την καθοδική του πορεία: στις δημοτικές εκλογές τον Μάρτιο του 1989 —ενάμιση χρόνο μετά τις βουλευτικές εκλογές όπου είχε πάρει 36% — το κόμμα του ήρθε τρίτο με ποσοστό 21,75%. Πρόσφατες σφυγμομετρήσεις δείχνουν ότι η εκλογική του απήχηση έχει πέσει κάτω από 15%.

Μέσα στο κόμμα της Μητέρας Πατρι-

δας οι διαμάχες ισλαμιστών, φιλελεύθερων και δεξιών εντάθηκαν. Οι ισλαμιστές αποκλείστηκαν μιν από κυβερνητικές θέσεις αλλά έχουν αλώσει τον κομματικό μηχανισμό. Ο διχασμός φάνηκε καθαρά στην εκλογή του προέδρου της Εθνοσυνέλευσης (1.9.1989) όπου ο υποψήφιος του Οζάλ εκλέχτηκε —και μάλιστα ύστερα από σχετικές έντονες προειδοποιήσεις— μόνο στον τρίτο γύρο με 226 ψήφους (από τους 288 που διαθέτει το κόμμα).

Ο Οζάλ ο οποίος κατά γενική ομολογία αποτελεί το συνδετικό ιστό του κόμματος πρέπει λοιπόν μέσα στις επόμενες μέρες να προσπαθήσει να κατευνάσει τα πνεύματα και να ασχοληθεί με το θέμα της αντικατάστασής του στην πρωθυπουργία και στην προεδρία του κόμματος. Στις 10 Οκτωβρίου μοίρασε στους βουλευτές του ένα χαρτάκι με τρεις ερωτήσεις, μια από τις οποίες ήταν: «Θα υποστηρίζατε τον αρχηγό του κόμματος και τον πρωθυπουργό που θα υπεδείκνυα;». Το αποτέλεσμα της σφυγμομέτρησης κρατήθηκε βέβαια μυστικό, μπορούμε όμως να υποθέσουμε ότι ήταν θετικό για τον ίδιο και να φανταστούμε μια εξέλιξη όπως η ακόλουθη:

Ο Οζάλ εκλέγεται στον τρίτο γύρο (στις 28 Οκτωβρίου περίπου), ενώ στο μεταξύ χρέη πρωθυπουργού ασκεί ένας από τους υπουργούς. Ο Εβρέν ζητάει από την κυβέρνηση να παραμείνει μέχρις ότου λήξει η θητεία του στις 6 Νοεμβρίου και αναλάβει ο Οζάλ· ο Οζάλ ορκίζεται, αμέσως διαλύει την κυβέρνηση —όπως προβλέπει το σύνταγμα— και δίνει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης σε έναν από τους βουλευτές του πλειοψηφούντος κόμματος. Το κόμμα εκλέγει πρωθυπουργό το άτομο που έχει υποδείξει ο Οζάλ. Επίσης στο κόμμα όλα πάνε κατ' ευχήν: συγκαλείται έκτακτη συνεδρίαση της κεντρικής επιτροπής 45 μέρες μετά την παραίτηση του Οζάλ, εκλέγεται προσωρινός πρόεδρος και μέχρι το συνέδριο βλέπουμε...

Καλά όλα αυτά, υπάρχει όμως και μία αντιπολίτευση στην Τουρκία που δεν ακούγεται βέβαια πολύ η φωνή της, αλλά η οποία έχει δηλώσει πρωτάκουστα για την Τουρκία πράγματα: λέει ότι «δεν θα αναγνωρίσουμε πρόεδρο που θα εκλέξει αυτή η κυβέρνηση, πρόεδρο δηλαδή του Κόμματος της Μητέρας Πατρίδας».

Και το Σοσιαλδημοκρατικό Λαϊκιστικό Κόμμα του Ερντάλ Ινονού (99 έδρες) και το κόμμα του Ορθού Δρόμου του Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ (55) προβλέπουν ότι η νέα κυβέρνηση θα αναγκαστεί κάτω από την πίεση του 80% του κόσμου που δεν ψήφισε τον Οζάλ, του Τύπου και των δικών τους προπαθειών να προκηρύξει πρώτες εκλογές, στις οποίες, όπως δείχνουν τα πράγματα, το Κόμμα της Μητέρας Πατρίδας θα καταποντιστεί και η νέα κυβέρνηση —όποια κι αν είναι του ενός του ή του άλλου κόμματος, για συνεργασία ού-

τε λόγος— θα τροποποιήσει το σύνταγμα και θα ρίξει τον Οζάλ από την προεδρία.

Σ' ένα σημείο φαίνεται να συμφωνούσαν τα τρία κόμματα που εκπροσωπούνται στην εθνοσυνέλευση, στο ότι ο πρόεδρος πρέπει να μην είναι στρατιωτικός.

Ός τώρα οι έξι από τους επτά συνολικά προέδρους της Τουρκίας (Κεμάλ Ατατούρκ, Ισμέτ Ινονού, Τζελάλ Μπαγιάρ, Τζεμάλ Γκιουρσέλ, Τζεβντ Σουνάι, Φαχρί Κορούτουρκ, Κενάν Εβρέν) ήταν στρατιωτικοί με εξαίρεση τον Τζελάλ Μπαγιάρ ο οποίος (καταδικάστηκε αργότερα με τον Μεντερές σε θάνατο αλλά η ποινή του μετατράπηκε λόγω της περασμένης ηλικίας του).

Οι δύο τελευταίες προεδρικές εκλογές στην Τουρκία —το 1973 και το 1980— συνοδεύτηκαν από μείζονες πολιτικές κρίσεις. Το 1973 το πρόβλημα το «έλυσε» η χούντα που ήταν στην κυβέρνηση από το 1971. Το 1981 όταν η Εθνοσυνέλευση αδυνατούσε να εκλέξει πρόεδρο λόγω κομματικής ασυμφωνίας, το πρόβλημα «διευθετήθηκε» με το πραξικόπημα του Εβρέν (χωρίς οι προεδρικές εκλογές να είναι ο μοναδικός λόγος για τον οποίο έγινε το πραξικόπημα του Σεπτεμβρίου του 1980, αποτέλεσαν όμως έναν από τους λόγους σε συνδυασμό με την κοινωνική αστάθεια και τη μεγάλη οικονομική κρίση).

Ο Οζάλ είναι σύμβολο και πιστό σκυλί της χούντας. Θα κάνει θόρυβο εκεί πάνω στο προεδρικό μέγαρο που βρίσκεται στο λόφο του Τσάνκαγια στην Άγκυρα...

Πολιτικό άσυλο

Εκατοντάδες χιλιάδες Τούρκων έχουν ζητήσει πολιτικό άσυλο σε ευρωπαϊκές χώρες από το φασιστικό πραξικόπημα της 12/9/1980 μέχρι σήμερα. Σχετική ανταπόκριση από τις Βρυξέλλες που δημοσίευσε η τουρκική εφημερίδα «Μιλλιέτ» αναφέρει ότι 220 χιλιάδες Τούρκοι έχουν ζητήσει μέχρι σήμερα πολιτικό άσυλο την τελευταία δεκαετία. Ο αριθμός των Τούρκων πολιτικών φυγάδων στις ευρωπαϊκές χώρες κατανέμεται ως εξής:

NORΒΗΓΙΑ: 1.425
ΣΟΥΗΔΙΑ: 3.605
ΔΑΝΙΑ: 1.502
ΑΥΣΤΡΙΑ: 2.264
ΔΥΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ: 129.087
ΟΛΛΑΝΔΙΑ: 4.963
ΒΕΛΓΙΟ: 5.435
ΕΛΒΕΤΙΑ: 35.366
ΑΓΓΛΙΑ: 4.595
ΓΑΛΛΙΑ: 24.670

Το κύμα φυγής προς την Ευρώπη συνεχίζεται. Στο πρώτο οκτάμηνο του 1989 ζήτησαν πολιτικό άσυλο 32.689 Τούρκοι σύμφωνα με τα στοιχεία της «Μιλλιέτ».

Ας σημειωθεί ότι η τουρκική εφημερίδα δε δημοσιεύει στοιχεία σχετικά με την Ελλάδα. Ο δυστυχής Οζσομάρ, τον οποίο ο κ. Κεφαλογιάννης απέστηλε πίσω στους δημίους του, δεν συμπεριλαμβάνεται στις στατιστικές.

Παραδοσιακή αρχιτεκτονική στην Πελοπόννησο

Books and comics from USA

at very cheap prices

Fiction and non-fiction books

We have thousand titles of books: Novels, scientific books (computer, economy, psychology, biology, history, geography etc.).

Movie classics, rare art books and magazines for collectors.

Rare Comics (Marvel, DC etc.).

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ
ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151, ΤΗΛ. 7015292
Τέρμα Τρόλεϋ Αγ. ΑΡΤΕΜΙΟΥ Νο 4

Ν Ε Α Β Ι Β Λ Ι Α 1 9 8 9 - 1 9 9 0

Ξ Ε Ν Η Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

ΑΙΠΝΤΑΪΚ ΤΖΩΝ

Το παζάρι στο άσυλο

(Μυθιστόρημα)

ΒΙΤΟΡΙΝΙ ΕΛΙΟ

Μικροαστοί

(Διηγήματα)

ΒΛΑΝΤΥ ΜΑΡΙΝΑ

Βλαδίμιρος ή Η πτήση που σταμάτησε

ΓΕ ΤΣΟΥΝ-ΤΣΑΝ

Το χωριό στο βουνό

(Μυθιστόρημα)

ΓΚΟΛΑΝΤΙΝΓΚ ΓΟΥΙΛΙΑΜ

Μύσους ταξιδευτού

(Μυθιστόρημα)

Γεπονικά καταλύματα

(Μυθιστόρημα)

ΓΟΥΝΤΧΑΟΥΖ ΠΕΛΑΜ

Μην μπλέξεις με το Διάβολο

(Μυθιστόρημα)

ΖΕΛΟΥΝ ΤΑΧΑΡ ΜΠΕΝ

Ο γραφιάς

(Μυθιστόρημα)

ΘΕΛΑ ΚΑΜΙΛΟ ΧΟΣΕ

Η οικογένεια του Πασκουάλ Ντουάρτε

(Μυθιστόρημα)

ΚΑΛΒΙΝΟ ΙΤΑΛΟ

Μαρκοβάλντο ή Οι εποχές στην πόλη

(Μυθιστόρημα)

ΜΟΡΑΝΤΕ ΕΛΣΑ

Το νησί του Αρδούρου

(Μυθιστόρημα)

ΜΠΕΝΙ ΣΤΕΦΑΝΟ

Το μπαρ κάτω από τη θάλασσα

(Μυθιστόρημα)

ΝΑΝΤΟΛΑΝΥ ΣΤΕΝ

Η ανακάλυψη της βραδύτητας

(Μυθιστόρημα)

ΝΤΙΝΤΕΡΟ

Ο ανιγμός του Ραρώ

(Μυθιστόρημα)

ΟΥΙΤΓΟΥΕΡΘ ΓΙΟΥΤΖΙΝ

Τα εννέα πρόσωπα του Χριστού

(Μυθιστόρημα)

ΣΑΚΣ ΟΛΙΒΕΡ

Ο άνθρωπος που μπέρδεψε τη γυναίκα του

με ένα καπέλο

(Μυθιστόρημα)

Α Ν Θ Ο Λ Ο Γ Ι Ε Σ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΠΕΡΟΥΒΙΑΝΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

(Επιλογή-μετάφραση: Ρήγας Καπάτος)

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΧΙΛΙΑΝΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

(Επιλογή-μετάφραση: Ρήγας Καπάτος)

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

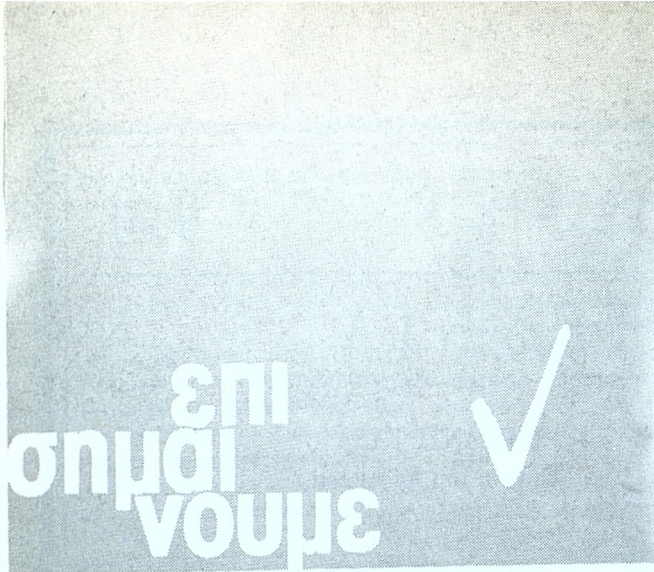
ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

(Επιλογή-μετάφραση: Γιάννης Πάτσος)

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ Κ Α Σ Τ Α Ν Ι Ω Τ Η

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

Ζ. Πηγής 3, 106 78 Αθήνα, τηλ. 360.32.34 – 360.13.31

Και ο πολιτισμός είναι αίτημα πολιτικό

Μέσα στη γενικευμένη αδιαφορία περί των πολιτιστικών πεπραγμένων του τόπου, που εντείνεται όσο περισσότερο προσεγγίζουμε τις κάλπες, την ίδια στιγμή που η εκκάλυψη τείνει να ταυτισθεί με το λαϊκισμό και η έκπτωση ήθους με την «ευελιξία» ο Συνασπισμός αποτελεί τη μόνη πολιτική δύναμη που όχι μόνο εντάσσει αυτόνομα στα πλαίσια του εκλογικού του προγράμματος την πολιτιστική του πρόταση, αλλά και επιχειρεί μέσα από αυτήν την επαναφορά του πολιτισμού στις πραγματικές του διαστάσεις. «Η αντίληψη του Συνασπισμού για τον πολιτισμό δεν περιλαμβάνει μόνο τα γράμματα και τις τέχνες αλλά το σύνολο των αξιών, των ηθών και των νοοτροπιών που διαπνέουν τους θεσμούς, τις κοινωνικές πρακτικές και τον τρόπο ζωής μας», εκφράζοντας έτσι την πρόθεση για μια ριζική και προπάντων ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση.

Δυστυχώς τα «μέτρα» που την απαρτίζουν τόσο σε θεσμικό επίπεδο π.χ. (εξσυγχρονισμός τμημάτων της ισχύουσας νομοθεσίας) όσο και σε «πρακτικό» (βοήθεια και επιχορήγηση της Τ.Α. «γενναία» αύξηση του προϋπολογισμού για τον πολιτισμό) παραμένουν με εξαίρεση τον τομέα του αθλητισμού μια απλή καταλογογία χωρίς συγκεκριμένη στοιχειοθέτηση.

Η πολιτιστική πολιτική, που επί μία ολόκληρη δεκαετία υποβαθμίστηκε σκόπιμα σε μια πολιτική των ματς - μπαράζ και του αυριανικού λόγου δεν είναι ζήτημα καλών προθέσεων ούτε σωστών απόψεων αλλά τεκμηριωμένων επιχειρημάτων και πράξεων που απαιτούν βούληση και προπάντων τόλμη.

Ο πολιτισμός είναι αίτημα πολιτικό που η Αριστερά πρέπει να συμπεριλάβει στον αγώνα της για εκδημοκρατισμό όχι ως απλός παρατηρητής αλλά διεκδικώντας τον ενεργά μέσα από ουσιαστικές παρεμβάσεις.

Κουτόφραγκοι και Μνημεία

Ένα πρόσφατο ταξίδι στη Ρώμη, για να πάρω μια καθαρή ανάσα, περιλάμβανε κυρίως την περιήγηση των πολυάριθμων μνημείων της αιώνιας πόλης, κάτι σαν προσκύνημα σε πράγματα λιγότερο ή περισσότερο γνωστά, εδώ και πολλά χρόνια.

Αποσιωπώντας το σοκ επανόδου στα πάτρια, προτιμώ αυτή τη φορά να αναφερθώ στον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρονται οι κουτόφραγκοι στα μνημεία τους —εκείνο το όργιο επισκευών, αναστηλώσεων, αποκαταστάσεων που συναντάς σε κάθε σου βήμα, που λέει τόσα πολλά για την έμπρακτη δραστηριότητά τους σε κάτι που το θεωρούν απόλυτα ζωτικό και πρώτης προτεραιότητας.

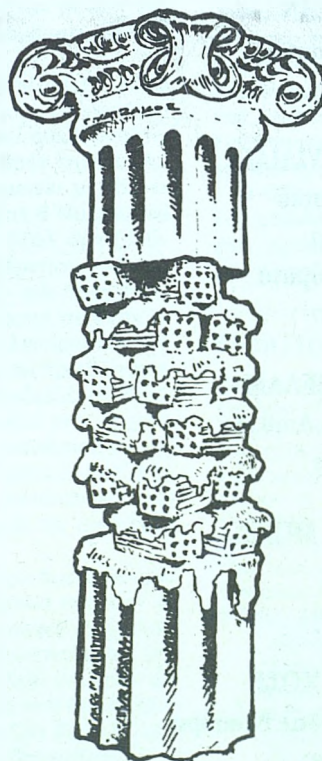
Αυτό μπορεί να σημαίνει πως σε πολλές περιπτώσεις οι σκαλωσιές μέσα και έξω από μνημεία εμποδίζουν τη θέα, δεν μπορούσα να βγάλω φωτογραφίες — κάποτε μου απέκλειαν και την είσοδο. Το Πάνθεον, η φελλινική Φοντάνα ντι Τρέβι (για να πω δυο μόλις παραδείγματα) είναι μπανταρισμένα και δεν πέρασε πολύς καιρός που απαλλά-

μα, το καθάρισμα της μιας πλευράς στην πιάτσα Ρεπούμπλικα, που σήμερα λάμπουν τα μάρμαρά της, λες και χτίστηκε χθες. Ακόμα πιο ενδιαφέρον όμως είναι η φροντίδα του κράτους για την ενημέρωση του «πολίτη», με συχνά κατατοπιστικά εκθέματα, δίπλα στο μνημείο, με θέματα τις εργασίες της αποκατάστασής του. Σε αυτές τις περιπτώσεις υπάρχουν πάντα διαφωτιστικές φωτογραφίες που δείχνουν τις φθορές ή τα προβλήματα του μνημείου, και συνοδεύονται από σχετικό κείμενο. Έτσι, ο οποιοσδήποτε επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να «καταλάβει» τι συμβαίνει χωρίς να έχει ιδιαίτερες τεχνικές γνώσεις. Και το να καταλάβεις φαίνεται, πως μετράει στους κουτόφραγκους.

Μια άλλη όμορφη έκπληξη αυτή τη φορά ήταν τα ενημερωτικά σήματα, σε σχήμα πρισματικό από μέταλλο, στεγνά δίπλα στο κάθε μνημείο της πόλης. Στο πάνω μέρος της επιφάνειας του πρίσματος έχει κολληθεί ένα μικρό κατατοπιστικό κείμενο, στα ιταλικά και αγγλικά, για την ιστορία του μνημείου. Ένα θαύμα κατατόπισης, τα ζουμερά αυτά κείμενα καλύπτουν το «ιστορικό» του κτιρίου, την πιθανή ανεκδοτολογία γύρω από αυτό, ενώ συγχρόνως προσφέρουν και μια παλιά παράστασή του (χαλκογραφία).

Το σήμα αυτό δεν είναι το καλύτερο που θα μπορούσε να υπάρξει. Πολλά από αυτά έχουν υποστεί επιθέσεις «βανδαλικές» (σκίσιμο του αυτοκόλλητου κειμένου, «επιζωγράφιση») και μερικές φορές η τοποθέτησή τους είναι κακή (σε στενά καλντερίμια χωρίς πεζοδρόμιο, ανάμεσα σε παρκαρισμένα αυτοκίνητα). Έχουν όμως, παρ' όλα αυτά, το προσόν να αναγνωρίζονται από μακριά ως «σύμβολο» — πράγμα που έχει μεγάλη σημασία μέσα στον αστικό χώρο. Και το σπουδαιότερο, αφήνουν σε μια πορεία μέσα στην πόλη, που συνοδεύεται από ειδικό πρόγραμμα επίσκεψης.

Το «ανακάτεμα» των ιστορικών στρωμάτων, η αλληλεπίθεση των εποχών, που υπάρχει πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις, δημιουργεί εδώ μια ενδιαφέρουσα αντίστιξη. Η σειρά των μνημείων που βρίσκεις, ξεπερνά τα «κλασικά» ή «διάσημα» και αγγίζει τα πιο άσημα, τα χωμένα σε μικρές γωνιές, που μπροστά τους δεν σταματούν τα πούλμαν με τα τουριστικά караβά-

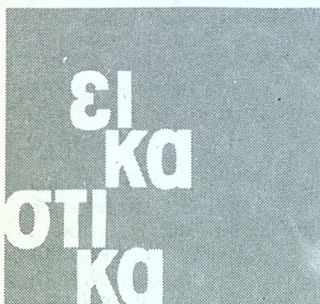
χτηκε ο Άγιος Πέτρος από τις δικές του φασκίες. Ακόμα και ο μοναδικός Μάρκος Αυρηλιός απουσιάζει από το βάθρο του στο λόφο του Καπιτωλίου — πήγε κι αυτός για επισκευή.

Παρ' όλες όμως αυτές τις μικρές «ενοχλήσεις», δεν μπορείς να μην θαυμάσεις το αποτέλεσμα: πρόσφατο δείγ-

νια. Και ίσως εκεί, στη μικροκλίμακα του πολεοδομικού ιστού, παίζεται το παιχνίδι της ένταξης των μνημείων στη σύγχρονη ζωή της πόλης.

Ξέρω βέβαια πως η αφέλειά μου δεν έχει όρια — αλλά πόσο άραγε θα κόστιζε (σε χρήμα και σε ανθρωπώρες) να στηθεί μια τέτοια ιστορία στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη ή και σε ορισμένα άλλα από τα «ιστορικά» μας κέντρα; Τι πειράζει να μιμηθούμε τους κουτόφραγκους — το κάνουμε που το κάνουμε — και μια φορά... σωστά;

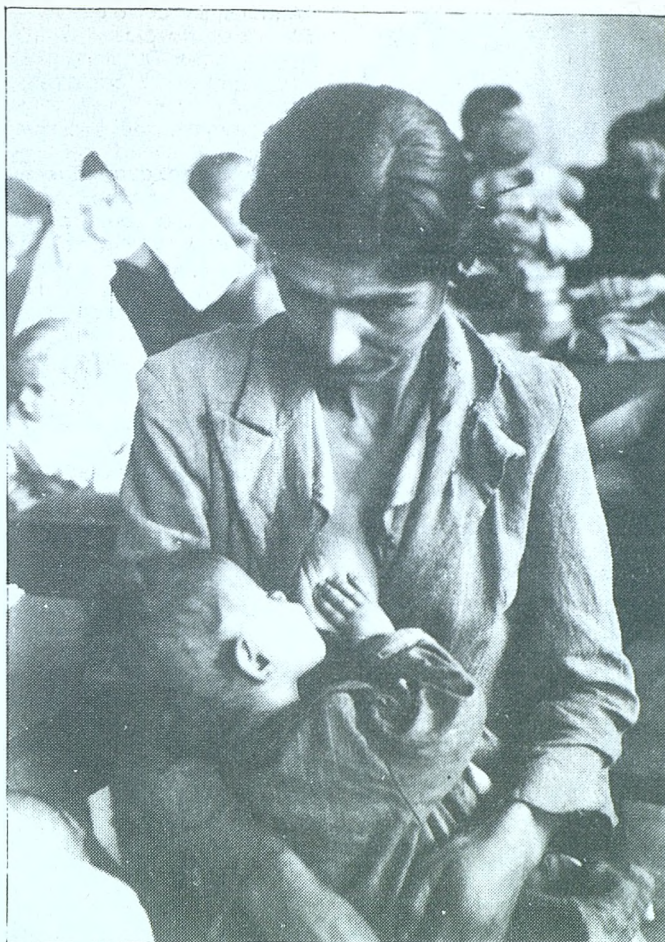
Δημήτρης Φιλιππίδης

Ποιος είπε ότι η ιστορία γράφεται μέσα από μεγάλα γεγονότα;

Παιδικά πρόσωπα, πρόωρα γερασμένα, που φωτίζονται αχνά από ένα χαμόγελο, η μάνα που θηλάζει με τη «στερνή ανάσα» της — μια και γάλα δεν έχει πια απομείνει — το γιό της, ο τελευταίος αποχαιρετισμός του στρατιώτη πριν αναχωρήσει για το μέτωπο, στιγμές που συνθέτουν με περισσή ευαισθησία το ελληνικό τοπίο της γερμανικής κατοχής στην πόλη και την ύπαιθρο, σκηνές που γράφουν μέσα από το συγκλονιστικό ρεαλισμό του φακού που ξέρει να προσεγγίζει τη γυμνή λεπτομέρεια χωρίς να την ωραιοποιεί, την ιστορία του ανώνυμου Έλληνα.

Αποκαλυπτική μαρτυρία των λεπτών — και σχεδόν αόρατων για τον αδαή — νημάτων της έντονα φορτισμένης ατμόσφαιρας της εποχής — εκείνης που κανένα βιβλίο δεν μπορεί — φύσει γαρ — να αποτυπώσει και ίσως κανένας ζωγράφος, δείγμα σπάνιας δεξιότητας ικανό να αγγίξει και τις νεώτερες γενιές αφήνοντας πάνω τους το ανεξίτηλο σημάδι της αλήθειας. Μια μαρτυρία που η δημιουργός της, επίσης «ανώνυμη» στο ευρύτερο ελληνικό κοινό — όχι όμως και το κοινό του

Φωτογραφία Β. Παπαϊωάννου, φωτογραφικό αρχείο Μουσείο Μπενάκη.

εξωτερικού — φωτογράφος Βούλα Παπαϊωάννου δώρισε στο μουσείο Μπενάκη, ανέκδοτο τμήμα του πλούσιου αρχείου της που εκτίθεται μέχρι τις 31 Οκτωβρίου στο Σπίτι της Κύπρου (Ηρακλείτου 10, Κολωνάκι).

Πρόκειται για ένα έργο που παρά τον έκδηλο ρεαλισμό του, φέρει την προσωπική σφραγίδα της καλλιτέχνιδος, δίνει θα έλεγε κανείς μια προσωπική και γι' αυτό μοναδική καταγραφή των γεγονότων.

Λήδα Καζαντζάκη

Συνεργάτες

Από το τεύχος αυτό οι φίλοι του περιοδικού μας θα αναγνωρίσουν δύο ακόμα νέες «γραφές» στην εικονογράφηση του ANTI. Θα τους έχουμε τακτικούς συνεργάτες μας.

Ο ένας είναι ο **Στάθης**, γνωστός από την καθημερινή συνεργασία του στο «ΡΙζοσπάστη».

Ο άλλος είναι ο **Διαμαντής Αϊδίνης** για τον οποίο θα δώσουμε μερικές πληροφορίες μιας και είναι γνωστός στην Ελλάδα μόνον από σποραδικές συνεργασίες στο «Τέταρ-

το» και τη «Βαβελ». Ο Διαμαντής Αϊδίνης σπούδασε ζωγραφική στην Αγγλία, στη σχολή Bayamshow του Λονδίνου και συνεργάστηκε με πολλά περιοδικά στην Ιταλία μεταξύ των οποίων το Frigidaire, η Nuova Ecologia, και η Rinas-cita.

● Ένα από τα εντυπωσιακότερα εκθέματα του Βρετανικού Μουσείου Φυσικής Ιστορίας, ο δεινόσαυρος *Iguanodon* βρίσκεται στο Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας (Λεβιδίου 13, Κηφισιά, τηλ. 80.15.870) στη διάθεση των ενδιαφερομένων για 8 ολόκληρους μήνες.

Στόχος της παρουσίασης του γιγάντιου σκελετού του προϊστορικού αυτού ερπετού, που συνοδεύεται από έναν πίνακα με τις μαζικές εξαφανίσεις ειδών από τον πλανήτη μας, είναι η ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού στην προστασία και διάσωση του περιβάλλοντος.

● Έκθεση ζωγραφικής του Κώστα Θετταλού παρουσιάζει ο χώρος τέχνης Άδυτο (Διονύσου 56, Χαλάνδρι, τηλ. 68.30.943) από τις 23 Οκτωβρίου μέχρι τις 8 Νοεμβρίου.

● Τη Δευτέρα 23 Οκτωβρίου εγκαινιάζεται στην Αίθουσα

Τέχνης «Αστρολάβος» στον Πειραιά (Ανδρούτσου 140, τηλ. 41.11.127) ομαδική έκθεση ζωγραφικής με κεντρικό έρεισμα τη θάλασσα και τις ακτές του Αιγαίου. Στην έκθεση λαμβάνουν μέρος οι καλλιτέχνες: Μιχάλης Γεωργιάς, Κωνσταντίνος Γραμματόπουλος, Στέφανος Δασκαλάκης, Πέτρος Ζουμπουλάκης, Σαράντης Καραβούζης, Ράλλης Κοψίδης, Κώστας Μαλάμος, Γιώργος Μανουσάκης, Θόδωρος Μανωλίδης, Θόδωρος Πανταλέων, Παύλος Σάμιος και Παναγιώτης Τέτσης.

● Σεμινάριο και Δημόσια Συζήτηση με θέμα «Μύθος και πρωτοπορία - το Θεατρικό έργο του Χάινερ Μύλλερ» διοργανώνεται στις 19, 20 και 21.10 στο Ινστιτούτο Γκαίτε (Ομήρου 14-16 τηλ. 360.8111). Στο σεμινάριο που θα είναι διήμερο (19-20.10) από τις 7.30 μ.μ. συμμετέχουν η Ελένη Βαροπούλου, ο Νίκος Διαμαντής, ο Νίκος Καραναστάσης, ο Μιχάλης Μαρμαρινός καθώς και οι Γερμανοί Βόλφγκανγκ Στορχ δραματογράφος και υπεύθυνος για το «Αφιέρωμα στο Χάινερ - Μύλλερ - Βερολίνο '88» και Μπ. Τράγκελεν, καλλιτεχνικός διευθυντής του θεάτρου Ντύσσελτορφ.

Στη συζήτηση (21.10, 7.30 μ.μ.) θα παραβρίσκεται και ο ίδιος ο Χάινερ Μύλλερ.

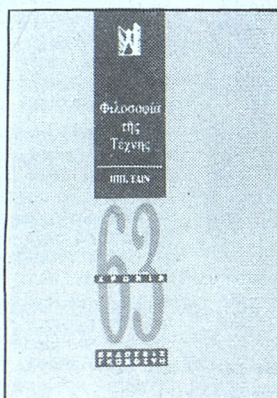
● Έκθεση γλυπτικής παρουσιάζει στην Κύπρο ο Πάρης Μεταξάς. Συγκεκριμένα έργα του, θα παρουσιαστούν από τις 24 Οκτωβρίου έως τις 11 Νοεμβρίου στην γκαλερί Diaspro Art Center (Ευάνθους 10, Λευκωσία).

● Έργα του Νίκου Αλεξίου παρουσιάζονται στο εργαστήριο του Ανδρέα Θεοδωράκη (Σουλίου 15), στο Ρέθυμνο. Τα έργα αυτά, τα οποία είναι κατασκευασμένα από ελαφρά υλικά (ξύλα, καλάμια, χαρτί) έχουν παρουσιαστεί σε έξι εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Η έκθεση στο Ρέθυμνο θα διαρκέσει έως τις 18 Νοεμβρίου.

ΓΙΑ ΤΟ ΒΡΑΔΥ ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ GLENFIDDICH

To Glenfiddich είναι ουίσκι, pure malt δηλαδή 100% καθαρό από απόσταξη βύνης και μόνο - χωρίς ανάμιξη με αλκοόλ και άλλα δημητριακά. Παράγεται σε ένα παραδοσιακό αποστακτήριο της Σκωτίας, με μια παλιά αποκλειστική συνταγή, και ωριμάζει για χρόνια. Έτσι, απευθύνεται στους γνώστες — ή σε κείνους που θέλουν να γίνουν γνώστες — του καλού ουίσκι και αξίζει να το δοκιμάσετε μια ξεχωριστή βραδιά, όπως είναι αυτή των εκλογών.

ΟΙ ΔΙΚΕΣ ΜΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«ΣΤΟΥ ΓΚΟΒΟΣΤΗ»

Ζωοδόχου Πηγής 21 - τηλ.: 3615433

τηλε
όραση

Τηλεοπτική άνοιξη

Η σθεναρή απόφαση της διοίκησης της ΕΤ να μην δεχθεί την προληπτική λογοκρισία οποιασδήποτε διακομματικής επιτροπής, η απόφαση να μην μεταδοθούν οι συγκεντρώσεις των κομμάτων οι συνεντεύξεις με τους αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων, οι εκπομπές με τα πορτραίτα των πολιτικών ηγετών, οι ενημερωτικές εκπομπές με τους εκπροσώπους των πολιτικών κομμάτων αλλάζουν ριζικά το σκηνικό διεξαγωγής της προεκλογικής εκστρατείας.

Είναι τόσα τα θετικά στοιχεία που προκύπτουν από αυτές τις ρυθμίσεις και τέτοια η τωρινή αλλά και μακροπρόθεσμη σημασία τους ώστε να μην μπορούν να αναλυθούν με επάρκεια στη σημερινή φάση των πολιτικών μας εξελίξεων.

Τα κόμματα και κυρίως το ΠΑΣΟΚ εκόντα άκοντα σύρονται σε μια διαφορετικού τύπου πολιτική αντιπαράθεση που ματαιώνει προσπαθούν να ανατρέψουν ο κ. Παπανδρέου, συστηματικός σαμποτέρ του τηλεοπτικού διαλόγου και το πέριξ αυτού συγκρότημα του Ταύρου, με το υβριστικό και χυδαίο στυλ πολιτικής επικοινωνίας.

Ο κ. Παπανδρέου δεν ελέγχει πλέον τους όρους της πολιτικής επικοινωνίας την οποία υποβάθμισε σε τηλεοπτικό σώου στις εκλογές του περασμένου Ιουνίου, με τις πολιτικές συγκεντρώσεις, την σκηνοθετημένη απάτη του «μεγαλειώδους» και «ανεπανάληπτου», τις μεταφορές οπαδών με γιουγκοσλαβικά πούλμαν απ' όλες τις περιοχές της επικράτειας, τον υποβλητικό φωτισμό των μεγαλοσυγκεντρώσεων, την άθλια κομματική τηλεόραση.

Από τις νέες ρυθμίσεις έχουν πολλοί να κερδίσουν. Πρώτον το πολιτικό σύστημα της χώρας στο οποίο εισάγονται νέες μορφές πολιτικής

επικοινωνίας, μορφές διαλόγου, ήρεμης αντιπαράθεσης επιχειρημάτων επί του συγκεκριμένου. Δεύτερον, ο Έλληνας φορολογούμενος του οποίου τα χρήματα δαπανήθηκαν ασύστολα και ασκόπως γιατί κανείς δεν είναι σε θέση να μετρήσει και κατά συνέπεια να αποδείξει την εκλογική απήχηση των υπερφωτισμένων μεγαλοσυγκεντρώσεων. Τρίτον η ΕΤ που αποκαθιστά σχέσεις εμπιστοσύνης με το κοινό της και μειώνει τα υπέρογκα ελλείμματά της. Τέταρτον οι θεατές που βομβαρδίζονταν αλύπητα με το τηλεοπτικό μεγαλοθέαμα, πραγματική πλήυση εκγεφάλου. Πέμπτον οι πολίτες που ως ψηφοφόροι καλούνται πλέον όχι να ζητωκραυγάζουν αλλά να σκέφτονται και να κρίνουν.

Αφαιρείται πλέον το στοιχείο του τεχνητού φανατισμού και σε μεγάλο βαθμό ο μονόλογος του μπαλκονιού. Απορροφάται από τη σωστή στάση της τηλεόρασης η μονόδρομη αυτή μορφή πολιτικής επικοινωνίας.

Κι απ' όλα αυτά κερδισμένη θα βγει η δημοκρατία και ο πολιτικός λόγος των κομμάτων, όσων τουλάχιστον τον διατηρούν σε πολιτισμένο και σοβαρό επίπεδο.

Συγκεντρώσεις βέβαια θα γίνονται. Μικρές και μεγάλες, στους τόπους δουλειάς, στις πλατείες, στις πόλεις και στα χωριά. Αποτελούν ζωντανή μορφή πολιτικής επικοινωνίας όταν το μέγεθος είναι μικρό. Αποτελούν παράδοση στον τόπο μας που πρέπει να διατηρηθεί και να εμπλουτιστεί με τις μορφές διαλόγου που έχουν αρχίσει να ακολουθούν τα πολιτικά κόμματα. Και η ανάγκη του πολιτικού θεάματος θα εξακολουθήσει να ικανοποιείται από τις μεγάλες συγκεντρώσεις και τις ομιλίες από τα μπαλκόνια. Αλλά θα είναι για αυτούς που συμμετέχουν σε αυτές τις συγκεντρώσεις και που θα έχουν βέβαια κάθε δικαίωμα να χειροκροτούν, να κραυγάζουν και να σείουν τις σημαίες τους. Θεμιτό, δεκτό και ίσως σκόπιμο. Αλλά θα αφορούν μόνο αυτούς.

Στον τομέα της πολιτικής επικοινωνίας διαμορφώνεται έτσι πλέον μια νέα ισορροπία, που πρέπει να εδραιωθεί και να εμπλουτιστεί. Ας ελπίσουμε ότι η εμπειρία αυτή θα αλλάξει την πολιτική μας συμπεριφορά και θα αποτελέσει οδηγό για το μέλλον.

Ο απογοητευμένος
συγκεντρωσιάρχης

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

K GRAPHIC ARTS 893323

**ΣΕΙΡΑ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑΣ**

Ετοιμάζονται:

- ΜΙΧ. ΔΗΜΟΥ, Πορτσός
- ΦΙΛΙΔΩΝ ΤΑΜΒΑΚΑΚΗΣ, Είσορφία
- ΠΙΕΤΡΟΣ ΤΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, Κινούμενα σχέδια
- ΚΟΛΙΝΙΑΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, 'Ο έρχομός της

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΣΤΙΑ» Ε.Π.Ε.
 ΣΟΛΩΝΟΣ 60 - 106 72 ΑΘΗΝΑ
 ΔΙΑΘΕΣΗ: 361.5077
 ΕΚΔΟΣΕΙΣ: 361.2514

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ

ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Τα παλιά αθηναϊκά σπίτια

Ένα λεύκωμα υποδειγματικής καλαισθησίας με φωτογραφικά παραδείγματα και σχέδια των παλιών λαϊκών αθηναϊκών σπιτιών.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ο Τρίτος Δρόμος

Η πρώτη περίοδος της «Αλλαγής» και του «Τρίτου Δρόμου» προς το σοσιαλισμό κατά την ελληνική εκδοχή, από τον Γιάννη Ιωάννου.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ

Τσιγγάνικη ορχήστρα

Ο Γιάννης Καλαϊτζής εικονογραφεί το σύνολο από τις καθημερινές πιέσεις ενός ανθρώπου, που ζει και κινείται στη μεταπολιτευτική Αθήνα.

ΜΙΛΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ

Ιστορία μιας γραμμής

Ευρηματική σειρά τριών βιβλίων —Ο Κύκλος, το Τετράγωνο, το Τρίγωνο— που με τα πολύχρωμα και ωραία σχέδια του Μ. Σκούρα βοηθούν τα μικρά παιδιά να κατανοήσουν τον κόσμο των μορφών.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΕΡΟΥΛΑΚΗΣ

Το ημερολόγιο του Ανδρέα

ΚΑΤΙ ΤΟ «ΩΡΑΙΟΝ»

Μια περιήγηση στη νεοελληνική κακογουστιά

Σχήμα 21·28

Σελίδες 360

Τιμή 4.500 δραχ.

Έκδοση των

«Φίλων του περιοδικού "ΑΝΤΙ"»

Στον τόμο περιλαμβάνονται κείμενα των:

Χρ. Βακαλόπουλου, Χρ. Γιανναρά, Π. Γιαννόπουλου, Μ. Γιουρσενάρ, Γ. Καλιόρη, Χ. Καμπουρίδη, Λ. Κηληδώνη, Α. Κολταιδοπούλου, Δ. Κούτσικου, Α. Κυριακίδου - Νέστορος, Π. Μαρτινίδη, Μ. Μποστάντζογλου, Δ. Πικιώνη, Δ. Ραυτόπουλου, Δ. Σκάλου, Ν. Χατζηκυριάκου - Γκίκα. Πρόλογος της υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών Μελίνας Μερκούρη.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Δεινοκράτους 131

Αθήνα 115 21 τηλ.: 7249300

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ

Αρ. 8, Πρωτ. 1.35

Προς: Δ.Δ.Υ.

Ενταύθα

Αθήνα, 21-2-1985

Προς: Δ.Δ.Υ.

Ενταύθα

ΘΕΜΑ: «Αποζημίωση Ν. 2112/1920 στους συνταξιούχους χειριστές Α/Φ που είναι ήδη στρατιωτικοί συνταξιούχοι».

Επιστολή σας 2840/29.1.1985

Όπως είναι γνωστό στην Ο.Α. δεν λαμβάνεται υπ' όψη ο χρόνος υπηρεσίας των χειριστών και ιπταμένων μηχανικών στο Δημόσιο. Κατά συνέπεια, είναι προφανές ότι η παραπάνω διάταξη του Ν. 1379/1983 δεν έχει εφαρμογή προκειμένου για τους στρατιωτικούς συνταξιούχους χειριστές και ιπτάμενους μηχανικούς της Ο.Α., που ανέστειλαν τη λήψη των συντάξεών τους, κτλ. κτλ.

Και τελειώνει ως εξής:

Με βάση τα παραπάνω καταλήγουμε ότι το ποσό που καταβάλλει η Ο.Α. στους χειριστές της κατ' εφαρμογή της παράγρ. 8 του Πρακτικού Συμφωνίας 1984, δεν αποτελεί τμήμα των τακτικών αποδοχών τους κι επομένως δεν πρέπει να συμπεριληφθεί κατά την υπολογισμό της αποζημίωσης του Ν. 2112/1920 και 3198/55.

Σταύρος Μαρκουλάκης

Διευθυντής, Διευθυντής Τομέα

Με βάση τα παραπάνω καταλήγουμε ότι το ποσό που καταβάλλει η Ο.Α. στους χειριστές της κατ' εφαρμογή της παράγρ. 8 του Πρακτικού Συμφωνίας 1984, δεν αποτελεί τμήμα των τακτικών αποδοχών τους κι επομένως δεν πρέπει να συμπεριληφθεί κατά την υπολογισμό της αποζημίωσης του Ν. 2112/1920 και 3198/55.

Σταύρος Μαρκουλάκης, Διευθυντής Τομέα

Προς: Δ.Δ.Υ.
-α. Πρόεδρος Δ.Ε.Ο.Α.
-β. Γενικό Διευθυντή
-γ. Γενικό Ταμείο

ΕΡΓΑ ΚΑΙ

Ή πώς να κλέβετε

Το ΑΝΤΙ επανειλημμένα κατά το παρελθόν έχει ασχοληθεί με το μεγάλο θέμα που αποκαλείται «Ολυμπιακή Αεροπορία».

Και πάντοτε με τεκμηριωμένα στοιχεία και στα πλαίσια καλόπιστης και υπεύθυνης κριτικής προσπάθησε να βοηθήσει τους διοικούντες τον Εθνικό Αερομεταφορέα και τους πολιτικούς προϊστάμενους του αναγνωρίζοντας και το ιδιάζον και το ευαίσθητο της περίπτωσης.

Σήμερα ασχολούμαστε με ένα σοβαρό θέμα που αφορά την «Ολυμπιακή» και του οποίου τα πλήρη στοιχεία περιήλθαν στην κατοχή μας τις τελευταίες ημέρες.

Θέλουμε πριν απ' όλα να επισημάνουμε ότι η νέα διοίκηση της εταιρείας (Φίλιας - Γραμματικός) δεν είναι φυσικά υπεύθυνη για το όλο ζήτημα για το οποίο πιθανότατα και να μην έχει ενημερωθεί. Θα περιμένουμε όμως απάντηση και ενέργειες σε εύλογο χρονικό διάστημα πριν χρειαστεί να επανέλθουμε.

Κατά το παρελθόν και σε διαφορετικές χρονικές περιόδους λόγω αναγκών της η Ο.Α. προσέλαβε πιλότους προερχόμενους από την Πολιτική Αεροπορία οι οποίοι ελάμβαναν τη σύνταξή τους από αυτήν αφού τους είχε καταβληθεί και η εφάπαξ αποζημίωση που εδικαιούντο.

Το ποσό της σύνταξης αυτών των χειριστών υπέκειτο στην ανάλογη προβλεπόμενη φορολογία. Κατά καιρούς οι πιλότοι αυτής της κατηγορίας οι οποίοι αποτελούσαν (και αποτελούν) το 1/3 περίπου του συνόλου των χειριστών της Ο.Α. και είναι σημαντική συνδικαλιστική δύναμη, πίεζαν μέσω της ΕΧΠΑ (Ένωσης Χειριστών Πολιτικής Αεροπορίας) τις διοικήσεις της Ο.Α. για να ευρεθεί τρόπος ώστε να αποφεύγεται η φορολογία των

ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΙΣΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ (100) 12485 ΜΗΝΑΣ ΓΕ/ΕΙΣΑΓ (5 / 1985) (12/01/85) ΚΕΙΜΕΝΟ / /

ΕΠΩΝΥΜΟ	ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)
ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)
ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)
ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)
ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)
ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)
ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)
ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)
ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)	ΕΠΩΝΥΜΟ	(112)

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

ΣΑΤΕΛΙΤΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΙΚΑΝ.	ΠΙΣΤΩΝ	ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ	ΠΡΑΞΗ
1. ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ	202	248368.00		
2. ΤΥΠΟΝ	351	5455.00		
3. ΟΡΓΑΝΑ	356	42413.00		
4. ΕΙΔΙΚΑ	361	2828.00		
5. ΠΡΟΣΤΑΘΙΑ	314	114374.00		
6. ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ	375	61450.00		
7. ΑΤΑ	412	16030.00		
8. ΕΠΩΝΥΜΟ	315	11977.00		
9. ΕΠΩΝΥΜΟ	300	142469.00		

Συνταξιούχοι της πολεμικής, μόνιμοι συγκυβερνήτες στο B-747 μη προαγόμενοι με 15 χρόνια υπηρεσία στην Ο.Α...
Μισθός κυβερνήτου B-747 550.000 με 30 χρόνια στην Ο.Α...

ΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ

Δημόσιο και τους συναδέλφους σας...

συντάξεών τους.

Και το 1985 η τότε διοίκηση της Εταιρείας αποφασίζει να ρυθμίσει το ζήτημα των συνταξιούχων πιλότων της Πολεμικής Αεροπορίας ως εξής:

- 1) Εντάσσει το ποσό της σύνταξής τους από την Πολεμική Αεροπορία στις αποδοχές τους από την «Ολυμπιακή».
- 2) Απαλλάσσει το ποσό αυτό από τη νόμιμη φορολογία.
3. Αυξάνει αυτόματα το ποσό των χρονο-επιδομάτων.

4. Αυξάνει το ποσό που καταβάλλεται σαν σύνταξη από τα ασφαλιστικά ταμεία όταν οι χειριστές συνταξιοδοτηθούν από την «Ολυμπιακή».

5. Αυξάνει τα ποσά δώρων Πάσχα - Χριστουγέννων καθώς και τα επιδόματα αδείας.

6. Αυξάνει το ποσό της υπερεργασίας (πληρωμή από ημέρα αναπαύσεως).

7. Οι συνταξιούχοι πιλότοι έχουν όλες τις απολαβές των ασφαλιστικών ταμείων που έχουν και οι υπόλοιποι συν το ότι φιλοξενούνται στο Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας παρ' ότι η σύνταξή τους δεν πληρώνεται πλέον από το ΥΕΘΑ.

8. Συνυπολογισμό στην ΑΤΑ των νέων αποδοχών αναδρομικά από το 1981 με αποτέλεσμα την καταβολή πολλών εκατομμυρίων δραχμών. Έτσι φθάνουμε στο σημείο να παρουσιάζεται το εξής φαινόμενο:

Ένας πιλότος Κυβερνήτης Airbus που προσελήφθη το 1970 να έχει σήμερα αποδοχές 480.000 περίπου το μήνα και ένας απόστρατος αξιωματικός της Πολεμικής Αεροπορίας μόνιμος (μη προακτέος λόγω προσόντων) συγκυβερνήτης στο B-747 (Τζάμπο) να παίρνει 545.000 δρχ. το μήνα με λιγότερα χρόνια υπηρε-

σίας στην Ο.Α. από τον προηγούμενο κυβερνήτη (βλ. πίνακας I).

Οι παροχές αυτές όπως προκύπτει δόθηκαν προς την ομάδα των συνταξιούχων πιλότων κατά παράβαση όλων των οικονομικών νόμων που αφορούν τον Έλληνα εργαζόμενο και της εργατικής νομοθεσίας.

Οι νομικές υπηρεσίες της Ο.Α. που ρωτήθηκαν απάντησαν ότι είναι παράνομη κάθε τέτοιου είδους ρύθμιση (βλ. Πίνακας II).

Εμφάνιζεται λοιπόν το φαινόμενο ο κυβερνήτης B-747 με διπλάσια περίπου χρόνια υπηρεσίας στην Ο.Α. να έχει μικρότερες αποδοχές από τον συγκυβερνήτη του συνταξιούχο της πολεμικής αεροπορίας.

Οι συνταξιούχοι χειριστές ανεβάζουν επίσης σε υψηλά νούμερα το μέσο όρο των αποδοχών όλων των πιλότων της Ο.Α. πράγμα που δημιουργεί εσφαλμένες εντυπώσεις στην κοινή γνώμη.

Ρωτάμε λοιπόν τη νέα διοίκηση της Εταιρείας.

1. Τι σκοπεύει να πράξει με το καθεστώς που δημιούργησαν οι προηγούμενες διοικήσεις στο θέμα των συνταξιούχων;
2. Αν έχει αντιληφθεί ότι η υπάρχουσα κατάσταση αποτελεί νομιμοφανές «τούνελ» φοροδιαφυγής και πόση είναι η ζημία του Ελληνικού Δημοσίου;
3. Αν το καθεστώς αυτό αποτελεί παραβίαση της (κατ' αναλογίαν) ίσης ανταμοιβής εργαζομένων στην ίδια δουλειά (οι άλλοι 350 πιλότοι) για την παροχή του αυτού έργου;
4. Αν υπάρχει ανάλογο προηγούμενο σε οποιαδήποτε δουλειά από την ίδρυση του ελληνικού κράτους;

Αναμένουμε...

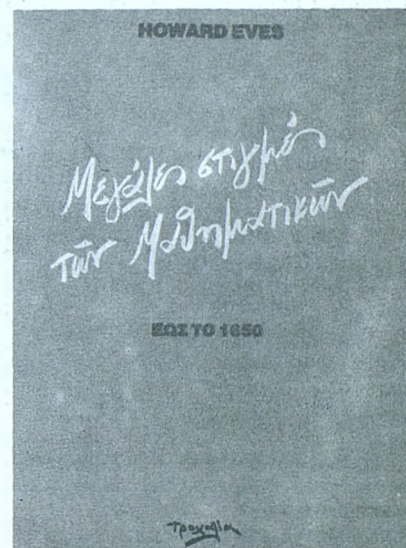
T.ΜΠ.

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα

Howard Eves

Μεγάλες στιγμές των Μαθηματικών

έως το 1650

- «Το βιβλίο διαβάζεται πολύ ευχάριστα... Δίνει έμφαση στην ανθρώπινη όψη κάθε επιτεύγματος».

Mathematics Today

- «Με εμπνευσμένο και δελεαστικό τρόπο μας παρουσιάζει την ιστορική εξέλιξη των Μαθηματικών»

The Times Higher Education Supplement

- «Πετυχαίνει να δημιουργήσει τη λαχτάρα της ανακάλυψης ακόμη και σε όσους θεωρούν το θέμα πολύ ανιαρό».

Mathematical Reviews

Ένα βιβλίο για τον γενικό αναγνώστη που πρέπει να διαβάσουν και οι ειδικοί.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **τροχαλία** ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Γριβαίων 5 (πάρδος Σκουφά 64)

10680 Αθήνα τηλ. 3646426

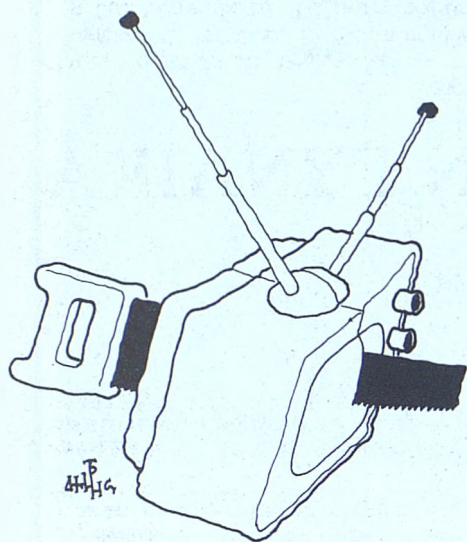
ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΜΕΤΟΧΕΣ ΕΤΕΡΩΝ

ΑΤΟΜΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ (1001 1007) ΜΗΝΑΣ ΕΠΕΙΔΕΙΛΕ 05 / 1989 ΕΝΔΕΙΞΗ ΕΝΔΕΙΞΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	(1001)	ΤΕΛΕΥΧΙΑΝΤ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	(1101)	Υ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ
ΟΛΥΜΠΙΑ	(1003)	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	(1111)	11	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ
ΠΕΛΑΓΟΣ	(1004)	ΠΑΝΤ	ΚΑΙΜΑΚΙΟ	(1121)	15	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ
ΓΕΩΡΓ	(1005)	Α	ΚΑΤ. ΤΕΛΕΥΧΙΑΝΤ	(1131)	16	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ
ΟΙΚ. ΚΑΤ. ΤΕΛΕΥΧΙΑΝΤ	(1006)	Γ	ΚΑΛΑ. ΤΕΛΕΥΧΙΑΝΤ	(1141)	17	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ
ΠΡΟΣΤ. ΤΕΛΕΥΧΙΑΝΤ	(1007)	Α	ΤΑΜ. ΤΕΛΕΥΧΙΑΝΤ	(1151)	18	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ
ΕΠΙΧ. ΕΝΔΕΙΞΗ	(1008)	Α	ΑΙΡΑΕ. ΠΑΝΔΕΥΧΙΑΝΤ	(1161)	19	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ
ΑΙΡΑΕ. ΕΝΔΕΙΞΗ	(1009)	Α	ΚΕΝΤΡΟ ΚΡΕΙΤΤΟΤΗΤ	(1171)	20	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ
Μ Ε Τ Α Β Ο Λ Ω Ν								
ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ	ΕΚΔΑ.	Ι	ΠΡΟΣΟΝ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ	ΕΝΔΕΙΞΗ
ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ	132	1248348.00	132	1248348.00	132	1248348.00	132	1248348.00
2 ΤΥΠΟΝ Α/Ρ	131	5655.00	131	5655.00	131	5655.00	131	5655.00
ΠΕΙΡΑΙ	134	43613.00	134	43613.00	134	43613.00	134	43613.00
ΕΙΔΙΚΟΝ	131	2828.00	131	2828.00	131	2828.00	131	2828.00
ΑΙΡΑΕ. ΕΝΔΕΙΞΗ	135	51450.00	135	51450.00	135	51450.00	135	51450.00
ΠΡΟΣΤ. ΤΕΛΕΥΧΙΑΝΤ	134	115020.00	134	115020.00	134	115020.00	134	115020.00
ΑΤΑ	134	16000.00	134	16000.00	134	16000.00	134	16000.00
ΕΠ. ΑΙΡΑΕ. ΕΝΔΕΙΞΗ	135	11397.00	135	11397.00	135	11397.00	135	11397.00
ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ	130	1525129.00	130	1525129.00	130	1525129.00	130	1525129.00

ΤΟ «ΜΙΣΟ-ΜΙΣΟ» ΠΑΡΑ-ΒΙΑΣΕ

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΕΡΤ...

Πριν δυο μήνες, σε ένα ρεπορτάζ που δημοσιεύτηκε στο τχ. 413 (της 25-8-89) επισημαίναμε το πλήθος των παραβάσεων που κάνουν συνήθως οι παραγωγοί των δύο καναλιών που ενώ εισπράττουν τα ανάλογα ποσά εισφορών για ΙΚΑ δεν τα αποδίδουν ποτέ ή σχεδόν ποτέ. Διατυπώναμε τότε την απορία μας —εν υποσημειώσει:

«Αλλά υπάρχουν πολλές περιπτώσεις. Δεν γνωρίζουμε ακριβώς τι συνέβη με το «Μισό - Μισό» αλλά επειδή «η γυναίκα του Καίσαρος δεν πρέπει μόνον να 'ναι κτλ., αλλά και να φαίνεται», μήπως θα 'πρεπε ο ευσυνείδητος δικαστικός να ερευνήσει και την περίφημη παραγωγή που στοίχισε την εκπαραθύρωση Χαλάτση και πολλά χρήματα στο φορολογούμενο πολίτη;»

Την περασμένη Κυριακή, διαβάσαμε στο «έγκυρο Βήμα» την πολυσυζητηθείσα έκτοτε διατριβή της νεώτερης κ. Παπανδρέου «περί βιασμού» κτλ. Θυμηθήκαμε το ρεπορτάζ του τχ. 413 και θυμηθήκαμε επίσης το βιασμό του καλού γούστου με την προβολή εκείνης της ανεκδιήγητης παραγωγής αλλά και το... βιασμό του κ. Χαλάτση που εκδιώχθηκε. Και ανασύραμε ένα από τα ντοκουμέντα που διαθέταμε και τα παρουσιάζουμε σήμερα. Δεν είναι όμως μόνον οι εισφορές του ΙΚΑ που αν στηριχτούμε στο αναδημοσιευόμενο σε φωτοτυπία κοστολόγιο θα πρέπει να ήταν της τάξης των 2,5 περίπου εκ. δρχ. (202,188 x 12 = 2.426.256 δρχ.). Δεν γνωρίζουμε ποια ποσά τελικώς αποδόθηκαν στο ΙΚΑ.

Γνωρίζουμε όμως από τα πρακτικά της ΕΡΤ-2 τη συζήτηση που έγινε στις 15/1/87 όταν οι παραγωγοί κ. Δ. Λιάνη και Αλ. Καπόπουλος πρότειναν την παραγωγή του

18. Δημοσιογράφοι	180.000	130.000
19. Ρεπορτάζ-Έρευνα	100.000	70.000
20. Παρουσίαση-Επιμέλεια	60.000	60.000
21. Μουσική Επιμέλεια	90.000	30.000
22. Κατασκευή VIDEO CLIP σχετικά με το θέμα	60.000	60.000
23. ΙΚΑ, κρατήσεις, ε.ε.α. κ.ε.ε.ος παραγωγού	2.038.000	1.047.800
	530.000	909.198
	2.568.000	1.956.998
		39.698
		1.296.616

«Μισό - Μισό». Όπως προκύπτει από τα αναδημοσιευόμενα πρακτικά ένα από τα μέλη του τότε Δ.Σ. ο κ. Κουρούκλης, πρότεινε περαιτέρω έκπτωση από εκείνη που είχε προτείνει η Επιτροπή Κοστολόγησης. Δεν συμφώνησε όμως ο κ. Αντωνιάδης, διευθυντής προγράμματος και η πλειοψηφία του Δ.Σ. Τελοςπάντων! Το «Μισό - Μισό» πέρασε κάποτε στην ΕΡΤ-1 και με τιμολόγηση ακόμα μεγαλύτερη από εκείνη που είχε αποδεχτεί η ΕΡΤ-2. Ακολούθησε η παραίτηση - εκδίωξη Χαλάτση δια τηλεφωνικής εντολής **Λιάνη**.

Τι απέγινε όμως τελικά; Ο κ. Σηφουνάκης λ.χ. ποιους φακέλους παρέλαβε και γιατί έχει εξαφανιστεί από την ΕΡΤ-1 ο σχετικός με το «Μισό-Μισό» φάκελος;

Και τελοςπάντων τι απέγινε και με τις εισφορές που εισπράχθηκαν προκειμένου να καταβληθούν στο ΙΚΑ;

Καλά, η συμπαραγωγός κ. Δ. Λιάνη θα τα έχει ξεχάσει όλα αυτά. Αλλά επειδή πολλοί διαμαρτύρονται προσφάτως για «βιασμούς» και άλλα ηχηρά, δεν ενδιαφέρει άραγε κάποιοι να μας ενημερώσουν για τους «βιασμούς» στα οικονομικά των ΕΡΤ;

Εμείς περιμένουμε από τις 25 Αυγούστου.

ΕΡΤ-2 Πρακτικά συνεδρίασης υπ. αριθ. 102/15.1.87

Παρόντες: Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Παπαδόπουλος τα μέλη του Δ.Σ. κ. Ταμπακίδης, κ. Στυλιανίδου, κ. Μπαλέρμπας, κ. Κακαβούλης και ο κ. Κουρούκλης ως εκπρόσωπος των εργαζομένων.

Νομικός Σύμβουλος: κ. Λαλλάς.
Εισηγητές: κ. Αντωνιάδης για θέματα Προγράμματος, κ. Κορόβηλος για θέματα Ραδιοφωνίας.

Στη συνεδρίαση παρίσταται και ο κ. Σουρμελής Δν/τής Οικονομικών Υπηρεσιών.

Στην αρχή της συνεδρίασης ο Πρόεδρος ενημερώνει το Συμβούλιο για το πώς έληξε το έτος 1986 καθώς και για τους στόχους και κατευθύνσεις για το 1987.

Πρόεδρος: Θέμα 7ο: Ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή Προγράμματος (σσ. ο κ. Αντωνιάδης) εγκρίνεται η εκπομπή «ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ».

Ο κ. Κακαβούλης τοποθετείται στο

συμβούλιο.

Η πολιτεία μάς τοποθέτησε μέλη του Δ.Σ. της ΕΡΤ-2 για να διασφαλίζουμε και το Δημόσιο Χρήμα. Εδώ όμως παρατηρείται το παράδοξο φαινόμενο η πρόταση «Μισό - Μισό» να έχει υποβληθεί από τους παραγωγούς με κοστολόγιο 2.500.000 το επεισόδιο και αυτοί να αποδέχονται 1.300.000 μετά από πρόταση της επιτροπής κοστολογίου. Δηλαδή εδω θα υπήρχε ένα τρομακτικό κέρδος της τάξης των 1.600.000 δρχ. Εξαιτίας αυτού αλλά γνωρίζοντας και το τι έχει συμβεί γύρω από αυτό το προταθέν συγκεκριμένο πρόγραμμα ψηφίζω λευκό.

Ο κ. Κουρούκλης προτείνει να γίνει το πρόγραμμα αντί «850.000» δρχ. το επεισόδιο και να δοθούν παροχές από τον Σταθμό σε φορητό βίντεο και μοντάζ. Ο κ. Ταμπακίδης δεν συμφωνεί με την ημεσωτερική παραγωγή. Ο κ. Κακαβούλης τάχθηκε υπέρ της πρότασης του κ. Κουρούκλη, αλλά τα λοιπά μέλη του Δ.Σ. δεν συμφώνησαν.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

ΤΙΤΛΟΣ:..... ΜΙΣΟ-ΜΙΣΟ
ΕΙΔΟΣ:..... ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ
ΔΙΑΡΚΕΙΑ:..... 30'
ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ.....
ΣΕΝΑΡΙΟΓΡΑΦΟΣ.....
ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ.....
ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΗΣ.....
ΠΑΡΑΓΩΓΟΣ:..... ΚΑΠΟΠΟΥΛΟΣ-ΛΙΑΝΗ
ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ.....
ΤΙΜΗ:..... 1.329.000 ανά επεισόδιο
(εκτός Φ.Π.Α.)

Το προτεινόμενο κοστολόγιο των 2.538.000 δραχμών διαμορφώθηκε στο ποσό του 1.329.000 ανά επεισόδιο (εκτός ΦΠΑ). Ο παραγωγός δεν προσήλθε στο τμήμα παρ' ότι ενημερώθηκε. Όσον αφορά την πρόταση για κινηματογράφηση θεωρούμε ότι το είδος της εκπομπής είναι τέτοιο, που δεν συντρέχουν λόγοι κινηματογράφησης του.

Π. Φιλίππιδης
Διαμαντής
Σ. Παπαγεωργίου
Ν. Φραγκούλης

ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΒΙΑ

Συμπληρωματική κατάθεση μετά από τη δημοσίευση του Βήματος της 15.10.1989

Με την ευκαιρία του Συνεδρίου της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας για θέματα Πρόληψης και Επέμβασης στην Κοινωνική Βία, και χωρίς (δυστυχώς) να μας ζητηθεί από κανένα, καταθέτουμε την προσωπική μας διαμαρτυρία για τον ψυχολογικό και κοινωνικό μας βιασμό από το φαινόμενο «Δήμητρα Λιάνη» κατά τη διετία που προηγήθηκε του γάμου της με τον πρώην πρωθυπουργό — βιασμό που ως φαίνεται ακόμη θα συνεχίζεται.

Είναι υποκρισία το να ρίχνει κανείς μανδύα λήθης πάνω σε φαινόμενα πολιτικά και κοινωνικά τα οποία βρέθηκαν στην καρδιά της επικαιρότητας για πολλούς μήνες. Γιατί η ανάλυση τέτοιων φαινομένων μπορεί να έχει πραγματική σημασία, τόσο για τον πολιτικό τους χαρακτήρα, όσο και για την κοινωνική — και ψυχαναλυτική — επιστήμη. Προϋποθέτει ωστόσο και πολλή αγανάκτηση εκ μέρους των παθόντων, ώστε να μπορέσουν να παραμερίσουν τις αναστολές

που ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής των άλλων τους επιβάλλει, μπροστά στην πρόκληση που επιχειρεί να φέρει στην επιφάνεια ένα νέο πρόσωπο του ΠΑΣΟΚ και κοντά σ' αυτό — και γι' αυτό — της κ. Δήμητρας Λιάνη, εφαρμόζοντας τη λαϊκή παροιμία «Έμ γαμεί, έμ και σκούζει».

Είναι γνωστή στην ψυχολογία (και συνηθισμένη στη στρατηγική του ΠΑΣΟΚ) η μέθοδος της αντιστροφής των καταγγελιών, την οποία συνήθως χρησιμοποιούν οι θύτες και την προβάλλουν στο κοινωνικό υποσυνείδητο με σκοπό να ακυρώσουν την κοινωνική μνήμη.

(Σ' αυτή την άλλη ανάγνωση της «μαρτυρίας» της κ. Δήμητρας Λιάνη αντιπαρερχόμαστε για λόγους ηθικής τάξεως τον υβριστικό παραλληλισμό της περίπτωσης της μ' εκείνη των θυμάτων πολέμου που επιχειρεί το «Βήμα», θεωρώντας ότι πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο άλλης, και σοβαρής καταγγελίας).

ΑΝΟΙΓΟΚΛΕΙΝΟΝΤΑΣ ΣΑΝ ΓΥΝΑΙΚΑ

ή
Τα πολλαπλά πρόσωπα της κ. Δήμητρας Λιάνη
ή
Κύλισε ο τέντζερης και βρήκε το καπάκι

Αναγκτώντας σαν γυναίκες θα μπορούσε να είναι ο τίτλος ενός βιβλίου που θα γράφαμε για να περιγράψουμε τις ζοφερές στιγμές που ζήσαμε τα τελευταία τρία χρόνια στην Ελλάδα, από το αζέχαστο εκείνο καλοκαίρι του '87, με τα κόττερα και τα 2.000 θύματα του καύσωνα, το «καλύτερο καλοκαίρι της ζωής του», κατά δήλωση Α. Παπανδρέου.

Φανταζόμαστε ότι είναι πολύ δύσκολο να είσαι πολίτης, περισσότερο να είσαι γυναίκα-πολίτης, ακόμη πιο δύσκολο να συμβαί-

νει αυτό εδώ στην Ελλάδα, αλλά στην περίπτωση αυτή των τελευταίων χρόνων η εμπειρία που αποκομίσαμε είναι τραγική — όταν δεν είναι τραγελαφική. Μια κοινωνία χωρίς ισχυρά αντανakλαστικά και αυτό που λέγεται δημόσια ζωή βιάστηκαν κυριολεκτικά από το δημόσιο «κλείσιμο» μιας δημόσιας γυναίκας.

Επί τρία χρόνια παθαίναμε καθημερινά σαν γυναίκες — πολίτες, όχι μέσω μιας σωματικής βίας αλλά μέσω μιας ψυχικής, αισθητικής και πνευματικής κυρίως βίας που αποδείχτηκαν ισχυρότερες και αποτελεσματικότερες από την πρώτη.

Η διά νεύματος δημοσιοποίηση της σχέσης Παπανδρέου-Λιάνη έδωσε το πράσινο φως στους κάθε λογής βηματοδότες.

Από το Χέρφιλντ και μετά κορυφώθηκε αργά-αργά αυτή η παρατεταμένη απόπειρα να ασελγούν επάνω στη νοημοσύνη μας ποικιλοτρόπως.

Η ιδιωτική ζωή του ζεύγους αποτέλεσε αντικείμενο σχολαστικής προβολής. Επιτρατεύτηκαν γνωστοί και άγνωστοι, συγγενείς και μη δημοσιογράφοι, φωτογράφοι και παρακοιμώμενοι βουλευτές (Λιάνης, Βηματοδότης, Μπισρίμ, Κουλούρης, Μαρούδας, ας μη μιλήσουμε για τους ανεκδιήγητους ταυρο-μάχους), διάφοροι πρόθυμοι πληροφοριοδότες (σαν το θείο Λιάνη με την επιστολογραφία του περι γενεαλογικού δέντρου των Λιάνη στο «Βήμα») και γέμισαν τον τύπο με στοιχεία που αφορούσαν το πρόσωπο της κ. Δ.Λ. και έδιναν βόρα κομμάτια ολόκληρα από το παρελθόν και το παρόν της σε μια εντέχνως πειρασμένη κοινή γνώμη.

Δόθηκαν φωτογραφίες, κατασκευάστηκαν συνεντεύξεις, επινοήθηκαν σενάρια, ψήθηκαν μουσακάδες. Διογκώθηκαν μικρές λεπτομέρειες σε απίστευτα μελοδραματικές ιστορίες, όπου η γυναικεία υποταγή και το

σεξ κυριαρχούσαν και το γυναικείο σώμα γινόταν σύμβολο ώστε να αναβαθμιστεί η εικόνα ενός πολιτικά και φυσιολογικά γερασμένου πρωθυπουργού.

Οι ίδιες φωτογραφίες έκαναν το γύρο του κόσμου. Ήνα σκανδαλοθηρικά και μη περιοδικά, διεθνείς και εγχώριες εφημερίδες, μεταβλήθηκαν σε έγχρωμα πορνογραφήματα που αντλούσαν υλικό από τη συνδιάσκεψη της Ρόδου.

Από τη μια προβαλλόταν ένα άγριο θηλυκό που ο λεβέντης πρωθυπουργός κατάφε-

ρε να δαμάσει και από την άλλη κατανοούσαμε ότι μας είχε προκύψει μια αδιάτακτη παρέα, που ήταν σε θέση, κολακεύοντας όλα τα αντιπνευματικά, σεξιστικά και λαϊκιστικά στοιχεία των οπαδών του ΠΑΣΟΚ, να υπονομεύσει τη λειτουργία της κυβέρνησης και του κράτους και να κλονίσει τους θεσμούς —σάμπως τι έκανε στη συνάντησή με το Ζίβκωφ ή τον Ορτέγκα— αφήνοντας άναυδους φίλους και αντιπάλους.

Το μελόδραμα κορυφωνόταν ακάθεκτα καθώς πλησιάζαμε στις εκλογές. Πρωτοσέλιδα δημοσιεύματα, όπου ο πρωθυπουργός απεκαλείτο απατεώνας και εκείνη τσόκαρο, δεν κλόνιζαν σε τίποτα την αναληγσία τους.

Η διακριτική σιωπή των φεμινιστικών οργανώσεων παρερμηνευόταν, ενώ οι αντιδράσεις των πνευματικών ανθρώπων περνούσαν απαρατήρητες.

Παραλληλισμοί και επίθετα τύπου Ασπασία-Περικλής διοχετεύονταν δίχως αιδώ. Για να παραπλανήσουν την κοινή γνώμη έριχναν στην αγορά πληροφορίες για «δήθεν» συνδεσή τους με «δήθεν» σκάνδαλα και «δήθεν» προμήθειες.

Τη μια μαθαίναμε ότι ο πρωθυπουργός της δώριζε πανάκριβα δακτυλίδια αξίας 50 εκ. δραχμών, την άλλη ότι της αγόραζε ένα shopping center. Τη μια οι πληροφορίες τους συνέδεαν με το σκάνδαλο των ροζ μπόνιγκ και την άλλη περιμέναμε τη τσιμπιδα του, εισαγγελέα να τους συλλάβει.

Με καταπληκτική άνεση κυκλοφορούσαν σε κάθε λογής κόττερα και βίλες... βίλες οργίων, βίλες ονείρων, ερωτικά κρυσφύγετα στο Διόνυσσο, στην Εκάλη, στην Ανάβυσσο, που τους παρείχε ο εκάστοτε Κακάνης.

Βίλες μάγων αστρολόγων όπου συνετελούντο μυστικιστικές γιορτές, όπου ένας χορός αγραμμάτων και ηλιθίων ήταν η ακλουθία τους.

Στην κορυφή αυτής της κωμωδίας μας εμφανίστηκε και σαν αδιάτακτη μάγισσα που ποτίζει τον πρωθυπουργό άλλοτε με λίθιο και άλλοτε με αναβολικά, δήθεν παρά τις οδηγίες των γιατρών, ενώ δεν επρόκειτο παρά για τη συνηθισμένη του αγωγή, όπως μας πληροφορούσαν με γραπτά τους οι δύο πρώην σύζυγοί του.

Έπρεπε ν' αποφασίσουμε αν ο πρωθυπουργός ήταν ή δεν ήταν άβουλο ον στα χέρια μιας σατανικής γυναίκας και αν εκείνη, στη χειρότερη περίπτωση, ήταν διδάκτωρ της Αβάσταχτης Ελαφρότητας του Είναι ή, στην καλύτερη, πράκτωρ που είχε σκοπό να εξουδετερώσει τον πρωθυπουργό της χώρας.

Βέβαια παραμένει αναπάντητο ένα μεγάλο ερωτηματικό. Γιατί δεν αντέδρασε ούτε ένας από τους φορείς προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών. Γιατί εδίοησε η Ένωση Συντακτών, Συνταγματολόγων, παπάδων και ενδυματολόγων. Γιατί οι φεμινιστικές οργανώσεις δεν μας προστάτεψαν. Γιατί οι ΕΓΕ, που ακύρωναν τα ραντεβού τους με τον τότε πρωθυπουργό, καθώς τον χαρακτηρίζαν παράνομο, τώρα σπεύδουν να διαφοροποιηθούν καθώς το τυπικό θέμα του διαζυγίου τακτοποιήθηκε και η ίδια η ΕΓΕ αναδομήθηκε.

Τρία βιβλία σοκ, τρεις λίβελοι κυκλοφόρησαν γι' αυτήν και μέσα στις σελίδες τους συνετελούντο εκατοντάδες παραβιάσεις των πιο στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αλλά και πάλι, διακριτικά, λίγοι αντέδρασαν, αηδισμένοι, παραβλέποντας το θρυμμάτισμα της κοινωνικής μας εικόνας ως ερωτικών ατόμων. Εν ονόματι του σεβασμού της «ιδιωτικής» ζωής της κ. Δ.Λ., σχεδόν απόλυτος σιγή.

Λίγο μετά τις εκλογές η νοσηρή φαντασία των διαφημιστών τους συνέλαβε το σχέδιο να την παρουσιάσει σε μια άκρως σκανδαλιστική ευλαβική πόζα αντιγράφοντας τη φωτογραφία δεσμένης παρθένου από ιταλικές εκκλησιαστικές απεικονίσεις.

Το να μιλά κανείς για βία είναι να μιλά για ώσεις και στην περίπτωση αυτή χρησιμοποιήθηκε η πιο εξειδικευμένη μορφή μιας αισθητικής βίας που μας έκανε να νιώθουμε πως συμμετέχουμε δημόσια σ' ένα αντισθητικό ερωτικό όργιο, χωρίς να 'χουμε καν διαλέξει τους παρτενέρ μας.

Αυτό το ερωτικό όργιο δεν ήταν ένα μέρος της ζωής των ενστίχτων αλλά ήταν ένα ύπουλο, στην αρχή τυφλό και αργότερα καθοδηγούμενο αηδές όργιο που είχε τελικό στόχο την σεξουαλική εξόντωση των πολιτών.

Δεν νομίζουμε πως υπάρχει τυπικότερο φαινόμενο φασιστικής συμπεριφοράς απ' αυτή που δεχτήκαμε από τη γνωστή μερίδα του Τύπου και τους πολιτικούς συμβούλους του ανδρός της, καθώς η κ. Λιάνη λέει, συμφωνώντας με τον Μπρέχτ, πως φασισμός δεν είναι τίποτε άλλο παρά περιφρόνηση του ανθρώπου. Άλλωστε, κατά την ταπεινή της γνώμη, τρομοκρατία ενός πολίτη και ολοκληρωτισμός είναι το ίδιο πράγμα.

Υπήρξαν και μερικές λαμπρές εξαιρέσεις μέσα σε όλους αυτούς τους σκοταδισμούς. Μερικές φωνές δημοσιογράφων που προς το τέλος αυξήθηκαν, καθώς μέσα από την καταχνιά της βαρβαρότητας διαφάνηκε ότι η σιωπή δεν σήμαινε συνενοχή, ούτε παραδοχή, ούτε απάθεια, παρά μια οδυνηρή έκπληξη έως που μπορούν να φτάσουν οι άνθρωποι παρασυρμένοι από τις πολιτικές σκοπιμότητες και τις προσωπικές τους φιλοδοξίες. Υπάρχει ένα φίδι στα βουνά του Τσάγκ. Αν το χτυπήσετε στο κεφάλι θα σας επιτεθεί με την ουρά, αν το χτυπήσετε στην ουρά θα σας επιτεθεί με το κεφάλι κι αν το χτυπήσετε στη μέση θα σας επιτεθεί και με το κεφάλι και με την ουρά. Αυτό το φίδι ήταν και είναι η πασοκική εξουσία.

Ολόκληρη η πορεία της ανέλιξης της κ. Δ.Λ. με διαγκωνισμούς προς αυτήν υπήρξε ένα δείγμα γραφής που έπληττε την αξιοπρέπεια του μυαλού και του σώματος.

Οι χειρισμοί του ζεύγους επεξεργάστηκαν τα πάντα για μας κι εμείς έπρεπε να υποστούμε όλες τις αυθαιρεσίες και να

ανταποκριθούμε σ' όλες τις αρχηγικές φαντασιώσεις τους που εκμεταλλεύτηκαν τις ουτοπίες μας.

Επειδή η κ. Δ.Λ. σαν γυναίκα αναζήτησε δικαίως την αυτονομία της και την αναγνώριση των μαγειρικών της ικανοτήτων και αποτίναξε νωρίς την καθοδήγηση της προέδρου της ΕΓΕ, έπρεπε να πληρώσουμε εμείς τη νύφη.

Όσα σας περιγράψαμε ήταν ικανά να μας εξοντώσουν πολλές φορές και με ποικίλους τρόπους.

Αντέξαμε όμως. Και αυτό το χρωστάμε στην αγάπη του συντρόφου της. Χωρίς την αγάπη Του, που ήταν για μας μια πανοπλία, θα ήταν αδύνατο να υπάρξουμε. Μέσα στις πιο φρικτές στιγμές της καθημερινής κόλασης από την καρδιά του συντρόφου της ανάβλυζε η αγάπη, η εμπιστοσύνη και ο αλτρουισμός για τους ανθρώπους.

«Νάμαστε πάλι εδώ Αντρέα»

Εύες από το Τσαγκ

Ν Ε Α Β Ι Β Λ Ι Α 1 9 8 9 - 1 9 9 0

Ε Λ Λ Η Ν Ι Κ Η Λ Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

Π Ε Ζ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Γκανάς Μιχάλης
Μητριά πατρίδα
(Πεζογράφημα)

Κάραλη Μαλβίνα
Αδώς σαν αγαπημένος
(Αφιγήματα)

Κάτος Γιώργος
Η βασιλεία των καταστροφών
(Μυθιστόρημα)

Μιλλιέξ-Γκρίση Τατιάνα
Αλλάζουμε;
(Μυθιστόρημα)
Αναδρομές
(Αφιγήματα)

Μπρουντζάκης Ξενοφών
Μια κοινή περιπέτεια του σώματος
(Πεζογράφημα)

Μωραΐτης Γιώργος
Αναμνήσεις ενός αντάρτη
Ξανθούλης Γιάννης
Ο χάρμινος Σεπτέμβρης της καρδιάς μας
(Μυθιστόρημα)

Πρωτοπαπός Πάνος
Η αθέατη πλευρά της σελήνης
(Αφιγήματα)

Ρούσσος Τάσος
Μιχαήλ και άλλα διηγήματα

Σκούρτης Γιώργος
Ιστορίες με πολλά στρας
Το χειρόγραφο της Ρωζάνης

Σουρούνης Αντώνης
Τα τύμπανα της κοιλιάς και του πολέμου
(Αφιγήματα)
Οι πρώτοι πεθαίνουν τελευταίοι
(Μυθιστόρημα)

Σφυρίδης Περικλής
Από πρώτο χέρι
(Αφιγήματα)

Τομαζάνη Δέσποινα
Φωτιά μέσα στο νερό
(Αφιγήματα)

Φακίνος Άρης
Τα παιδιά του Οδυσσέα
(Μυθιστόρημα)

Φακίνος Μιχάλης
Εφημερεύων διάσος και άλλες ιστορίες

Χαριτόπουλος Διονύσης
Τη νύχτα που 'φυγε ο Μπούκοβι
(Αφιγήματα)

Χατζήπαπας Χρίστος
Το χρώμα του γαλάζιου υάκινθου
(Μυθιστόρημα)

Π Ο Ι Η Σ Η

Γκανάς Μιχάλης
Γυάλινα Γιάννενα

Δενέγκης Τάσος
Η κατάσταση των πραγμάτων

Κακουλίδης Γιώργος
Το χρώμα της ορχήστρας

Μοσκόφ Κωστής
25 διλημμένα ποιήματα για τον
Έρωτα και την Επανάσταση

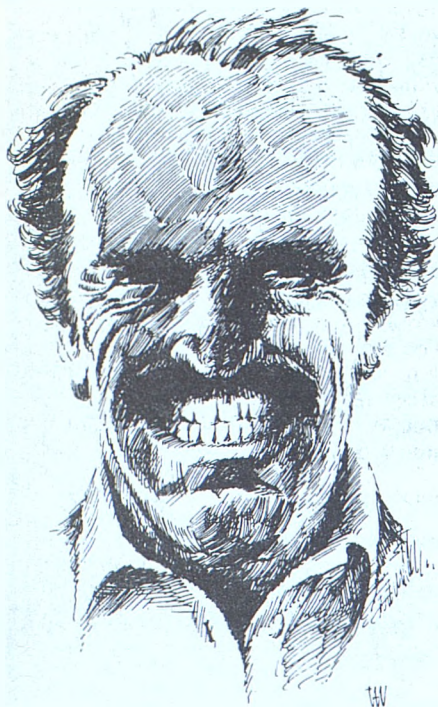
Νικόδημος (μοναχός)
Ερωτικός Ασσύριος

Παπαδάκη Αθηνά
Ωχροτάτη έως του λευκού

Χέλης Γιώργος
Ότι στείρα έτεκεν επτά

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ Κ Α Σ Τ Α Ν Ι Ω Τ Η

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα
Ζ. Πηγής 3, 106 78 Αθήνα, τηλ. 360.32.34 – 360.13.31

Ο Ταν Οράλ γεννήθηκε το 1937 στο Μερζιφόν. Τις σπουδές του τις συμπλήρωσε τριγυρνώντας από πόλη σε πόλη. Αποφοίτησε από τη Σχολή Καλών Τεχνών ως αρχιτέκτονας. Εργάστηκε επί τρία χρόνια στην ίδια σχολή ασκώντας χρέη βοηθού. Αργότερα παράτησε την αρχιτεκτονική και τη διδασκαλία της και ασχολήθηκε αποκλειστικά με τις γελοιογραφίες, τις ταινίες και τα κινούμενα σχέδια. Κέρδισε βραβεία το 1969 με την ταινία μικρού μήκους «Σάββατο-Κυριακή» και το 1970 με την ταινία κινούμενων σχεδίων «Λογοκρισία». Πήρε επίσης βραβεία το 1978 και το 1984 στο Ούσκιουπ, και στο Τόκιο. Εκλέχθηκε πέντε φορές «δημοσιογράφος της χρονιάς», μεταξύ 1980-85, από τον «Σύλλογο Σύγχρονων Δημοσιογράφων». Ανέλαβε χρέη γραμματέα και προέδρου στην Ένωση Καλλιτεχνών Τουρκίας και επί επτά χρόνια στο Σύλλογο Γελοιογράφων.

Δίδαξε κινούμενο σχέδιο από το 1980 έως το '84 στο πανεπιστήμιο «Μιμάρ Σινάν» και έχει εκδώσει τα βιβλία: «Η μεγάλη Τουρκία», «Λογοκρισία», «Δύο μικρούτσικοι πολίτες».

Εκτός από τις πολυάριθμες εκθέσεις γελοιογραφίας στην Τουρκία έχει επίσης εκθέσει στις πόλεις Ντάρμστατ και Μόναχο της Δ. Γερμανίας, στη Ρόδο, στην Αθήνα και στην Κύπρο. Συνεργάζεται ως γελοιογράφος με διάφορα περιοδικά και είναι μόνιμος συνεργάτης της «Τζουμχουριέτ».

ΤΑΝ ΟΡΑΛ

Συνέντευξη του Τούρκου

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΑΝΤΙ: Οι περισσότερες γελοιογραφίες σας είναι χωρίς λόγια; Έχει σχέση αυτό με μία προσωπική άποψη ή με τη λογοκρισία;

ΤΑΝ ΟΡΑΛ: Πιστεύω ότι η γελοιογραφία είναι η τέχνη της γραμμής, η τέχνη του να κάνεις σάτιρα με τις γραμμές. Η γραμμή πρέπει από μόνη της να μπορεί να μεταδώσει στον αναγνώστη τη σκέψη και τα αισθήματά μου, με αυτό το σκεπτικό διάλεξα για την έκθεση της Αθήνας γελοιογραφίες χωρίς λόγια. Πάντως, στην εφημερίδα όπου εργάζομαι, χρησιμοποιώ πολλές φορές και το λόγο στις γελοιογραφίες μου. Αυτό συνήθως συμβαίνει με μια λέξη ή προτασούλα, κάτω από τη γελοιογραφία, που είναι επεξηγηματική ή βοηθητική προς την έννοια. Κάποτε υπάρχουν και μακροσκελείς διάλογοι στις γελοιογραφίες μου, αλλά αυτά τα κείμενα τα χρησιμοποιώ με το σκεπτικό ότι ανήκουν στη συνολική σύνθεση της γραμμής της γελοιογραφίας. Ωστόσο προτιμώ να φτιάχνω γελοιογραφίες χωρίς λόγια. Εν ολίγοις πιστεύω, ότι οι γελοιογραφίες χωρίς λόγια πηγάζουν από την ιδιότητα αυτής της τέχνης και δεν έχουν μείνει χωρίς λόγια λόγω πολιτικής ή κοινωνικής κριτικής. Η κριτική εμπεριέχεται στη γραμμή και το περιεχόμενο της γελοιογραφίας.

Αυτό που αντιλαμβάνομαι εγώ ως γελοιογραφία, είναι πάντα ένα μήνυμα ενάντια στην καταπίεση και μία προσπάθεια να διευρυνθούν τα όρια των δημοκρατικών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Και το μήνυμα μπορεί να περάσει είτε υπάρχουν λόγια είτε όχι. Η γελοιογραφία δεν μπορεί και δεν πρέπει να λησμονεί αυτό το κύριο καθήκον της.

ΕΡ.: Υπάρχει μια γελοιογραφία σας όπου μία γυναίκα θηλάζει ταυτόχρονα ένα μωρό κι έναν άντρα. Ο σχολιασμός που εμπεριέχεται έχει σχέση με τον έμμεσο τρόπο που ασκείτε κριτική στην εξουσία;

ΑΠ.: Όχι, όταν χρειάζεται να ασκήσω κριτική στην εξουσία το κάνω ανοικτά και άμεσα. Εκείνη η γελοιογραφία έχει σα στόχο να καταδείξει ότι και το μωρό και ο άνδρας περιμένουν τα ίδια πράγματα από τη γυναίκα και πως η γυναίκα βρίσκεται σε δύσκολη θέση. Πολλές φορές οι αναγνώστες ερμηνεύουν τις γελοιογραφίες μου όπως αυτοί θέλουν και μπορώ να πω ότι αυτό μου αρέσει. Βλέπω ότι με τη γραμμή μου δεν καταδικάζω τη σκέψη τους σε έναν στενό τομέα και δεν

τους αποσπώ από την πλατεία και διαφοροποιούμενη πραγματικότητα της ζωής. Οι αναγνώστες δίνουν πολλές φορές ερμηνείες που εγώ δεν έχω σκεφθεί καθόλου, πάντως δεν βγάζουν συμπεράσματα που δεν θα δεχόμουν ποτέ. Αν η συγκεκριμένη γελοιογραφία σας θυμίζει την εξουσία, θα έλεγα και γιατί όχι.

ΕΡ.: Μπορεί να θεωρηθούν εγκεφαλικές οι γελοιογραφίες σας; Εάν το δέχεσθε αυτό μας το επεξηγείτε;

ΑΠ.: Δεν διαχωρίζω τα αισθήματά μου από την σκέψη μου. Επομένως η έκφραση των συναισθημάτων μου πρέπει να θεωρείται και εγκεφαλική, έτσι δέχομαι και τους αναγνώστες μου. Θα έλεγα ότι οι αντιδράσεις που δεν είναι εγκεφαλικές είναι παρορμητικές. Όπως π.χ. να γαργαλάς κάποιον για να τον κάνει να γελάσει. Εγώ με τα σκίτσα μου προσπαθώ να δημιουργήσω ένα διάλογο, με τους αναγνώστες, φορτωμένο με αισθήματα και σκέψη.

ΕΡ.: Ποια είναι η διαφορά των σκίτσων σας από τα σκίτσα που υπάρχουν στο «Gir-gir». Είναι θεμιτή αυτή η διαφορά; Οι γελοιογραφίες σας απευθύνονται σε ένα συγκεκριμένο ή σε ένα πλατύτερο κοινό;

ΑΠ.: Τα σκίτσα του περιοδικού που αναφέρατε θα μπορούσαν ίσως να χαρακτηρισθούν με τη λέξη «comique», η γραμμή που χρησιμοποιείται εκεί είναι σύμφωνη προς αυτή την αντίληψη. Αυτά που φτιάχνω εγώ θα μπορούσε να τα εκφράσει η λέξη «humour».

Γελοιογράφοι στο «ΑΝΤΙ»

Για τη σύγχρονη γελοιογραφία χρησιμοποιούνται ευρέως οι λέξεις «humour - grafique»*, πρέπει να πω ότι η διαφορά αυτή επιζητείται και ίσως να είναι και αναπόφευκτη. Δημοσιεύω τις γελοιογραφίες μου σε μια καθημερινή εφημερίδα, αργότερα, οι περισσότερες αναδημοσιεύονται σε έντυπα στο εσωτερικό και στο εξωτερικό και έτσι διαδίδονται σε ένα πλατύτερο και διαφορετικό κοινό. Εγώ σκίτσάρω μόνο ό,τι γνωρίζω, εάν ενδιαφερθεί το κοινό της ζητάει.

ΕΡ.: Μας μιλάτε για τους «δασκάλους» σας; Ποια είναι η επίδραση του Steinberg;

ΑΠ.: Δεν είδα ποτέ, κανέναν ως δασκάλό μου. Βέβαια, από τότε που ασκώ το επάγγελμα παρακολουθώ όλους τους συναδέλφους —και τους παλιούς και τους σύγχρονους— με ενδιαφέρον, εκτίμηση και από μία κριτική οπτική γωνία. Προσπαθώ να τους γνωρίσω και να τους κατανοήσω, αγοράζω τα βιβλία τους* μπορώ να πω ότι έχω επηρεασθεί από όλους. Όσο για τον Steinberg τον βλέπω σαν τον πρώτο και τελευταίο εκπρόσωπο της σύγχρονης γελοιογραφίας. Προσπάθησε να διευρύνει μέχρι οριακού σημείου τα σύνορα αυτής της τέχνης, και από αυτή την άποψη έχει επηρεάσει φανερά ή κρυφά όλους τους σύγχρονούς του.

ΕΡ.: Οι Τούρκοι γελοιογράφοι παρ' ότι είναι πολύ καλοί μαστόροι, δίνουν την εντύπωση ότι δεν χρησιμοποιούν όλες τις δυνατότητές τους. Μήπως για να είναι πιο απλοί και ευκολονόητοι;

ΑΠ.: Κάνετε μια σωστή παρατήρηση. Γενικά όπως η φιλοσοφία, η μουσική, η ζωγραφική της Ανατολής έτσι και τα σκίτσα της έχουν ένα γραμμικό χαρακτήρα. Ακόμη και αν κατά καιρούς συναντάμε δομικά δείγματα, κατά την άποψή μου, η Ανατολή κρατάει αυτό το γραμμικό χαρακτήρα. Μια απόδοση που είναι σύντομη, ουσιαστική, απλή και με βάθος, σχεδόν πάντα, αντιμετωπίζεται ευχάριστα.

ΕΡ.: Πως αντιμετωπίζονται οι γελοιογράφοι από τα περιοδικά ή τις εφημερίδες; Αφιερώνουν χώρο στις γελοιογραφίες για να γεμίσουν ένα κενό ή για να δώσουν μια ζωντάνια σε ένα κείμενο;

ΑΠ.: Υπάρχουν και οι δυο περιπτώσεις* και αυτές που δίνουν σημασία και αυτές που δεν δίνουν. Πάντως τα σοβαρά έντυπα αναγνωρίζουν ότι οι γελοιογραφίες

δίνουν μια ζωντάνια και πως οι αναγνώστες τις αποζητούν.

ΕΡ.: Οι γελοιογραφίες που εκθέτετε, ως επί το πλείστον, έχουν ένα χαρακτήρα καθολικό, είναι αυτές πιο σημαντικές από τις γελοιογραφίες σας που έχουν καθημερινό χαρακτήρα;

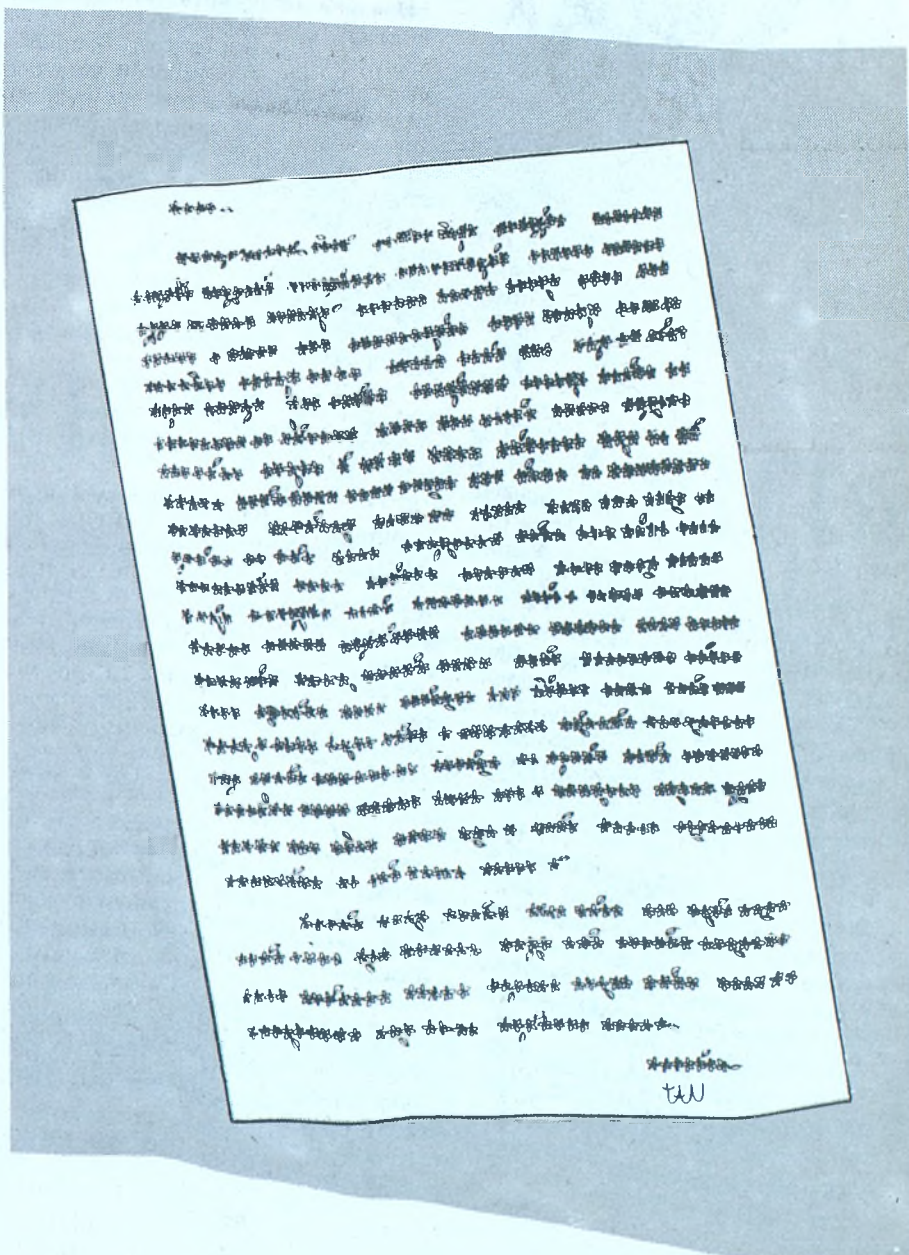
ΑΠ.: Ετοιμάζοντας την έκθεση για το ΑΝΤΙ-φεστιβάλ διάλεξα γελοιογραφίες που έχουν περισσότερο παγκόσμιο ενδιαφέρον. Ωστόσο, κάποιες από αυτές, είχαν δημοσιευθεί στην εφημερίδα που

συνεργάζομαι με χαρακτήρα καθημερινό. Εάν περάσει ο καθημερινός χαρακτήρας της, μια γελοιογραφία ή χάνει το νόημά της ή μένει σαν ντοκουμέντο. Μια γελοιογραφία που δημιουργείται με ένα χαρακτήρα παγκόσμιο αντέχει στο χρόνο περισσότερο και μπορεί να γίνει γνωστή ευρύτερα.

ΕΡ.: Θα αλλάζατε πάλι δουλειά;

ΑΠ.: Αγαπώ τη δουλειά μου, ωστόσο έχω κάνει κι άλλες δουλειές. Έκανα ταινίες, έχω γράψει κτλ. Ίσως να τις ξανακάνω, προς το παρόν είμαι ευχαριστημένος από τη δουλειά μου. Θυμάμαι κάτι που είπε ο διάσημος πιανίστας Rubinstein: «Είμαι ο πιο ευτυχισμένος άνθρωπος του κόσμου γιατί κάνω τη δουλειά που αγαπώ».

Απόδοση στα ελληνικά Ν. Μαργαρίτη.

* Στο κείμενο της συνέντευξης χρησιμοποιείται ο γαλλικός όρος.

«ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ»

Κλωντ Σιμόν: χρειάζεται να τον παρουσιάσω; Ας είναι. Γάλλος συγγραφέας, βραβείο Νόμπελ 1985. Μαζί με άλλους συναδέλφους του, μεταξύ των οποίων οι Ρόμπ-Γκριγιέ, Μαργκαρίτ Ντυράς και Ναταλί Σαρώτ, αποτελεί αυτό που αργότερα ονομάστηκε «νέο μυθιστόρημα», (νουβώ ρομάν). Στην πραγματικότητα δεν πρόκειται καθόλου για «σχολή». Απλώς —ή ας την πούμε ομάδα— αποφάσισε γύρω στο 1950 «να γράφει με τελείως διαφορετικό τρόπο απ' τον ως τότε παραδεκτό».

Στον Κλωντ Σιμόν ειδικότερα θα παίξει πρωτεύοντα ρόλο η λεπτομερής περιγραφή του χώρου και των προσώπων ή αντικειμένων που τον περιβάλλουν. Για μας τούς αναγνώστες, θα λέγαμε πως ξετυλίγεται μπροστά μας μια κινηματογραφική ταινία. Η αποτύπωση αυτής της σχεδόν φωτογραφικής ακρίβειας, αυτή η —επιτρέψτε μου— «βουτιά» στις λέξεις χωρίς τη γνωστή «κομπότση», αυτή η γραφή, η λογοτεχνία που αναδύεται μέσα από συνεχείς και επαναλαμβανόμενες παρενθέσεις, εντός παρενθέσεων, ενεργητικές και παθητικές μετοχές, μαζί με το θεματικό στοιχείο, στάθηκε για μένα πρόκληση και αφορμή να μεταφράσω την «Πρόσκληση».

Το απόσπασμα που ακολουθεί περιγράφει μια βραδιά στο Μπολσόι της Μόσχας, όπου παίζεται διασκευασμένος σε χορόδραμα «Ο γλάρος» τού Τσέχοφ, με πρώτη χορεύτρια τη γνωστή Ουλάνοβα. Ο Κλωντ Σιμόν είχε προσκληθεί στη Ρωσία μαζί με δεκαπέντε διεθνείς προσωπικότητες τον Οκτώβριο του 1986.

Καίτη Δρόσου

Για πολλήν ώρα μετά τις τελευταίες αντηχήσεις των χάλκινων οργάνων, των τελευταίων τυμπανοκρουσιών και το κλείσιμο της αυλαίας, η αίθουσα με τους πέντε λευκόχρυσους εξώστες σε σχήμα πετάλου, τα θεωρεία και τις πολυθρόνες από κόκκινο βελούδο, τον γιγαντιαίο πολυέλαιο, συνέχισε να τριζει από το κροτάλισμα των χειροκροτημάτων που σαν πάταγος χαλαζιού σε σκεπή κατέκλυζε τα πάντα καταποντίζοντας επευφημίες που ξέφευγαν από δω κι από κει, ενώ, ταλαντευόμενα και πάλι απ' την αρχή, σε νέα διαστολή πλημμύριζαν αυτή την υπερμεγέθη караβιά με τερατώδη χαλαζόπτωση σορίστως ανησυχητική όπως εκείνη των ατίθασων καταρρακτών όπου κατακυλάνε σχεδόν απειλητικοί χιλιάδες τόνοι νερού και που στο διάβα τους οι επαναλαμβανόμενες ζητωκραυγές θύμιζαν ξεφωνητά απελπισίας, πανικού, ακόμη και παραφοράς σε κάθε ανοιγόκλειμα της αυλαίας, όταν ανάμεσα στα ωχρά τόξα των προβολέων εμφανιζόταν στο κέντρο της σκηνής η μικροσκοπική σιλουέτα, όμοια με εξωπραγματικό όραμα που θα 'χε δανειστεί τη λάμψη της όχι απ' τα κατευθυνόμενα επάνω της εκτυφλωτικά φώτα, μα απ' την ίδια της την υπόσταση: ούτε σάρκα, ούτε μυς ή δέρμα, αλλά μια ακτινοβολία μεταξένιων πτυχώσεων, πλάσμα φωσφορίζουσας ύλης ακαθορίστου περιγρόμματος μισοσχεδιασμένου με πούδρα μη διαγράφων σώμα, παρά μόνον κινήσεις, στάσεις του σώματος: υποκλινόμενη, λυγίζοντας το γόνυ, μαζεύοντας με χάρη μια απ' τις ανθοδέσμες που εκτοξεύονταν σαν απίθανες βολίδες, ενεργούμενα κρυμμένων ελατηρίων στο ταραχώδες ημίφως, διαμελισμένες μες στον ανελέητο φωτισμό της ράμπας γύρω απ' την πρώτη χορεύτρια, πρόσωπο ανεστραμμένο προς τα ύψη, χέρια απλωμένα προς τα μπρος, παλάμες ανοιχτές, υποκλινόμενη εκ νέου, μετά εξαφανιζόμενη, η βαρεία αιμάτινου χρώματος αυλαία να ξανακλείνει, τα βαριά αλληλοσυγκρούμενα κρόσια ν' αναπηδούν σαν κύματα, απομακρυνόμενα κατ' αντίθετη φορά, να ξανασμίγουν και πάλι για λίγο αιωρούμενα, τελικά ακινητοποιημένα, τα χειροκροτήματα και οι επευφημίες υπόκωφες τώρα, ευδιάκριτες εντούτοις για τους δεκαπέντε καλεσμένους αν και απόμακρες, ξεκουκισμένες σπυρί -σπυρί, σβήνοντας και αναγεννώμενες ξανά και ξανά, διογκούμενες, απαιτητικές, ενώ τους οδηγούσαν μέσα σε δαίδαλο από κολώνες λευκού μαρμάρου, κλιμακοστασιών, γαλαρίας όπου περιπλανώνταν θα 'λεγες φαντάσματα απαρηγόρητα οι νεκρές μεγάλες δούκισες κι οι αποβίωσαντες θαλαμηπόλοι, προσπερνώντας τελικά μια πόρτα πέρα απ' την οποία απλωνόταν απροσδόκητα έ-

κταση ακαθορίστων ορίων και διαστάσεων, δηλαδή, εξαιρουμένου του απέραντου κατασκοπισμένου πατώματος και της πεσμένης αυλαίας (κι αυτή σκονισμένη και γκριζα από τούτη τη μεριά) φωτισμένα από τους εκτυφλωτικούς ηλεκτρικούς λαμπτήρες που κρέμονταν αραδιά εδώ κι εκεί, πελαγοδρομούσανε ανάμεσα σε αδιαπέραστα σκοτάδια, κατοικημένα αορίστως από χαρτονένιες φυλλωσιές, τελάρα, πλαίσια, πανώ, ζωγραφιές, κυματίζοντα αμυδρώς στο αποπνικτικό ρεύμα αέρος, που φούσκωνε στιγματίζοντας την πελώρια αυλαία απ' όπου έφθανε ξανά, πλησιέστερη μα και απόκοσμη, η οχλοβοή των τελευταίων επικλήσεων, των τελευταίων χειροκροτημάτων, ρυθμικά τώρα, επίμονα, αραιώνοντα ωστόσο ολίγο κατ' ολίγο, αποσυνδεδεμένα θα 'λεγες, κομματιαστά, όλο και λιγότερο τροφοδοτημένα, τελικά σταματώντας, παραχωρώντας τη θέση τους (παρά το ότι —οι δεκαπέντε καλεσμένοι— ξανάρχισαν να τα ακούν μόλις προσπέρασαν την πόρτα που οδηγούσε στα καμαρίνια) στην ήσυχη κακοφωνία των σφυριών, των αντικειμένων που συγκρούονται μεταξύ τους ή συρόμενα, στην κακοφωνία που κυριαρχεί σε εργοτάξια κατεδαφίσεων ή καλύτερα σε χώρους ολέθρου και αφανισμού, προκληθέντων συνεπεία φυσικών ή όχι φαινομένων, στο κέντρο των οποίων, σταχτόχρομη κι εκείνη σαν πασπαλισμένη από (ή καμωμένη, υλοποιημένη από, ώριμη να επιστρέψει εις) αυτήν την σκόνη, όμοια με βροχόπτωση τέφρας κατακλύζουσα αδιαφόρως ολόκληρο το θεατρικό διάκοσμο, τα ψεύτικα χασεδένια σύννεφα, το ψεύτικο σελινόφως, τους μαστόρους, το δάπεδο, στεκόταν η γηραιά κυρία, με μια ανθοδέσμη μαραμένων λουλουδιών στην κώχη του μπράτσου της: σχεδόν νάνος, εύθραυστος, ασταθής, μες στα απαρασάλευτα σταχτένια πέπλα της, αποκαμωμένη, οι ώμοι σκεπασμένοι βιαστικά με έναν από κείνους τους μποξάδες πλεγμένους στο βελονάκι που φοράν οι θυρωρίνες ή οι τρόφιμες ασύλων.

Τόσο γριά, δεν την φανταζόταν. Κι ας του το 'χαν πει. Ακόμα κι όταν την κοιτάζε φωσφορίζουσα, στον πουδρώδη φωτισμό με τα μικρά κυάλια του θεάτρου, αρδιασμένα προς χρήσιν τους (μαζί με τις πιπιλές τα γλυκίσματα και τα αναπόφευκτα μπουκάκια μεταλλικού νερού, που μέσα σε κείνον τον διάκοσμο είχαν κάτι το κωμικό, το χλευαστικά προκλητικό) στο γιορτινό τραπέζι του σαλονιού, στο πίσω μέρος του θεωρείου — τιμητικό θεωρείο, στο κέντρο του δεύτερου μπαλκονιού, με τις άνετες χρυσοποικιλίτες πολυθρόνες ντυμένες με το ίδιο κόκκινο βελούδο καθώς και τα ενδιάμεσα χωρίσματα, οι ίδιες πολυθρόνες (χρονολογούν-

ταν προφανώς από τα μέσα του περασμένου αιώνα, επιχρυσωμένες εκ νέου όχι με φύλλα χρυσού, αλλά με φθηνή μπογιά) όπου αναμφιβόλως είχαν καθήσει αυτοκράτορες και διαμαντοστολισμένες αυτοκρατορίσσες, όπου καθόταν τώρα, όταν ερχόταν εδώ, ο ένας απ' τους δύο ισχυρότερους άνδρες του κόσμου, όπου είχαν καθήσει πριν απ' αυτόν, ξεκουτισμένα γερόντια και πριν απ' τα ξεκουτισμένα γερόντια ο άνδρας με το μουστάκι ληστή, το πατρικό χαμόγελο ληστή, με τη φιλοσοφία και την θηκική δολοφονία, και ο οποίος από δοξομανία, ασπλαχνία, ψυχαγωγία, φόβο, ή σκέτη ηλιθιότητα, είχε συλλάβει, ξυλοκοπήσει, καταδικάσει, στείλει στο κάτεργο και θανατώσει με ή άνευ δίκης, ανθρώπινες υπάρξεις, γυναίκες, παιδιά και γέροντες κατά εκατομμύρια, κι αυτός επίσης εδώ τις μέρες των εορταστικών δεξιώσεων, τα ενθουσιώδη επιφωνήματά του, τα χυδαία βάνουσα αστεία του, το σμίξιμο των φρυδιών του, που το κατασκόπευαν με αγωνία ή μάλλον καιροφυλακτούσαν να το διακρίνουν οι ίδιοι άνθρωποι του στενού περιβάλλοντός του, καθισμένοι δίπλα του, κατατρομοκρατημένοι και τρέμοντες στις άλλες πολυθρόνες με το επίχρυσο ξύλο, ενώ με τα ίδια θεατρικά κυάλια με τους συντεφένιους ή φιλντιένιους κυλίνδρους δεμένους με χαλκό, παρατηρούσε ξεδιπλωμένο στην ίδια ετούτε σκηνή, κάτι περίπου πανομοιότυπο μ' αυτό που εκείνοι (οι δεκαπέντε καλεσμένοι) έβλεπαν, δηλαδή, κάτι που στο μυαλό του φτωχού σεμιναρίστα ιεροσπουδαστή (διότι υπήρξε πριν γίνει ληστής) όφειλε αναμφιβόλως να αντιπροσωπεύει το άκρον άωτον της ωραιότητας, της χάριτος και της αρμονίας, αυτό που σαράντα χρόνια μετά το θάνατό του, οι διάδοχοί του είχαν εξακολουθήσει, εξακολουθούσαν αιωνίως, σαν υπό την επήρεια κάποιου σαιξπηρικού φόβου ή δεισιδαιμονίας (υπήρχαν νόμοι και γι' αυτό, διατάγματα, ακριβολογότερες κατευθυντήριες θέσεις, θεμελιωμένες σε βαθυστόχαστες φιλοσοφικές αρλούμπες ρυθμιζουσες ως την τελευταία λεπτομέρεια, όχι μόνον τον πρόποντα τρόπο να φυσάς το σουραύλι, αλλά και πώς να κρατάς τα πινέλα) να ορίζουν σαν σκοπό, σαν τρόπο υπάρξεως, των χορευτών, των μουσικών, των σκηνογράφων.

Κι ίσως η ίδια —δηλαδή αυτή που τώρα ήταν μια γηραιά κυρία, τόσο γριά ώστε όφειλε, απλή υπήκοος τότε ή ίσως ήδη νεαρό αστέρι στο στερέωμα, να παίρνει, στα ίδια αραχνιασμένα σανίδι, τις ίδιες υπερκορεσμένες στάσεις, τις συμβατικές, να κλείνει την κεφαλή, να χαμογελά, να περιστρέφεται σε πιρουέτες, εντεινόντας ή χαλαρώνοντας τους ατσάλινους μυς της υπό τα θορυβώδη χειρο-

κροτήματα του ληστή με το ατσάλενιο όνομα, να αναδιπλώνει με χαριτόβρυτη κίνηση τα μπράτσα της, τα τότε νεανικά ενώ τώρα, ψιλοκρεμαστή και αιωρούμενη απ' τις αψίδες, μέσω αδιόρατου συρματοσχοινίου, με τις εξασθενημένες γάμπες κρυμμένες σε χαρτονένιο σύννεφο, ανεβοκατεβαίνοντας σύμφωνα με τα γούστα του τροχαλίου, περιοριζόταν στο να προκαλεί δήθεν κυματώδη, άσαρκα, πουδραρισμένα και ξέθωρα κατ' απομίμηση των φτερών του πληγωμένου γλάρου, κάμπτοντας τον κορμό, γέρνοντας διαδοχικά το κεφάλι απ' τον έναν ώμο στον άλλον υπό το θρηνητικό ήχο των φλάουτων της ορχήστρας, κατερχομένη κατόπιν απ' τους ουρανοί της, υποβασταζόμενη ή καλύτερα φερόμενη απ' το ρωμαλέο παρτενέρ της, αυτοσχεδιάζοντας εκ του προχείρου, κυρτή, λυγισμένη, με τεντωμένο γόνατο, αποκαμωμένη, συγκινητική και αξιολύπητη, τα αέρινα άλματα που της είχαν χάρισει τη δόξα, που σ' αυτά όφειλε το ότι σ' όλες τις πρωτεύουσες έλαβε από χέρια αρχηγών κρατών τόσα έπαθλα, μεγαλόσταυρους, ροζέτες, μετάλλια και παράσημα, όσα κι ένας νικητής στρατηγός και εξαφανιζόμενη κάτω απ' τις θυελλώδεις ζητωκραυγές και οι κεραυνοί των τυμπάνων υπογραμμίζοντες την εκπυρσοκρότηση που εκτόξευε στο προσκήνιο το κορμί του συγχωρευτή της, συστρεφόμενο πλειστάκις γύρω απ' τον άξονά του, ώσπου να μείνει με χέρια σταυρωμένα, το ανεστραμμένο κεφάλι του ν' αγγίζει τα φώτα της ράμπας, το κοινό τότε ορθό, εκρήξεις από ιαχές και ζήτω, ο νούβιος μονομάχος με τον μεγαλοπρεπή θαλασσή επενδύτη ν' ανορθώνεται και αυτός ρίχνοντας τον λευκό του μπαμπακερό χιτώνα πάνω απ' τον ώμο, χτυπώντας ρυθμικά τα χέρια, ο πάταγος στη διαπασών, τα ζήτω τα ξεφωνητά χωρίς τέλος, αναδυόμενα εκ της πλατείας, εκ των εξωστών με εκείνο το ακαθόριστο, ασύνθητες, πανικοβλημένο που χαρακτηρίζει παντού και πάντα τις εκβαλλόμενες κραυγές ανθρώπου ή ζώων, αγωνιωδώς αποσπώμενες εξαιτίας άμετρης ηδονής, άλγους, θυμού ή τρόμου.

ΤΟΥΡΚΙΚΑ

Πενταετής εμπειρία στη διδασκαλία της τουρκικής σε Έλληνες.
Έναρξη μαθημάτων στα τέλη Σεπτεμβρίου από πεπειραμένους δασκάλους της ανεξάρτητης Ελληνοτουρκικής Ένωσης. Διδασκαλία σε γκρουπ και ιδιαίτερα μαθήματα.

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
Σολωμού 25α, 5ος όροφος
τηλ.: 36.25.821 και 36.01.551

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΜΙΑΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ

«Ερμής ο Λόγιος ή Φιλολογικά Ἐγγελλία», 1812,
Περίοδος Β', Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας,
(Ἀνατύπωση) τόμος Β' 1812, Ἐταιρεία Ἑλληνικοῦ
Λογοτεχνικοῦ καί Ἱστορικοῦ Ἀρχείου, Ἀθήνα 1989,
σ. 384.

Στή σειρά Ἑλληνικά Περιοδικά, Ι. Προεπαναστατικά Περιοδικά, τό εὐεργετικό Ε.Λ.Ι.Α. ἐπανεξέδωσε φωτοτυπικά τόν Β' τόμο τοῦ «Λογίου Ἑρμοῦ», τοῦ ὁποῖου ὁ Α' εἶχε δοθεῖ στό κοινό πέρυσι (βλ. σχετικό σημείωμα στήν «Καθημερινή» τῆς 4.12.88). Στόν Α' τόμο δημοσιεύεται Πρόλογος τοῦ Κ.Θ. Δημαρά καί Εἰσαγωγή τοῦ Ἑμμ. Ν. Φραγκίσκου, ἀνθρώπων ἀρμοδιότατων, πού πληροφοροῦν σύντομα τόν ἀναγνώστη γιά τή σημασία καί τίς τύχες τοῦ περιοδικοῦ.

Τό σημείωμα τῆς 4.12.88 τελείωσε μέ τοῦτα: «Ἔτσι ἡ ἀλιώς, ἀφοῦ μάλιστα εἶμαι καί φιλόλογος, χαίρομαι γιά τήν ἐπανέκδοση τοῦ περιοδικοῦ, πού οἱ σελίδες του δέν εἶναι ἀμοιρες ἰού καί αἰχμῶν ἐγχειριδίου, καί εὐχομαι νά ὁλοκληρωθεῖ τό ταχύτερο». Στόν Α' τόμο δηλαδή διαβάξαι κανεῖς «πόθεν ἐμμήθη ὁ Ντούκας τήν θρασυδείλον ἀπειλήν του» (σ. 131) καί «οἷον τό παρά τοῦ Ντούκα βροντοκοπούμενον» (σ. 139) καί «τοῦ μακαρονιστοῦ Ντούκα» (σ. 135) καί «διά νά ἐξεράσῃ σαρκασμούς τινάς» (σ. 393) καί «ὡς λέγει ὁ Κρομμύδιος» (σ. 398), ὅπου ὁ Ντούκας δέν εἶναι ἄλλος ἀπό τόν Νεόφυτο Δούκα καί ὁ Κρομμύδιος ἀπό τόν Γεώργιο Κρομμύδη.

Στόν δεύτερο τόμο δέν ἀστράφτουν ξεθηκαρωμένα σπαθιά. Ὁ ἐκδότης γράφει στήν «Προδηλώσιν», πού τήν παραθέτω ὁλοκληρῶς: «Ὁ Λόγιος Ἑρμῆς εἰς τό ἐξῆς δέν δέχεται ἀνώνυμους Διατριβάς καί Ἐπιστολάς, ἀλλά μήτε σκανδαλώδεις καί ἐριστικές Συζητήσεις. Ζητεῖ ὅμως παρά τῶν ἐλλογίμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καί φιλοπάτριδων, ἀρχαιολογικά πράγματα, οἷον, Ἐπιγραφάς, Ἀναζητήσεις τῆς θέσεως τῶν παλαιῶν πόλεων παραβαλλομένων μετά τῶν νέων. Παρατηρήσεις εἰς τὰς τοῦ Στράβωνος, Πausανίου καί Μελετίου. Γεωγραφικάς ἐιδήσεις. Ἐξιχνεύσεις τῆς ἱστορίας Ἐπαρχίας ἡ Πόλεως τινος» καί ἄλλα τοιαῦτα ἀνήκοντα εἰς τήν ἀρχαιολογίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἔτι δέ τήν νῦν κατάστασιν τῶν Σχολείων, τὰ ὀνόματα τῶν διδασκάλων, κττ. Πρό πάντων δέ παρακαλοῦνται οἱ φιλόλογοι, νά ἐξετάσωσι τά πολλαχού εὐρίσκόμενα παλαιά χειρόγραφα, μήπως εὑρωσιν ἀνέκδοτον τι ἐκ τῶν παλαιῶν ἐπιφανῶν Συγγραμμάτων».

Τό περιοδικό βέβαια εἶναι κυρίως φιλολογικό, ἡ πρώτη διατριβή τοῦ β' τόμου τιτλοφορεῖται «Κρίσεις εἰς τόν Ὀμηρον», ἀλλά ὁ ἀναγνώστης θά συναντήσει καί τήν «Διάλεξιν ἐπὶ τῆς ἀγελαδικῆς Εὐλογίας παρά Ἀγγέλου Μελισσινοῦ Κεφαλῆνέως στεφανωθέντος εἰς τήν Ἱατρικὴν καί Χειρουργικὴν τέχνην», δηλ. λόγον περὶ εὐλογίας καί δαμαλισμοῦ.

Δέν μέ παραξενεῖ τό ἐνδιαφέρον τοῦ «Λογίου Ἑρμοῦ» γιά τήν «ἀγελαδινὴν εὐλογία» οὔτε γιά τόν «ταβάκο» καί τόν «καφέ», σχεδόν ὅμως ἐκπλήσσομαι, ὅταν ἀνακαλύπτω στόν Α' τόμο τοῦ φιλοκοραϊκοῦ περιοδικοῦ τή διαπίστωση: «Πόσας λέξεις ἑλληνικάς δέν μάς διδάσκει ὁ καταφρονούμενος Ἑρωτόκριτος, ἀντὶ τῶν ὁποίων μεταχειρίζομεθα ξένους» (σ. 145-146) καί τὰ χάνω, ὅταν ἐπιστολογράφος τοῦ Β' τόμου (σ. 15) θέλει μαζί μέ τὰ ὀνόματα Γκίκας, Ράικος, Ζῶης, Ζωίτζα, Χάιδω, Κόμνω, Ζαχάρω νά ἀποβληθεῖ καί τό Παναγιώτης!

Φοβοῦμαι πὺς δίνω τήν ἐντύπωση ὅτι κουτοσμπολεῶ καί, τό χειρότερο, ὅτι ἀδικῶ τό περιοδικό, πού βέβαια δέν ἀποτελεῖ συναγωγή ἀξιοπεριέργων. Γιά τοῦτο κλείνω τό σημείωμά μου μέ τὰ περιεχόμενα τοῦ τελευταίου τεύχους τοῦ τόμου: Εἰδησεις, περὶ τῆς τοῦ Σταγειρίτου γενικῆς ἱστορίας - Εἰδησεις, περὶ τῆς τοῦ Τηλεγράφου ἐκδόσεως - Φιλοσοφία - Ποιητικὴ τῶν Ἑλλήνων - Ἀρχαιολογία περὶ τοῦ Νυχθημέρου τῶν παλαιῶν - Εἰδησεις περὶ τῆς τοῦ Βερτοῦχου φυσικῆς ἱστορίας - Περί τοῦ Ἑλληνικοῦ Τηλεγράφου - Πρόβλημα τῆς Προυσικῆς Ἀκαδημίας - Εἰδησεις περὶ μίας Μυθολογίας.

Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος

ΒΙΒΛΙΟ

ΠΟΙΗΣΗ

Ι.Ν. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ

Συντεταγμένες

32 ποιήματα

Εκδ. Ἰανός, Θεσσαλονίκη 1989

Συνεσθηματικὴ κατάθεση τὰ 32 ποιήματα τοῦ Ι.Ν. Μαρκόπουλου, χωρὶς ἐπιτήδευση, με μιὰ ἀπλότητα πού κι ἀν ἀκόμα δέν καταφέρνει νὰ μεταμορφώσῃ τὴν πραγματικότητα, τουλάχιστον δέν τὴν ψευτίζει.

ΝΟΤΕΣ ΣΕ ΠΑΡΤΙΤΟΥΡΑ: Λέξεις ταιριασμένες ἢ μὴ, / σὺν πινελίῃς με χρώματα σὲ μουσαμά, / ἄλλοτε φωτεινὰ κι ἄλλοτε σκοῦρα καὶ σκοτεινὰ, / προβάλλουν πάνω στο χαρτί / ὅπως οἱ νότες σὲ παρτιτούρα / γιὰ μουσικὴ ἀλλιώτικη, μελωδική, / ἀνάλογα με τῆς στιγμῆς τοῦ σώματος / καὶ τῆς ψυχῆς τῆ θέσης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ

Ποιήματα 1958-1967

τόμος Β'

Εκδ. Κέδρος, Ἀθήνα 1989

ΕΙΚΟΝΑ ΠΟΥΛΙΟΥ: Ὅταν γύρισε ἀπ' τὸ κυνήγι, πρὶν μπεῖ στο σπῆτι τοῦ, στάθηκε, / ἐβγαλε τὸ μολύβι τοῦ καὶ σχεδίασε πάνω στὴν πόρτα / ἓνα ωραῖο πουλί, με πολλὲς λεπτομέρειες, πού φανέρωναν / γνώση γερῆ καὶ μαστοριά. Ὅμως τὰ μάτια τοῦ πουλιοῦ / τὰ φτιαξε σφαλιχτά. Νὰ μὴν ἤξερε τάχα / ἢ νὰ φοβήθηκε, τὴν τελευταία στιγμὴ, μὴ καὶ τὸν μαρτυρήσουν;

Στον 9ο τόμο τῶν Ποιημάτων τοῦ Γιάννη Ρίτσου περιλαμβάνονται οἱ συλλογές: «Οἱ γερόντισσες κι ἡ θάλασσα», 1958· «Ἐνας πίνακας με μικρὲς πινελιές», 1959· «Χρωματικὲς λεπτομέρειες», 1960· «Μοναχικά σχέδια», 1962· «Ὀστράβα», 1962· «Ἡ Μπρατίλα βὰς εἶναι ὁ ἐρωτὰς», 1962· «Τὸ δέντρο τῆς φυλακῆς καὶ οἱ γυναῖκες», 1962· «12 ποιήματα γιὰ τὸν Καβάφη», 1963· «Μαρτυρίες Α'», 1957-1963· «Μαρτυρίες Β'», 1964-1965· «Μαρτυρίες Γ'», 1961-1967· «Ἀρχαῖο φρούριο», 1966· «Ταναγραίες», 1967.

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Ὁ πλωτὸς ναύαρχος

Μετ.: Ἀνδρέας Ἀποστολίδης

Εκδ. Ἄγγρα, Ἀθήνα 1989

Ὁ πλωτὸς ναύαρχος (1931) εἶναι ἓνα συλλογικὸ ἀστυνομικὸ μυθιστόρημα γραμμένο ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Λέσχης Ἀστυνομικῶν Συγγραφέων τοῦ Λονδίνου. Γράφτηκε ὅπως θὰ παιζόταν ἓνα παιχνίδι, ἓνα παζλ, ἀπὸ ἐξαιρετοὺς συγγραφεῖς τοῦ εἶδους ἀνάμεσά τους ἡ Agatha Christie, ἡ Dorothy Sayers, ὁ Ronald Knox. Τὴν τελικὴ λύση —τὸν τρόπο δηλαδή με τὸν ὁποῖο συνδέθηκαν ὅλες αὐτὲς οἱ διαφορετικὲς ἐκδοχές— τὴν ἔδωσε ὁ Anthony Berkeley.

Ὁ κάθε συγγραφέας ἐγράψε τὸ δικό του μέρος ἔχοντας ὑπόψη τοῦ μιὰ σαφὴ πρόταση γιὰ τὴν ἐκβασὴ τῆς ἱστορίας: δηλαδή, νὰ μπορεῖ νὰ δώσει τὴν τελικὴ λύση στο μυστήριο. Οἱ προτεινόμενες αὐτὲς λύσεις δημοσιεύονται στο τέλος τοῦ βιβλίου καὶ ἔχει πολὺ γούστο νὰ διαπιστώσῃ κανεῖς πόσο διαφορετικὲς εἶναι.

Ἡ μετάφραση ἐξαιρετικὰ φροντισμένη καὶ ἡ ἐκδόση ὅπως πάντα καλόγουστη «Ἄγγρα».

ΤΑΤΙΑΝΑ ΓΚΡΙΤΣΗΝ - ΜΙΛΛΙΕΞ

Ἀλλάζουρε

Εκδ. Καστανιώτη, Ἀθήνα 1989

Τὸ 1951 κυκλοφόρησε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ εφηβικὸ μυθιστόρημα τῆς Τατιάνας Γκριτση - Μιλλιέξ. Τὸ 1957 πήρε τὸ Α' κρατικὸ βραβεῖο καὶ φέτος, ὕστερα ἀπὸ 38 χρόνια, ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἓνα πολὺ ἐνδιαφέρον ἀνάγνωσμα —ἡ καλὴ πεζογραφία ἀντέχει στο χρόνο. Ἐξ ἱστοριῆς πού συνθέτουν, με ἰσάριθμες παραλλαγές, τὸ πρόσωπο τῆς ηρωίδας μέσα ἀπὸ τὴν διαδικασία τῆς ἐνηλικίωσης. Μία συναρπαστικὴ ἀφήγηση, ἐξαιρετικὰ ποιητικὴ, ἡ ὁποία στηρίζεται στο παιχνίδι τῶν ἐναλλαγῶν καὶ τῆς ταύτισης.

ΠΑΙΔΙΚΑ

ΙΑΝ ΤΕΡΛΟΥ

Πὺς νὰ γίνεις Βασιλιάς

Μετ.: Μίνως Πόθος

Εκδ. Δωρικός, Ἀθήνα 1989

Ὁ Ὁλλανδὸς πολιτικὸς καὶ συγγραφέας Ἰαν Τέρλου γράφει μιὰ ἀλληγορία γιὰ παιδιὰ με σαφεῖς ἐνδείξεις ἀναφορὰς στὴ σύγχρονη κοινωνία: ἐξουσία, δικαιοσύνη, εἰρήνη, περιβάλλον.

Πὺς ἓνας δεκαεπτάχρονος θὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς «δύσκολους ἀθλοὺς», πού

του έβαλαν οι υπουργοί και θα γίνει βασιλιάς της Κατορίας; Πώς θα κάνει να σιγήσουν τα φριχτά πουλιά της Ντεσιμπέλ; Πώς θα γλυτώσει από τους κινδύνους της Πυριτιδούπολης; Πώς θα ξεγελάσει τον τρομερό μάγο της Ισοζυγίας;

Ο Ίαν Τέρλου εξαιρετος αφηγητής, εισάγει τους νεαρούς αναγνώστες του στα σύγχρονα προβλήματα, γράφοντας μια συναρπαστική περιπέτεια γεμάτη χιούμορ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΑΣΟΣ ΚΟΡΦΗΣ

Βιογραφία Στρατή Δούκα
Από 1895 έως 1936

Εκδ. Πρώτοπρος, Αθήνα 1988

Η βιογραφία Στρατή Δούκα που καλύπτει την περίοδο 1895 έως 1936 είναι ένα εμπνευσμένο αφήγημα. Ο ποιητής Τάσος Κόρφης με εξαιρετική επιμέλεια συγκεντρώνει και παρουσιάζει τεκμήρια της ζωής του Στρατή Δούκα, που ήταν στενά συνδεδεμένη με την πνευματική ζωή του τόπου. Ωστόσο, δίνει τον πνευματικό άνθρωπο και συγχρόνως τον αισθαντικό συγγραφέα με περισσή ευαισθησία. Αποκτά, έτσι, το εγχείρημα του Τ.Κ. μια δύναμη που υπερβαίνει την βιογραφία. Γίνεται ένα ελκυστικό ανάγνωσμα, πηγή περαιτέρω δημιουργίας, με τη χρήση των βιογραφικών δεδομένων.

ΜΕΛΕΤΕΣ

Κ.Α. ΤΡΥΠΑΝΗΣ

Ελληνική Ποίηση

Από τον Όμηρο ως τον Σεφέρη

Εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Αθήνα (1989)

Επιτομή της γνωστής αγγλικής έκδοσης του ακαδημαϊκού Κ.Α. Τρυπάνη, *Greek Poetry - From Homer to Seferis* (εκδ. Faber and Faber, Λονδίνο 1981), επιτρέπει στον αναγνώστη να παρακολουθήσει την ελληνική ποιητική παράδοση, με ευθύνοπο τρόπο. Η αντίληψη, βέβαια, η οποία διαπερνά το βιβλίο αυτό είναι της συνέχειας της Γραμματείας μας από την αρχαιότητα έως σήμερα: μια αντίληψη που έχει γίνει αντικείμενο πολλών συζητήσεων και αντιρρήσεων. Η αυστηρή ειδολογική του επιλογή και αποκλειστική ενασχόληση με την ποίηση, θέτει, επίσης, ένα σοβαρό μεθοδολογικό πρόβλημα / ερώτημα: Είναι δυνατόν η ποίηση να εξεταστεί αποκομμένη από την υπόλοιπη λογο-

τεχνική παραγωγή;

Η ανατύπωση της έκδοσης αυτής έχει, βέβαια, τη σημασία της, γιατί είναι ένα βιβλίο που απηχεί απόψεις διαδεδομένες στο παρελθόν και που η σύγχρονη φιλολογική επιστήμη έχει πλέον σοβαρά αμφισβητήσει.

Η οργάνωση της σύγχρονης επιχείρησης
Στοιχεία σχεδιασμού των οργανώσεων

Επιμ.: Χρήστος Πιστοφίδης - Χαρίδμος Τσούκας
Αγροτικές Συνεταιριστικές Εκδόσεις ΑΕ, Θεσσαλονίκη 1989

Στο βιβλίο αυτό περιλαμβάνονται άρθρα γνωστών μελετητών του θέματος. Η οργάνωση μιας σύγχρονης επιχείρησης έχει γίνει πλέον κατανοητή ως αναγκαία προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία της. Μορφές οργάνωσης για μικρές ή μεγάλες επιχειρήσεις με στόχο την παραγωγή προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών είναι το αντικείμενο της διαπραγμάτευσης αυτών των άρθρων, που αποσκοπεί να ενημερώσει αλλά και να βοηθήσει όσους ενδιαφέρονται να έχουν ανάλογες δραστηριότητες. Ένα χρήσιμο βιβλίο για τη διοίκηση των επιχειρήσεων.

Λ.Μ. ΜΟΥΣΟΥΡΟΥ
Κοινωνιολογία της Σύγχρονης Οικογένειας
Κοινωνιολογική και Ανθρωπολογική Βιβλιοθήκη
Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1989

Μια διαφωτιστική μελέτη που μας ενημερώνει πολύπλευρα για τους προβληματισμούς που έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία 20-30 χρόνια για τα σχετικά με την οικογένεια θέματα.

Η «κρίση» την οποία, όπως υποστηρίζεται, περνά ο Θεσμός της οικογένειας, η διευρέυνση και αξιοποίηση αρχαικού υλικού που τροποποίησε πολλά από τα θεωρούμενα ως ιστορικά δεδομένα, η δράση του γυναικείου κινήματος και η σημασία που έδωσε στο ρόλο της πατριαρχικής οικογένειας και κυρίως ο επαλληλισμός του όρου αλλά και του ρόλου της οικογένειας είναι τα επίμαχα ζητήματα που προώθησαν τη μελέτη της σύγχρονης «οικογένειας». Στο βιβλίο αυτό διερευνώνται τα ακόλουθα κεφαλαία ζητήματα:

1. Λειτουργίες και δομή της συμβατικής σύγχρονης οικογένειας, 2. Η ρευστότητα της συμβατικής οικογένειας: δημογραφικά στοιχεία, 3. Ποια είναι η συμβατική σύγχρονη οικογένεια, 4. Τα εναλλακτικά προς την συμβατική οικογένεια

νεια σχήματα οργάνωση, του ιδιωτικού βίου, 5. Η επίδραση των νέων τεχνολογιών στην οικογενειακή ζωή, 6. Ο κύκλος της οικογενειακής ζωής.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ
Ποταμούλα

Εκδ. «Γνώση», Αθήνα 1989

ΓΙΩΡΓΟΣ Β. ΚΑΤΟΣ
Η βασιλεία των καταστροφών
Ε' έκδοση
Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1989

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Δ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
1839-1894
Ιστορία με παραχαράκτες
Από το ημερολόγιο ενός δικαστή του 19ου αιώνα
Εκδ. εισ., σχόλια: Νίκος Α. Μπακουλάκης
Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας 1989

ΓΙΑΝΝΗΣ ΞΑΝΘΟΥΛΗΣ
Ο χάρτινος Σεπτέμβρης της καρδιάς μας
Ε' έκδοση
Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1989

ΗΛΙΑΣ ΖΑΦΕΙΡΑΤΟΣ
Ποίηση II
Εκδ. Θέμα / Έλληνες ποιητές, Αθήνα 1988

ΣΤΑΘΗΣ ΓΡΙΒΑΣ
Ανοιχτή Γραμμή
Ποιήματα
Εκδ. Θουκιδίδης, Αθήνα 1989

ΚΩΣΤΑΣ ΑΣΙΝΗΣ
Μεταστάσεις
Εκδ. Εναλλάξ, Αθήνα (χ.χ.έ.)

ΜΠΟΜΥ ΜΠΑΟΥΜΑΝ
Οδοιπορικό
μετ. Πάνος Πικραμένος
επιμ. Βασίλης Καραπλής
Εκδ. Αμνηχανία, Αθήνα 1989

ΧΡΗΣΤΟΣ ΝΤΑΛΙΑΣ
Ποιήματα
τόμος Β'
Εκδ. Νέας Πορείας, Θεσσαλονίκη 1989

ΧΡΗΣΤΟΣ ΝΤΑΛΙΑΣ
Εργοβιογραφικά
Εκδ. Νέας Πορείας, Θεσσαλονίκη 1988

ΧΡΗΣΤΟΣ Ε. ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ
Καιρός της Άπνοιας
Ποιήματα
Αθήνα 1987

ΧΡΗΣΤΟΣ Ε. ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ
Τα άνθη της σιωπής
Ποιήματα
Αθήνα 1989

ΣΟΝΙΑ ΠΥΛΟΡΩΦ - ΣΩΤΗΡΟΥΔΗ
Ποιήματα του '88
Θεσσαλονίκη 1989

ΤΟΥΡΚΙΚΑ

Πενταετής εμπειρία στη διδασκαλία της τουρκικής σε Έλληνες.

Έναρξη μαθημάτων στα τέλη Σεπτεμβρίου από πεπειραμένους δασκάλους της ανεξάρτητης Ελληνοτουρκικής Ένωσης. Διδασκαλία σε γκρουπ και ιδιαίτερα μαθήματα.

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
Σολωμού 25α, 5ος όροφος
τηλ.: 36.25.821 και 36.01.551

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομιχάλη 9, ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 3607744-3604793

δια λογος

ΠΕΡΙ «17N» ΚΑΙ ΛΑΪΚΙΣΜΟΥ Ο ΛΟΓΟΣ;

● Από τον κ. Ι. Ανανιάδη:

Κύριε Διευθυντά
Ποιοι είναι οι ηθικοί αυτουργοί της στυγεράς δολοφονίας του όντως χαρισματικού πολιτικού Ευρυτάνος Παύλου Μπακογιάννη; Δεν είναι άλλοι από τους φορείς, τους καλλιεργητές και τα όργανα του εμετικού διαφθειρόντος λαϊκισμού, του κιτρινισμού, της λασπολογίας, του τυφλού φανατισμού, της εμπάθειας, της κατασυκοφάντησης, του επι-

σχύντου πολιτικάντικου κυνισμού, της μικρόψυχης μνησικακίας, της εκδίκησης - αντεκδίκησης. Αιχμή του δόρατος του λαϊκισμού ο κύριος προπαγανδιστής του εθνικοσοσιαστικού ολοκληρωτισμού στην χώρα μας, η Νεάντερνταλ ΠαζοΚική «Αυριανή». Πράγματι, ο λαϊκισμός εκφράζεται ως γενικευμένη κατακλύζουσα «δημοσιο-γραφία», με την έννοια της επιφανειακότητας και της εντυπωσιακής ψευδολόγου θεαματικότητας. Το δε «ΠΑΣΟΚ» είναι η κατεξοχήν έκφραση του αρτηριοσκληρωτικού παλαιού στην Ελλάδα και υποστηρίζεται τώρα μόνον από τα πλέον καθυστερημένα στρώματα του πληθυσμού.

Έχει όμως άραγε κάποια λαϊκή στήριξη, μια «λαϊκή» «βάση» η τρομοκρατία; Οι συμπαθούντες ή επιχαιρώντες, ακραία έκφραση εσχάτου εκπεσμού, σύμπτωμα εκφυλισμού, σήψης και παρακμής, δεν είναι άλλοι από μερίδα ημιμαθών προοδευτικών (...)

διανοουμένων. Οι διανοούμενοι αυτοί αποτελούν το (παρα)μορφωμένο τμήμα μιας κοινωνίας που θυσιάσε τα πάντα, κάθε ιερό και όσιο στον βωμό της στρεβλής «ανάπτυξης», με έμβλημα την εργολαβική αντιπαροχή, την μικρο-μεσαία αεριοτζιζδική (παρα)οικονομία και το κηφηνάριό του υδροκέφαλου «δημοσίου τομέα».

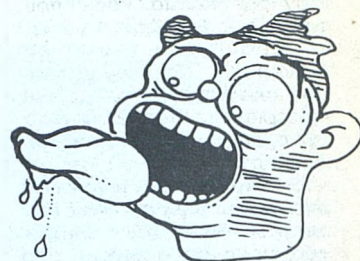
Αρκετά πλέον με την εξύμνηση της δήθεν επαναστατικής βίας. Ας παύσουν επίσης οι πομφόλυγες, τα φληναφήματα περί κρατικής τρομοκρατίας, με σκοπό να θεωρηθεί «απάντηση» η κτηνώδης βία των τρομοκρατών. Άκρω λανθασμένη, άκαιρη και άτοπη η συσχέτιση της υπαρκτής καταπίεσης που ασκούν οι κρατικοί μηχανισμοί με την εγκληματική τρομοκρατία. Καμιά σχέση εξάλλου δεν έχουν οι τρομοκράτες - εγκληματίες με κάποια υποθετική γνήσια αντίσταση της καθημερινής ζωής εναντίον της καταπίεσης, της Εξουσίας, της ιδεολογίας / ψευδούς συνειδήσης, της βλακείας και της ασχήμιας.

Είναι τελεσφόρος απάντηση στην ύαινα της τρομοκρατίας η προτεινόμενη όντως απαραίτητη, διεύρυνση των θεσμών της ελευθερίας, της διαφάνειας και της συμμετοχής; Έχουν αναρωτηθεί ποτέ οι «προοδευτικοί» τι θα γίνει, τι θα επακολουθήσει αν κάποιοι «αντιφρονούντες», θερμόαιμα μέλη της πληττομένης «συντηρητικής» παράταξης συγκροτήσουν παράνομες αντι-τρομοκρατικές ομάδες και εξαπολύσουν επιθέσεις εκδίκησης;

Τέλος, γιατί επελέγη, ειδικά, ο άμεμπτος αυτοδημιούργητος άξιος αείμνηστος Παύλος Μπακογιάννης; Τι κινδύνος (και για ποιον) εκπροσωπούσε; Ποιον πλήττει και ποιον βολεύει ο βίαιος θάνατός του; Ποιος ωφελείται από τον τεχνητό διχασμό, την όξυνση και τις ανώμαλες καταστάσεις;

Οι πολίτες οποιασδήποτε τοποθέτησης ως συναγάγουν τα συμπεράσματά τους. Ας γίνει το αδικοχαμένο αίμα του Παύλου Μπακογιάννη οδηγηρή ευκαιρία περισυλλογής ώστε να αφυπνισθούμε, ως πολίτες του ελληνικού έθνους, να αντισταθούμε στην ισοπέδωση και στη μετριότητα και να εξοντώσουμε τη βδελυρή ύαινα της τρομοκρατίας και του εγκλήματος.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Ιορδάνης Ανανιάδης

ΜΑΘΕΤΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

● Ο φίλος
Κώστας Διαφωνίδης μας γράφει:

Δεν είναι άγνωστο στους νεοέλληνες που πονάνε λιγάκι για τη γλώσσα τους, ότι υπάρχει μια συστηματική φालκιδεύση και διαστρέβλωση των εννοιών και λέξεων της από ραδιοφωνο, τηλεόραση, δημοσιογράφους, συνεντευξιαζόμενους κλπ. Ακόμα και η κ. Κανέλη που μας «μαθαίνει» ελληνικά κάθε βδομάδα χρησιμοποιεί το «άραγε» σαν συμπερασματικό αντί του «α-ρα» (άραγε δεν της το επεσήμανε κανείς από τους καθηγητές συνεργάτες της τόσα χρόνια;). Το ίδιο έκανε και στη συνέντευξή της με τον Δ. Παγορόπουλο που δημοσιεύθηκε πριν από λίγο καιρό στο ΑΝΤΙ (τχ. 406 σελ. 26). Τα γραφτά μένουν που λέγανε κι οι Λατίνοι.

Εκείνο όμως που με διαολίζει όταν το ακουω και το διαβάζω χρόνια τώρα, είναι το «επώνυμοι» και «ανώνυμοι» που τόσο βάνουσα αντικαθιστούν άλλες υπάρχουσες λέξεις στην πλούσια γλώσσα μας.

Πριν λίγους μήνες διάβασα για μια ομαδική έκθεση: «...στην έκθεση πήραν μέρος επώνυμοι και ανώνυμοι καλλιτέχνες...» Δηλαδή είσαι καλλιτέχνης, παίρνεις μέρος και σε έκθεση, εξακολουθείς όμως να είσαι «ανώνυμος» ενω π.χ. είναι «επώνυμος» ο κ. Κατοϊφάρας και άλλοι τινές για τους γνωστούς λόγους.

Γενικά θα έχετε διαπιστώσει ότι συνήθως πιο «επώνυμοι» είναι γνωστές φυσιογνωμίες όπως ποδοσφαιριστές, μπασκετμπολίστες, ντιζουδες άντε και κάποιοι ηθοποιοί (κουλτούρα δηλαδή) και δευτερευόντως υπουργοί, βουλευτές, στρατηγοί, βιομήχανοι, μαϊκήνες και γενικώς λεφτάδες. Στους «ανώνυμους» εν γένει όλοι οι άλλοι, δέκα εκατομμύρια Έλληνες και ανάμεσά τους και μπόλικοι επισημონες ή καλλιτέχνες π.χ., που όμως δεν είναι επαρκώς γνωστοί στις «μάζες» ώστε να γίνουν κι αυτοί «κατ' απονο-

ΠΩΣ ΝΑ ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 1000 ΛΕΞΕΙΣ ΤΟ ΛΕΠΤΟ

Μήπως έχετε πάρα πολλά να διαβάσετε και δεν προλαβαίνετε; Προφέρετε ή «ακούτε» τις λέξεις όταν διαβάζετε; Γυρίζετε πίσω για να ξαναδιαβάσετε κάτι που έχετε ήδη διαβάσει; Έχετε προβλήματα αυτοσυγκέντρωσης; Δεν μπορείτε να συγκρατείτε αυτά που διαβάζετε;

Τώρα μπορείτε εύκολα να απαλλαγείτε από τέτοια προβλήματα που περιορίζουν σημαντικά τις δυνατότητες που έχετε για αποδοτικό διάβασμα. Με 20 μόνο ώρες εξάσκηση θα μπορείτε να διαβάζετε δυο και τρεις φορές πιο γρήγορα από ό,τι σήμερα και να καταλαβαίνετε καλύτερα. Θα συγκρατείτε περισσότερα και θα αξιολογείτε πιο μεθοδικά αυτά που διαβάζετε. Με ένα πρωτότυπο σύστημα αυτοδιδασκαλίας θα μπορείτε να εφαρμόζετε αποτελεσματικά τις νέες τεχνικές διαβάσματος για μελέτη, για ενημέρωση και για ψυχαγωγία. Σύντομα θα μπορείτε κι εσείς να διαβάζετε με ρυθμό 1000 λέξεις το λεπτό.

ΓΡΗΓΟΡΟ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΔΙΑΒΑΣΜΑ

Το πιο σημαντικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που θα σας βοηθήσει να διαβάζετε και να μαθαίνετε περισσότερα σε λιγότερο χρόνο.

Για τη μοναδική αυτή μέθοδο συμπληρώστε και ταχυδρομήστε το παρακάτω Δελτίο Παραγγελίας.

Ν. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗ, Ταξιαρχών 21, 174 55 ΑΛΙΜΟΣ
Τηλ. 98.40.352, 98.30.718

Παρακαλώ στείλτε μου με αντικαταβολή δρχ. 8.500, τη Μέθοδο ΓΡΗΓΟΡΟ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΔΙΑΒΑΣΜΑ (3 κασέτες, βιβλίο, ασκήσεις).

Όνομα
Οδός-αρ.
Ταχ. Κώδικας Πόλη
Τηλ. Υπογραφή

μήν» «επώνυμοι». Τουλάχιστον βρε παιδιά, εσείς που πάτε να καθιερώσετε το «επώνυμος» αντί του «γνώστους», «διακεκριμένους» κλπ., καθορίστε και μερικά κριτήρια. Για παράδειγμα να έχεις εμφανιστεί σε συνέντευξη στην ΤV, ή να είσαι μέλος σε κανένα Δ.Σ., ή να έχεις βγάλει δύο βιβλία, ή να έχεις υπάρξει βουλευτής, υπουργός, αρχηγός κόμματος όσο μικρό κι αν είναι αυτό.

Γιατί απ' ό,τι ξέρω «ανώνυμος» πήρξε ένας και μόνος πολύ πιο «επώνυμος» λόγω της «Νομαρχίας» του από πολλούς σύγχρονους «επώνυμους».

Αλλά η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι αδελφέ μου ήταν στην προχθεσινή (28 Αυγούστου) εκπομπή για το κάψιμο των φακέλων. Να κρατηθούν λέει οι φάκελοι των «επώνυμων» αγωνιστών και να καούν οι των «ανώνυμων», κι αυτά τα λένε επίσημα χείλη και δημοσιογράφοι και άλλοι.

Άντε λοιπόν να βάλουμε κριτήρια όλοι μαζί να ξεχωρίσουμε ποιος αξίζει το «επώνυμο» κι οι άλλοι αγωνιστές, ίσως πιο γενναίοι πιο σφόδρες, ή πιο σεμνοί από τους «επώνυμους» να βρεθούν στην πυρά, λες κι οι δικοί τους αγώνες δεν συνθέτουν ιστορία.

Και μια και ο λόγος για τους φακέλους αφήστε εσείς οι αποφασίζοντες τα σπασμωδικά, κι ακούστε φωνές σαν τους φίλου μου του Φίλιππου Ηλιού για την χρησιμότητά τους («Αυγή» 27-8-89) κάποτε οι Έλληνες πρέπει να λειτούργουμε με το μυαλό και όχι δθθεν «συναισθηματικά» και «αυθόρμητα».

Παρά το «ανώνυμό» μου δηλώνω επίθετο και όνομα μια και τα διαθέτω ακόμα.

Διαφωνίδης Κώστας
Πολιτικός Μηχανικός

Υ.Γ.: 'Η στραβός είναι ο γυαλός η στραβά αρμενίζουμε.

1. Στη συζήτηση στη Νεφέλη για τη λήξη του εμφυλίου (6.30' έως 8.30' μ.μ. της 29ης Αυγούστου) το «επώνυμοι» και «ανώνυμοι» αγωνιστές πήγε πάλι σύννεφο από όλους τους ομιλητές.

2. Ο κ. Θανάσης Τσαλδάρης δεν γνωρίζει άραγε ότι μιλώντας είναι λάθος να λες «...οι κύριοι κύριοι αρχηγοί...» όπως δυστυχώς και κάποιος Έλληνας, παρασυρμένος από τα γραφτά κείμενα, κάνουν;

3. Δικηγόροι, βουλευτές κλπ., δεν γνωρίζουν ότι δεν πρέπει να λένε απευθυνόμε-

νοι στην όποια κυρία πρόεδρο δικαστηρίου ή στην κυρία Μαρία Δαμανάκη όταν προεδρεύει «Κα Πρόεδρος» αλλά «Κα Πρόεδρε»;

Το ίδιο ακούγαμε και στις προσφωνήσεις για την Μελίνα «Κα υπουργός η παρουσία σας...».

4. Ματαιότητα τα πάντα. Εμείς αγωνιούμε και συζητάμε και οι φάκελλοι κήκαν ήδη χθες βράδυ. Το μόνο που σώζει την κατάσταση πια είναι οι αναμνήσεις μας και η χρησιμοποίηση των ατομικών μας φακέλλων που φυλάμε σπίτι μας. Εγώ πάντως τον δικό μου τον έκρυψα.

Ξέρεις τι γίνεται καμιά φορά.

Κ. Διαφωνίδης

ΑΠΟΦΕΙΣ

● Ο αναγνώστης μας Γιώργος Μπαρμπερίνης επισημαίνει την ασφαλιστική τακτική ορισμένων πρασινοφρουρών στην επαρχία, μην μπορώντας παρ' όλα αυτά ο ίδιος να ξεφύγει από το μονόδρομο του δικοματισμού:

Αγαπητοί φίλοι

Το «ΠΑΣΟΚ» έχει πάρει πλέον οριστικά την «κάτω βόλτα», ακόμη και στην υπαίθρο, τούτο δε φαίνεται από τις σπασμωδικές ενέργειες των θλιβερών, εναπομεινάντων πρασινοφρουρών.

Θα αφηγηθώ εν συντομία ένα περιστατικό που συνέβη σε χωριό της Θεσσαλίας προ ολίγων ημερών: Γνωστό τοπικό στέλεχος του περιβόητου «κινήματος» — κουνήματος σταματά κάποιον νεαρό στην πλατεία του χωριού και του λέει επί λέξει: «Υπέπεσε στην αντίληψή μου ότι καταφέρεις με βαρειές κουβέντες κατά του ΠΑΣΟΚ. Να ξέρεις ότι, αν συνεχίσεις, αυτό θα έχει συνέπειες». (!) Οι παρευρισκόμενοι αντέδρασαν στην προκλητική — αναιδή, θρασύτατη — χαφιεδική συμπεριφορά του εκπροσώπου της «Αλλαγής» (...), μεταξύ δε αυτών ήταν και ο θεός μου. Την επαύριο με σταματάει στο δρόμο ο εν λόγω πρασινοφρουρός και μου λέγει δθθεν εμπιστευτικά, ίσως απευθυνόμενος σε πρώην «σύντροφο»: «Ο θεός σου πολύ μιλάει τελευ-

Εκδόσεις ΔΩΡΙΚΟΣ - ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗΣ

Μαυρομχάλη 64 τηλ. 3629675

Φθινόπωρο 1989

Αννέτ Λεβί-Βιλάρ,
ΕΓΩ, ΤΖΕΝΝ, ΖΗΤΩ ΤΑΡΖΑΝ
Ένα ειρωνικό ταξίδι στον κόσμο του σήμερα από μια γυναίκα του σήμερα που σαρκάζει όλους τους «ισμούς».

Ιουλίου Βερν,
ΧΩΡΙΣ ΠΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ
Μπορούν οι κάτοικοι της γης να αισθάνονται ασφαλείς, όταν ένας φιλόδοξος επιστήμονας θέλει να μετακινήσει τους πόλους της;

Φρανσουάζ Ντορέν,
ΚΟΡΑΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΕΠΟΥΔΕΣ
Έπρεπε να βρουν ένα πλούσιο σύζυγο: αυτή ήταν η συμβουλή της μητέρας τους. Να εκμεταλλευτούν την αντρική ματαιοδοξία.

Ραντγιάρντ Κίπλινγκ,
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΟΠΩΣ ΤΙΣ ΕΙΠΑ
Καταπληκτικές και διασκεδαστικές ιστορίες που ο συγγραφέας τους τις διηγήθηκε πρώτα στα παιδιά του.

Δέσποινα Φωτεινού,
ΤΟ ΖΕΪΜΠΕΚΙΚΟ ΤΗΣ
ΑΝΟΙΞΗΣ

Οι ξεριζωμένοι της Μικρασίας στις πίκρες και τις χαρές της καινούριας τους ζωής.

Κάρλο Σγκορλόν,
Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΚΟΙΛΑΔΑ
Ένα οικολογικό μυθιστόρημα-έκκληση για να σεβαστούμε τους απαράβιαστους νόμους της φύσης.

Τέα Μπέκμαν,
ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
Οι περιπέτειες μιας στρατιάς παιδιών που θέλουν ν' αγγίξουν το λαμπερό όραμα της πολιτείας των ονείρων τους: την Ιερουσαλήμ.

Τζιάνι Ροντάρι,
Ο ΤΖΙΠ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
Η διασκεδαστική ιστορία ενός παιδιού, παθιασμένου με την τηλεόραση, που αιχμαλωτίζεται από την ίδια τη συσκευή του.

Ηλίας Λεφούσης,
ΑΣΗΜΙΝΑ ΛΑΪΟΥ
Το αληθινό πορτρέτο μιας απλής κοπέλας του λαού, αλλά και η εικόνα της πιο φουρτουνιασμένης εποχής του εθνικού μας βίου.

Πέτερ Χάντκε,
Η ΑΠΟΥΣΙΑ
Ένα ρεαλιστικό παραμύθι, ένα παραμύθι της πραγματικότητας, μια ερμηνεία της πραγματικότητας με μορφή παραμυθιού.

Παναϊτ Ιστρατί,
ΚΥΡΑ ΚΥΡΑΛΙΝΑ
Η ιστορία του Αντριάου Ζωγράφου, ενός ανθρώπου που ξέρει να ζει, να ονειρεύεται και να επιθυμεί.

Ιουλίου Βερν,
ΒΟΡΡΑΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΝΟΤΟΥ
Η συναρπαστική ιστορία μιας οικογένειας στα ταραγμένα χρόνια του αμερικανικού εμφύλιου πολέμου.

Ίον Λούκα Καρατζιάλε,
ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ
Καυστικές κωμωδίες ηθών, χαρακτήρων και καταστάσεων από ένα ξακουστό εκπρόσωπο της ρουμανικής λογοτεχνίας.

ταία: πες του και συ τίποτε: πες να είναι πιο προσεκτικός». (!).

Μετά πώς να μην αισθάνονται οι κάτοικοι και της υπαίθρου και η αγροτιά ότι η υπερψήφιση της μετριοπαθούς παρατάξεως της «Νέας Δημοκρατίας» είναι ο μόνος ασφαλής δρόμος για να πάρουν ένα γενναίο μάθημα πολιτικής αγωγής οι προκαλέσαντες την λαϊκήν - εθνικήν ύβριν στελέχη - οπαδοί του θλιβερού, καταρρέοντος περιωνύμου «κινήματος»;

Φιλικά

Γιώργος Μπαρμπερίνης

ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ;

● Από το Φάρσαλα, ο φίλος Ν. Δεληδήμος αναφέρεται σε διάφορα «κλισέ» και συνθήματα:

...Και μέσα από τους καταχραστές, τους συνασπιστές και τους αρχάγγελους ξεπηδάει το καινούριο πολιτικό φρούτο της εποχής. Φαίνεται ο οργανισμός μας τραβάει τα φρούτα και κυρίως τα εποχιακά. Παρουσιάσθηκε παλιότερα ο Γ' ελληνοχριστιανικός πολιτισμός, η Ελλάδα των Χριστιανών (!) και των Ελλήνων λίγο μετά, ο Καραμανλής πρόσφατα (αν θέλαμε ας κά-

ναμε κι αλλιώς: μας περίμεναν τα τανκς που είχε δει, ευτυχώς, ο Θεοδωράκης στη γωνία), η Αλλαγή χθες και στο τέλος η καθάρση. Για τους προσεκτικούς όμως είναι φανερό πως βρήκαν την ευκαιρία οι κινούντες τα νήματα (ποιοι είναι; ο ευρών αμοιφθείστε!) να παρουσιάσουν στα μάτια του λαού τη συναίνεση. Αυτό είναι το νέο φρούτο που λέγαμε. Φθάνει πια αδελφία! Τίποτα δεν έχουμε να χωρίσουμε. Όλοι είμαστε Έλληνες και τώρα που θα φύγουν οι κακοί και οι φιλόνοικοι θα τραβήξουμε ξανά προς τη δόξα αφού τόσο καιρό ξαποσταίναμε. Και βέβαια ο λαός θα φάει το δόλωμα όπως έχει φάει μέχρι τώρα όλα τα δολώματα που του έριξαν. Αλλιώς τι λαός θα ήταν...

Σου λέει, η Αμερική βοηθάει την Πολωνία, ο Γκορμπάτσอฟ αλλοιθώριζε το καλοκαίρι προς τη συνδιάσκεψη των πλουσίων, ο Τσακαλώτος αγκάλιασε τον Βαφειάδη, γιατί να μαλώνουμε εμείς; Ακόμα ακούμε (αλλά δεν βλέπουμε) για το καλό ΠΑΣΟΚ και τον Σημίτη για την καλή ΝΔ και τον Έμπερτ (σ.σ. μην ξεχνάτε το συνδυασμό, θα σας χρειασθεί) και νάσου και ο Τζαννετάκης στον Οικονομικό Ταχυδρόμο να μιλάει για την ώρα του πρωθυπουργού - μάντζερ που έφθασε ήδη. Θαύμα γεύση! Όλοι αυτοί οι φωστήρες έσβησαν την ιστορία και την γράφουν από την αρχή.

Με τις ψευδοπαροχές της ΕΟΚ δίνουν την εντύπωση της ευδαιμονίας, την εντύπωση στον αστό ότι έγινε ένας μικρός βιομήχανος. Κι αν ο μεγάλος βιομήχανος κερδίζει κλεμμένα, κατά κανόνα, δις δεν τον απασχολεί αφού είναι γνωστό πως στην Ελλάδα το αδικο καταδικάζεται μόνο αν θίγει εμάς τους ίδιους και ό,τι άλλο δικό μας.

Κανείς δεν θα πει στο λαό ότι η καταπίεση απλώς άλλαξε αλλά ποτέ δεν έπαψε να υπάρχει. Και άλλαξε επειδή δεν γίνεται πια ο εργάτης να δουλεύει δωρεάν, να πεινάει και να ζει στην αθλιότητα επειδή δεν γίνεται πια να ζωντανέψουν τα «Λαυρεωτικά» επειδή δεν γίνεται πια ο αγρότης να πουλάει τα προϊόντα του με αντάλλαγμα είδος και μάλιστα σε δόσεις.

Κανείς δεν θα πει στο λαό ότι η καταπίεση συνίσταται στην κατανομή των δυνατοτήτων. Ότι η ολιγαρχία τις κρατάει για τον εαυτό της και δίνει στους άλλους τόσες όσες απαιτεί το επίπεδο της μετριότητας. Τα κεφάλια κάτω δηλαδή. Κι αν κάποιος δεν είναι και δεν θέλει να είναι μέτριος βλέπει την ελίτ (όχι αυτή που αποποιήθηκε ο Αντρέας αλλά αυτή στην οποία μετείχε) να τον κεραυνοβολεί. Συναίνεση λοιπόν... Συναίνεση στη μετριότητα και στην καθήλωση.

Νίκος Δεληδήμος

**ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.49.300
72.32.819 — 72.48.240
FAX: 72.26.107
TELEX: 214179 ANTI

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Διαφημίσεις:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
- Γραμμάτεια-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΝΕΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» Α.Ε.
Θέση Μαριδά Μαντρίγκο
Παλλήνη Αττικής
Τηλ. 66.65.081-66.68.424

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις απόψεις του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 1.650 δρχ. -
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 20
ετήσια: δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 23
ετήσια: δολ. 45

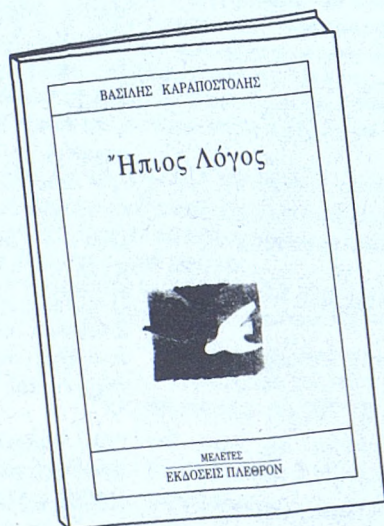
- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ANTI»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.48.240
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
Λαοσάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

Έκδόσεις Πλέθρον

Σειρά: **ΜΕΛΕΤΕΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ**

Β. ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
"Ηπιος Λόγος"

"Ένα βιβλίο για τις
τελευταίες αντιστάσεις του
Πολιτισμού στην διαρροή"

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ-ΕΚΔΟΣΕΙΣ:
Μασσαλίας 20Α, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 36.41.260 - 36.45.057

ΚΛΑΣΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ

ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΠΟΧΩΝ

Λιούις Κάρολ

Μες στον Καθρέφτη και τι Βρήκε η Αλίκη Εκεί

Λ. Φρανκ Μπάουμ

Ο Θαυμάσιος Μάγος του Οζ

Η Θαυμάσια Χώρα του Οζ

Ναζίμ Χικμέτ

Το Ερωτευμένο Σύννεφο

Γκότφριντ Άουγκουστ Μπύργκερ

Οι Περιπέτειες του Βαρόνου Μυνχάουζεν

Κάρλο Κολόντι

Πινόκιο

Τζαίμς Μπάρι

Πήτερ Παν

Ιούλιος Βερν

Η Ανταρσία του Μπάουντυ

Η Μέρα ενός Αμερικάνου Δημοσιογράφου στα 2889

Χ.Κ. Άντερσεν

Η Παρθένα των Πιάγων

Η Βασίλισσα του Χιονιού

Τα Καινούργια Ρούχα του Αυτοκράτορα

Αδελφοί Γκριμ

Η Χιονάτη και οι Εφτά Νάνοι

Έξι Παραμύθια

Μαρκ Τουέιν

Τομ Σόγερ

Μαρσέλ Αιμέ

Οι Μπότες των Εφτά Λευγών

Αλφόνς Ντοντέ

Ιστορίες της Δευτέρας

Χίλιες και Μία Νύχτες

Σεβάχ ο Θαλασσινός

Ο Άλη Μπάμπα και οι Σαράντα Κλέφτες

Ο Έμπορος της Βαγδάτης

Ράντγιαντ Κίπλινγκ

Μόγλης

Μπλεζ Σαντράρ

Νέγκρικα Παραμυθάκια

Αντουάν ντε Σαιντ Εξυπερύ

Ο Μικρός Πρίγκιπας

Ο Παπαλάγκι

Μ.Α. Αστούριας

Ο Άνθρωπος που τα Είχε Όλα

Χε Γι

Κινέζικα Παραμύθια

Ονορέ ντε Μπαλζάκ

Ένας Γάιδαρος μια Γάτα

Ζεράρ ντε Νερβάλ

Ιστορία του Χαλίφη Χακίμ

Ναστρεντίν Χότζας

Ιστορίες και Χωρατά

Έρνεστ Χέμινγκγουэй

Ο Γέρος και η Θάλασσα

Α. Ζ. Κρόνιν

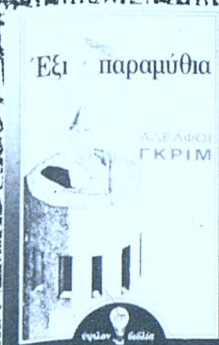
Τα ΆγOURA Χρόνια

ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΛΗΡΕΣ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΛΗΡΕΣ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΛΗΡΕΣ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ

Ζωοδόχου Πηγής 34
Αθήνα 106 81
τηλ. 3638257

Ύψιλον/διβλία

CAMEL

ΑΦΙΛΤΡΟ

ΕΙΣΑΓΕΤΑΙ

Το Υπουργείο Υγείας προειδοποιεί:

**ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΒΛΑΠΤΕΙ
ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ**